

Heemkundige kring v.z.w. "de Semse"

KERK WEERDE ST MARTINUS
 GASTHUISHOEVE HOFSTADE
 PROCESSIE ELEWIJST ST HUBERTUS
 KAPEL HET HAMMEKE ZEMST
 ONDERKAAK MAMMOET BOS VAN AA
 KASTEEL RELEGEM ZEMST
 SOLDATENKERKHOF EPPEGEM
 TEKENINGEN AXEL NEES

Erfgoedhuis "de Semse"
 Schoolstraat 13/1 1980 Zemst.

23de jaargang
 JAARBOEK 2007

Secretariaat: Vredelaan 48
 Tel: 00.32(0)15-62.07.40
 e-mail: colette.vanderbeken@panndora.be

Heemkundige kring "De Semse"

Vereniging zonder winstgevend doel
opgericht in juni 1985

identificatienummer 2740/86

ondernemersnummer 432.094.418

Erfgoedhuis "de Semse" Schoolstraat 13/1 1980 Zemst

secretariaat: Vanderbeken Colette Vredelaan 48 1982 Zemst (Weerde)

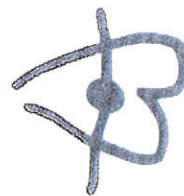
Tel: 00.32. (0)15.62.07.40

Email: colette.vanderbeken@pandora.be

Internet: Zemst.be

Koninklijke bibliotheek/wettelijk depot nummer 27982

Voor uw lidmaatschap bedankt, zo niet kunt u lid worden
door een bijdrage te storten op ons rekeningnummer
001-2183660-72

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

Aangesloten bij

CONTACTFORUM
VOOR
ERFgoedVERENIGINGEN

Colofon.

"De Semse kroniek" - jaarboek 2007
23ste jaargang

Heemkundige kring "de Semse"
vereniging zonder winstgevend doel
opgericht in juni 1985
ondernemingsnummer: 432 094 418
bibliotheek/wettelijk depot: 27982

Erfgoedhuis "de Semse"
Schoolstraat 13/1 1980 Zemst
secretariaat: Vredelaan 48 1982 Zemst (Weerde)
tel: 00 32 (0) 15 62 07 40
email: colette.vanderbeken@pandora.be

Mannaerts Fons, voorzitter
Floridor Staf, o/voorzitter
Vanderbeken Colette, secretaris
Buelens Paul, bestuurslid
De Blander Walter, bestuurslid
De Broeck Rogier, bestuurslid
Vermeulen Marie-Louise, bestuurslid

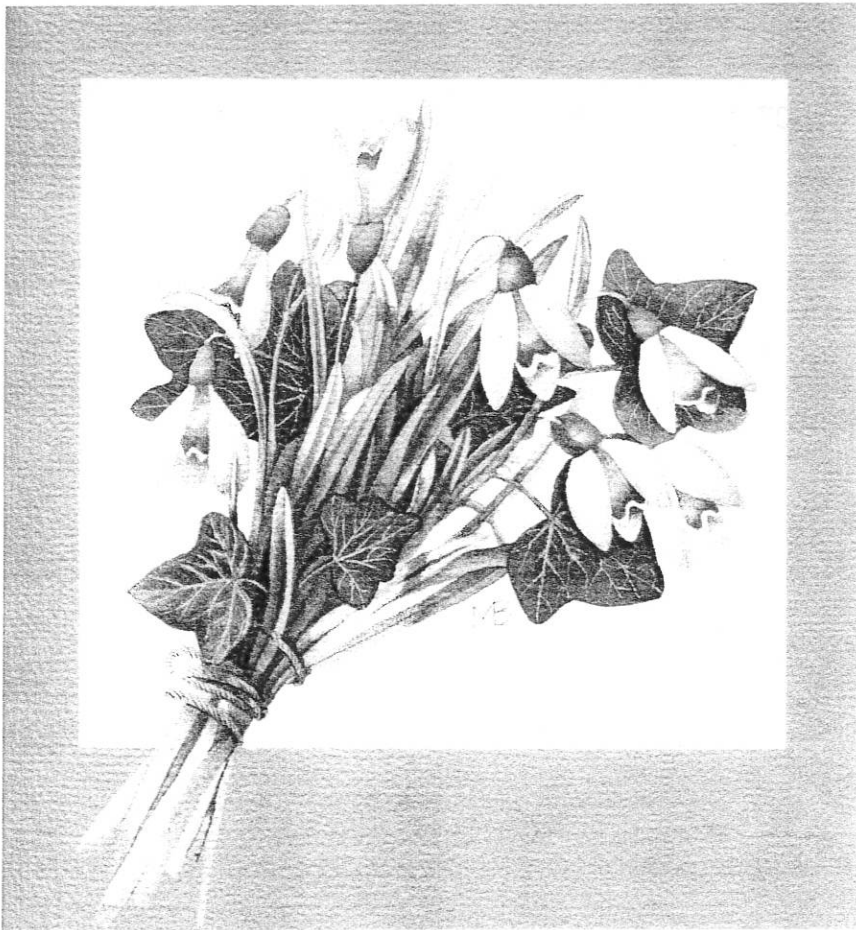
verantwoordelijke genealogie/paleografie:
Agnes Lambrechts
Libert Loosen

redactie: Vanderbeken Colette
fotografie: Mannaerts Fons
Minnes Alida
Loosen Libert

lidmaatschap: € 20
steunend lid: € 40
Erelid: € 50
advertenties: € 50
(adverteerders ontvangen gratis "de Semse kroniek")

Het lidmaatschap geeft recht op:
jaarboek
maandelijkse nieuwsbrief
toegang tot voordrachten, lezingen, tentoonstellingen
tussenkomen bij uitstappen

verantwoordelijke uitgever: heemkring "de Semse" - Vanderbeken Colette D/2005/2
De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun publicaties. 1

Woord vooraf.

Bij het einde van het jaar past het alle bestuur, werkende, kringleden en sponsors te bedanken voor hun inzet, hun interesse voor het reilen en zeilen van heemkring "de Semse". Dankzij de steun en de belangstelling voor onze activiteiten die we organiseren houden we de heemkunde in onze gemeente en regio levendig.

De erfgoedsector staat niet stil. Vanaf begin volgend jaar is er een nieuw erfgoeddecreet waarin het archiefdecreet, het decreet voor volkscultuur en het erfgoeddecreet worden geïntegreerd. Ook in onze heemkring zijn er veranderingen op til.

Hoewel het nog te vroeg is om de juiste weerslag in te schatten, is het al duidelijk dat dit ons voor nieuwe uitdagingen zal zetten.

De redactie.

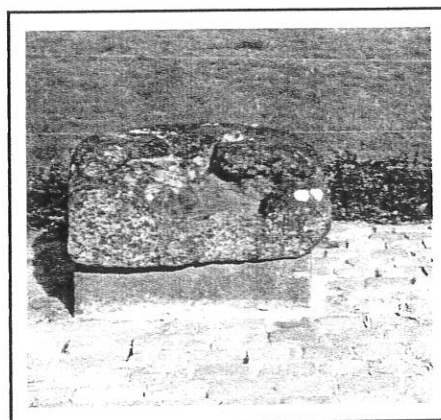
Het kadaster als informatiebron voor heemkunde en genealogie.

Colette Vanderbeken
januari 2007.

Het afbakenen van grenzen is zo oud als de mensheid zelf. In het scheppingsverhaal maakte men reeds onderscheid tussen het paradijs en de rest van de wereld.

De eerste nederzettingen op ons grondgebied waren niet afgebakend, het waren kernen in een groot niemandsland. Van een Romeinse verdeling bleef weinig of geen spoor achter. We moeten wachten tot de Middeleeuwen eer we herkenbare grondverdeling met zekerheid kunnen aanwijzen. De versplintering van gronden in leen heerlijkheden, die steeds kleiner werden, lag aan de basis van talrijke grensverschillen. Het was geen gemakkelijke opgave om grenspunten vast te leggen die niet samenvielen met natuurlijke herkenningspunten.

In onze omgeving werden dergelijke grenspunten uitgezet door de Mechelse -en Grimbergse Berthouts. Zo goed als zeker mogen we beweren dat de "Halve-Steen" in Zemst-Laar daar een voorbeeld van is. Deze steen vormde de grens tussen het grondgebied van beide leenheren. Hij lag half op Mechels -en half op Grimbergs gebied. De hertog bezat in beide gebieden ontginningshoeven die later ingesloten grondgebieden (enclaves) zouden blijven van Brabants grondgebied in het Mechelse. In de omgeving van de gemeente Geel kwamen meerdere stenen voor van de Berthouts.

Om betwistingen te vermijden kozen de heren grote en zware stenen uit die niet gemakkelijk te verplaatsen waren. Het waren allen natuurstenen die ter plaatse gevonden werden.

Een paar eeuwen later werden deze stenen geïmiteerd. De nieuwe stenen waren echter veel kleiner in omvang. Na het concilie van Trente, midden de 16de eeuw, werden de grenzen van de parochies vastgelegd. In talrijke verordeningen van de schepbank lezen we: "*tot aan de uiterste palen van de parochie*".

De intensieve grondbewerking tijdens de tweede helft van de 18de eeuw leidde tot een verkavelingsperiode. Lang voor de invoering van het kadaster werden "*scheipalen*" gebruikt. Niet zelden werden ze gemerkt met cijfers en letters. In hout verkopen lezen we: "*tussen de twee palen*". In onze streken werden uitsluitend zandstenen gebruikt omdat ze hier voorhanden waren.

Het kadaster is een product van de Nieuwste Tijden, de periode die begint met de Franse Revolutie. De geschiedenis van het kadaster en de grondbelasting zijn met elkaar verbonden.

De wetgeving inzake grondbelasting kwam in Frankrijk tot stand in 1790 en trad in onze streken in voege in 1795 bij de aanhechting van ons land bij Frankrijk. In 1798 werd deze wetgeving sterk verfijnd.

Jaarlijks werd door de regering bepaald hoeveel belasting er in het ganse land diende geïnd. Dit bedrag werd volgens bepaalde sleutels verdeeld over de departementen (later provincies) en verder onder de gemeenten.

Volgens een heel ingewikkelde procedure werden de inkomsten en de uitgaven per categorie berekend. Daar het inkomen van een grond per oppervlakte eenheid berekend werd, diende men elk perceel te meten en de oppervlakte te berekenen. Tegelijk met dit werk werden de gronden in kaart gebracht.

De grondbelasting werd geheven, rekening houdende met het belastbaar inkomen van ieder perceel (oorspronkelijk bruto inkomsten min kosten, gemiddeld berekend over een aantal jaren, vanaf 1802 start men met de indeling in een aantal klassen omdat het niet doenbaar was elk perceel correct het belastbaar inkomen te berekenen). Bezat een eigenaar v.b. een aantal eigendommen in de gemeente, dan moest hij ook 1% betalen van de aan die gemeente opgelegde belasting.

Een decreet van 21 maart 1793 legde daarom de basis voor de organisatie van een algemeen kadaster voor alle gronden en vastgoed van de Franse Republiek.

In 1797 ontwikkelde de toenmalige minister van financiën Ramel, een nieuw belastingstelsel "*La côte mobilière*" vormde daarin een belangrijk luik. Deze belasting lag aan de basis van ons huidig stelsel.

Aanvankelijk werden er op gemeentelijk niveau sectiestraten opgesteld (per sectie beschrijving van elk perceel met de naam van de eigenaar en het belastbaar inkomen) en zogenaamde "*matrice du rôle*" (lijsten met per eigenaar alle bezittingen in de gemeente), vanaf 1800 was deze taak weggelegd voor de directies van directe belastingen die op departementaal niveau werden opgericht.

Het perceelsgewijze kadastreren van het ganse land en vooral een correcte inschatting van het belastbaar inkomen bleef een groot probleem. In de periode 1802/1807 trachtte men daarom in elk arrondissement twee tot acht gemeenten volledig op te meten en per soort grondgebruik moest een schatter dan de opbrengst bestuderen. De overige gemeenten zouden dan worden vergeleken met de typegemeenten. Maar men bleef met moeilijkheden zitten bij het correct taxeren van de percelen onderling. En vanaf 1808 koos men dan ook resoluut voor het perceelsgewijs opmeten van gans Frankrijk.

Vanaf 1814 is er een eigenlijke administratie van het Kadaster, voordien werden de opmetingen en schattingen gedaan door ambtenaren van de directie van de directe belastingen.

De oudste kadaster gegevens van vóó 1835, worden als primitieve gegevens beschouwd. Deze primitieve gegevens zijn erg onvolledig. De informatie verschilt van plaats tot plaats. Van de gemeente Zemst werden gelukkig vele gegevens bewaard, zij kunnen geraadpleegd worden in het Rijksarchief te Brussel. Zij vormen een bestand in het "*Kadaster van Brabant*".

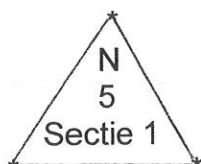
Plans en leggers van de Franse en Hollandse periode vinden we zowel in de Rijksarchieven (Fonds Kaarten en Plans en afzonderlijk archief van het kadaster), in de archieven van het kadaster zelf. Het is aangewezen eerst de archieven van na 1835 te raadplegen vooraleer men meer informatie zoekt over de periode voordien.

De archieven van het kadaster die in de eerste plaats belangrijk zijn en gemakkelijk bruikbaar voor de onderzoeker zijn deze die tot stand gekomen zijn na de Belgische Onafhankelijkheid. De kadastrale nummering zoals we ze nu kennen is dan, nl. in 1835, tot stand gekomen.

Tot aan de Franse Revolutie in 1794 werden de dorpslasten geïnd door de collecteur of bedezetter. Deze functie werd voor een bepaalde termijn verpacht aan een notabele van de parochie. Na de Franse inval vond in alle dorpen een rekwisitie plaats. De bezetter beschikte niet over exacte gegevens, daarom werd prompt een volkstelling georganiseerd. In deze interessante lijst werden de opbrengsten per gezin vermeld.

Ieder kanton moest een lijst opstellen waarop alle bezittingen moesten gespecificeerd worden. In een brief aan onze president toen, Henricus De Keyzer, werd de aanleg van een nieuwe "*matricule*" opgelegd. Tot dan toe baseerde men zich op de dorpsplaatsen volgens "*het cahier van 1686*".

Een eerste stap naar objectieve adressering werd gezet door het invoeren van de huisnummers in 1797. Belangrijk daarin was dat de gemeenten ingedeeld werden in secties. Deze secties kwamen overeen met de voornaamste woonkernen.

N = het huisnummer

Sect. = sectie

Een eerste stap was de afbakening van de gemeente grenzen rond 1805. Alle enclavementen werden verruild tegen aangesloten gronden.

De definitieve stap werd gezet in 1811. Toen werd begonnen met de aanleg van een register waarin de gronden werden opgetekend per klasse. Om niet te verwarren met de huisnummers werden de secties aangeduid met een hoofdletter. De landbouwsecties kwamen niet overeen met die van de huisnummers. Voor de vijf verschillende grondklassen werden typegronden als vergelijkingsnorm aangeduid.

In Zemst was landmeter Pigeolet aan het werk, zijn gegevens zijn de oudste van het bestand. Dat zijn werk niet eenvoudig was blijkt uit de volgende vereisten. De gemeente Zemst moest verdeeld worden in secties met ongeveer gelijke oppervlakten. De oppervlakte bedroeg 200 tot 300 hectaren.

De sectiegrenzen moesten samenvallen met waterlopen of vaststaande wegen. De letters van de secties werden volgens de windrichtingen bepaald. Sectie A lag steeds in het noorden van de gemeente. De perceelnummers werden in spiraalvorm toegekend. Het nummer 1 lag meestal aan de noordelijke grens van iedere sectie afzonderlijk.

Op het plan werd een net van ruiten aangebracht waarvan de diagonalen zich sneden op de kerktoeren.

Op de kaarten vinden wij die richtlijnen op de kerktoeren terug. Waar geen typische herkenningspunten voorhanden waren, werden "grensbomen" geplant of uitgekozen omdat het niet verplaatsbare punten waren.

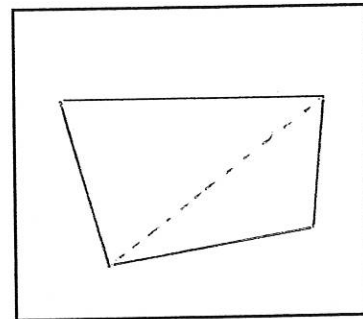
De kaarten werden getekend op tekenpapier (1x0,65m) groot. De schaal voor plattelandsgemeenten bedroeg 1/2500. Elke ruit had dus een zijde van 250m reëel. De landmeters moesten niet alleen perfecte tekenaars zijn, het schilderen van de kaarten was even moeilijk.

De belastbare percelen die bebouwd waren, kregen een karmijn rode kleur, de onbelastbare waren licht Pruisisch blauw en de onbebouwde bleven kleurloos. De waterlopen kregen een groene kleur. Voor elke sectiegrens was de kleur vastgelegd. Sectie A had een oranje kleur. De gemeentegrenzen werden aangeduid door een biesje in karmijnrood van ongeveer 5mm breed.

In 1812 werd het werk van de landmeters door een inspecteur gecontroleerd. Op de metingen werd een afwijking toegestaan van twee meter. Om de oppervlakte van een perceel te berekenen werd gebruik gemaakt van de goniometrie. Onregelmatige percelen werden verdeeld in een aantal driehoeken. Van elke driehoek werd basis en hoogte gemeten.

Dit werk wordt nu opgeknapt met een planmeter die op schaal kan ingesteld worden

De aanduiding van de perceelnummers was een probleem in dichtbevolkte wijken met intensieve verdeling. Vaak werden de nummers buiten het betreffende perceel geschreven. Om vergissingen te voorkomen werd het perceel en het nummer door een puntlijn verbonden.

Daar het kadaster een levendige materie is, werden vanaf het begin wijzigingen voorzien. Oorspronkelijk werden die wijzigingen aangeduid door kleine letters en cijfers, vb. 19a4.

Nog voor de slag van Waterloo begonnen de Hollanders met de herziening van het bestaande kadaster. Eigenaars mochten hun bezwaren indienen. De klachten waren zo talrijk dat het werk te herdoen was.

Voor Zemst werden de percelen heringedeeld in 1815/1817. Spijtig kende men nieuwe nummers toe zodat een vergelijking met de oorspronkelijke plannen bijna onmogelijk wordt

In 1835 werden de werkzaamheden hervat. Zoals voorheen tot de kadastrale leggers. De eigendommen, per eigenaar, werden op een afzonderlijk blad opgetekend, in alfabetische volgorde. Voor elke eigendom wordt het sectienummer vermeld.

Het principe van de belasting op onroerende goederen werd behouden volgens de opvatting van 1794. In de huidige context wordt met de term "perekwatie" de

periodieke aanpassing bedoeld. Niets wijst nu nog op de oorspronkelijke opvatting. Het verband tussen de rekwisitie en de belasting is verloren gegaan. De Franse invaller eiste het globale recht en het moest evenredig zijn met onroerend bezit. Alleen de bebouwde gronden kwamen daarvoor in aanmerking. Het totale bedrag werd verdeeld over de verschillende departementen. Op zijn beurt verdeelde het departementaal bestuur het bedrag over de kantons. Het grote verschil met het huidige systeem zit in de opvatting van "kadastraal inkomen". Vroeger betaalde de eigenaar geen vast bedrag. Zijn kadastraal inkomen bepaalde de verhouding van zijn bijdrage, niet de som. Met perequatie werd de aanpassing van de verhouding bedoeld. Dit stelsel bleef behouden tot 1867.

Interessant zijn de gevolgen van de wetten van 3 Frimaire van het jaar III (23 november 1794) en die van 1845. Braakliggende gronden die in cultuur werden genomen kregen fiscale vrijstelling van 10 jaar. Beide maatregelen deden het aantal cultuurgronden gevoelig stijgen.

In de gemeentearchieven worden primitieve gegevens bewaard in de atlas van de buurtwegen. Vandermaelen leverde dit werk in, in 1845. Deze atlas bevat niet alleen de wegen doch ook de percelen zoals zij later door Popp zouden opgetekend worden. Voor heemkundige en genealogen is deze atlas, een document van uitzonderlijk belang. De kaarten zijn nauwkeurig en geven meer details dan de Popkkaarten.

Vooral aan de wegen werd veel aandacht besteed. Zelfs de breedte wordt vermeld. Het boek bevat eveneens een register waarin sectie, eigenaar, beroep en bebouwing werden opgenomen. De nummers van de percelen geven een volgorde aan het register. Naast de eigen nummering is ook het kadasternummer vermeld.

Voor heemkundige zijn toponiemen een rijke bron. Ze staan niet voor het perceel op zich maar voor een groter geheel. Een aantal ervan zijn tijds gebonden en komen elders niet voor. Daar het werk verricht werd door niet ingezetenen, zij waren de taal niet machtig en schreven wat zij dachten te verstaan en vandaar dat vaak de toponiemen vervormd zijn. Achteraf werden ze nog eens aangepast zodat de oorspronkelijke naam verloren is gegaan. De Oretenburgstraat werd vervormd tot ketelbergstraat.

Vandermaelen deelde de wegen op in drie categorieën: steenwegen, wegen en veldwegen.

Een gemeente telde slechts een paar steenwegen. De kasseide wegen dateerden uit de Middeleeuwen of uit het Oostenrijkse tijdvak. Steenwegen waren altijd verbindingswegen die door voorname instanties aangelegd werden.

Zij hieven er ook hun rechten op. Die rechten gaven aanleiding tot het plaatsen van barelen waaraan een inningsplaats verbonden was. Dergelijke plaatsen waren dikwijls herbergen die "Comptoir-kantoor" werden genoemd. Zowel in Elewijt als in Zemst was een herberg met die naam. De bareelrechten werden jaarlijks verpacht. In de pachtlijsten vinden we namen van

dorpsgenoten terug. Mogelijk ontstonden betwistingen aan de bareel die tot een proces leidden.

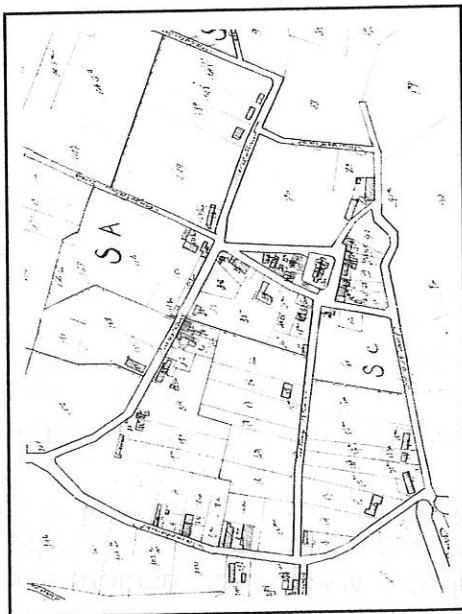
Een tweede soort wegen op de kaart van Vandermaelen zijn de straten. Het waren een groot aantal, in akten werden ze "s herenstraete" genoemd. Het waren typisch rechte straten, ze leidden naar de woning van de heer, de Steenstraat in Elewijt en de Hoogstraat in Zemst. De heer baatte de plaatselijke wegen uit, ze werden beplant met bomen in rijen, voor het hout. Op de kaart van Vandermaelen zijn de rijen aangeduid.

Het aantal veldwegen is vrij hoog, alleen het onderscheid tussen straat en veldweg is onduidelijk. Oude verbindingswegen werden onder de categorie veldwegen aangeduid.

Het kadaster behoort thans tot de Federale Overheidsdienst Financiën, Patrimoniumdocumentatie, sector kadaster. Het kadaster zorgt jaarlijks voor dat elk stuk grond en elk gebouw, vergezeld van de geschatte opbrengstwaarde (het kadastraal inkomen) bij de juiste eigenaar staat ingeschreven. Het kadaster int zelf niet de onroerende voorheffing (grondbelasting) maar geeft zijn gegevens door aan de andere administraties die deze inning verzorgen. (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor Vlaanderen en de Administratie der directe belastingen voor Wallonië en Brussel).

De archieven van het kadaster van Brabant (Vlaams en Waals-Brabant) bevinden zich Joseph Stevensstraat 7 1000 Brussel.

Artikel 15 van het KB van 19 maart 1996 bepaalt; de gewestelijke directeur mag eveneens particulieren toelating geven in de kantoren van de gewestelijke directie, zonder verplaatsing van de bescheiden en met eigen middelen, de kadastrale bescheiden te raadplegen voor uitsluitend opvoedkundige of wetenschappelijke doeleinden of voor een erkend algemeen belang en zonder winstoogmerk. De particulieren die genieten van genoemde toelating, zijn onderworpen aan de betaling van de forfaitaire vergelding voorzien in art. 2, 1ste lid = € 7 per dag.

De oorspronkelijke (hertekent) perceelplannen geven een gedetailleerd overzicht van de perceelstructuur en de bewoning van de gemeente in 1835. De meest voorkomende schaal is 1/2500 voor de landelijke gebieden.

De oorspronkelijke aanwijzende tabel (2008)

In het register uit 1835 staan de percelen gerangschikt per sectie en per nummer. Het register bevat gegevens over de eigenaars en het perceel.

OORSPRONKELIJKE AANWIJZEN TABEL 20

EGENAREN EN VOORRECHTEN				RECHTEN ONTOEGENKOMEN			
NUMMERS	EGENAREN	VOORRECHTEN	NUMMERS	RECHTEN ONTOEGENKOMEN	NUMMERS	RECHTEN ONTOEGENKOMEN	NUMMERS
1	Boest	groot	1	Boest	1	Boest	1
2	Boest	groot	2	Boest	2	Boest	2
3	Boest	groot	3	Boest	3	Boest	3
4	Boest	groot	4	Boest	4	Boest	4
5	Boest	groot	5	Boest	5	Boest	5
6	Boest	groot	6	Boest	6	Boest	6
7	Boest	groot	7	Boest	7	Boest	7
8	Boest	groot	8	Boest	8	Boest	8
9	Boest	groot	9	Boest	9	Boest	9

Kadastrale legger (legger 212)

Deze leggers starten in 1835 en werden bijgehouden tot begin de jaren '70 van de 20ste eeuw.

Er zijn twee reeksen leggers. Een ingebonden versie van 1835 tot circa 1925 en een losbladig register (fiches in ring map) van 1925 tot circa 1970. Idem artikelnummers in beide reeksen.

Iedere eigenaar krijgt een afzonderlijke bladzijde en een uniek afzonderlijke bladzijde en een uniek afzonderlijk artikelnummer.

NUMMERS	EGENAREN	VOORRECHTEN	NUMMERS	RECHTEN ONTOEGENKOMEN	NUMMERS	RECHTEN ONTOEGENKOMEN	NUMMERS
1	Boest	groot	1	Boest	1	Boest	1
2	Boest	groot	2	Boest	2	Boest	2
3	Boest	groot	3	Boest	3	Boest	3
4	Boest	groot	4	Boest	4	Boest	4
5	Boest	groot	5	Boest	5	Boest	5
6	Boest	groot	6	Boest	6	Boest	6
7	Boest	groot	7	Boest	7	Boest	7
8	Boest	groot	8	Boest	8	Boest	8
9	Boest	groot	9	Boest	9	Boest	9

Bovenaan bevindt zich het perceelkader, met het perceelnummer, de aard (vb. huis) en de grote. Het laat ook toe de evolutie van de afzonderlijke percelen na te gaan: wanneer verandert er iets aan het perceel (afbraak en nieuwbouw, splitsing...). Ook kadastraal inkomen en belastbaar inkomen staat vermeld.

DESCRITION DÉTAILLÉE

DE LA PARTIE ET DE LA DÉPENSE DES BIENS COMPOSÉS NON LES AUTRES
pour l'indication des biens et des charges, etc.

NUMMERS	EGENAREN	VOORRECHTEN	NUMMERS	RECHTEN ONTOEGENKOMEN	NUMMERS	RECHTEN ONTOEGENKOMEN	NUMMERS
1	Boest	groot	1	Boest	1	Boest	1
2	Boest	groot	2	Boest	2	Boest	2
3	Boest	groot	3	Boest	3	Boest	3
4	Boest	groot	4	Boest	4	Boest	4
5	Boest	groot	5	Boest	5	Boest	5
6	Boest	groot	6	Boest	6	Boest	6
7	Boest	groot	7	Boest	7	Boest	7
8	Boest	groot	8	Boest	8	Boest	8
9	Boest	groot	9	Boest	9	Boest	9

De opgave 219

Deze opgave worden ten behoeve van het kadaster door de registratie opgemaakt per gemeente en per jaar aan de hand van de notariële of onderhandse akten en de erfenisaangiften (data, aard, ...) Op basis van deze lijsten worden de wijzigingen in het kadaster doorgevoerd. We vinden er ook de gegevens terug omtrent de oude en nieuwe eigenaars en de eigendommen. Aan de hand van deze opgaven kunnen ook de oorspronkelijke akten worden opgespoord (o.a. notarisakten en aangiften van nalatenschap, ...)

Joseph Graaf de Ferraris is Lotharingen geboren, dus een medeburger van Karel van Lotharingen. Hij kwam ter wereld te Lunéville op 20 april 1726. Toen hij negen jaar oud was, trad hij in dienst van Oostenrijk als edelknaap van Keizerin Amélie echtgenote van Frans Etienne van Lotharingen en nicht van keizerin-koningin Maria Theresia.

Op jeugdige leeftijd toonde Ferraris belangstelling voor wiskunde en koos voor een militaire loopbaan. Hij maakte zich verdienstelijk op meerdere slagvelden; in 1757 werd hij benoemd tot luitenant-kolonel en ging over naar het infanterie regiment Prins Karel van Lotharingen. Na meerdere roemrijke daden, ontving hij in 1761 de graad van generaal-majoor en, zes jaar later, bekleedde hij de functie van directeur-generaal van de artillerie in de Oostenrijkse Nederlanden.

De triangulatie, de essentiële geometrische bewerkingen in geodesie en de basis van de wetenschappelijke cartografie, was vroeger een specialiteit van de artillerie.

De opmetingen werd uitgevoerd op een speciale tekentafel: een kleine rechthoekige tafel op een driehoek of statief, voorzien van een waterpas, een kompas en een meetliniaal met aan beide uiteinde een vizier. Eén der voordelen geboden door dit instrument is de mogelijkheid een kaart op te stellen door middel van de snijpunten der vizierlijn.

Het Ferraris-plan voorgelegd aan de gouverneur-generaal der Oostenrijkse Nederlanden, Karel van Lotharingen, werd onmiddellijk goedgekeurd. Het ging om het opmaken van hetgeen wij heden een basis-kaart noemen: deze kaart, opgemaakt met de grootst mogelijke nauwkeurigheid en zorg, zal tot het minste detail omvatten en enkel "*ten dienste van het kabinet*" en de ministers zijn. De legergeneraalen zullen er ook groot voordeel uit trekken ten tijde van oorlog...

Het opmaken van de kaart duurde vier jaar, van 1771 tot 1774.

De graveerwerkplaats was in Mechelen gevestigd. Om deze te leiden liet Ferraris reeds in 1773 vanuit Parijs een zekere Tardieu komen, een gekende graveerder. Andere specialisten kwamen hem vervoegen, waaronder meerdere Fransen. Op 10 december 1777 stelde Ferraris de afgewerkte kabinetskaart aan Jozef II voor.

Philippe-Marie-Guillaume Vandermaelen werd geboren te Brussel op 23 december 1795 en overleed te Sint-Jans-Molenbeek op 29 mei 1869. Zijn vader, Guillaume Vandermaelen, dokter in de geneeskunde en zijn moeder, Barbe Marie De Raeymaeker, waren van Leuven afkomstig.

Bij zijn huwelijk had Vandermaelen's vader de geneeskunde opgegeven om zich in de handel te storten. Daar deze activiteit voor hem lonend was geweest, wenste hij dat zijn zoon dezelfde loopbaan zou kiezen. Het lot beschikte er anders over.

Philippe Vandermaelen was cartograaf geboren. In 1805, toen hij tien jaar oud was, had hij een kaart van Duitsland opgemaakt waarop hij de krijgsverrichtingen volgde, met aanduiding van de stellingen van de diverse legers. Hij streefde ernaar ingenieur-geograaf te worden. Om zijn ouders echter terwille te zijn, leidde hij enige tijd het handelshuis.

Als hij in 1825 de handelszaken opgaf om zijn roeping te volgen en met zijn geografische uitgaven te starten, behield hij zijn handels- en organisatiegeest zonder dewelke hij, ondanks zijn nogal aanzienlijk fortuin, nooit die ontzaglijk cartografisch en geografisch werk, enig in de geschiedenis, had kunnen verwezenlijken.

Cartograaf van kindsbeen af en na zijn middelbare studie beëindigd te hebben, begon Vandermaelen zich te vervolmaken zich te vervolmaken uitsluitend aan de hand van boeken over wiskundige geografie, de geodesie, de projecties en het tekenen der kaarten.

Toen hij 32 jaar was, had hij door het verzamelen van boeken, reisverhalen, briefwisseling en de in die tijd bestaande kaarten, alle beschikbare informatie ter hand om de belangrijkste en modernste geografische atlas uit te geven: "*Atlas Universel de Géographie, Physique, Politique, Statistique et Minéralogique*", op schaal 1/1.641.836 of 1 lijn voor 1900 ellen, opgemaakt door Philippe Vandermaelen, lid van de "*Société de Géographie de Paris*", naar de beste kaarten, astronomische waarnemingen en reizen in de verschillende landen ter wereld; steendruk door H. Ode, lid van de "*Société de Géographie de Paris*", Brussel 1827.

1 ^{ste} deel	-	Europa, 27 kaarten
2 ^{de} deel	-	Azië, 110 kaarten
3 ^{de} deel	-	Afrika, 57 kaarten
4 ^{de} deel	-	Noord-Amerika, 76 kaarten
5 ^{de} deel	-	Zuid-Amerika, 43 kaarten
6 ^{de} deel	-	Oceanië, 60 kaarten

Deze atlas bevat totaal 373 kaarten en 6 verbindingskaarten.

Alle kaarten zijn in kegelprojectie uitgetekend. Het geheel kon samengesteld worden, zodat het een wereldbol van 7,755 m doorsnee vormde.

Het ontzaglijk cartografisch werk van Philippe Vandermaelen, in drie jaar tijd uitgegeven, dank zij de inzet van één enkele man, in een periode waar geen goede kaarten voor het grootste deel van de wereld bestonden, in een tijd waar de verkeersmiddelen traag en moeilijk waren, vormt de mooiste start die een cartograaf ooit heeft gerealiseerd. Hij voltooide zijn werk niet..., zijn opvolger was cartograaf Popp.

Philip Christiaan Popp, controleur van het kadaster, dagbladuitgever, cartograaf werd geboren te Utrecht op 10 februari 1805 en stierf te Brugge op 3 maart 1879.

Zijn moeder was van Hollandse oorsprong, Jeanne Henriette Vanden Plant en zijn vader was van Duitse afkomst, hij vestigde zich te Utrecht als notaris en kwam naar België in 1818.

Na zijn middelbare studies werd Philip Christiaan particulier secretaris van de Gouverneurs van Henegouwen, hij kwam in dienst van de kadastrale administratie te Bergen. Hij werd benoemd als controleur van het kadaster en kwam zo te Brugge terecht.

In 1827 huwde hij met Caroline Boussart uit Binche. In 1830 koos hij voor de Belgische nationaliteit.

De topografische kaart was echt het resultaat van degelijk geodetisch werk en een samen brengen van de kadastrale documenten aangevuld met persoonlijke vaststellingen op gebied van buurtwegen, waterlopen, spoorwegen, enz...

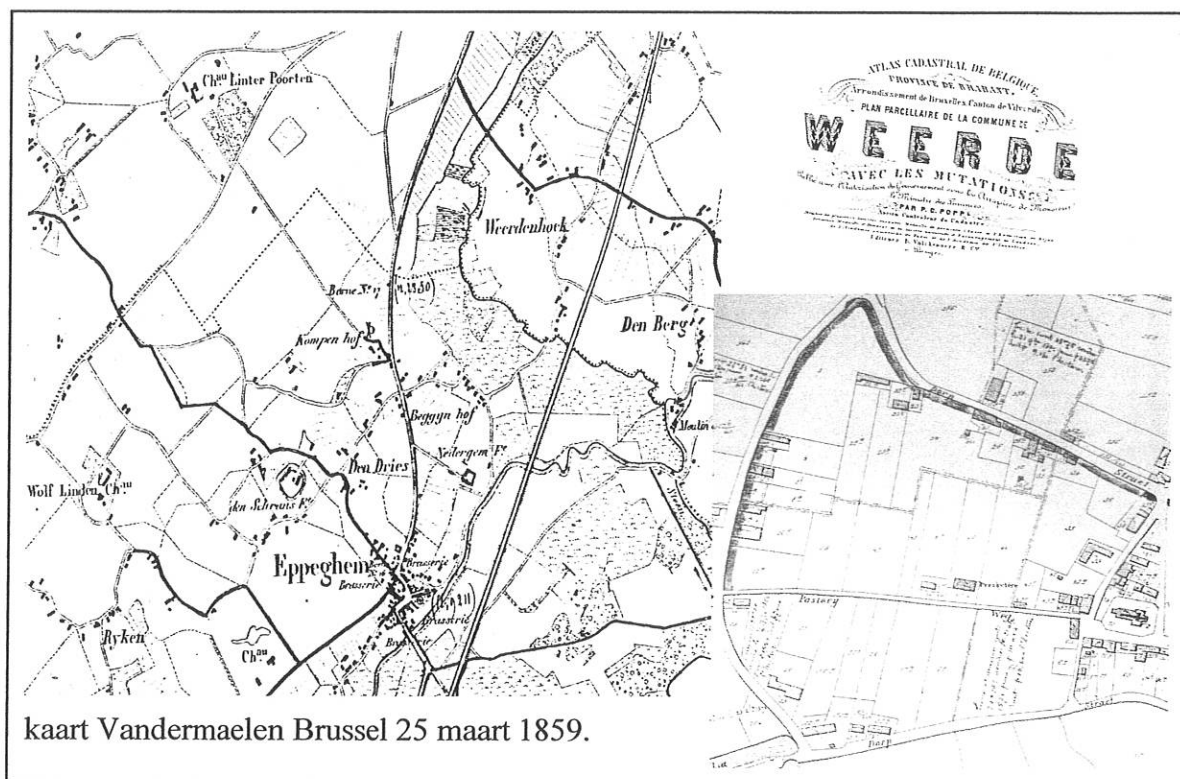
In 1842 startte hij met zijn "*Atlas parcellaire de la Belgique*" waaraan hij werkte tot aan zijn dood in 1879. Op dat ogenblik waren de kadastrale plannen en leggers

verschenen van alle gemeenten van Oost -en West Vlaanderen, Brabant, Henegouwen, Luik en circa de helft van de provincie Antwerpen.

De kaarten zijn opgesteld op schaal 1/5000, met soms uitvergrotingen van agglomeraties op 1/2500 in een boek van de kaart op 1/5000, of op een afzonderlijk kaart/blad.

De leggers van Popp bestaan uit vier delen:

1. Een eerste pagina waarop van elk soort "ongebouwde" en "gebouwde" eigendommen de verschillende klassen met de daarmee overeenkomende "zuivere begroting" of "zuivere begroting per bunder" (hectare), staat vermeld.
Onderaan deze bladzijde wordt ook telkens de totale oppervlakte van alle percelen vermeld en het totale "zuiver belastbaar inkomen der eigendommen" (met behulp van deze gegevens kunnen we de Poppkaarten dateren aan de hand van de mutatiestaten 223 van het kadaster)
2. Een tweede deel betreft de alfabetische lijst der eigenaren, vruchtgebruikers, erfpachters, met verwijzing naar het cijfer der artikels waar onder hun namen, woonst en eigendommen op de legger voorkomen.
3. In een derde deel wordt een opsomming gegeven van alle percelen, eerst van sectie A, dan van sectie B..., waarbij telkens wordt verwezen naar het artikel van de legger.
4. Tenslotte volgt de eigenlijke legger waarin alle eigenaars worden vermeld met hun bezit in de gemeente (telkens sectie + nummer), de aard van hun goed, evenals oppervlakte, klasse en belastbaar inkomen van hun eigendom.

kaart Vandermaelen Brussel 25 maart 1859.

Heemkundig Praat-café op donderdag 1 februari 2007. “Witloof en alles wat er mee verband houdt.”

Colette Vanderbeken
februari 2007

Voorgeschiedenis.

In 1982 was het witloof een van de belangrijkste Belgische groenten. De witloofteelt vergde lange tijd een vrij geringe kapitaalinzet. Nieuwe technieken geven een sterke daling van de arbeid intensiteit maar gaat gepaard met forse toename van kapitaalinzet.

De cichoreiwortel, voortbrenger van het witloof, was reeds gekend door de Egyptenaren, de Grieken en de Romeinen. Ze gebruikte de wilde cichoreiplant als groente maar vooral als geneesmiddel. Uit de cichoreiwortel werd thee getrokken en zou een afdoend middel geweest zijn tegen geelzucht, maag en leverkwalen. De cichoreiwortel staat vermeld in het Dodoens kruidenboek (1517/1585).

De huidige gekende witloofkrop word gekweekt sinds 1830. Alvorens te vluchten voor het geweld van de revolutie stapelde de Schaarbeekse landbouwer Jan Brommers zijn wortelen in de kelder op en bedekte ze met grond. Bij zijn terugkeer merkte hij geschoten wortelen met wit loof waarvan de bladeren min of meer een krop vormden.

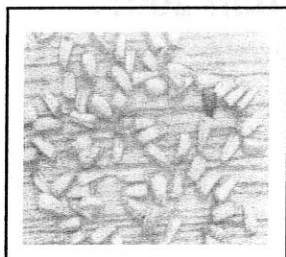
De eerste die een echte vaste witte krop bekam was Breziers van de Plantentuin te Brussel (1850/1851). Hij bond de wortelen samen, plaatste ze recht, de ene tegen de andere, en drukte ze aan op paardenmest. Vervolgens deed hij er aarde op en besproeide ze van tijd tot tijd.

Het eerste in volle grond gekweekte witloof, zou verkocht zijn in 1867 op de markt te Brussel door Jef Lekeu uit Evere, die tevens zijn witloofzaad selecteerde sedert 1860.

Rond 1890 begint de export, deze richtte zich eerst op Parijs, later op vele andere bestemmingen.

Er werd een Verbond van Witloofkwekers opgericht, aangesloten bij de Belgische Boerenbond.

In 1920 omvatte het witloofareaal 1000 ha. Dit steeg tot 4070 ha in 1929. In 1938 bereikte men 8000 ha.

Zaaien.

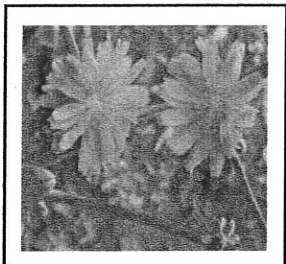
Het witloofzaad komt oorspronkelijk voort van opgeschoten wortelen, nadien is men begonnen met selecteren uit de beste wortels die na de winter terug geplant werden.

Het zaad werd rond mei ingezaaid in rijen met onderlinge afstand van 25 à 30 cm.

Het gewas groeit vrij dicht zodat het achteraf uitgedund moest worden.

Het uitdunnen was echter zeer arbeidsintensief.

Nadat de zaaimachientjes in trek kwamen werd het uitdunnen gemakkelijker. Ook de zaatechniek verbeterde. De laatste jaren kent men het gebruik van plasticfolie, waar perforaties zijn aangebracht zodat het regenwater bij de zaadjes kan en het wegwaaien verminderd en onkruid vrij is.

Uitdunnen.

Eerst moet men de oppervlakte zuiveren van onkruid, het wieden werd gedaan door meerdere personen die op hun knieën over het veld kropen. Ook een hakje met korte steel werd hiervoor gebruikt.

Nadien moest het onkruid van 't veld worden gedragen.

Vanaf begin 1960 werd aan chemische onkruidbestrijding gedaan, maar het zaad werd ook beter geselecteerd en verbeterd.

In 1996 op een witloofveld in de Tuilstraat te Elewijt, Leon Holsters en zijn echtgenote zijn hun witloof aan het uitdunnen met de lange hak.

Rooien van de witloofwortelen.

De 11 november (verlofdag) was dikwijls de dag dat men de boeren en de witloofftrekkers op 't veld kon vinden. De witloofwortelen werden uitgereden met een ploeg getrokken door een paard.

De paardenarbeid werd meestal gecompenseerd met handarbeid tussen de boeren onderling.

Als de buitenste rijen uitgereden waren, kwamen de plukkers of trekkers in actie, ze trokken de wortels uit de grond, (soms vertakte wortels, dit was zwaar werk zeker als er veel

slijk aan de wortels hing) en legden ze naast de voor in rijen. Volgens dat de temperatuur daalde legde men ze op elkaar zodat het loof de wortel beschermde voor de vorst of voor het uitdrogen.

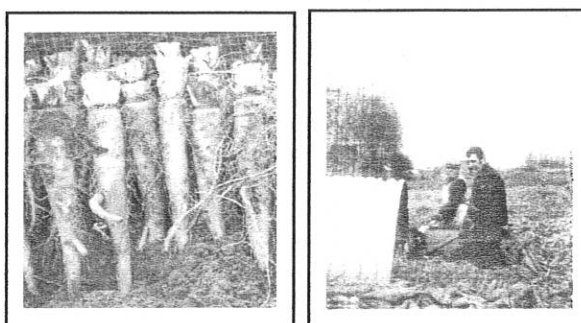
Vooraleer van 't veld te gaan moest iedereen de wortelen opstapelen op hopen met de wortelen aan de binnenzijde.

Nadat het loof een weinig was afgestorven werden de wortel op juiste hoogte ontdaan van hun loof (groen). Dat gebeurde op het veld achter een vlaag. (Een houten kader met strooi, deze diende als bescherming tegen regen en wind).

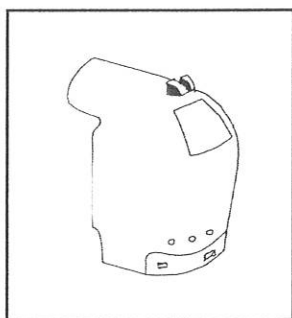
Met Sint-Nicolaas (6 december) moesten al de wortelen van 't veld zijn. Bij nat seizoen moesten de wortelen met de mand van 't veld worden gedragen.

Bewaren en inzetten van witloofwortelen.

Rechtstreeks intafelen is de beste methode, de wortelen inzetten en bedekken met aarde. De kunst van het inzetten was de koppen op gelijke hoogte houden. Het inzetten van de wortels (chicorei) gebeurde meestal 's avonds met de lantaarn of met een kleine elektrische lamp. De witlooflagen waren meestal van 10 m lang op 0,60 m breed. Soms waren het inzetters, betaald per laag en per uur.

Frans Bautmans en Fre Coppens in de witlooflaag te Elewijt

Verwarmen van de witlooflaag.

Voor het forceren van de groei van het witloof werd gebruik gemaakt van een gietijzeren vuurtje (de pijpekop) en een buizensysteem (rookbuizen).

Achteraf kwam de thermosifon of witloofketel in dienst.

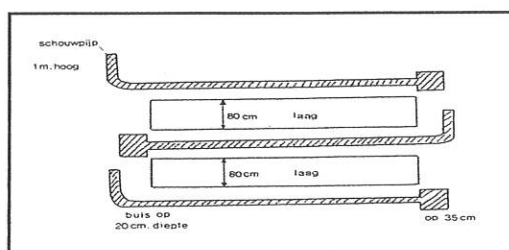
Deze zou voor het

eerst gebruikt zijn in 1908 in Evere.

Het verwarmen met warme lucht werd vervangen door een warmwatersysteem dat door buizen liep, men noemde dat "de Kaders".

Deze werden onder de wortels ingegraven. De dampende ketels gestookt met eieren (steenkool) was een typisch beeld rond de jaren 1950/1960 in onze gemeente.

Elektrische verwarming en centrale verwarming kwam in voege in de jaren 1970/1980.

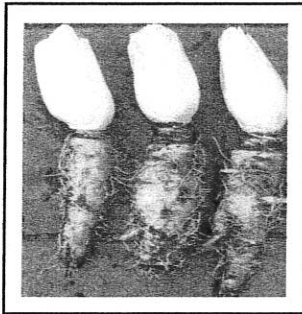

Uitnemen en kuisen van de kroppen.

De wortelen werden uit de laag gehaald na drie weken, de witte kop wordt met "een knak" van de wortel gebroken en de witte krop werd in manden gelegd en binnen in huis gedragen of in het witloof kot waar de kuisers zaten te wachten.

De wortelen werden gemalen voor de dieren in de bietenmolen.

Het witloof-kot.

De keuken, het achterhuis, het washuis, het café, alle plaatsen werden benut om de witloofkuisers (geburen, vrienden) onder te brengen.

Achteraf werd speciaal een witloof kot gebouwd, meestal met beton platen.

De kuisers ontdeden het witloof van de vuile bladeren en het "gal" werd afgesneden met een aardappelmesje.

Er werd heel wat "gelameerd" in het witloof-kot. Al de vrijages van het dorp kwamen aan bod. Het "laatste nieuws" werd er verteld bij veel koffie en thee met speculaas en peperkoek (pondkoek).

Inpakken van het witloof.

Tussen de twee oorlogen werd het witloof ingepakt in wisselwitloofmandjes met parafine papier en met blauw papier. Ook houten kuipjes werden gebruikt.

De plooibare kartonnen dozen deden later hun aantreden.

De inpakster werkte voor de "marchand".

De uitsteek kwam in mandjes terecht en werd thuis verkocht aan burens en vrienden.

Philomeen Piekaerts-De Craen pakte het witloof in een bruin kartonnen doos.

Marchand (opkoper).

Het witloof kopen van de marchands bij de boeren was een hele bedoening. Een teler langde (uitnemen) witloof en verwittigde het café waar de "schoif" (bord) werd opgehangen. Te Weerde in café "Schoonzicht" bij Suske Prokes", bij "den boek van Nelekens", bij "In den Hert" (bij Mette) in de Dorpsstraat. Te Elewijt was het bij Holsters in de Tuilstraat. Te Zemst-Laar gingen de boeren meestal met hun witloof naar de markt te Mechelen of Lejeune uit Mechelen kwam het witloof ophalen. Hoe het te Eppegem en in Hofstade aan toe ging zijn we niet te weten gekomen.

Op het bord schreven de boeren die aan "loof langem" waren hun naam. De koopmannen gingen naar de laag kijken en boden hun prijs.

De "marchands" brachten hun leeggoed en zorgde voor de inpaksters of inpakkers.

Wie waren die "marchands"?

Louis Scheers - Weerde

Albert Jacobs - Weerde

Jan Sermeus - Hofstade

Louis Peeters - Weerde

Desiré Govaerts - Zemst

Jan De Bakker - Eppegem

Jef Mettenancktx - Zemst-Laar

"den Duc" De Coninck - Eppegem

Maurits De Laet - Elewijt

Frans Holsters - Elewijt

Emile Bael - Eppegem

Herman - Boekt-Perk

"Kemus" De Mesmaeker - Elewijt

Lejeune - Mechelen

Verhoeven - Hofstade

Wanneer alles ingepakt was, kwamen de marchands het witloof opladen en ze vertrokken 's avonds naar Marcinelle en Charleroi voor de vroegmarkt.

Hennens uit Evere kocht alleen mooi loof voor de uitvoer naar Parijs. Voor Amerika moest het mooi kort dik loof zijn, het had een lang transport voor de boeg, het moest goed bewaren.

Transport.

Bij het begin werd het witloof met de triporteur naar Mechelen gevoerd en dan overwegend per spoor getransporteerd. Van 1930 komt dan de vrachtwagen sterk op.

Prijs

Prijs in 1913 -	0,40 fr de kilo
1917 -	1,50 fr de kilo
1950 -	20,00 fr de kilo
1960 -	31,00 fr de kilo
1970 -	12,00 fr de kilo
1980 -	15,00 fr de kilo
1990 -	22,00 fr de kilo
1994 -	32,18 fr de kilo

Feestelijkheden rond het witloof.

In 1968 werd in de café/zaal Prins Leopold te Zemst, Liliane Casteels tot witloofprinses verkozen.

De Boeren -en Boerinnengilden organiseerden op zondag 22 december 1968 de 1ste witlooftentoonstelling voor de kwekers van Elewijt en omgeving.

Niet minder dan 42 witloofkwekers tekende present.

Het witloof werd gekeurd door een jury bestaande uit A. Coomans, Rijkstuinbouwingenieur, J. Boogaerts en M. De Wit van de veilig Kortenberg, J. Oostens leraar tuinbouwschool Leuven, A Polspoel consulent-Boerenbond, A Roekens en A. Schepers, witloofhandelaars, A.Vercammen, Veiling Kampenhout, H. Verhoeven, leraar tuinbouwschool Vilvoorde.

De tentoonstelling werd geopend door O. Lesage, burgemeester van Elewijt Francois Bautmans verwelkomde de aanwezigen in naam van de Gilde. René Beullens droeg zijn "*Ballade van de Witloofkweker*" voor.

Ir. Coomans maakte de uitslag bekend en toonde zich verheugd dat de manifestatie in het noorden van de witloofstreek zo'n enorm succes kende. Hij sprak ook zijn voldoening uit over de kwaliteit van het tentoongestelde witloof.

De dag werd afgesloten met een bal met het orkest van Marcel Sterckx en zanger Jacques Raymond.

Op de tentoonstelling was niet alleen witloof te zien. De veiling Kortenberg had een prachtige stand waar de historiek van de verpakking werd weergegeven. De KAV pronkte met kinderenkleding, eigen werk uit naicursussen.

De Boerenbond schonk aandacht aan de werkkleding van de witloofboer. De Raiffeisenkas en Assurantie-Boerenbond versierden de hoekjes.

Op het kerkplein stond zwaarder materiaal tentoon, tractors, hakfrezen, witloofrooiers, verwarmingsinstallaties en andere...

De witlooflaureaten waren:

Xavier Peeters - Berg-Heide

Frans Selleslagh - Perk

Emiel Doms - Elewijt

Leon Holsters - Elewijt/Berg

François Cools - Elewijt

Edward Van Loo - Elewijt

Emiel Buelens - Berg

Jules Roekens - Steenokkerzeel

Maurits Van Capellen - Grimbergen

Georges Van Roey - Grimbergen

Marcel Verrekt - Perk

Jules Van Steenbrugge - Berg

Remy Moernaut - Grimbergen

De deelnemers waren uit:

Elewijt - François Bautmans, Frans Beullens, Kamiel Beullens, René Beullens, François Cools, Alois Croes, Emiel Doms, Julien Janssens, Engelbert Minnebier, Frans Mathijs, Jean Salu, Edward Van Loo, Daniel Van Relegem, Jean Baptist Verboomen, Louis Verhoeven.

Berg - Louis Beullens, Emiel Buelens, Leon Holsters, Xavier Peeters, Bernard Scholiers, Jules Van Steenbrugge.

Perk - Karel Bertens, Willy Collijs, Paul De Laet, Frans Selleslagh, Corneel Van Heffen, Felix Van Tongelen, Marcel Verrekt, Frans Winnepenninckx.

Grimbergen - Frans Moerenhout, Remy Moernaut, Maurits Van Cappellen, Georges Van Roey.

Kampenhout - Frans Croon, Marcel Gotemans, Julien Van Langendonck.

Winksele-Delle - Frans Goossens, Jozef Waerzeggers.

Houtem - Frans Van Steenwinckel.

Weerde - Karel Verbist.

Steenokkerzeel - Jules Roekens.

Erps-Kwerps - Armand Van Tricht.

Op 11 februari 1971 werden Yvette Vande Mosselaer en Jos Vanden Breeden tot prinses en prins witloof gekroond te Elewijt.

In samenwerking met het ministerie van Landbouw en de Belgische Boerenbond richtte Elewijt op 6 februari 1972 haar tweede Witloof expo in en een verkiezing van een nieuw prinsenpaar. 73 exposanten uit 15 omliggende gemeenten gingen de competitie aan met twee dozen allerbeste witloof.

Verschillende toespraken onderlijnde de doelstelling van het witlooffeest. Ir. René Beullens noemde deze tentoonstelling de cultuurmanifestatie van de witloofboeren.

De toespraak van schepen Remy Merckx, was een rede uit het hart. Hij schetste het ontstaan van de witloofteelt. Het ging eerst maar om een bijverdienste; maar de teelt groeide uit tot een uiterst gespecialiseerde teelt. Hij vestigde ook de aandacht op de vele problemen. Rondom Brussel waren er nog onvoldoende witloofgronden te vinden door de verkaveling van landbouwgrond, de aanleg van de autostrades, vliegveld en industrieterreinen.

De ereprijs van de tentoonstelling ging naar....

Van Dijk J. - Buken, Doms E. - Elewijt, Bertens C - Weerde, Verbist A - Elewijt, Caliber R. - Elewijt, Verbist V. - Elewijt, Peeters X. - Berg, Goutvrind A. - Elewijt, Van Den Brandt E. - Berg, Van Steenbeeck M. - Buken, De Wil A. - Winksele, Tesseur J - Weerde, Mathijs I - Elewijt, De Roover J. - Perk, Vanhaesendonck J. - Perk.

De eerste prijs ging naar...

Borremans J. - Berg, Van Langendonck J. - Kampenhout, Blockmans C. - Steenokkerzeel, Bautmans F - Elewijt, Cools F - Weerde, Lanciers G - Winksele, Spoelders A. - Hombeek, De Winter E. - Perk, Mombaerts J. - Nederokkerzeel, Van Steenbrugge J. - Berg, Verbelen H. - Nederokkerzeel, Hermans E. - Zaventem, Van Haesendonck R. - Weerde, Bessendorffer J - Elewijt, Selleslagh - Perk, Gruen A - Steenokkerzeel, Van Steenwinckel F - Houtem, Mathijs R - Elewijt, Cools F - Elewijt, Verrekt M - Perk, Scholiers B - Berg, Van Relegghem D - Elewijt, Beullens C - Elewijt, Pickaerts J - Elewijt, Winnepenninckx F. - Perk, Dierrickx - Berg, Bautmans Fr. - Elewijt, Winnelinckx C - Houtem, De Coninck F. - Perk, Gellaerts R. - Berg, Poels P. - Melsbroek, Van Win L. - Elewijt, Goossens F. - Winksele, Verstraeten L. - Schiplaken, Salu E. - Elewijt, Van Heffen C. - Perk, Vrijdaghs R. - Kampenhout, Croes A. - Elewijt, Janssens J. - Elewijt.

De tweede prijs ging naar....

Beullens R. - Elewijt, Collijs W. - Perk, Croon M. - Kampenhout, De Laet P. - Perk, Goovaerts R. - Steenokkerzeel, Huys W - Steenokkerzeel, Janssens A. - Weerde, Mathijs R. - Buken, Op de Beeck F - Elewijt, Peeters H. - Elewijt, Salu J - Elewijt, Temperman - Perk, Tobbacq J - Perk, Van Capelle M. - Grimbergen, Van Rillaer J. Steenokkerzeel, Verbist K - Weerde, Verelst R - Winksele, Vrijdaghs F. - Berg, Weets J. - Schiplaken.

Op zaterdag en zondag februari 1973 werd een witloofbal, een prinsverkiezing en een stoet georganiseerd.

Nadat hij mee opstapte in de stoet, werd de reus achtergelaten aan de deur van het café, de reuzen gaan niet op café en hebben geen dorst. Met zijn handen op de rug werd hij vastgebonden aan een verkeersplaat.

De volgende morgen stond hij er nog.

Voor heel wat families uit de landelijke dorpen tussen Vilvoorde en Mechelen betekende het witloof een gespecialiseerde tak uit de landbouwsector. Veel kleine boeren leefde van deze inkomsten. In 1977 werd het witloof dan ook in de actualiteit gezet en geruggesteund door het ministerie van Landbouw, de Belgische Boerenbond, het gemeentebestuur van Zemst, de tuinbouwschool van Leuven, de tuinbouwveiling van Kampenhout, de veiling Midden-Brabant van Kortenberg, de Coöperatieve tuinbouwveiling van Steenokkerzeel en de Mechelse tuinbouwveiling.

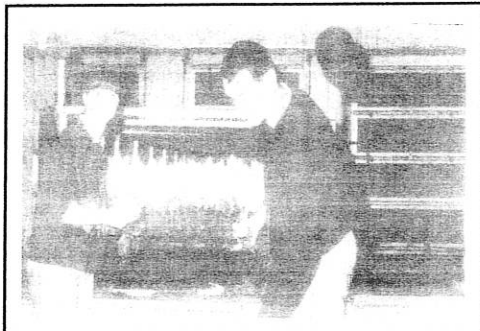
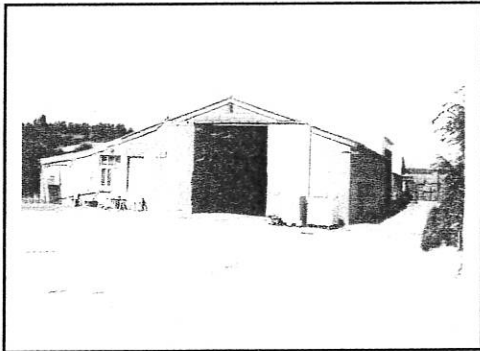

Tijdens de witloofmanifestaties werd met voordrachten de nadruk gelegd op de terugloop van het familiebedrijf en de witloofteelt. Ook de uitvoer verminderde. Er werd gesproken over de arbeidsintensiteit van de witloofteelters bij de klassieke teeltmethodes.

De containerteelt is fel in opgang. Met dat systeem wordt witloof geforceerd in containers door een precieze dosering van licht, water en warmte. De wortels moeten niet ingetafelt worden en de werkzaamheden kunnen recht op gebeuren.

Rudolf Bautmans en Claudia Vallinga investeerde in een hypermodern witloofbedrijf van hydrocultuur. De specialisatie vroeg aanpassing van de installatie. Op een beperkte oppervlakte werd het jaar rond witloofwortelen bewaard en witloof gekweekt.

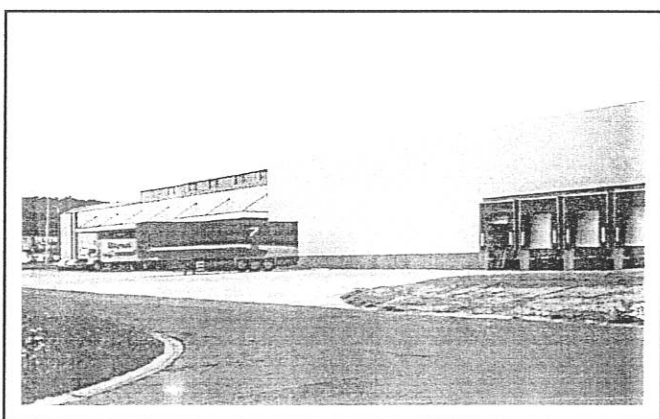
In de hydrocultuur gebeurt de "forcerie" zonder dekgrond en de wortels worden in bakken gezet volledig in een donkere ruimte, alleen TL-lampen kunnen langere tijd verlichten. Door transportbanden moet men zich bijna niet verplaatsen.

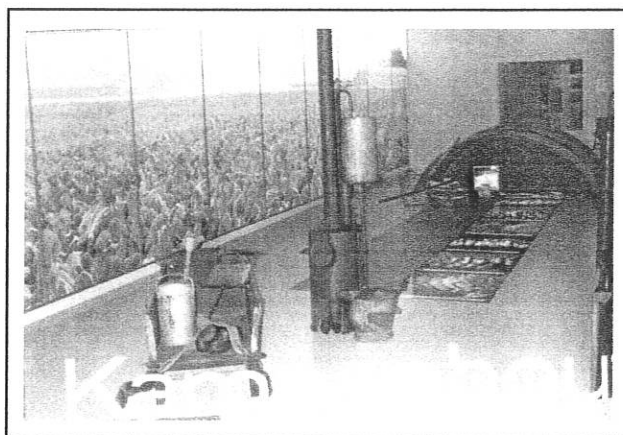
Oprichtingsdata van de witloofveilingen in Vlaams-Brabant.

- 1959 - Veiling Midden-Brabant te Kortenberg.
- 1960 - Tuinbouwveiling Kampenhout.
Coöperatieve tuinbouwveiling
Steenokkerzeel.
Veiling van Kampenhout (afdeling Werchter).
- 1961 - Tuinbouwveiling Betekom en omstreken (Werchter).
- 1964 - Witloofveiling Wolvertem

Veiling Kampenhout-Sas.

Ondertussen is er daar ook een witloofmuseum opgericht

Bibliografie:
Archief heemkring "de Semse"
Tijdschrift "de Brug" - Elewijt
Erfgoedhuis Kortenberg

Donderdag 1 maart 2007 - Praatavond over kwakzalvers, marskramers, leurders, liedjeszangers, zigeuners, handelaren.....

Colette Vanderbeken
maart

Inleiding.

Al eeuwenlang trekken mensen rond om de kost te verdienen. Tot in de jaren zestig kende men verschillende handwerkslieden, die voor het uitoefenen van hun beroep geen vaste werkplaats hadden. Zij bezochten de mensen aan huis. De meest eenvoudige gebruiksvoorwerpen werden niet weggegooid. Wat gerepareerd kon worden werd bewaard totdat de reparateur voorbij kwam, o.a. de scharenslijper, de zagenslijper, de mandenmaker,

NIEUWE STRAATGEROEPEN. - DIVERS COMMERÇANTS AMBULANTS.

de stoelenmatter, de ketellapper, kuipers, koperslager, schouwvegers, venters met spelden-naalden, stop -en naaigaren, schoensmeer, veters enz...,lijnwaadventers.

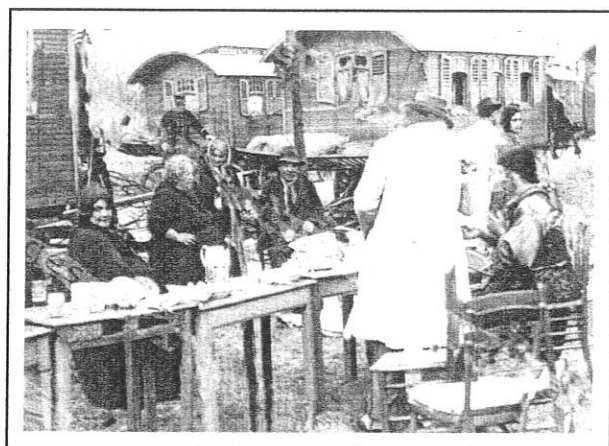
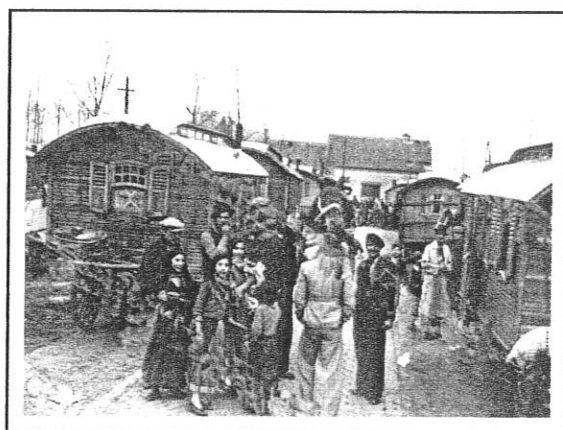
Al sinds de 15de eeuw speelde de marskramers een belangrijke rol bij de verspreiding van boeken die ze met andere koopwaren in hun korf hadden. Hun kraam zette er op een strategisch punt, b.v. aan de kerk. Ze handelden ook in nadrukken, pamfletten, liederen, almanakken en kluchtboeken. Ze trokken van dorp tot dorp. Ze gingen ook de jaarmarkten en kermissen af. Eind 16de eeuw werden ze geregistreerd.

De liedjeszanger was net als de marskramer een veel voorkomend figuur. Ze zongen op de pleinen en markten hun repertoire, soms werden de liedjes visueel ondersteund door een doek of schilderij dat hij achter zich ophing, op dat doek stonden afbeeldingen ter verduidelijking van het lied. Met een stok wees hij het plaatje aan dat aan de orde was. Na het zingen van de liederen probeerde hij ze ook te verkopen.

Zigeuners.

De rondtrekkende zigeuners waren kooplieden en paardenhandelaren, meestal afkomstig uit Hongarije, Roemenië en Bulgarije. Ze verdienden ook hun brood met acrobatiek en kunstjes. Ook ketellappers paste in hun beeld, traditionele beroepen zoals mandenmaker, muzikant enz...

Het waren relatief kleine groepen, die steeds heen en weer reisden. Ondanks de beperkende en zelfs onderdrukkende maatregelen slaagden de meesten er toch in om tot aan W.O.II in hun levensonderhoud te voorzien.

Standplaats van de zigeuners op de Epegemsesteenweg (hoeve Mannaerts) in 1939.

In de beenhouwerij Bautmans (Bij de Snoek) was een zigeunervrouw vlees komen kopen, ze had hiervoor een kookpot (casrole) bij. Een tweede zigeunerin kwam de winkel binnen en begon te krakelen. De eerste vrouw deponeerde haar kookpot op de toeg en vertrok zonder betalen. De Snoek zei, gelukkig dat ze haar kookpot heeft laten staan, maar dat dacht hij, de kookpot was zonder bodem en het vlees was in haar voorschoot gevallen.

De zigeunerking overleed te Elewijt. In de woonwagen lag hij opgebaard, zijn weduwe sliep naast hem tot de begrafenis. Alvorens in de kist te worden gelegd, werd tussen zijn tenen briefjes met geld gestoken en moest de weduwe zich

wentelen in bier en een deken, met dat deken werd hij bedekt. Alleen de weduwe en de mannen mochten de lijkstoet vergezellen naar zijn laatste rustplaats.

Soike Mannaerts kocht een gekwetst paard van deze zigeuners, hij verzorgde het dier zo goed dat het ingespannen in de kar, 1000 kg aardappelen kon trekken.

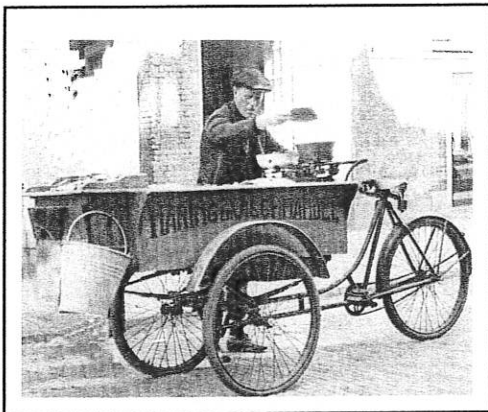
Lijnwaadverkopers.

De lijnwaadventers handelden in neusdoeken, kousen, beddengoed, tijk, kant, zijde, fibrane (fibrine-plantenvezelstof). Vanuit Mechelen, Tervuursesteenweg, (ze woonden achteraf te Boekt) kwam een vrouw per fiets lakens, dekens, handdoeken verkopen, ook combinaisons en onderlijfjes had ze in haar pak. Schil uit Hofstade verkocht in de zomer ijskreeem en in de winter lijnwaad. Peggy Van de Roeselaarse nieuwmarkt kwam ook hier verkopen, de handdoeken moesten gesneden worden en afgezoomd, ook lakens waren zonder zoom. De wol werd verkocht per marot of streng (frong). Om de wol tot een bol te rollen werden twee stoelen gebruikt of de handen van de kinderen.

Ook naalden hadden ze in hun korf. De huisvrouwen breidden toen nog wollen kousen met vier priemen, om de naalden goed te laten glijden staken ze deze af en toe in hun vettig haar.

Mosselen -en visverkopers.

In de tijd kwamen de mosselboten van Yerseke tot op de Dijle in Mechelen. Bij hun aankomst werden ze direct leeggehaald en op de kade in zakken van 80 kg gedaan. Ook te Vilvoorde legde een boot aan op de Vaart. Tussen de twee Wereldoorlogen kwam de mosselboot tot Hombeek op de Zenne.

De mosselverkopers met hun stootkarren of triporteur verkochten daarna de ongekuiste mosselen van deur tot deur. Een frank na de 2de wereldoorlog en vijf en een halve frank in 1960 per kilo ongekuist was in de tijd goedkoop eten voor de gewone werkmensen.

Marie Mossel uit Vilvoorde had een speciale roep om haar aan te kondigen "*Mosselen, goeie verse mosselen*"

Alle slierten werden van de mossel verwijderd en in een emmer met een borstelsteel werden ze menigmaal gereinigd. Er konden wel slijkmosselels tussen zitten.

Na het middagmaal werden de mosselschelpen in een "lees" gegoten, ze werden immers kapotgereden door de karren en ze versterkte zo de weg.

Tot 1940 kwamen de Hollanders met tonnen pekelharing verkopen, aan ieder schouder hadden ze een ton hangen.

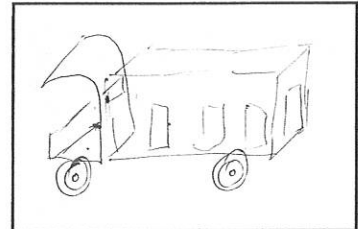
Den Bos uit Hofstade, Louis Spiessens, Louis Feyaerts (Louis van de meutteslijper) verkochte vis, in Hombeek kwamen ze van Sint-Amands met vis.

De visboer had mandjes met haring bij, ook kisten met "*boekstring en lammeke zoel*" en witte stokvis. - Louis Spiessens uit St-Amands

Leurders. Met solferstekken (voordat de lucifers bestonden) en brillen kwamen ze uit Breda. Duitsers uit Solingen leurdten bij de boeren met pikken, messen en zeisen, ze verkochten hun waar ook bij de smeden. Ze zouden achteraf in "de Grootte Oorlog" als spionnen gediend hebben, omdat ze hier zo goed de weg kende. Ook met geneesmiddelen werd geleurd, okergele balsem voor snijwonden en groenachtige zalf voor brandwonden en Purol voor de kloven.

Met een paard gespannen voor een camion op vier wielen zo leurdten ze met naalden, garen, scharen en allerhande klein goed. Ze hadden ook allerlei kruideniers waren op hun kar.

Michiel van Houtem-Bos, Jef De Waele (Stoofhaat) en Vanhaesendonck uit Vilvoorde, Van Eeckhout uit Zemst (zijn echtgenote stond op de markt te Vilvoorde).

Rijdende winkel uit Epepegem - Guido en Ann en Van Hoeck uit Humbeek.

Beroepsbedevaarders.

Men betaalde personen om op bedevaart te gaan naar Peutie, Diegem enz.... In Zemst-Laar werden briefjes met intenties of geld om een kaars te branden meegegeven naar Scherpenheuvel

Parapluherstellers (regenscherm).

Te Zemst-Laar werd een vrouw bedrogen, ze gaf drie regenschermen voor herstelling, ze kreeg twee slechte terug en haar eigen regenschermen werden te koop aangeboden op de kar.

Appel -en perenboeren.

Uit Sint-Truiden; op het einde van het seizoen zakte de verkopers af naar onze streek om hun appels en peren te verkopen. Vooraleer de zak te vullen staken ze een buis in het midden, het mooie fruit werd er rond gelegd, in de buis werd een tweede kwaliteit gegoten, de buis werd eruit getrokken en men zag alleen eerste kwaliteit fruit.

Bezembinders en mandenmakers.

Ze leefden afgezonderd op de heide en in het schaarhout vonden ze bremen en witte berk, met behulp van eiken banden werd de "bezemreis" gebonden tot bezems. "den 't Jappe", Jef Casteels en "de Groene", Emile Vande Sande maakten bezems voor de paardenstal te kuisen. Ze versterkten ook de oevers van de beken. De gebroeders Borghys uit het Vriezenbroek te Elewijt.

De mandenmakers, daar was meer stiel kennis voor nodig, woonden in waterrijke streken waar de wilg welig tiert. Ze trokken met hun producten rond om ze te koop aan te bieden.

De mandenmakers kwamen vooral uit Hingene en Rumbeke (W-VI), ook vanuit Houthulst leurden ze met korven.

Verslijpen reed rond met manden, zetels, mattenkloppers, krokstoelen, marktkorven. Als de boom uit de mand was, kon men ze meegeven en ze kwam hersteld terug.

Varkensleurder.

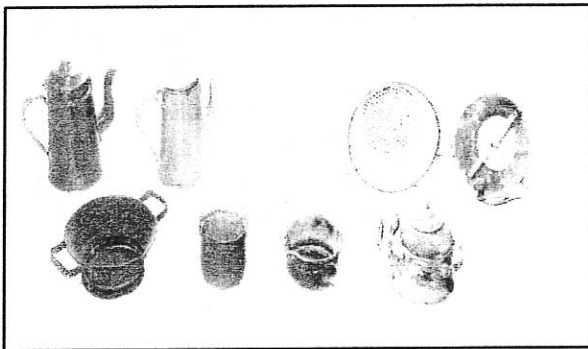
Met een biggenmand leurde Van Hal (De Wetter) uit Weerde met klein varkens, de boeren konden kiezen welk biggetje ze wilden, met krijt werd een letter of nummer op de rug gemarkeerd en dan geleverd. Uit Kortenberg kwam Coiske Van Craenenbroek.

Zagenzetter.

Je kwam de zagenzetter vooral tegen op het platteland, waar hij van dorp tot dorp trok, altijd met de schraag op de rug. De tanden van een zaag dienden geregeld gevild en gezet te worden, dit is buitenwaarts om beurt naar links en naar rechts gebogen worden. Dat geschiedde met een zaagzetter, een plat ijzer met spleten waarin de tand paste. Het werktuig werd naar beneden gedrukt en boog zo de tand.

Vertinners - ketellappers (Pottefer).

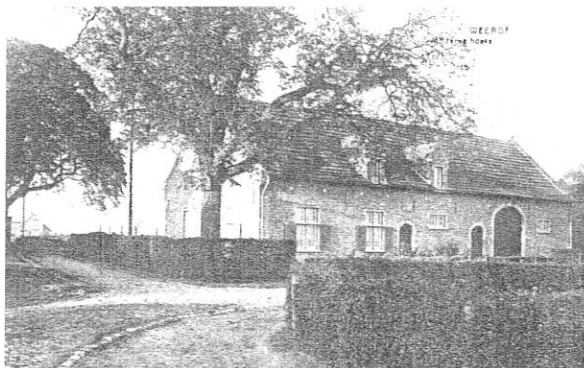

Ter gelegenheid van de kermis werd ieder jaar schotels, lepels en vorken vertind. De vertinners hadden te Weerde hun vaste stek onder de grote kastanjeboom tegen de muur van 't kasteeltje. Ze spreidde een groot zeil. Hun bak met tin verwarmde ze met houtskool. Ze gingen van deur tot deur het bestek ophalen, en tegen de avond mochten de mensen het komen terughalen. Ook de kommen werden

voorzien van een rondelle (pottefer) zodat de gaten gestopt waren.

"Gezien de benaarde tijden, heb ik de eer u te berichten dat ik mij ten uwen huize zal aanbieden voor het vertinnen van lepels en vorketten. Gezien den slechten tijd en de crisis vertin ik aan 0,50 fr stuks schooner dan nieuw. Ik gelast mij ook met het scherp van koffiemolens, zoo goed als nieuw, insteken der bommen van casserollen, washketels, kannen, emmers, enz, enz... Gelief binnen de twee uren alles bijeen te verzamelen.

*Hopende met uwe bestellingen vereerd te worden, dank u bij voorbaat;
Jean Hellinckx Rasphuisstraat 95 Gent."*

Onder deze wilde kastanjelaar in de Zemstseweg (nu Vredelaan) spreidde de vertinners en ketellappers hun zeil.

De ketellappers waren eigenlijk rondreizende koperslagers die van deur tot deur gingen om metalen schoteltjes, ijzeren pannen, water -en andere ketels, ijzeren emmers en andere verlakte kommen met een soldeerbout te herstellen.

De koperslagers waren zeer bekwame stielmannen. Ze waren fier op hun blinkende melkstoppen, de marmietjes, bedverwarmers, koeketels en allerlei kleinere gebruiksvoorwerpen.

Petroleumverkopers.

De verkopers van petroleum waren te paard met een wagen waar een grote ton op stond, ze verkochte de petrol met de kruik van 5 of 10 liter voor de verlichting. van de lantaarns die aan de achterkant van de karren hing.

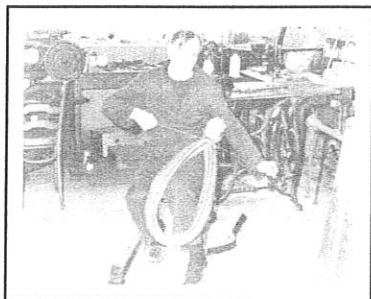
Zandboeren.

Ze verkochten wit zand per emmertje voor het versieren van de roodstenen vloer en rond de Leuvense stoof, ook voor het schuren van tinnen en koperen keukengerief. In de café stond altijd een speekbakje met witte zand. De zandboer zong "*zand, schone witte zand*".

Pottenmarchand

Sjoerel Van Calster van den Dries in Elewijt kwam rond met potten en pannen.

Gareelmaker.

René Verzezen was herbergier en garreelmaker, hij maakte en herstelde bij hem thuis.

De garelen werden op maat van de paarden gemaakt.

Kleermaker en naaister.

De kleermaker en de naaister ging van hoeve tot hoeve om er herstellingen, het lapwerk te doen. In de winter zat hij of zij vlak voor het venster en bij zomertijd, buiten tegen de achtergevel. Ze zaten in een wan, op die wijze werden ook de knipsels, draden en overschotten bijeen gehouden.

Tabakverkoper.

In Zemst-Laar kwam Edward Pauwels van Willebroek. Met nieuwjaar verkocht hij sigaren op bestelling. Ook chictabak kon men bij hem kopen. In Zemst was het Maria van de Zemstsebrug die met tabak, chic, sigaren en likeuren rond reed.

(Op de trein hing een plakkaat waarop stond "Verboden te spuwen")

Negers - Baboulla's.

De zwarte mannekens leurde met zwarte rek en bollen in tipzakjes. Ze verkochte hun waar in café's, markten en op de voetbal.

Hun slogan was: "Ikke valling, hoesten, bolleke voor de hoest, hm, gedaan valling."

Scharenslijpers.

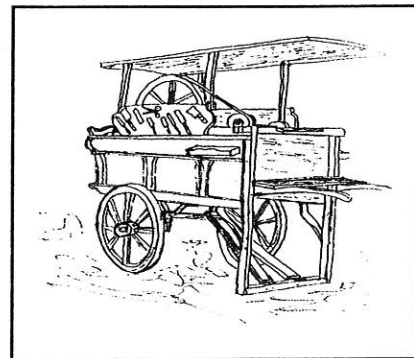
De scharenslijper met hun wagentje, versierd met koperen knoppen en allerlei beslag kwamen de scharen, de messen, bijlen, vlees en koffiemolens en andere zaken slijpen.

Om zich aan te kondigen zette hij een versleten sikkal op zijn slijpsteen en produceerde zo een schril geluid dat door merg en been ging.

De scharenslijper werkte vooral op spierkracht. Voor de aandrijving van de slijpsteen, drukte hij op een pedaal. Daardoor werd een vliegwiel in beweging gezet dat de slijpsteen in werking bracht. Boven de steen hing een fles, waaruit door een

stop met een gaatje, gestadig water druppelde, om zo verhitte van het snijvlak te voorkomen.

Er kwamen scharenslijpers van Hombeek en Mechelen -Nekkerspoel.

Zeeldraaier.

In de lente (uitkomen) en met bamis kwamen ze met de fiets vanuit Zele de zeeldraaiers. Met vlas werden de teugels, draagriem-hulp (kruiwagen) gedraaid. Met hennep werden de woelzelen en de bindzelen gedraaid.

Vellenmarchand.

Na de kermis kwam de "bokkevent" per fiets met zijn toetsignaal de vellen ophalen van de geslachte konijnen.

Georges Jacobs uit Mechelen

Vodden, benen en oud ijzer.

De vodden werden afgehaald door de voddenman Willem "Tess" uit Elewijt. Hij had "een heusel" veerbalans bij om de vodden te wegen.

Dezelfde kar nam ook het oud ijzer mee.

Van de benen werd lijm gemaakt bij Duchet te Vilvoorde.

Mout - Draf.

De draf werd geleverd bij de boeren per mand. Het was een supplement aan voeding voor de dieren. De leveranciers waren:

Constant Becq - Zemst

Toine Christiaens - Weerde

't Sas - Boortmeerbeek

Maalderij Vanderperren

Lamot - Mechelen

Van Diepenbeek - Mechelen

Van Bredam "Den Anker" Mechelen

Groenten en fruit.

Sinds 1980 rijdt een winkelwagen rond van gemeente naar gemeente. August De Ron, Jan Belo, Potterie, Kamiel (krol) Mathijs, Jean Fierens (Jeanske Boddig), Rik Legum, Van Poeyer e.a....

Nu rijdt er nog een winkelwagen uit Eppegem rond in Groot-Zemst.

Felix Feyaerts

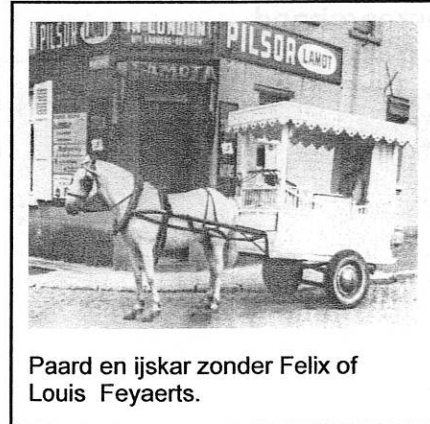
Ijskremventers.

In 1937/1940 kostte een galet met twee bollen 0,25 cents in cremerieke. van "Dikke Paulien" te Mechelen.

Nu €1 de bol.

Guske De Ron in 1964

Paard en ijskar zonder Felix of Louis Feyaerts.

Rik Verrijt, Hilda - Humbeek, Schoreels "Den Boere" - Zemst, "Den Duc" - Humbeek, Nante Schrill - Hofstade, Jef Verlinden uit Weerde, Felix Feyaerts uit Zemst, August De Ron uit Weerde, Louis Feyaerts uit Zemst, Angèle Craps uit Elewijt, haar man reed met de kar en zij verkocht aan huis.

Boter en Kaas.

Leon Van Moer, Constant Verrijt

Mosterdmarchand.

Tot in 1954 kwam een mosterd-marchand rond in Zemst-Laar met mosterd, in een grote zaanpot was de waar opgeslagen. De marchand lepelde de mosterd over in een pot, tas of iets dergelijks.

Tapijten.

De tsjoeken-stjoeken kwamen rond met tapijten, zij kwamen uit de streek van Kortrijk. Ze hadden ook koffers met bestek bij. Ze vroegen altijd de hoogste prijzen, afbieden was noodzakelijk.

Gazettenventers.

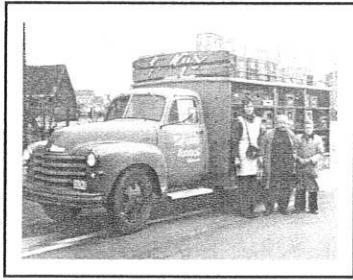
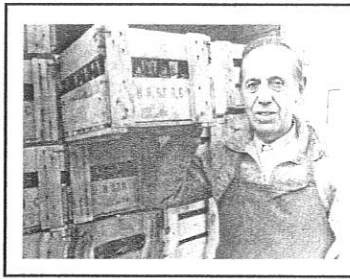
René De Boelpaep - Elewijt bracht de gazet aan huis tot aan zijn pensioenstelling. Van Vosselaer uit Elewijt. Frans De Smet en zijn broers deden dat te Weerde, Hofstade en Mechelen. Te Epegem was dat Jan Hertens. die sinds 1932 te gazetten thuis bracht.

Het Sportverslag van de Ronde van Frankrijk werd speciaal besteld.

Castreerder

Jean-Baptiste Janssens uit Zemst bijgenaamd Tist de Snijder was overal gekend als castreerder van huisdieren, stieren, paarden, varkens, geitenbok zelfs de hanen te Zemst en omgeving ontkwamen niet aan zijn gilette en mayonaise olie.

Bierverkopers.

Zij reden elke week rond in de dorpen om het bier aan huis te bestellen:

Jan Buellens -Zemst-Bos, De Coninck - Epegem
Neleke Nijs - Hofstade, Jules Vercammen - Zemst-Bos
Florent Mathijs - Elewijt, Jan Ceuppens - Zemst-Laar
Edgard Pittois - Zemst, Frans de Smet - Weerde
Constant en Willy Becq - Zemst, Gebroeders Verbist - Elewijt
Janssens - Weerde, Albert Van Poeyer - Elewijt
Jef - René en Fré Van Nerum - Elewijt

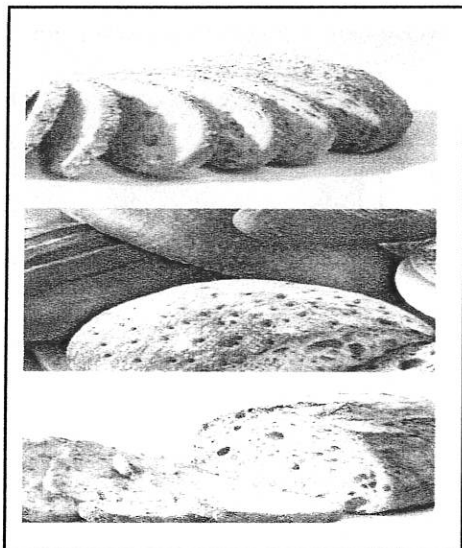
Melk en aanverwanten.

Albert Van Relegem uit Weerde, Verlinden uit Weerde, David van de Hollander (Laar), Jef van Sabien (Laar), Eduard Meutermans (Elewijt) , Miel Van Relegem uit Elewijt en Jan De Ron uit Elewijt, David van de Hollander - Laar, Jan De Broeck - Elewijt, Buellens - Zemst, Jan De Smet - Weerde, Van Moer - Epegem, Uyllenbroeck - Boekt, Jan Denys - Zemst-Laar; Kurt - Hofstade, Georges Doms Zemst-Laar, Van Asbroeck - Elewijt

De melkboeren verkochte hun melk per liter, achteraf in flessen.

Bakkers.

De bakkers brachten het brood aan huis. Ze toeterde of claxoneerden om hun aanwezigheid aan te kondigen. Verrezen - Zemst, De Cock - Zemst, Merckx - Elewijt, de coöperatieve bakkerijen van de Volksmacht en de Coop, Jules Van Loo - Weerde en Maurice van Vilvoorde, De Smet - Zemst -Laar, Georges De Bakker - Epepegem, Fons Dubois - Weerde, Louis Den Bakker - Hofstade, Florent Jacobs - Hofstade, Gaudaen - Zemst- Laar, Van Eeckhout - Hofstade..

Wonderdokters.

De kruidendokter stond aan de kerk na de hoogmis. Ook een tandentrekker kwam van Zichem, hij was vergezeld van een muzikant die hard moest blazen om het schreeuwen te dempen, ze werkten zonder verdoving.

Wanlappers.

Een wan diende om het kaf van het koren te scheiden. De wanlappers herstelde de wannen aan huis.

Tot daar een overzicht van hetgeen zich bewoog en aanbood aan de deur in onze dorpen.

Bibliografie: 't Smidshof - Herman De Cat Attenhoven
Archief heemkring "de Semse"
Archief "Soma"

Praatcafé van 5 april 2007

Sa Moeder, zet het pot op 't vuur, 't is kermis.

Colette Vanderbeken
april 2007

Kermis, wat betekent dat eigenlijk?

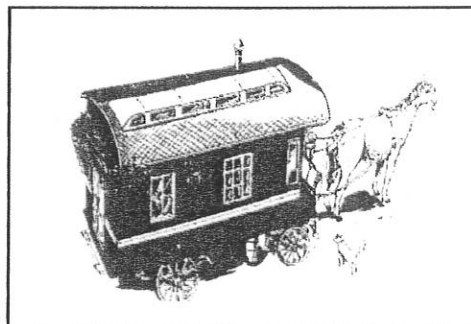
Kermis is een eeuwenoude en levende geschiedenis. Het is het enige volksfeest dat bij iedereen in de buurt komt. Een geschiedenis van mensen, uitvindingen en attracties. Kermis komt voort uit middeleeuwse kerkwijdingen en jaarmarkten. Het woord "*kermis*" komt van het woord "kerkmis of *Kerkemis*".

Met Kerkemis wordt bedoeld, inwijding van een nieuwe kerk. Deze kerkemis wordt vervolgens elk jaar op dezelfde dag feestelijk herdacht. Het feest werd gevierd met een speciale hoogmis en er werden kerkelijke processies georganiseerd.

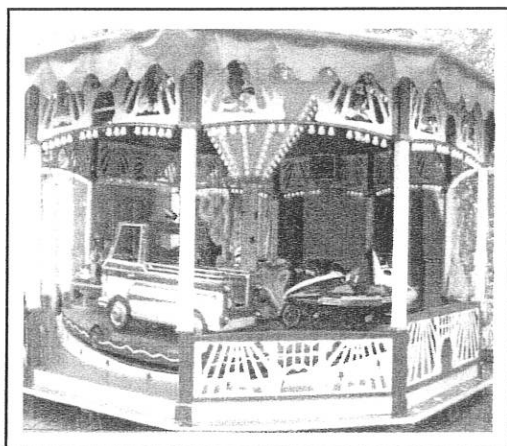
Deze herdenkingen lokte veel volk, en waar volk is, is nering, en nering brengt de speelman mee. De vuurspuwer, de koorddanser, de goochelaar, de waarzegger en natuurlijk de muzikant.

Langzaam verschuift de viering buiten de kerk, naar amusement. Nog veel later raakt de oorspronkelijke betekenis "*kerkemis*" vergeten en spreekt men van "*kermis*". Alleen nog de processie bleef het straatbeeld kleurrijk sieren, doch van zodra deze in de kerk was, startte de kermis.

In de Middeleeuwen reisden de meeste kermislui te voet of trokken hun spullen mee met de handkar. Tegen het midden van de 19de eeuw reisden de meeste kermisfamilies met een woonwagen

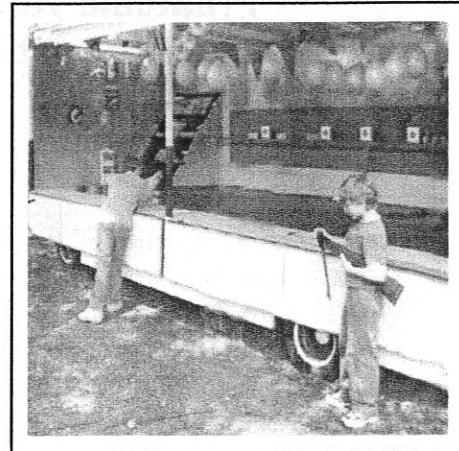
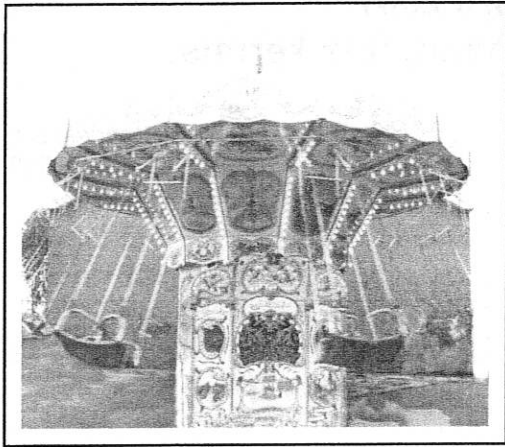

In de 19de eeuw werden de attracties van de voor aangedreven door paarden, begin 20ste eeuw was dat met stoommachines. Rond 1910 verschenen de eerste elektrische molens.

Oorspronkelijk waren het de volgende attracties : ring steken, hanenkap, zaklopen, steltlopen, waarzeggers, schommel, enz..... Achteraf kwam de rubsbaan, draaimolen (paard) en prachtig decorwerk, schietkraam, ballenkraam, bootjes zwieren, cakewalk, botsauto's (1927).

In 1928 verscheen het eerste lunapark op de kermis. Ook de spiegeltent deed zijn intrede met decaporgel.

Kermis in Groot-Zemst.

Elewijt

Pinksterzondag

Zondag na het feest van Sint-Hubertus of de zondag waarop het feest valt.

Epegem

Zondag voor 24 juni

Zondag voor 15 augustus

Zondag het dichtst bij 23 november
(feestdag van Sint-Clemens -parochieheilige.

Hofstade

2de zondag na Pinksteren

zondag na 8 september

Weerde

Zondag voor Pinksteren

Laatste zondag van augustus

Zemst-centrum

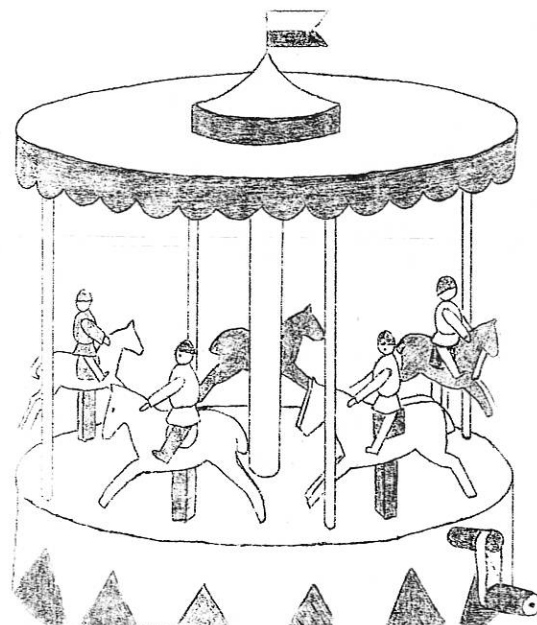
Pinksterzondag

Zondag na 15 augustus

Laatste zondag van september

Zemst-Laar

2de zondag van juni en zondag na 15 oktober

Kermis is het meestal twee keer op 't jaar,
Na de mis en de processie stond er een goed feestmaal klaar.

En wat stond er die dag zoal op het menu?

Kiekensoep met vermicelli, voorgerecht, vidés, fricassée van Neerhof, ossenspier met groentenkrans en kroketten, verfrissing, frikadellen met kriecken, varkensgebraad met salade en krakertjes, ijsroom, gebak, kramiek en moka.

of

Tomatensoep met balletjes, rundstong in madeirasaus, vanillepudding met wit van ei, taart en koffie, bouilli met mosterd en brood.

of

Kervelsoep, varkensgebraad met bloemkolen en klein aardappeltjes, rozijnenpudding, taart en koffie, pistolets en gerookt vlees.

of

Aspergessoep met aspergespuntjes, Rosbief met erwten en wortelen en kroketten, gestoofde peren, gebak en koffie, pensen met appelmoes en brood.

of

Ossenspier met groentekrans en kroketten, tong in tomatensaus, rijstpap met fruit, gebak en koffie.

of

Normandische tongen met hertoginnenroosjes, wit en rood gebrad in groentenkrans en kroketten, fabiolacoupe, feestgebak en moka.

of

Aspergeroom, braadkip met salade en krakers, roomijs, gebak en koffie.

of

Soep (vettig) van zeer fijn gesneden groenten, bouilli en mergpijp, soepballetjes, hors d'oeuvre (sla, tomaat, garnaal, macédoine, ei, hesp, boontjes, worteltjes), rosbeef (licht gebakken) met kroketten, erwtes en wortelen of sla, rijstpap met bruine suiker, pistolets, wit brood (met beleg: bouilli met mosterd, hesp, kaas, paardenvlees) rozijnen brood, koffiekoeken

Bibliografie:

Een Antwerps kookboek voor "Leckertonghen" - 1995

Een kwestie van smaak - 1994

Curtenberg - jaargang 1991 - ½

Feest - 2003

Vijftiende- eeuws kookboek - 1985.

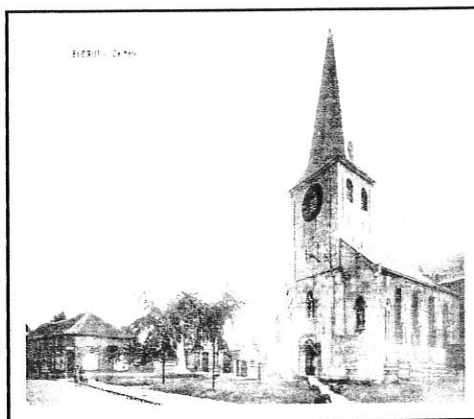
Les liturgies de la table - 2002

Dorpsfiguren - bijzondere mensen. - Praatcafé op 3 mei 2007.

Colette Vanderbeken
Fons Mannaerts

In het praatcafé van mei hadden we het over bijzondere mensen, mensen die ons doen denken aan jeugdherinneringen, of met wie we zelf belevenissen hebben gehad.

Fons Mannaerts vertelde dat men hem als jongeling soms uitdaagde om zaken te doen die niet altijd door de beugel konden. Zoals tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij moest in de plaats van zijn vader van op de kerktoren in Elewijt de omgeving in 't oog houden, om o.a. het afbranden van het graan te voorkomen. Enkele van zijn metgezellen daagde hem uit, je durft niet op de toren kruipen. Dat moest men maar een keer zeggen en daar was Fons al aan het klauteren, van ijzer naar ijzer tot aan de haan. Maar, hij had niet aan de terugweg gedacht, dat was heel wat minder gemakkelijk, telkens moest hij met zijn voet voelen waar de volgende haak was en bij zijn aankomst aan het klokkengat stond het zweet hem in de schoenen van de moeite dat het kostte en de schrik die hij had gehad.

Leopold Van Nerom geboren in 1871 in de Kerkstraat te Elewijt, zijn vader was Jozef Van Nerom en zijn moeder Rosalie Haesaerts. Hij had nog drie zusters en twee broers. Hun grootmoeder Rosalie zorgde voor de opvang want moeder stierf bij de geboorte van het laatste meisje Lida. De familie Haesaerts hield de café "*In 't Withuis*" open. Ze boerden en zaaiden vlas dat ze lieten roten in de Barebeek in de weibeemden.

Als jongeling werkte Polle samen met Roeter, Victor van Relegem, en Sus Vermeulen in de hovingen van het Rubenskasteel, voor burgemeester Coppens. Zijn dagloon was 2,40 bfr. Na het overlijden van baron Coppens werd Charles Wauters na vier jaar processen eigenaar van het kasteel. Ondertussen moesten de werkmannen de groenten gaan verkopen in Brussel en de koeien en runderen gaan leveren in Kuregem. Bij het in gebruik nemen van het kasteel vroeg Polle 0,20 centiemen opslag aan Charles Wauters, die hem geweigerd werden. Dit nam Polle niet, hij nam ontslag en ging werken bij de metsers.

Polle Van Nerom werd barbier spijs zichzelf. Heinke Segers, vader van Thee Kadrit kwam in "*In 't Withuis*" scheren. Op een zaterdag had Heinke die ook bij de metsers werkte "*de Mer*" gestoken en geschonken, door de zatte partij kon hij de volgende dag niet scheren. Polle kreeg het scheergerief en van toen af was hij de barbier, tegen 5 centiemen de man, en dat heeft hij gedaan tot in 1938.

In Kampenhout trouwde hij met Roos Verdoodt (°1873 +1947). Ze kregen twee kinderen, Magriet (°1899) en Regina Irene (°1902).

Plots had Polle er genoeg van om voor een ander te werken en hij trok met een kruiwagen, een fiets en later met een gespan de baan op met koffie, bitter, eetwaren,

klompen, hemden en zo meer... In 1914 was het gedaan hun huis werd geplunderd, paard en kar waren verdwenen, ze woonden in de Dorpstraat 13.

Jan Van Poeyer en Karlienke van de vuurmolen.

Caroline Roekens is geboren te Houtem in 1872 op het pachthof Puttemans. In 1898 trouwde ze met Jan Van Poeyer. Ze kregen zes kinderen, Julie (°1899), Celine (°1901), Rosalia Justine (°1904), Marie (°1906), Bertrand (°1908), Gabrielle (°1910), Maria Anna (°1913). Ze woonden op het Zweymeer 141.

Ze kochten een gebouw aan de Tervurensteenweg waar voordien de Sint-Hubertusschool was gevestigd en opende er een herberg en richtte er een vuurmolen op. In 1914 werd alles geplunderd en kapot geslagen maar ze brachten terug alles in orde. Ze bouwden een kelder met daarop een planken vloer, drie trappen en zo kwam je in de herberg, daarachter was de keuken, met een deur naar het molenhuis. Jan stookte de molen met gas en ook met petrol die met grote vaten van Mechelen werd aangevoerd. Jan verkocht bloem, lijnmeel, zemelen en kortmeel. Het kolenkot werd jaarlijks gevuld met een wagon kolen want Jan had ook een smidse.

In 1914 hingen in de vuurmolen al elektrische lampen die op accu's werkten en door het draaien van de molen werden geladen. Elewijt had pas elektriciteit in 1925.

Sus en Caroline Meus.

Sus Sermeus en Caroline Colebrants hadden een herberg met het uithangbord

"In den bergop bij François Sermeus

Als ge nu voorbij gaat, komt dan fleus"

Als jonge gast ging hij regelmatig naar de schieting. Hij maakte deel uit van een maatschappij van 25 leden, allen met een houten geweer.

De ouders van Sus waren Pie Sermeus (°1873) getrouwd met Louisa Janssens (°1878) in 1899. Hun huwelijk kwam tot stand doordat ze altijd samen met hun voeten op de Leuvense stoof zaten en op een keer heeft Pie zo hard op Wis haar tenen geduwd dat ze hem van de slag graag zag. Ze kregen vier zonen en vier dochters. Ze woonden op Heiken, 273.

Jozef Casteels.

Geboren op 15 december 1871, hij overleed te Elewijt in 1952 op de ouderdom van 80 jaar. Hij was getrouwd met Melania Vanhorenbeeck (°1870 +1948) en ze woonden met hun drie kinderen Joannes-Baptiste (°1898), Ludovica (°1902) en Elisabeth (°1903) in 1914 op de Eppegemsesteenweg 151.

Iedereen noemde hem Jef of "*den Tjappe*". Hij had nooit de kans gehad naar school te gaan, van kinds af werkte hij op het veld en de boerderij. Hij kon niet lezen of schrijven. Wanneer de facteur zijn pensioen aan huis bracht, tekende hij met een kruis.

Zijn dochter Liza was getrouwd met Bob Minnebier, Jef woonde met zijn vrouw Melanie, "*Ons Nie*" zei Jef, bij zijn dochter op het Molenveld 13. De gang was hun opslagplaats en de voorplaats was hun slaapkamer en keuken. Een Leuvensestoof deed dienst als verwarming en kookplaat. Ze hadden het zeker niet breed.

Den Tjappe werkte heel graag en kon ook heel hard werken. Vertellen over vroeger deed hij ook graag en veel, maar zijn taalgebruik was zeer grof. Als hij vertelde "*Godver miljaar de dju*" kwam er tenminste bij ieder twee zinnen in voor.

Jef heeft ook gewerkt bij Sooike Mannaerts, de aardappelhandelaar die woonde op de Epegemsesteenweg in de kasteelhoeve "De Kazerne" aan de dreef naar het Rubenskasteel. Zowat een half hectare tuinbouw grond achter de schuur bewerkte hij, verzorging van twee koeien was het werk van "den Tjappe". Hij werd aanzien als een familielid en schoof iedere middag mee aan tafel.

Een bepaalde dag was het hevig stormweer geweest. Er was veel schade, omgewaaide bomen, pannen van de daken. Op de voorpagina van de krant stond een molen afgebeeld maar de krant lag ondersteboven en daar Jef niet kon lezen dacht hij dat ook de molen was omgewaaid, zij commentaar was: "Godver miljaar de dju, het was nogal een storm gisteren hé, die windmolen is omver gevlogen".

Een bepaalde dag tijdens de mobilisatie in 1939 kwam pastoor Verlinden op bezoek en er werd over en weer gepraat, ook Jef was aanwezig, en telkens om de twee zinnen een daverende vloek. Sooike Mannaerts zei, Jef stopt nu toch eens met vloeken, waarop hij antwoordde, ik vloek toch niet "miljaar god verdomme".

Pastoor Verlinden kwam al lachend tussen beiden: "Sooike, Jef vloekt toch niet. Vloeken is de naam van God ijdel gebruiken en dat doet Jef toch niet, hij weet niet dat hij vloekt"

Op een zondag verwachtte wij bezoek, Jef moest van Sooike de voortuin en rond het pachthof, de bloemperken in orde brengen. Dat moest men geen twee keer zeggen, want hij was volop in de weer om alles een flinke beurt te geven.

Op zondag kwam Jef met zijn handen op de rug op de binnenkoer gewandeld om te zien wie op bezoek was. Hij kreeg een pluim van Sooike om zijn goed en proper werk en zo fier als een gieter antwoordt Jef: ja "Godver miljaar de dju", daar heb ik gisteren een ganse dag aan gewerkt. Het bezoek wist onmiddellijk welk vlees ze in de kuip hadden. Sooike geschrokken door de grofheid van de taal, zegt: "Jef vloekt toch niet zo" waarop Jef onmiddellijk antwoord: "ge weet toch Sooike dat ik mag vloeken van pastoor Verlinden".

In het begin van de dreef naar het Rubenskasteel had een Brusselaar, die een spiegelfabriek had in de Begijnenstraat in Molenbeek, een klein villa gebouwd om er zijn weekend door te brengen. Zijn vrouw kwam regelmatig op bezoek en vertelde over haar ziekten en kwalen. Op zekere dag, na weer een lange litanie van kwalen opgesomd te hebben, zei "den tjappe", madammetje, weet gij wat dat gij hebt, nee Jef, zegt gij het eens, wel madam, gij hebt "den hypokonder". Wat is dat Jef? Awel, "gij hebt een lui lijf en een lekker bakkes", anders gezegd: gij werkt niet graag, maar gij houdt wel van lekker eten. Zo fijn gevoelig was "den tjappe".

"Den tjappe" was ook lid van de muziekmaatschappij "Sint Hubertus" Als de muziekmaatschappij op stap ging was hij er altijd graag bij. Hij droeg de trommel "de grossecaisse" op zijn rug. Hij werd in elke herberg getrakteerd op een pint zodat hij op het einde van de dag een stuk in zijn kraag had. Dan kon hij nog beter vertellen van vroeger en vloekte hij nog meer en harder. Hij kon op zijn manier de ganse herberg amuseren.

Op een avond was hij in de herberg "Bij kattes" rechtover de kerk. Een paar mannen hadden Jef te veel laten drinken zodat hij goed zat was en hij verkondigde dat "hij van niks of niemand schrik had". De mannen wisten dat Jef nog in spoken geloofde en daarmee wilde ze hem op de proef stellen. Een van de mannen kleedde zich met een wit laken en ging in de Sint-Huibrechtwegske staan aan de tuin van de kinderen Juliens, langswaar Jef naar huis moest. Enkele mannen gingen mee om te gluren, toen Jef daar voorbij kwam sprong het spook op hem toe al kreten slakend. Jef

verschoot en vluchtte als een haas naar huis. De mannen hadden zich goed vermaakt en de volgende dag vroegen ze aan Jef zijn vrouw hoe het wel ging met hem. Wel zo zei ze "Ik weet niet wat er gisteren gebeurd is, maar zijn broek was vol met str...."

Zijn zoon Joannes-Baptist trouwde met Flore Moran uit Houtem en woonde in een gedeelte van de hoeve "De Kazerne", Eppegemsesteenweg. Iedereen noemde hem "Tist van den Tjappe". Hij was een heel sterke man, waar hij ook graag mee pochte. Hij nam een zak tarwe van 75 kg op zijn nek en fietste daarmee naar de maalderij "de vuurmolen".

Op een keer nam hij een weddenschap aan, dat hij iemand, met zijn tanden van de ene herberg naar de andere herberg zou dragen. Hij nam een grote trolzak, een persoon ging erop liggen, Tist nam de twee uiteinden tussen zijn tanden en verdroeg deze persoon van herberg naar herberg. Hij won de weddenschap.

Tist was ook een echte stroper. De Barebeek was in de oorlogsjaren 1940/1944 heel proper, men kon de bodem van de beek zien er zat ook veel vis in, vooral snoek. Tist was specialist om snoek te stroppen, met een lange boonstaak en een koperdraad met aan het einde een strop. Hij liet de koperdraad één meter voor de stil liggende snoek zachtjes in het water zakken, schoof de lus over de snoek en met een ruk was de snoek op het droge. Met zijn jachtgeweer waren de hazen, fazanten en konijnen niet veilig in zijn omgeving. In de jaren 1940/1944, wanneer de Duitsers op het Rubenskasteel legerde, belette "den Tist" niet om regelmatig op strooptocht te trekken. Tist van den Tjappe hield van het gevaar, als het verboden was, was het pas plezant vond hij. Zo ging hij ook dikwijls met zijn gebuur "de Pirre" naar nachtschietingen om het verboden spel "Anker en zon" te spelen. Het ging dikwijls om veel geld, er was ook strenge controle op.

Smokkelen deed hij ook heel graag, hij heeft er veel geld mee verdiend en na de oorlog bouwde hij zich een mooie villa.

Bob Minnebie geboren te Ganshoren in 1901 (+1981) huwde met Liza Casteels, zijn buurmeisje. Ze gingen wonen op het Molenveld 13. Bob was een echt volksfiguur. Hij had een zeer luide stem, die hij graag gebruikte met een groet van "ook ne goeie dag". Wanneer hij met pensioen ging werd hij lid van de KBG en steeds was er pret in zijn gezelschap.

In 1975, was het "Heilig Jaar", een gebeurtenis om de 25 jaar. We gingen met een groep naar Rome met als gids een pater die reeds 9 jaar in Rome werkte voor het bisdom Mechelen. Hij kende Rome als zijn broekzak en leidde ons overal rond. Doch wat de pater stoorde was de luidruchtigheid van Bob Minnebie en hoe meer de pater vroeg om stiller te zijn hoe luidruchtiger hij werd, hij vond het zo plezant. Als we in groep wandelden en aan het verkeerslicht het woord "avanti" verscheen riep hij met bulderende stem "avanti" zodat iedereen opkeek ook de mensen aan de overkant. Hoe meer de pater vroeg om daarmee te stoppen, hoe harder hij telkens bij groene "avanti" riep!

Op een avond zei de pater dat hij met zijn groep naar een Napolitaans restaurant ging om te avondmalen, daar werd muziek gemaakt tijdens het eten. Maar zei de pater, den Bob, moet hier blijven, want als hij mee gaat dan ben ik zeker dat het de laatste keer is dat ik er nog mag komen. Dat sloeg in als een donderslag bij heldere hemel voor Bob. Hij smeekte de pater om mee te mogen en beloofde plechtig zijn mond niet open te doen en indien het toch gebeurde hij hem mocht buiten zetten. Het eten in het restaurant was zeer lekker, de zang en muziek van de violisten was hemels. Bij het verlaten van het restaurant feliciteerde de pater Bob Minnebier en zei nu mag je spreken en zo hard je maar wilt en dat heeft hij gedaan ook gans de weg, we hebben hard gelachen.

Joannes Van den Mosselaer "De krips" geboren te Elewijt 20/8/1907 (+ 1954) woonde met zijn ouders Ludovicus Van de Mosselaer en Anna Maria De Koninck in de Vekestraat 111. In 1914 woonden ze er met grootvader Joannes en acht kinderen.

Als er te drinken was en plezier maken was "*de Krips*" altijd van de partij. Vroeger in de dorpsherbergen waren er "spaarkastjes" waar de vaste klanten konden sparen en het jaar eindigde met de uitdeling van de gelden en een teerfeest. Jan Collijs was varkensslachter hield café, had een kruidenierswinkel en was op zaterdag ook nog barbier. "*De Krips*" kwam die zaterdag zich laten scheren, zoals veel boeren zich éénmaal per week lieten scheren. Toevallig was het

teerfeest van het spaarkastje aan de gang, "*de Krips*" kreeg een pint bier maar mocht natuurlijk niet mee eten wat hij graag had gedaan. Hij zou er wel iets op vinden, hij ging in de herberg "*In de Vrede*" recht tegenover, dronk een pint, vroeg een stuk krijt en schreef op een geel affiche van Openbare Verkoop het volgende: "*KRIPS EET MEE*"., hij vroeg aan Ida Verstraeten twee toespelden en liet het papier op zijn rug spelden. Toen ging hij terug naar Jan Collijs en draaide zich met zijn rug naar Jan, deze keek verwonderd en las de tekst "*KRIPS EET MEE*". Dat zult je geen twee keer moeten zeggen zo luidde het antwoord van "*de Krips*", hij nam een stoel en schoof bij aan de tafel. Iedereen lachte met deze mop, maar "*de Krips*" **at mee**.

Op een avond dat "*de Krips*" zich met enkele mannen goed bezat had, bij het naar buitengaan van de herberg viel hij op de grond en jammerde dat zijn bil gebroken was. De mannen namen de kruitwagen en brachten hem naar huis. Onderweg jammerde hij maar verder en vroeg zelfs om niet op de kassei te rijden want dat deed te veel pijn. Bij zijn huis gekomen sprong "*de Krips*" van de kruitwagen en zei tegen de mannen, bedankt om mij naar huis te brengen, ik vond het heel plezant. De mannen morden, maar "*de Krips*" had ze weer eens voor de aap gezet.

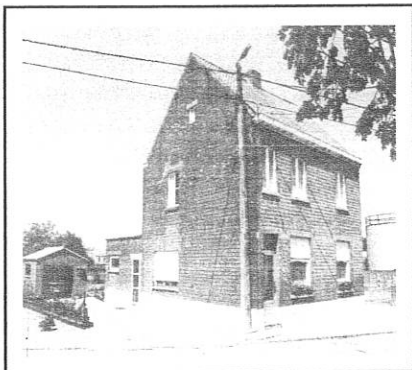
In de Vekestraat 98 woonde **Pepinus Van Innis** (°1852) met zijn echtgenote Maria Pauwels (°1849) en twee kinderen Jacobus (°1881) en Amalia (°1889). Amalia Van Innis en Louis De Coninck trouwde in en baatte de herberg "*In den Edelen*

Handboog” en kruideniers winkeltje uit. Hun zoon François Louis werd amper 1,55 groot maar toch redelijk breed gebouwd. In de volksmond werd hij “*klein Lowieke*” genoemd. Aan de achterkant van het huis lag een liggende wip. Het toilet was aan de achterkant van het huis tegen de muurtje van de burens en het toilet van de burens leunde ertegenaan. De buurvrouw was een zeer nieuwsgierige vrouw, ze ging op haar toilet zitten om luistervink te spelen, de boogschutters ondervonden dat ze daags na de schieting, nieuwsjes vertelden die ze alleen van hen kon gehoord hebben. Ze hadden gezien dat de vrouw (die heel dik was) altijd achterwaarts op het toilet ging, haar rokken ophefte en zo ging zitten. De Krips en zijn maten hadden een platte schotel gevuld met teer, die ze eerst warm gemaakt hadden zodat de teer vloeibaar was. Die dag was het avondschietsing en plots hoorde de mannen een ijselijk gil aan de andere kant van de muurtje, ze riep haar man ter hulp.

De wipschietsing werd stil gelegd, bierbakken werden opgestapeld om door het hartje van de “*plafeturen*” binnen te gluren. De vrouw lag op haar buik op tafel en de man maar wrijven op de zwarte verf zoals hij dacht, maar de vrouw schreeuwde, neen, het is “*taar*” (teer).

De boogschutters hebben één voor één op de bakken gestaan en geloerd, er kwam maar geen einde aan de schietsing die dag. ‘s Anderdaags vroeg de Krips aan zijn buurman, heb ge het kunnen proper krijgen, en deze antwoordde: op het vlak wel maar in de plooiens was het echt moeilijk.

Op de Mossendries 73 woonde Frederik De Ron (°1855) en zijn echtgenote Maria Van Calster (°1843) en hun kinderen Joannes Eduardus (°1885) en Gustaaf (°1889 + 1957).

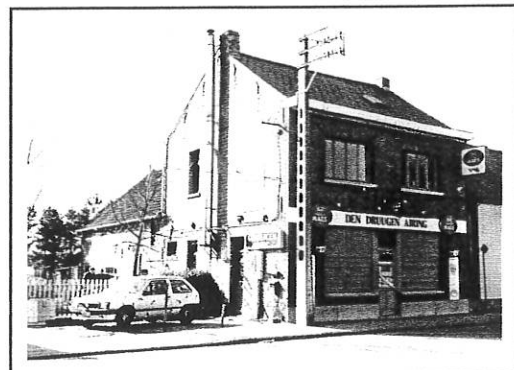

Gustaaf De Ron ging in de Dynastiestraat wonen recht tegenover de hoeve “*de Swaen*”. Staa Boskes (bijnaam) had een klein boerderijke met paard en twee koeien. In 1943 kreeg hij controleurs, (die waren officieel aangesteld door de “*Dienst bevoorrading*” en ze waren gemachtigd boetes te geven), over de vloer omdat hij te weinig melk leverde voor de bevoorrading. Staa Boskes vroeg heel serieus aan de controleurs, hoeveel liters melk moet elke koe geven? 16 liter per koe, was hun antwoord. Wil ge dat op een briefje schrijven. De controleur schreef een briefje. Awel, zei Staa Boskes, ik zal dat direct met een

punaise op de trog van de koeien plaatsen, dan weten ze tenminste hoeveel melk ze moeten geven. De controleurs konden er niet mee lachen, maar hij kreeg toch geen boete.

In de Vekestraat 105 woonde Van Steenwinkel Joannes (°1846) en zijn vrouw Seraphina Vermeulen (°1845). Emile Vande Sande (°1885) uit Meerbeek huwde met de dochter Elisabeth Van Steenwinkel (°1887), ze kregen drie kinderen.

Emile Vande Sande werd in de volksmond “*de Groene*” genoemd. Hij was weesjongen

en werd opgevoed door een oom, hij ging maar tot negen jaar naar 't school en dan moest hij gaan werken. Hij werd voerman bij David Van Innis, hij had er kost en inwoon. Deze baatte de herberg "Duijke" uit op de Tervurensteenweg (Iemen huisje - nu café Droge Haring) en melkhandel. Ze haalden de melk op bij de boeren en voerde het dan naar de tramhalte in Wambeek op de Haachtsesteenweg. Er was ook een duivenlokaal vandaar de naam "Duijke".

Zo reed "de Groene" met een vracht melk naar de stoomtram in Wambeek, hij werd tegengehouden door twee gendarmen, omdat hij geen licht had op zijn melkkar. Een paar weken later kwam hij terug van de tramhalte en het regende heel erg maar hij zat beschermd onder de kap van zijn melkkar. Wat verderop liepen twee gendarmen, ze wilden "de Groene" doen stoppen om ook onder de kap te zitten, maar hij nam zijn zweep en joeg het paard in galop. Meer dan een uur later kwamen de gendarmen in de herberg bij Duijke, helemaal doorweekt van de regen. Een van de gendarmen vroeg aan "de Groene" hebt ge nu geen spijt dat ge ons laten staan hebt, waarop hij antwoordde: hebben jullie geen spijt dat ge me twee weken geleden een boete hebt gegeven.

Voor Wereld Oorlog II was Elewijt nog een echte boerendorp. Wanneer men anders deed dan de meerderheid van het dorp werd men vast een mikpunt van grappenmakers. Meneerke, zoals hij genoemd werd omdat hij in een bank werkte en steeds met kostuum, wit hemd en plastron gekleed was. Hij woonde bij zijn moeder en deed het werk in de tuin. Hij had een hand-eg met handvat gemaakt. Heel even ging hij naar binnen en "de Groene" en enkele mannen zagen de kans schoon om hem een poets te bakken. Zij wreven het handvat vol met uitwerpsels die ze uit de beerput opviste. De mannen verstopte zich achter de haag, want ze wilde de reactie van "Meneerke" niet missen. De rest van de week ging het gesprek over deze voorval.

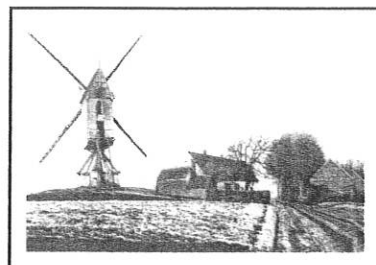
De grafmaker van Perk droeg de bijnaam van "Joefke", hij was een heel speciaal figuur, dronk graag een pint, maar als hij teveel gedronken had werd hij weerspanning en maakte dikwijls ruzie. Zo kwam hij dikwijls in aanvaring met boer Greeff, pachter van het Laathof. Bij het afsterven van de boer moest "Joefke" de put delven, maar vrijwillig maakte hij de put niet breed genoeg. Toen op de begrafenis dag de kist werd neergelaten bleef deze hangen. De grafmaker zei met luide stem, zodat iedereen het kon horen "Nu hebt ge godverdomme al heel uw leven dwars geweest en nu wringt ge nog". De volgende dagen werd in Perk over niets anders gesproken dan van het voorval op het kerkhof.

Bibliografie:
De Brug-Elwijt
eigen archief
verteller: Fons Mannaerts

Zuster Maria Xaveria missionaris te Bondo - Kongo.

Ludo Verbeeck en Colette Vanderbeken

Peter Eduard Verdoodt geboren te Houtem-Vilvoorde op 24 september 1853 als zoon van Henri Verdoodt (°1816 +1889) en Jeanine Marie Paulus(°1824 +1881). Hij huwde te Zemst op 18 september 1890 met Maria Antonia Vermeulen geboren te Hever op 28 december 1869 als dochter van Antoon Vermeulen en Marie Theresia Verhasselt. Hij was molenaar op de 's Gravenmolenherberg "In de Nootenlaer" in de Hoogstraat te Zemst van 1890 tot 1899.

Daar zagen zes kinderen het levenslicht.

Ludovicus Verdoodt ° Zemst 18 januari 1891

Maria Coleta ° Zemst 22 maart 1892 + 1961

Maria Seraphina ° Zemst 4 juni 1893

Maria Rosalia ° Zemst 27 februari 1896 + 1989

Victor ° Zemst 31 maart 1897 +1989

Maria Josepha Clementina ° Zemst 30 juni 1899 + 1927.

Ze verhuisden naar Rumst, naar het molenhuis "de Leege Vosbergh" een nieuwe start nam in het molenhuis, en daar werden nog zes kinderen geboren.

Maria Albertina ° Rumst 16 november 1900 + 1995

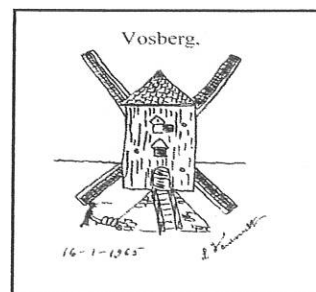
Hortensia Maria ° Rumst 9 augustus 1903 + 1904

Lodewijk Arthur ° Rumst 8 mei 1905 + 1992

Maria Stefanie ° Rumst 1 oktober 1907 + 1909

Peter Alfons ° Rumst 15 augustus 1909 + 1918

Joanna Seraphina Margaretha ° Rumst 5 juli 1912

Peter Eduard Verdoodt overleed op 26 oktober 1914 in het molenhuis Leege Vosberg te Rumst. Zijn echtgenote Maria Antonia Vermeulen overleed op de Vosberg op 29 april 1952.

1. Ludovicus Verdoodt, maalter, geboren te Zemst op 18/1/1891 huwde te Duffel op 4 mei 1921 met Maria Elisabeth De Winter geboren te Duffel op 17 augustus 1900, ze was de dochter van Frans Isidoor, landbouwer en Maria Sidonia Thielemans, landbouwster. Ze stierven respectievelijk op 9/4/1989 en zij op 5 december 1946, allebei te Duffel.

Uit hun huwelijk ontsproten drie kinderen:

Maria Elisabeth geboren te Rumst op 22 april 1922 en overleden te Duffel op 26 augustus 1947.

Eduard Victor geboren te Walem op 13 juli 1924 en als opgeëiste in onduidelijke omstandigheden tijdens de laatste bevrijdingsgevechten overleden te Witteau (Berlijn) op 23 april 1945.

Maria Ludovica geboren te Reet, in het molenhuis Eikenstraat op 17 augustus 1927. Ze huwde te Rumst (Vosberg) op 3 september 1952 (+ overleden te

Mechelen op 11 juli 2002) met Casimir Jan Catherina Verbeeck, geboren te Walem op 22 september 1926, zoon van Philippus Romanus Constantinus, schepenmaker en van Maria Celina Reusens.

2. Maria Coleta Verdoodt, kloosterzuster Maria Xaveria van de congregatie der zusters van het Heilig Hart van Maria te Berlaar, geboren te Zemst ten huize van de 's Gravenmolen op 22 maart 1892. Ze trad in het klooster op 2 oktober 1916, werd ingekleed op 23 januari 1917, deed haar tijdelijke belofte op 18 januari 1918. Zuster Xaveria behaalde haar getuigschriften in het Instituut van Tropische ziekteleer te Brussel in 1919. Ze deed haar eeuwige belofte op 9 maart 1919.

Ze vertrok naar Kongo op 9 maart 1920. Haar eerste missiepost was te Amadi. Ze keerde uit Hembo terug op 4 mei 1930. Op 30 januari 1931 vertrok ze voor een tweede termijn naar Hembo om na acht jaar terug te keren van haar missiepost te Ango, ditmaal wegens ziekte. Ze werd op rust gesteld. Doch de Kongo microbe liet haar niet los. Na de Tweede Wereldoorlog, n.l. in 1947: vertrok ze op haar eigen vraag terug naar vrienden melaatsen in Hembo. Ze keerde terug uit Balele wegens de Kongo troebelen bij de onafhankelijkheid, maar ook getekend door de ziekte "*melaatsheid*" keerde ze naar Berlaar terug. Ze overleed in het Tropisch Instituut te Antwerpen op 19 juni 1961.

De congregatie van de Zusters van het H. Hart van Maria van Berlaar werd gesticht in 1722 door Ambrosius Van den Bosch, pastoor van Gestel. "Vergaedinge van twee oft dry min oft meer godtvreesende dochters dewelcke wensen den Here getrouwelyk te dienen tot het einde haers levens door bidden, lesen en werken naert exempel van d'eerste christenen, wiens regel was het heilig evengelie. Hun opdracht was "de kerkcke thuys Godts te helpen reynigen en de vercierren ...daerenboven kleyne dochterkens te leeren lesen, schryven, nayen en christelyk te leven". Zestien jaar later, in juli 1738, werd de Vergadering omwille van onwettige oprichting ontbonden. Vanaf 1803 was het Theresia Vermeulen die met pastoor Haes de kleine vergadering deed uitgroeien tot het eigenlijke klooster. In 1845 mochten de leden van de "*Vergadering*" het religieuze kleed dragen. In 1856 gaf Kardinaal Sterckx, aartsbisschop van Mechelen, aan de religieuze gemeenschap de regel van Sint-Augustinus en verving de Levenswijs door nieuwe statuten. In 1857 mochten negen zusters voor het eerst geloften afleggen van eeuwige armoede, zuiverheid en gehoorzaamheid. In 1899 vertrekken de eerste zusters naar kongo.

In 1885 was Kongo van koning Leopold II. In 1908 werd het een Belgische kolonie, het had toen nog de helft van het inwonertal van 1891. De omstandigheden verbeterden slechts weinig; duizenden mensen werden gedwongen om in de kopermijnen te werken.

Na de Eerste Wereldoorlog neemt de missie pas echt een grote vlucht. De missionarissen hebben een duidelijk doel: het ware geloof verkondigen. Het leven van deze pioniers is zwaar en vol gevaren. Ze sterven tijdens hun maandenlange tochten door gebieden waar nog nooit blanken zijn geweest, ze sterven aan malaria, melaatsheid en andere ziekten. Maar hun geloof is groot.

Ze waren niet voorbereid op Kongo ze kende geen woord van de taal, dat moesten ze maar ter plekke leren. Zuster Maria Coleta Verdoodt werd geboren te Zemst in

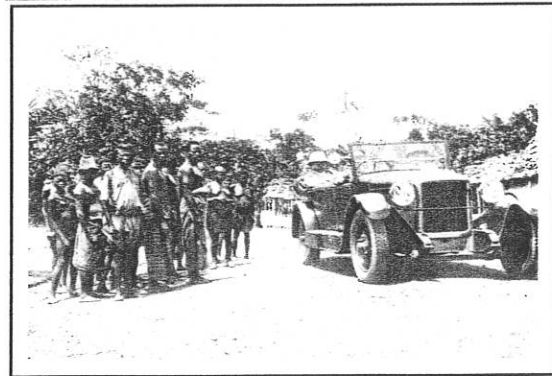
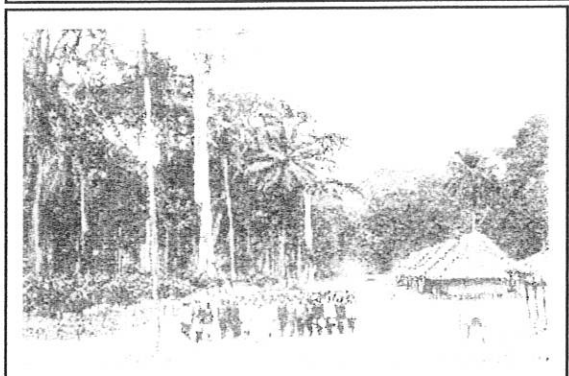
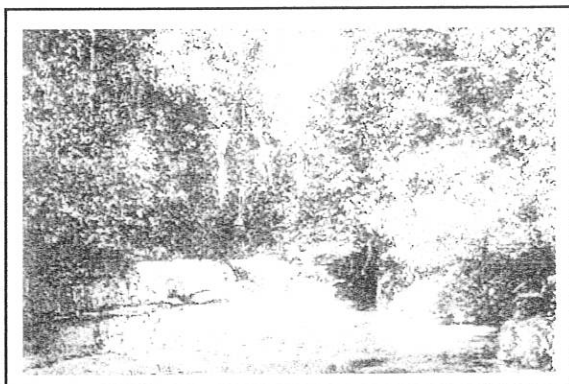
1892 in een oerdegelijke katholieke familie. Ze kwam uit een gezin van twaalf kinderen. Trad in te Berlaar en werd missionaris in Kongo. Ze wist niets van het land waar ze heen ging, niets van het volk en de ontberingen die haar te wachten stonden. Ze wist dat ze een lange tijd weg zou zijn uit België. Ze was 28 jaar maar totaal onwetend van wat er gaande was in de wereld. Allereerst moest ze wennen aan al die zwarte gezichten. Haar missiepost was Bondo.

Bondo is een gebied in het district van Neder Uele in de oostelijke provincie van de Republiek Kongo, op 200 km van de Republiek Centraal Afrika. Het is nu een kleine stad op 550 km ten zuiden van de evenaar, te midden van de bossen met ongeveer 20.000 inwoners met de omliggende dorpen meegeteld. De natuurlijke rijkdom is goud, diamant en landbouw. Transport is uitgesloten gezien de slechte wegen. Er is weinig geld in omloop met gevolg van slechte verzorging en onderwijs.

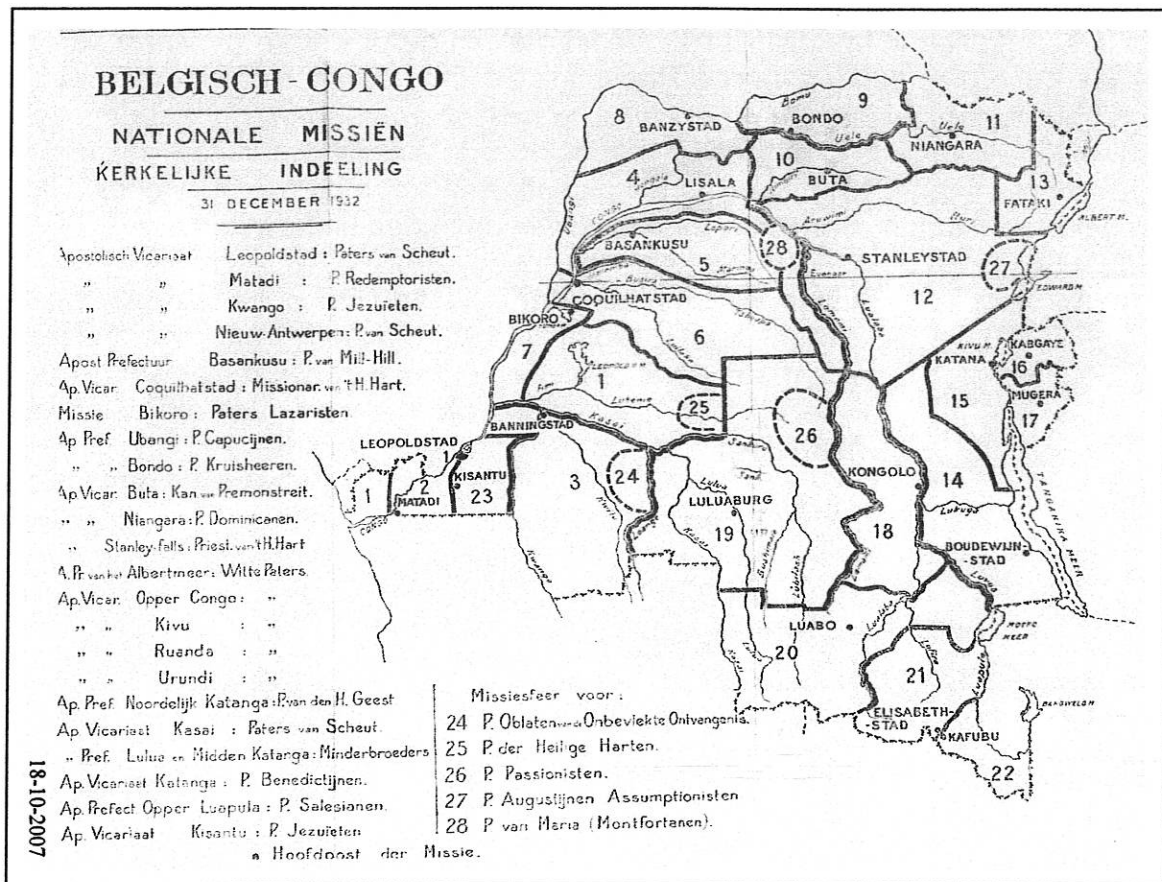

Stellen we ons even terug in de tijd wanneer zuster Maria Xaveria daar toekomt in 1920, in een groot woest steppe gebied. Ze werd verwelkomd, maar ze weet niet wat ze ziet, al die mensen die lawaai maken, zingen maar allemaal even vriendelijk.

Er waren zusters die les gaven in een klaslokaal met alleen een afdak op houten palen. 's Nachts sliepen er de geiten. Ze leerde taal, lezen, schrijven en rekenen en de meisjes kregen handwerk. Andere zusters zorgden voor de zieken in een ingebeeld ziekenhuis.

Belgisch Kongo 1939 - L. Heylen leraar aan de normaalschool te Mechelen.
 A. Sieben, directeur ministerie van Koloniën - Br. Lier -
 J. Van In c°, drukkers -uitgevers, Grote Markt 37.

Kongo, land van twee miljoen vierkante kilometer, 82 keer zo groot als België. Zijn omtrek is het vierde van de omtrek van de aarde. Ontzaglijk groot gebied. Eens was het hart van Afrika een zeer groot meer, ingesloten tussen heuvels en bergen. Zijn bodem ligt tussen de 2 en 500 meter, de heuvels van 500 tot 1000 meter, de bergen vooral in het oosten tot 3000 meter. De reus onder hen heet Ruwenzori en is 5.120 meter hoog.

Doordat de aarde er geschud en gescheurd heeft, zijn er meren ontstaan. En doordat de aarde vuur spuwde, kwamen stoffen naar boven, ijzer en koper, goud en diamant.

De Kongostroom geboren (Bangwelo, Moëro) uit hoge meren, vierduizend km. lang, vloeit deze een machtige stroom, gevoed door ontelbare bijrivieren in 't heuvelland, doch plots met een geweldige val (Stanleyvallen) breidt hij zich traag uit. Aan de Mongala-rivier verbreed hij nog om dan te worden dichtgeknepen door het kristalgebergte. Dan wordt hij woest en versnelt zijn vaart, hij spuwt zijn wateren met een snelheid van 100.000 m³ per seconde mijlenver de zee in.

Op 4 mei 1930 komt ze voor de eerste maal terug naar België. Ze blijft ongeveer een jaar in het klooster te Berlaar. Op 20 januari 1931 vertrekt ze opnieuw naar haar missiepost. Familie en vrienden vergezellen haar naar de haven in Antwerpen.

-} Vermeulen

-} Louis De Herdt
 ° Reet 2/6/1896

-} Magriet Verdoodt
 ° Rumst 5/7/1912

ZUSTER MARIA XAVERIA

| Louis Weymiens | Josephus Van
 ° Rumst 11/1/1893 ° Walem 13/8/1899

| Elisabeth De Winter | Rosalia Verdoodt
 ° Duffel 17/8/1900 ° Zemst 27/2/1896

| Seraphina Verdoodt | Arthur Verdoodt
 ° Zemst 4/6/1893 ° Rumst 8/5/1905

| Victor Verdoodt | Wed. Maria Antonia Verdoodt-Vermeulen
 ° Zemst 31/10/1897 ° Hever 28/12/1868
 + Rumst 29/4/1952

| Albertina Verdoodt | Jacobs
 ° Rumst 16/11/1900

| onbekende (Rumst)

| Louis Verdoodt
 ° Zemst 18/1/1891
 + Duffel 9/4/1989 Laatste molenaar van de Vosbergmolen te Rumst.

Zuster Xaveria haar eerste vertrek naar Kongo duurde acht jaar, ze kwam terug op 28 december 1939. In mei 1940 brak Wereld Oorlog II uit, de terugreis naar haar tweede thuis werd daardoor uitgesteld tot 24 januari 1947. Met vreugde en onverdroten missie-ijver verzorgde ze haar zieken en ook met melaatsen kwam ze dikwijls in contact. Op 29 juli 1960 kwam ze, met de troebelen van de onafhankelijk, en op aandringen van haar familie en medezusters terug. Doch ze was ziek en op 19 juni 1961 stierf ze in het Tropisch Instituut te Antwerpen op 19 juni 1961. Ze werd in Berlaar begraven.

3. Maria Seraphina Verdoodt, geboren te Zemst ten huise 's Gravenmolen op 4 juni 1893. Ze huwde te Rumst op 4 augustus 1920 met Jean Baptist Lodewijk Weymiens, geboren te Rumst op 11 januari 1893 zoon van Jozef Weymiens en Maria Catherina Van Dessel.
Uit dit huwelijk werden vier kinderen geboren:
Maria Augusta Octavie Weymiens, geboren te Rumst op 11/12/1922. Ze huwde te Rumst op 21/6/1947 met Jacobus Franciscus Van Den Bosch; geboren te Rumst op 8/3/1921, zoon van Lodewijk en Maria Ludovica Lauwerys.
Maria Ludovica Yvonne Weymiens, geboren te Rumst op 29/4/1924. Ze huwde te Rumst op 10/9/1949 met Clementinus Joannes Elsemans, geboren te Geel op 5/7/1925, zoon van Peter Frans en Sofia Helsen.
Victor Marcel Weymiens, geboren te Rumst op 30/4/1928. Hij huwde te Heppen op 4/12/1952 met Maria Josephina Peeters, geboren te Heppen op 3/2/1933, dochter van Maria Karel Felix en Maria Catherina Pauwels.
Paul Frans Maurits Weymiens, geboren te Rumst op 17/5/1933. Hij huwde te Ruisbroek op 14/7/1959 met Maria Ludovica De Hertogh, geboren te Ruisbroek op 20/12/1934, dochter van Petrus Josephus en Angelica Josephina De Boeck.

4. Maria Rosalia Verdoodt, geboren te Zemst ten huize van de 's Gravenmolen op 27 februari 1896, ze overleed op 9 januari 1989 in het rusthuis Sint-Michael te Essen. Ze huwde te Rumst op 30 april 1924 met Ludovic De Herdt, geboren te Reet op 2 juni 1896 en overleed op 22/2/1978, hij was de zoon van Peter Englebert en Maria Rosalia Gillis.
Ze kregen twee kinderen: Jules en José De Herdt.

5. Victor Verdoodt, geboren te Zemst ten huize 's Gravenmolen op 31 oktober 1897, en ongehuwd thuis in het molenhuis "*Lage Vosberg*" op 18 mei 1989 overleden.

6. Maria Josepha Clementina Verdoodt, geboren te Zemst ten huize 's Gravenmolen op 30 juni 1899. Ze stierf door een wiekenslag van de Vosbergmolen op 18 mei 1902.

7. Maria Albertina Verdoodt, geboren in 't molenhuis Vosberg - Rumst op 16 november 1900 , ze overleed op 18 december 1995 in het rusthuis "De Vlietoever" te Wintam. Ze huwde te Rumst met Joannes Van Espen, geboren te Walem op 13 augustus 1899 (+ Rumst 18/11/1974), zoon van Peter Frans en Petronella Claes.
Hun kinderen:
Yvonne Maria Francisca Van Espen geboren in t' molenhuis Lage Vosberg te Rumst op 27/8/1928. Zij huwde te Rumst op 12/8/1952 met Josef Robert Marcel Van de Velde, geboren te Reet op 14/10/1927, zoon van Louis en Leontine Van Bulck
Emilia Josepha Victorina Van Espen geboren te Rumst op 18/6/1930. Ze huwde te Rumst op 27 januari 1954 met Willelmus Denis Maria Naegels, geboren te Reet op 3/12/1931, zoon van Jozef en Leontina De Weerd.
Paul Frans Alfons Rosalia Van Espen geboren te Rumst op 19/10/1938. Hij huwde te Sint-Kat-Waver op 10 juni 1961 met Philomena Gerarda Suzanne

Kennes, geboren te Duffel op 13 april 1939, dochter van Frans Eduard en Sylvana Luytens.

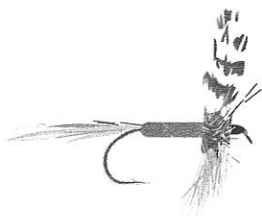
8. Hortensia Maria Verdoodt, geboren in 't molenhuis Lage Vosberg te Rumst op 9 augustus 1903, ze overleed er op 26 maart 1904.
9. Ludovicus Arthur Verdoodt, geboren in 't molenhuis Lage Vosberg te Rumst op 8 mei 1905, hij overleed ongehuwd op 31 januari 1992 te Duffel in het Sint Norbertusziekenhuis.
10. Maria Stefania Verdoodt, geboren in 't molenhuis Lage Vosberg te Rumst op 1 oktober 1907, ze overleed te Rumst op 17 maart 1909.
11. Peter Alfons Verdoodt geboren in 't molenhuis Lage Vosberg te Rumst op 15 augustus 1909. Hij overleed door een ongeval met een oorlogstuig op 24 november 1918.
12. Joanna Seraphina Margaretha Verdoodt, geboren in 't Molenhuis Lage Vosberg te Rumst op 2 juli 1912. Ze overleed op 16 november 2006 te Antwerpen in de Seniorie "*Ten Clercken*", zij was de laatst levende van de molenaarsfamilie VERDOODT. Ze huwde met Philimon De Herdt, geboren te Duffel op 20 januari 1909.
Hun dochter: Mariette De Herdt huwde met Emile Krols.

Praat café donderdag 7 juni 2007. Toponymie te Hofstade en Weerde.

Colette Vanderbeken

Aa	komt veelvuldig voor als waternaam. Aa betekent " <i>water, waterloop</i> ". De algemene verbreiding in de verschillende taalgebieden wijst op een hoge ouderdom.
Beemd	betekent weide, grasland.
Broek	is het gewone woord voor " <i>moeras</i> ", laag gelegen drassig land.
Berg	is voor ons vlakke streken een erg relatief begrip. Het is voldoende dat er een gloeiing bestaat om deze zo te bestempelen.
Biest	de bies is een plant die op vochtige grond of in het water groeit.
Blok	" <i>Besloten, omsloten, afgesloten</i> " land is de verklaring van dat woord.
Donk	ondergronds verblijf of laag gelegen plaats.
Poel	betekent " <i>plas, ondiep stilstaand water</i> ".
Euzel	droge zomerweide voor vee.
Goot	is een afvoerbuis voor water, een riool.
Ham	kromming in een rivier, in een weg
Bos	overgenomen uit het middeleeuws Latijn " <i>buscum</i> ".
Heust	is een variatie van horst, struikgewas, kreupelhout.
Hollake	gewelfde brug, heul, ook duiker of smalle sloot die diende voor de afvoer van water.
Laak	betekent " <i>poel, plas, meer, beek, sloot</i> " in een vochtige akker.
Put	komt uit het Germaans " <i>putha</i> "
Moorter	natte moerassige bodem.
Straat	verharde of geplaveide weg.
Kleem	is niet enkel verwant met klei, maar ook met leem.
Kraai-vogelweide	het zijn landen waar watervogels nestelen.

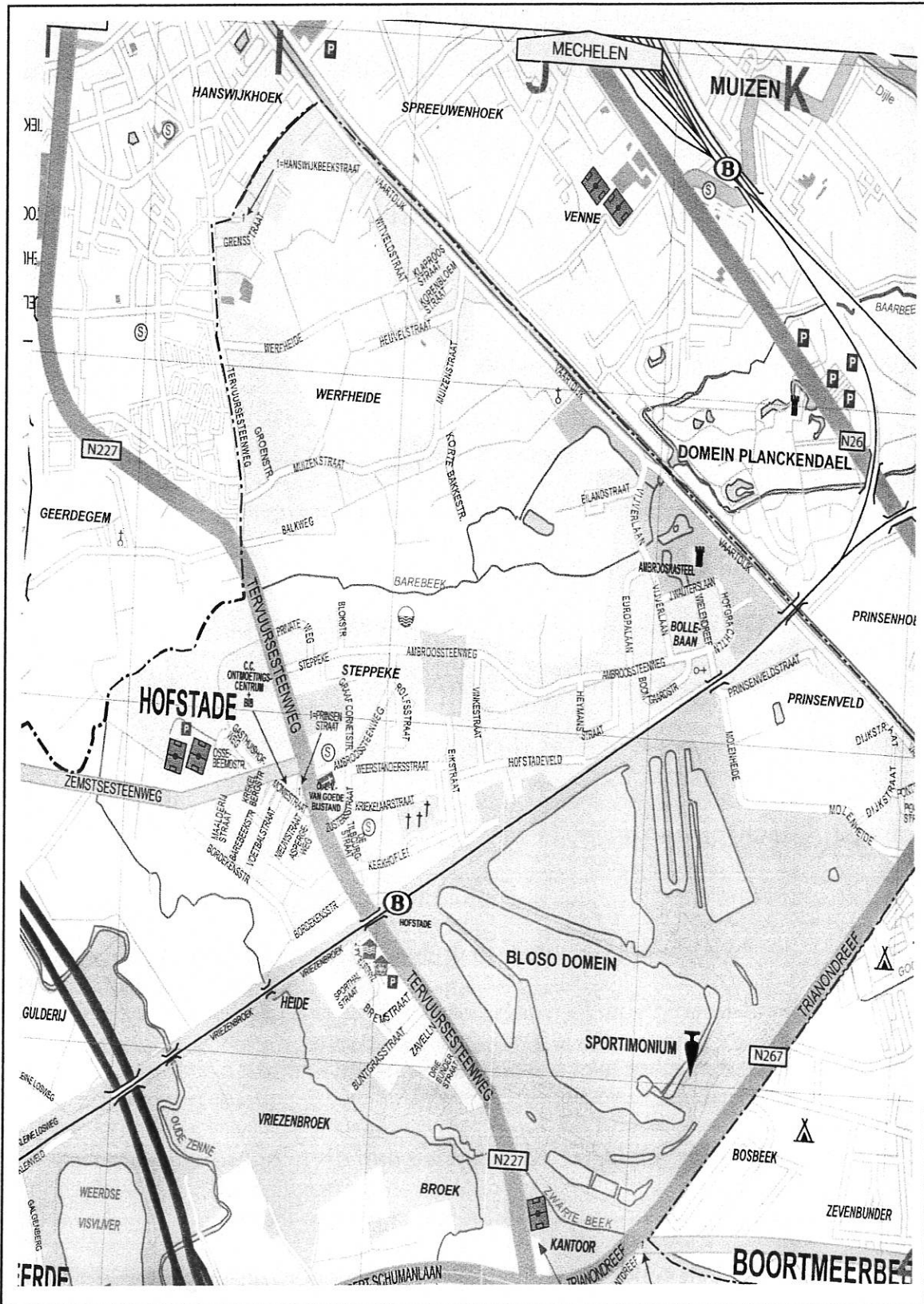
Moelle	zonk tussen twee heuvels, laag land.
Weide	meest gewoon woord voor grasland.
Opstal	onbebouwd erf, open terrein, vooral de open ruimte om of aan een water.
Overlake	is het land aan de overzijde van de rivier.
Pootputten	jong aangeplante bomen, jong bos
Rode	duid op een plaats in een bos waar alles, boomwortels, houtgewas, wortelgewassen, onkruid is weggehakt.
Rotterik	is een laag en vochtig land.
Schom	is een natuurnaam dat in verband staat met de aard en de samenstelling van de bodem, magere onvruchtbare grond.
Veld	naam gebruikt om bebouwde grond aan te duiden.
Specht	is een weg uit rijsthout, zand, zoden.
Ven	naam gebruikt om bebouwde grond aan te duiden.
Verbeert	" <i>Verbrande</i> " grond.
Schoofland	aan akker die behalve de tienden nog de zesde schoof moet opbrengen.
Schoofrecht	recht op een gedeelte van de oogst.
Wijm	teenwilg
Wijngaard	leeft voort door de vroegere druiventeelt in onze gewesten.
Wijt	is afkomstig van de wortel
Wilg	sneed men de takjes, vandaar de naam knotwilg.

Wisselbeemd herinnering aan de vroegere drie jaarlijkse wisseling van de gronden bij gemeenschappelijke uitbating.

Wissendonk duidelijk lager gelegen, drassige weide.

Hofstade.

Voor 1870 was Hofstade een gehucht van Muizen. Terwijl Hofstade reeds in 1814 als onafhankelijke parochie werd opgericht (kapel), doch voor inschrijving in de parochieregisters was de trip naar Muizen nog noodzakelijk. In 1840 kreeg Hofstade een eigen kerk.

Volgde de gemeente pas in 1870 als gevolg van het afsnijden van de verbindingen tussen het dorp Muizen en Hofstade vooral door de Leuvense vaart.

Vanouds is er een interessant knooppunt van voorname wegen. Het laatste gedeelte van de Waalse of Waversebaan. De zeer oude baan vanuit Zemst naar Mechelen, reeds in 1287 gekend als "*via lapidea de Hofstade*", in het bezit van Wouter Berthout, heer van Mechelen. Op het knooppunt van deze twee wegen ontstond de typische Dries van Hofstade.

Enkele verdwenen straten en wegen (1844).

Molenbeekweg - weg van Muizen naar Elewijt

Kerkstraatje - Oude Molenbaan naar Tervurensteenweg

Werfheidweg - Werfheide naar Tervurensteenweg

Muizenhoekstraat - Muizenhoek met het kanaal

Volleputstraatje - Muizenhoek naar Volleput

Eykveldweg - Oude Molenbaan naar Eykveld

Dieveweg - Tervurensteenweg naar Weerde

Kleine Molenweg - Oude Molenbaan naar Molen

Huninschebaan - weg die verbinding gaf met Molenbaan en de Oude Molenbaan en dwars door het domein van de heer Hunin liep.

Voor 1977.

Bergstraat - van de Driesstraat naar de Bordekensstraat

Broekstraat - van de Zandstraat langs de spoorweg

Molenstraat is nu het verlengde van de Bordekenstraat.

Leuvense vaart.

De Leuvense vaart werd gegraven tussen 1750 en 1763 op bevel van de hertogen Albrecht en Isabella die van Leuven het handelscentrum van de Nederlanden wilden maken. De eerste schuiten werden in 1752 te water gelaten.

Vaartdijk

Het landgoed "*Plankendael*" werd door gesneden. Voor Hofstade is een gedeelte "*Ambroos*" geworden. Het kanaal werd de grootste hindernis tussen de twee gemeenschappen Muizen en Hofstade. Om naar Muizen te gaan, vooral voor de godsdienst plechtigheden moest men gebruik maken van de overzetboot aan de Muizenhoekweg.

van de overzetboot aan de

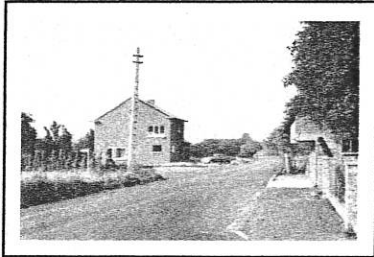
Hanswijkbeekstraat.

De Hanswijkbeek vormt de grens tussen Hofstade en Mechelen, ze loopt onder de vaart door, vormt de grens met Muizen en Mechelen en mondt tenslotte uit in de Dijle. Deze straat maakt deel uit van de Hanswijkhoek, grondgebied Mechelen, komt een klein stukje in Hofstade. Het was vroeger de Hanswijkstraat.(1977).

Grensstraat.

Wat bepaalt, of wel het punt waar het ene gebied ophoudt en het andere begint. Het was vroeger de Bosstraat (1977).

Witveldstraat.

Straat van de Heuvelstraat naar de Vaartdijk.

Klaproosstraat.

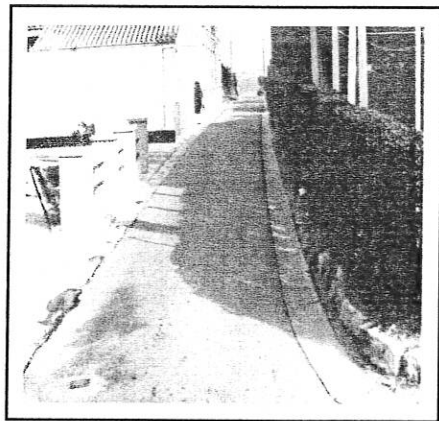
De band tussen de klaproos en graanakker moet al zeer oud zijn, want Ceres, Romeinse godin, staat afgebeeld met krans van klaprozen. Komt uit in de Witveldstraat.

Korenbloemstraat.

De korenbloem, met zijn heldere blauwe bloemen, is altijd een geliefde veldbloem geweest. Mondt uit in de Witveldstraat en de Heuvelstraat.

Werfheide.

Verzamelnaam voor heel het noordelijk gebied van Hofstade (tussen de Barebeek, Tervurensteenweg, Mechelen en de Vaart). Vroeger werd het doorsneden door twee Werfheidewegen. De eerste Werfheideweg vertrok waar zich thans de Werfheidestraat bevindt en gaf via een grote boog aansluiting op de Koekoekstraat in Muizen. De tweede Werfheideweg vertrok ter hoogte van de Muizenstraat, en kwam via de Heuvelstraat terug op de Muizenstraat uit. Voor het graven van het kanaal maakte de Werfheide één groot heidegebied uit met de Spreeuwenhoek en de Luysenberg te Muizen, thans aan de overzijde van de Leuvense vaart.

Heuvelstraat.

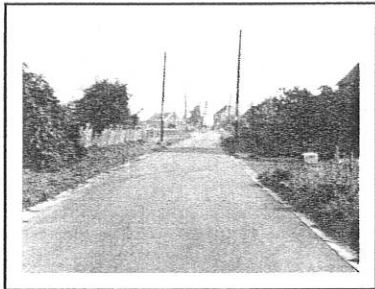

Natuurlijke verheffing van de aardbodem, lager dan een berg. Een doodlopende straat naar de Muizenstraat.

Groenstraat.

De kleur hebbende die in het zonnenspectrum tussen geel en blauw in ligt. Groen gras, groene bladeren enz...Doodlopende straat van de Muizenstraat.

Muizenstraat.

Straat op de Werfheide, verbond dit gebied met Muizen via de Muizenhoek.
Van de Vaardijk naar Tervurenstreenweg.

Korte Bakkestraat.

Aan de Korte Bakkestraat (vroeger Korte Beekstraat) kende de Muizenstraat vroeger een aftakking naar de vaart toe, die in het verlengde lag van de Balkweg. Deze aftakking heette Muizenhoekstraat en sloot aan op de overzetboot aan het Riet.

Balkweg.

Zijstraat van de Tervurensteenweg. Vroeger "Den Balk" genaamd, verder tot aan de Korte Bakkestraat en gaf daar aansluiting op de Muizenhoekstraat.

Vennebeemd.

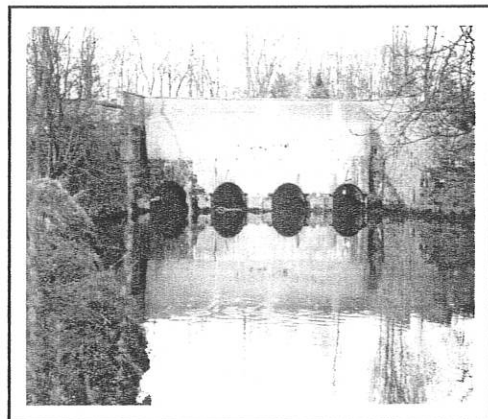
Beemden tussen de Barebeek.

Eilandstraat

Sluit aan met de Vijverlaan en vormt echt een eiland.

Barebeek.

Ontstaat bij de samenvloeiing van de Lellebeek, Veerbeek en Molenbeek tussen Wambeek en Perk. Ze vormt gedeeltelijk de grens tussen Hofstade en Elewijt. Tussen de Hofstadebrug en de vaart vormt ze een vallei van weilanden. De loop van de Barebeek werd in de loop der tijden herhaaldelijk gewijzigd. Voor het aanleggen van de vaart werd de duikelaar gebouwd in 1762, onder het kanaal. Vroeger liepen de beide takken (Grote en Kleine Barebeek) gewoon door: men kan nog zien hoe hun loop in elkaars verlengde liggen in Hofstade en Muizen. Aan de Zemstse put werd ze in 1878 rechtgetrokken zodat één beemd aan de overzijde van de beek tot Hofstade behoort. Ook de recht hoek die de Kleine Barebeek vormt onmiddellijk na de splitsing aan het Venneke doe eigenaardig aan en is waarschijnlijk toe te schrijven aan een menselijke ingreep.

Ter hoogte van de Duikelaar stroomt de Barebeek onder de vaart richting Dijle op grondgebied Muizen. Dit kunstwerk werd in 1762 gebouwd en bestaat uit vier gemetselde kokers van 1,20 m door meter. De kokers zijn 18 meter lang en liggen ongeveer 8 meter onder het niveau van het jaagpad.

Wielenveld.

Het Wielenveld is gelegen tussen de twee Barebeken.

Joseph Wauterslaan.

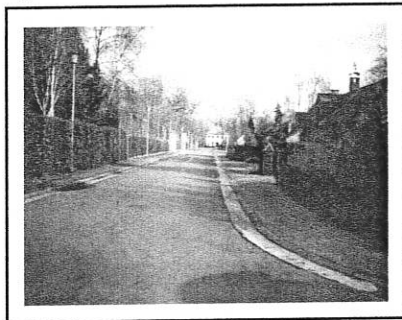
Deze straat is genoemd naar de minister van Volksgezondheid in 1937/1939, hij was de promotor van het recreatieoord "de Putten".

Wielendreef.

De lettergreep "Wiel" komt reeds voor in de 13de eeuw. Het goed "Ter Wielen" wordt vermeld in 1315. Was vroeger kasteeldreef.

Vijverlaan.

Vijverlaan, voorheen de oprit van het kasteel "Ambroos", geeft over de vaartdijk verbinding met Mechelen.

Hofgrachtlaan.

Uitgraving in de grond rondom een hof.

Van de Joseph Wauterslaan naar de Ambrossteenweg, kruist men de Wielendreef.

Europalaan.

Nieuwe straatnaam in de verkaveling Ambroos. Van de Vijverlaan naar de Ambrossteenweg.

Oude Molenbaan.

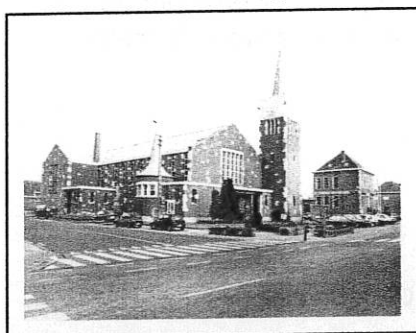

Oudebenaming voor de Ambrossteenweg in 1844(aardeweg), weg van Hofstade naar Heverpont

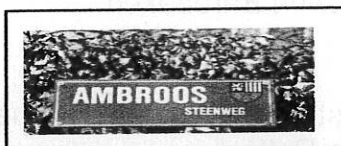
Hambroos.

Naam voor een verbindingsweg tussen het dorp Heverheide. Hij lag in het verlengde van de Molenweg en gaf uit op de Molenheidebaan halfweg ter hoogte van de spoorwegbrug en de vroegere goed gekende herberg "de Hel". Na het ophogen van de spoorwegbermen blijft er nog het kleine wegeltje van over dat tussen de Molenweg en de spoorwegbrug de bermen blijft volgen.

Ambrossteenweg

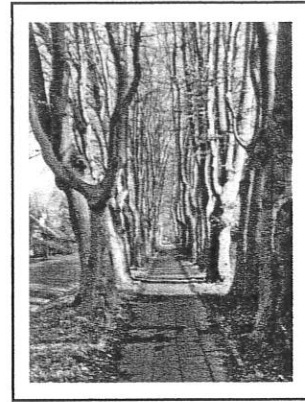

Verbinding tussen het dorp en het kasteel Ambroos. Deze weg is zeer oud. De loop ervan werd meermaals gewijzigd, aanvankelijk sloot hij aan op de Tervurensteenweg ter hoogte van de Zemstsesteenweg. De graaf Cornetstraat maakte vroeger een rechte hoek en sloot zo aan op de Ambrossteenweg.

Bollebaan.

Dubbele rij beuken, evenwijdig met de Ambrossteenweg, uniek en beschermd natuurmonument, geliefkoosde plek van verliefden die hun naam griffen in het bast van de bomen.

Boomgaardstraat.

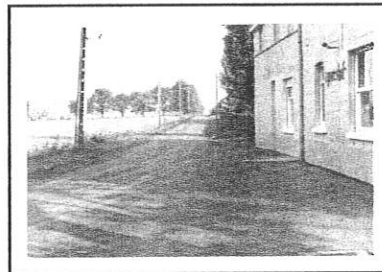
Straat die een D-vorm aangeeft, vertrekt en mondt uit op de Ambrossteenweg.

Prinseveldstraat

De vroegere benaming ervan was Eykvelweg. Voor het graven van de vaart sloot dit terrein aan op het Prinsenveld te Muizen.

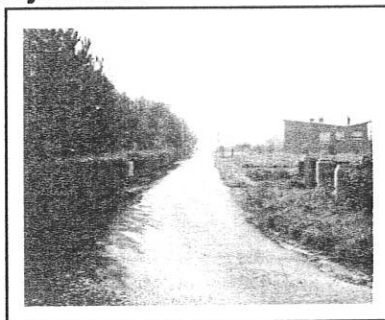
Molenheide.

Het gebied tussen de spoorweg, het Blossodomein, het kanaal en de Trianonlaan. Op

de hoek van de Trianonlaan en de Molenheidebaan (grintweg), achter een oude hoeve bevond tot in de Eerste Wereldoorlog een windmolen, bekend als de Heverse molen. De molenaar Victor De Coster was in 1906 burgemeester van Hofstade.

Dijkstraat

Van de Vaartdijk naar de Molenheide.

Pontstraat.

Heeft te maken met de aanleg van de overzet op de vaart. Vertrekt in de Dijkstraat en komt er aan.

Heymansstraat.

Straat in een U-vorm, kreeg de naam van minister Heyman, die in het kasteel van de Ambroos woonde.

Hofstadeveld.

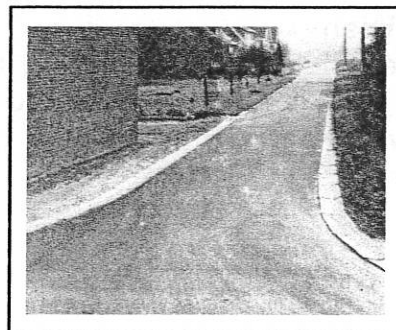
Ongeveer het hele gebied dat thans wordt ingenomen door de beide meren en de spoorweg. De oudste vermelding 1592. De vroegere Vogelzangstraat kreeg de naam van Hofstadeveld.

Kastanjedreef (grintweg).

Daar stond de boskapel die in 1970 werd afgebroken.

Vinkestraat.

Tussen de Vogelzangstraat en de Ambrossteenweg liep vroeger een weg in beide richtingen en heette Broekweg. Hij gaf aansluiting op de Vinkebrug, thans verdwenen bruggetje over de Barebeek, vlak bij de splitsing in Grote en Kleine Barebeek. Van aan deze beek leidde een Broekweg naar het Groot Hofstadeveld, de Vinkestraat is een overblijfsel van deze oude Broekweg.

Broekweg.

Verbond het Vinkebrugske met de Heybaan, dwars over het Groot Hofstadeveld. De Vinkestraat is er nog een rest van. Een tweede Broekweg leidde van dezelfde Heybaan naar Elewijt.

Heybaan.

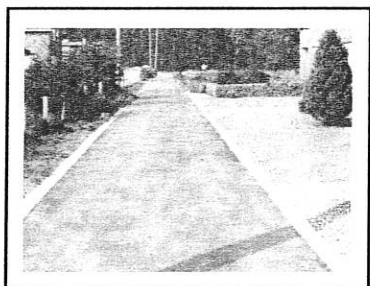
Oude straat die thans in het Blossodomein ligt. Het was een verlengde van de huidige Consciencelaan te Hever en gaf aansluiting op de Tervurensteenweg ter hoogte van de Heidestraat.

Borcht.

Verzamelaam voor de eigendommen in de omgeving van het kasteel Van den Nieuwenhuysen, thans Schroëter.

Rolfsweg.

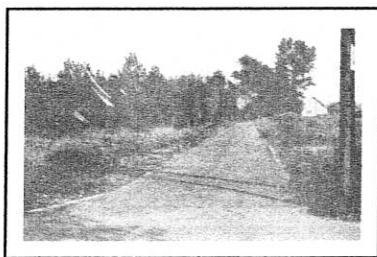
Op de kaart van Ferraris wordt het domein Schroëter aangeduid als Rolfskasteeltje.

Eikstraat.

Dwarsstraat van de Molenweg. De Eikstraat dankt haar naam aan een scheve eik die zich op het einde van de Molenweg bevond.

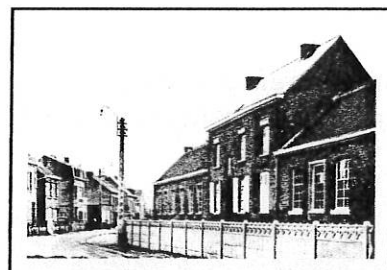
Vander Elststraat/Weerstandersstraat.

Voor 1977 was het de Molenweg. Tijdens de tweede Wereldoorlog waren mensen actief in het verzet, de gebroeders Vanderelst werden hiervoor gedeporteerd.

Kriekelaarsstraat.

De Vrije gesubsidieerde basisschool "de kriekelaar" is in die straat gevestigd.

Zustersstraat.

Deze straat herinnert aan de periode dat de congregatie "dochteren van Maria" lesgeven aan de jeugd van Hofstade. Was vroeger de Kloosterstraat.

de Tilbourgstraat

Het domein van de Meester de Tilbourg en later graaf Cornet de Peissant stond op de Tervurensteenweg. De hovingen van dit domein kwamen tot aan de kerk. Deze straat noemde voordien Schoolstraat.

Kerkhoflei.

In 1935 werd het kerkhof aangelegd, vandaar de naam. Straat geeft uit op de Tervurensteenweg en de Eikstraat.

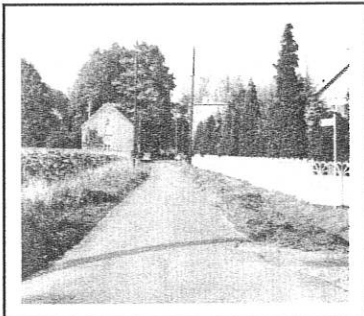
Steppeke.

Naam van een oude veldweg. Noemde voordien Steppekensstraat.

Private weg.

Weg die geen openbare bestemming heeft. Van de Tervurensteenweg naar het Steppeke.

Graaf Cornetstraat.

Van het Steppeke naar de Ambrossteenweg. De gronden van de kerk, pastorie werden door graaf Cornet de Peissant aan de gemeente geschonken in 1844. Hij was de eerste burgemeester van Hofstade.

Tervurensteenweg.

Vormt tussen de Hofstadebrug en de Hanswijkbeek de grens

met Mechelen. Huidige ligging dateert van 1844 en gekasseid in 1854.

Blokstraat

Blok is een stam zonder wortels, een korte straat die uitkomt op de Ambrossteenweg

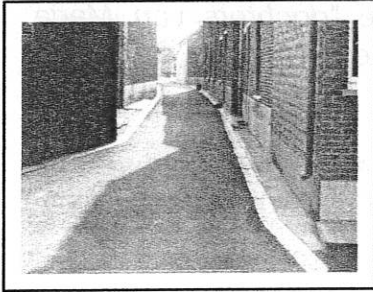
Driesstraat.

De oudste bebouwing is terug te vinden in deze straat en de naam is nu Moniestraat.

Moniestraat.

Op de hoek van de Driesstraat, nu Moniestraat stond een kapel "Nood Gods", in 1962 werd de kapel afgebroken voor de verbreding van de straat.

Korte Driestraat doodlopende straat van de Moniestraat.

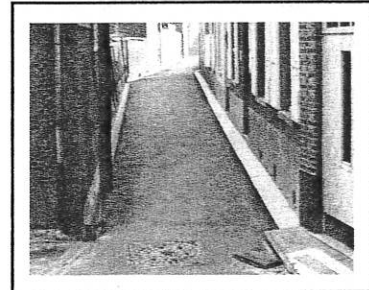

Dries.

Op het knooppunt van twee wegen ontstond de typische driehoek of Dries.

Prinsenstraat

Straatje dat gaat van de Tervurensteenweg naar de Monniestraat

Voetbalstraat.

Vroeger was daar het voetbalplein van Hofstade, vandaar de naam.

Nieuwstraat

Deze straat mondt uit in de Moniestraat.

Aspergeweg.

Er waren heel wat aspergevelden aan de Crekelenweg. (nieuwe straat parallel met de Nieuwstraat).

Barebeekstraat

Sluit aan bij de Voetbalstraat en de Bordekensstraat en de Tervurensteenweg.

Krekelbergstraat

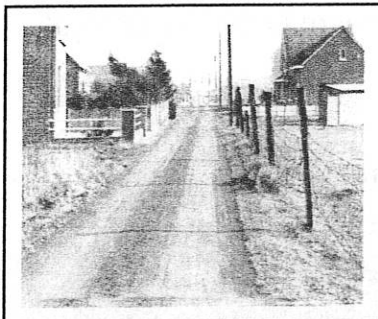

De Krekelbergstraat noemde voordien Koekelenberg (1977).

Maalderijstraat

Naam van de straat doet denken aan de maalder, was voordien de Vredestraat.

Bordekensstraat.

De Molenstraat is opgegaan in de Bordekensstraat.

Beemden langsheen de Barebeek. De Bordekensstraat vroeger Bordekensweg loopt er langsheen en gaat richting Weerde.

Ossebeemdstraat

Is een zeer oude benaming. Nu zijn daar de terreinen van de voetbal

Gasthuishofweg (verschillende namen)

De Gasthuishoefweg was in 1950 de Vredestraat.

De Gasthuishoeflei wordt in de volksmond "de Buiskens" genoemd. Het is een dreef die dwars door de Ossenbeemden leidt. Ook het huidige Steppeke tussen de Tervurensteenweg en de Ambrossteenweg werd vroeger Gasthuishoeflei genoemd.

Tussen de Dries en de grote bocht van de Barebeek vinden we de Gasthuishoeve. Een omweld hof op rechthoekig plan met voorhof en berg. Gaat minstens terug tot de 13de eeuw.

Zemstse put.

Brug over de Barebeek aan de Zemstsesteenweg.

Zemstsesteenweg.

De huidige Zemstsesteenweg heette vroeger Moniestraat of Monnikstraat.

Zemstebaun.

Een zeer oude baan vanuit Zemst naar Mechelen, reeds in 1287 gekend als "via lapidea de Hofstade" in het bezit van Wouter Berthout, heer van Mechelen.

Vriezenbroek

Een laag gelegen, drassige uitgestrektheid waarin verschillende waterplassen liggen. De Barebeek baant zich kronkelend door dit broekland.

Zandstraat.

Was voordien de heide. Geologische formatie die uit losse, fijne korrels kwarts en glimmer bestaat. Deze straat loopt langs de spoorweg naar de Bremstraat.

Sporthalstraat.

Deze straat ligt achter het sportcomplex, vandaar de naam. Was vroeger de Broekstraat.

Bremstraat.

Uit de Bremstruik werd reeds in de 14de eeuw gele kleurstof gebruikt om linnen en wol te verven. Was vroeger de Vennestraat.

Buntgrasstraat.

Overblijvend gras in dichte zoden met bundelgewijs ruwe bladeren. Van deze halmen vervaardigt men pijpendoorstekers. Was voorheen de Heidestraat.

Zavellaan.

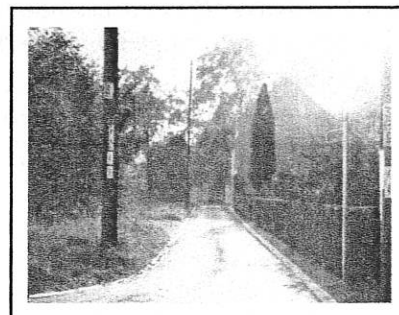
Grondsoort - streek waar de bodem uit zulke grond bestaat. Straat aan de Tervurenstreenweg.

Driebunderstraat.

Enkele hoeven op de Heide, grenzend aan de Barebeek, reeds vermeld in 1610. Geeft uit op de Tervurensteenweg.

Zwarte beek

De Zwarte beek is een open gracht in het Blossodomein

Heide.

Heidegebied ten zuiden van de spoorweg, tussen de Tervurensteenweg en de Barebeek. Het is gedeeltelijk ingepalmd door het Blossodomein.

Broek

Moerassig, langs de Barebeek gelegen.

Trianondreef.

Vormt de grens tussen Hofstade en Hever-Schiplaken. In Hever heet dezelfde straat Molenheidebaan.

Drefke.

Drie plaatsen worden aangeduid met die naam: De Buiskens, dreef achterkant domein Lacourt en de dreef op het einde van de Bollebaan naar de thans toegemetselde spoorwegbrug.

Waalse -en Waverse baan

Via deze baan uit Namen - Gembloers - Waver bereiken we Mechelen.

Bibliografie:

J. Verbesselt Deel XIV

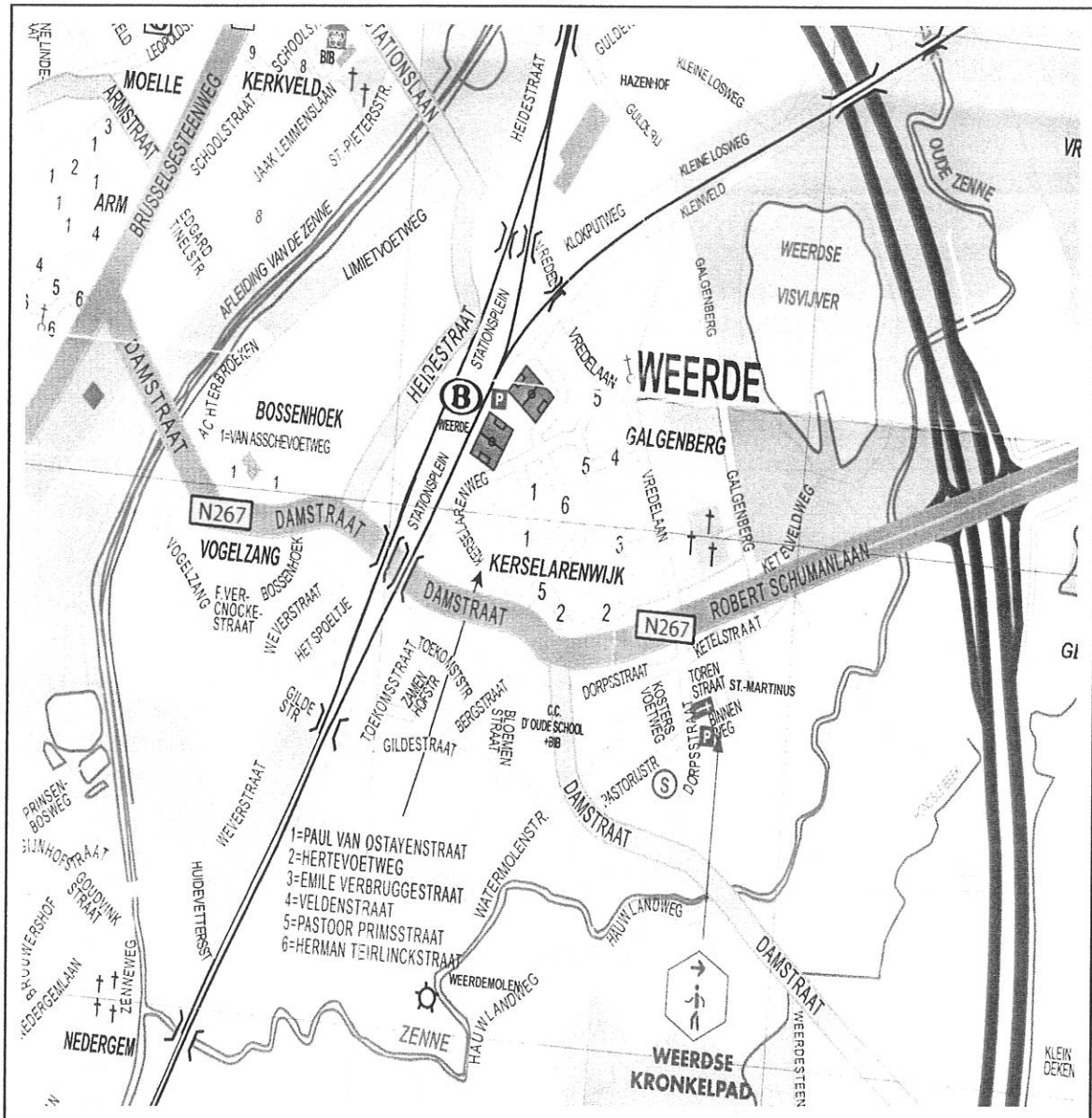
Eigen archief

Archief Marie-Louise Vermeulen

Atlas van de Buurtwegen - gemeente Zemst

Hofstade 1959/1964-Ter verantwoording...

Weerde

Al wat over de Zenne ligt; van Epegem tot Muizen, is weideland geweest, plus een brede strook, gelegen tussen een deel van de Molenstraat, geheel de Dorpsstraat en de Ketelstraat. De beemden reikten tot aan de kerktoren.

Weerdebroek: het oudste, gelegen tussen de Zenne en de Dorpsstraat. Had in 1830 (kaart Vandermaelen) nog zijn oude indeling.

Het Aenland verdeeld in voorste, middelste en achterste. Het gewonnen land op de rivier. Achter het Aenland lagen de Weibeemden.

Ook het landbouwland was verdeeld over drie hoofdvelden: het hofveld, het Weerdeveld en het Bergveld.

Enkele oude namen van straten en wegen : Ganseweg, Grootven, Straetken, gemeyne Holken, kerckhof, Steenberch, Bemptstraet, Stoempershoek, Vossenhol(1780), Grootyink, Hazenhof, Statie, IJzerenvoetweg, Weerdegat, Weybroekweg, Roode Poortweg, Hoeylandsvoetweg, Distelvinkbrugvoetweg,

Vriezenbroekvoetweg, Mechelsevoetweg, Dorpsvoetweg, Santvoetweg, Bergvoetweg, Biesemansblokvoetweg, Molenvoetweg; Weversvoetweg, Kerselarevoetweg, Heidevoetweg, Damvoetweg.

Ketelveldweg, Galgenweg, Molenweg, Klein veldweg, Bergveldweg, Grote Losweg, Venneweg waren oude karrensporen.

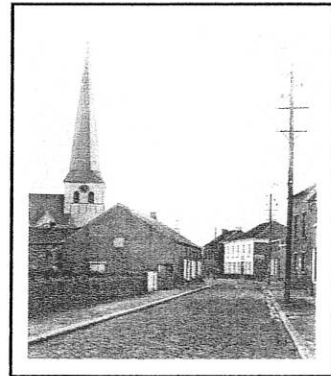
In 1920 kwam er straatverlichting in Weerde.

Dorpstraat.

De Dorpsstraat is de scheidingslijn tussen de natte Zennebeemden en het bouwland. Deze straat werd gekasseid in 187 en maakt een lus van de Damstraat naar de Damstraat.

Waar de Dorpsstraat en de Damstraat vroeger samen kwamen had de Zenne een geweldige kromming dat de naam had gekregen van "den Ham". In 1882 moest de brug vernieuwd worden en bij deze gelegenheid werd de Zennebocht weg genomen.

Doch de straatweg naar Elewijt kreeg hierdoor nog een helling en een grotere kromming.

Galgenbergstraat.

Alhoewel er nauwelijks een verhoging te bespeuren valt, gaat hij over in het Galgenveld. De weg ging over de Gulderij naar de Zemstsebrug en naar de Half Galg te Mechelen.

Donkervoetweg

Een veldweg die uitkomt in de Ketelstraat.

Maenenbruul

Loopt van aan de Binnenweg naar de Zenne toe, weilanden.

Torenstraat.

Deze straat dateert van 1980 en vertrekt in de Dorpsstraat loopt tot achter de kerk. Vroeger noemde het kerkhof.

Kerkhof.

Links van de kerk was een straatje, dat nevens het kerkhof doorliep, er stonden vroeger kleine huisjes.

Binnenweg.

Langs de rechterkant van de kerk ligt de Binnenweg die doorloopt langs een weggetje naar de Ketelstraat.

Ketelstraat.

De ketelstraat werd gekasseid in 1887 tot aan de splitsing met de Galgenbergstraat. Vertrekt op het kruispunt van de Dorpstraat en de Zemstseweg nu Vredelaan maar geeft geen doorgang meer naar de Schumannlaan.

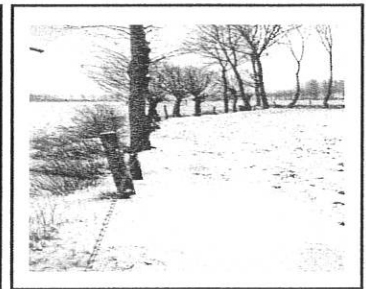

Ketelveldweg.

Het Weerdeveld liep door in het Ketelveld.

Ketelveld

Groot veld dat werd opgeslorpt door de spoorweg, autostrade, en de putten die ontstaan zijn door de aanleg van de autostrade.

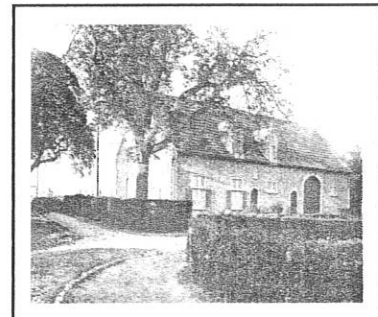
Zemstervoetweg.

Liep gedeeltelijk dwars over de percelen, hij was de rechtstreekse verbinding Weerde-Zemst doorheen de velden.

Het verkeer met het naburige Zemst was niet druk, vanaf Stoepershoek was er een voetweg en bruggetje over de Leibeek, de latere nieuwe Zenne

In 1950 werd tussen de twee bruggen een tegelbevloering gelegd, de rest van de weg was een asse-zandweg.

Vertrekt aan het kruispunt Dorpstraat/Ketelstraat.

Vredelaan.

In 1952 werd de rest van de Zemstseweg verhard tot macadam en de naam omgezet in Vredelaan. In de bocht van deze weg staat een kapelletje toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van de Vrede, vandaar de nieuwe naam.

Mechelwegske.

Dit gaat vanuit de Vredelaan naar de Gulderij toe.

Gulderijstraat/Klokputweg.

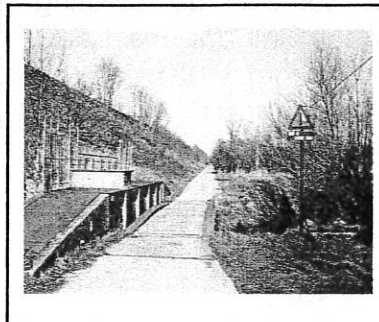
Een verharde weg vertrekkende vanuit de Vredelaan naar de Galgenbergstraat..

Kleine Losweg.

Weg die gebruikt wordt om dieren of groenten van de velden te halen.

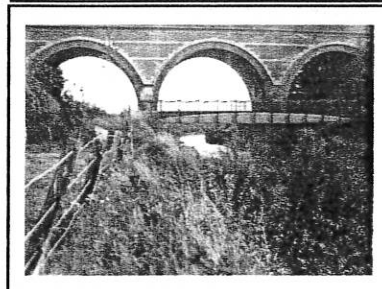
Kleinveld

Het Groot -en Kleinveld was van elkaar gescheiden door de Zemstervoetweg. De voetweg naast de spoorweg die naar de Weerdse visvijver loopt, noemt Kleinveld.

Broekstraat.

De spoorlijn Weerde-Hofstade moest over de Zenne. Een brug werd gebouwd en de Broekstraat die voorheen rechtdoor liep werd met een bocht onder de brug geleid.

Hollekens.

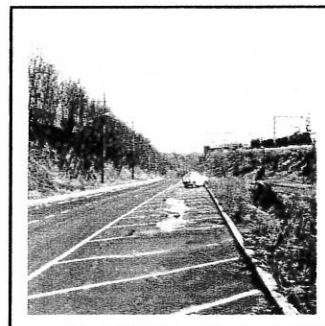
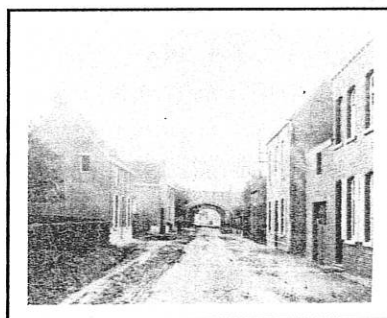
Een karreweg langs het spoor, is het een familienaam "Hollaken" of is het omdat het in een laagte ligt. Aan de "Drie bruggen" was er vroeger een kromming. Bij het aanleggen van de spoorlijn Hofstade in 1906/1907 werd er een recht bed gegraven voor de Zenne. Het oude bed bleef liggen, in 't midden werd het aangevuld voor de spoorweg.

Vriesenbroek

Is het grootste en belangrijkste broek, ligt nu voor een groot deel in de autostrade.

Stationsplein

In 1835 reed de eerste trein van Brussel naar Mechelen via Weerde. Het plein voor het station kreeg de naam Stationsplein.

Damstraat.

Da Damstraat werd in 1865 gekasseid. Vanaf 1949 werd ze als Provinciale baan erkend. Ze vertrekt nu aan de Rubenslaan te Elewijt en komt uit op de Brusselsesteenweg te Zemst.

Dambrugstraat.

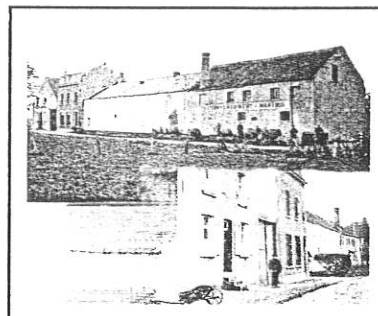
Deze straat was van groot belang voor het dorp, ze gaf aansluiting met de Weverstraat en de Grimbergsesteenweg. Haar naam komt van de brug over de Leibeek.

Leistraat.

Verdwenen straat, de Leibeek is een afwateringsbeek van de Zenne.

Weverstraat.

Alle Weverstraten zijn zeer oud. In 1880 werd deze straat gekasseid. Ze vertrekt in de Damstraat; kruispunt met de Heidestraat en komt uit aan de Zennebrug in Epepegem.

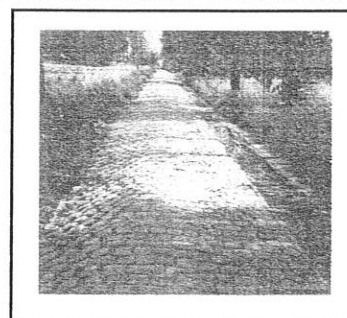

Het Spoeltje.

Nieuwe verkaveling in de jaren 2000.

Elewijtseweg.

Oude Weerdsesteenweg, een zeer oude baan, er ligt nog een stuk gekasseide weg bewaard.

Weibeemdvoetweg

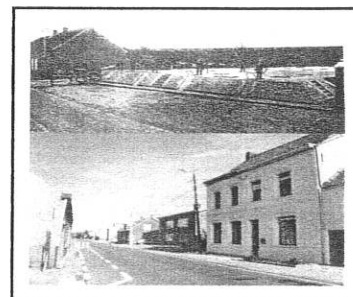
Reeds vermeld in 1719. Weg dwars door de weiden naar Elewijt. Ligt nu voor een groot gedeelte in de autostrade

Grootvinkweg.

Oude benaming van Kerselarenweg. Loopt nevens de spoorweg naar de Damstraat.

Heidestraat.

Straat reeds vermeld in 1403. In 1882 werd deze straat gekasseid. Ze vertrekt aan de Brusselsesteenweg te Zemst (de Helle) en gaat tot aan de Damstraat. De beerputten waren daar in de ondergrond aangebracht waar nu dat appartementsgebouw staat, ze werden bevoorrad lang s leidingen onder de straat vanuit de treinwagons die met hun beer van Antwerpen kwamen.

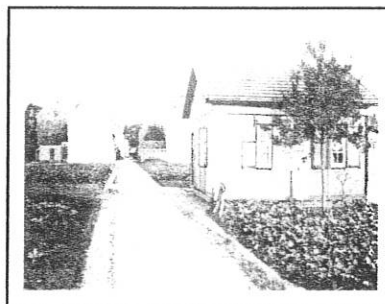

Kostervoetweg.

Smal weggeltje dat loopt van de Pastorijstraat naar Dorpstraat en verder naar de Lange Streepvoetweg. Werd waarschijnlijk zo genoemd omdat de koster deze weg dagelijks aflegde naar de kerk toe.

Pastorijstraat.

Noemde vroeger kerkweg, het was grond van het kapittel. Er werd de Vrije Aangenomen meisjes school gebouwd door pastoor Van Overstraeten, recht erover staat de pastorie.

Zenneweg/Hauwlandweg.

Weg langsheen de Zenne, heeft nu de naam van Hauwlandweg.

Horrinck.

De weg vertrok aan de Eik naast de Zenne en liep naar de Barebeek, richting Elewijt. Ligt voor een deel in de autostrade.

Plasstraat.

Verbindingsweg door Epepegem met de Brusselbaan nabij de spoorweg. Ze had vooral functie voor de molen.

Oude Molenweg.

De kasseien werd bekostigd door August Coenen om een betere verbinding te geven met het Molenhuis. Bij de verkoop van de molen werd de Molenweg aangekocht door de daar wonende landbouwer en in 1950 tegen betaling afgestaan aan de gemeente.

Bergveldweg/Gildestraat

Deze weg gaande van de Molenweg tot de Weverstraat (Brouwershoek) was een asse-zandweg. In 1957 werd het bed van 4 meter verhard met asfalt.

Bergstraat/Gildestraat.

Er is geen berg te bespeuren, staat waarschijnlijk in verband met de Molen. Is lang een zandige straat geweest, ze vertrekt aan de Damstraat en noemt nu Gildestraat.

Molenstraat/Watermolenstraat.

Straat vertrekt in de Damstraat en loopt naar de sluis "den Oude Molen"

Hertevoetweg.

Op de kruising van de Dorpstraat en de Damstraat en op de hoek van het weggetje stond een boerderij, herberg en winkel met de naam "In den Hert", vandaar de naam. Loopt van de Damstraat naar de Vredelaan.

Lange Streepvoetweg.

Lange smalle weg, loopt van de Hertevoetweg naar de Zemstseweg. Ligt nu in de verkaveling Kerselarewijk.

Aarschotsebaan.

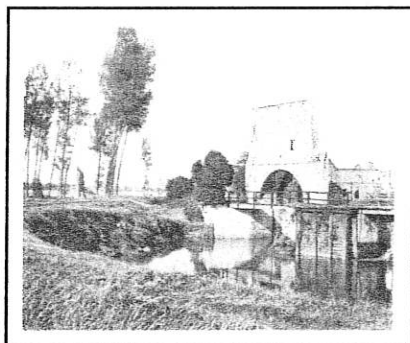
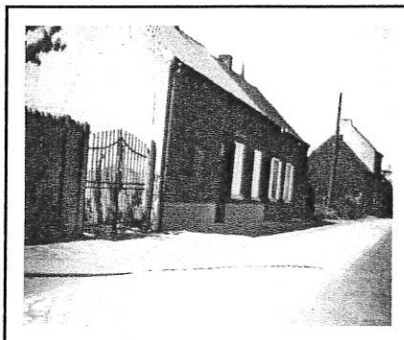
Vermeld in 1820. Deze baan vertrok van aan de Zenne en liep dwars door het Vriezenbroek naar Hofstade toe, op de grens met Hofstade kruiste ze de Barebeek. Is nu opgenomen in de autostrade.

Achterbroekstraat.

Vermeld in 1720.

Barebeekstraat

Vermelding in 1844. Weg die vertrok aan de Aarschotsebaan op de grens met Hofstade en liep over Weerde naar Elewijt.

Grootven.

Was de Weerderheyde.

Limietvoetweg.

Zijweg van de Stationslaan, in 1403 Scheidweg genaamd en in 1475 Schepweg.

Sweetsven.

Was gelegen op de Weerderheide, een groot heidegebied op de grens met Zemst.

Steenbergstraat.

Deze weg geeft verbinding met Elewijt. Hij loopt boven op de Zenneberm en scheidt het middelste van het achterste Aanland.

Weerdehoek.

Oud bos en heide land, Bossenhoek met Damstraat, Vogelzangstraat, Weverstraat.

Rotweg.

De Rotweg is in feite een beekweg, hij vertrekt van aan de Steenbergstraat.

Huidevettersstraat.

Vertrekt aan de Weverstraat en gaat onderdoor de spoorwegbrug over in een weggetje langs de Zenne.

Vogelzang.

Weerdenhoek, tussen Damstraat en Weverstraat.

Ferdinand Vercnockestraat.

Straat in "den Bossenhoek", werd genoemd naar de schilder/dichter die daar woonde.

Bossenhoekstraat.

Vertrekt vanuit de Gildestraat. En "de Bossenhoek" is een wijde omgeving van verschillende straten.

Van Asschevoetweg.

Straat in den Bossenhoek, werd genoemd naar de bewoners "Van Assche"

Toekomststraat.

In 1965 werd de verkavelingsvergunning van de straat toegestaan.

Zamenhofstraat

Werd later verder verkaveld.

Bloemenstraat

Deze straat mondt uit in de Bergstraat.

In 1973 werd het BPA van de Kerselarewijk goedgekeurd. Dit plan maakte de oprichting van de sociale woonwijk mogelijk.

Paul van Ostaijenstraat

Vlaams dichter en prozaschrijver (1896/1928). Hij was een overtuigd flamingant. Zijn zuivere lyriek werd postuum uitgegeven onder de titel *Nagelaten gedichten*.

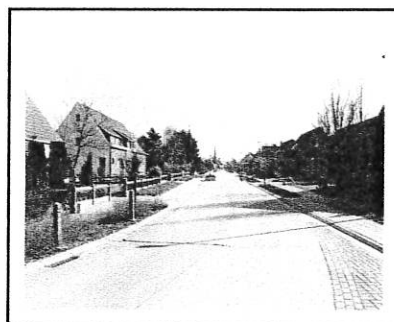

Emile Verbruggestraat

Emiel Verbrugge (1856/1936), kunstenaar. In 1883 kreeg hij de prijs van Rome voor zijn werken "*De heropwekking van Lazarus*" en "*De Galliers overwonnen door de Romeinen*". Hij woonde in de Pastorijstraat te Weerde.

Veldenstraat

Voorheen liep er een veldweg dwars doorheen de velden, vertrekkende van de Hertevoetweg naar de Zemstseweg (Vredelaan).

Pastoor Primsstraat.

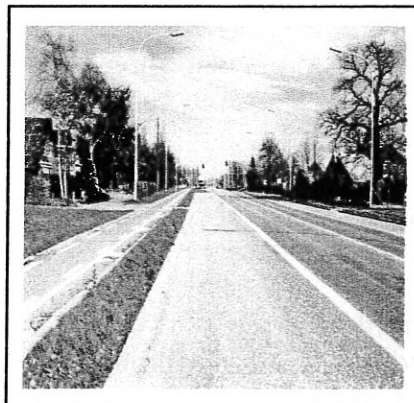
Priester Prims was pastoor van Weerde van 1931 tot 1964.

Herman Teirlinckstraat.

Geboren in Sint-Jans-Molenbeek op 24 februari 1879. Vader Teirlinck was een ijverig taalkundige, hij schreef de roman "*Arm Vlaanderen*". Herman werd beambte bij de Schone Kunsten te Brussel. Reeds datzelfde jaar verscheen "*De wonderbare wereld*" en er volgden zoveel andere. Hij werd Vlaams leraar aan het Koninklijk Hof en was raadsheer voor Kunst en Wetenschap van drie koningen: Albert I, Leopold III en Boudewijn. Herman Teirlinck werd meermaals gelauwerd. Hij werd viermaal doctor honoris causa nl. aan de universiteiten van Brussel (1938), Amsterdam (1947), Luik (1954) en Gent (1959). Hij overleed in Beersel (Lot) op 4 februari 1967.

Robert Schumannlaan

Werd geboren in Clausen (Luxemburg) in 1886 (+1963), hij was van Duitse nationaliteit. Hij studeerde rechten in Bonn, Berlijn, Munchen en Straatsburg. Na verschillende gouvernementelen functies was hij de onderhandelaar van de belangrijke verdragen bij het einde van Wereldoorlog II. Op 9 mei 1950 verdedigde hij het voorstel om de Frans-Duitse productie van kolen staal onder een Algemene Hoge Autoriteit te plaatsen met participatie van andere Europese landen. Dit voorstel leidde tot de oprichting van de Europese Unie. Van 1958 tot 1960 is hij de eerste president van het Europees Parlement.

Bibliografie:

Zo als het heden is ten jare 1950 - August Jacobs

Eigen archief

J. Verbesselt Deel X. -

Atlas der buurtwegen - Gemeente Zemst

Praat café donderdag 6 september 2007

Bestrafing in de Nederlanden

Hugo DRIESEN

Oog om oog, tand om tand:

In de Germaanse tijd en de vroegere Middeleeuwen was elk individu voor veiligheid van zich zelf en zijn familie verantwoordelijk. Er was nog geen overheid die over voldoende machtsmiddelen beschikte om haar onderdanen te beschermen. Iedereen was op zichzelf en de steun van de mensen om hen heen aangewezen, de benadeelde partij of diens familie werd gewroken.

De Romeinse schrijver Tacitus beschreef deze manier van rechts denken voor hen noodzakelijk, zowel vijandschappen als vriendschappen gingen over van het een bloed verwant naar de andere. Toch bleven zij niet onverzoenbaar; zelfs doodslag van groot en klein vee worden afgekocht. .

Met de opkomst van de Karolingsche macht, maakte het landsheerlijke gezag een einde aan het eigenrecht optreden, geleidelijk wierp de overheid zich op als er conflicten waren tussen haar onderdanen.

De gerechtsambtenaren:

Wanneer Europa rond de 11de en 12de eeuw te voorschijn komt uit de mistige periode van de post-Karolingsche tijd en ontwaakt uit de duisternis van de primitieven Middeleeuwen, gaat de maatschappij snel veranderen. In deze geëvolueerde Middeleeuwen rond 1200 werd de taak van de vorsten in West-Europa zoals de koning van Frankrijk, de graaf van Vlaanderen, de hertog van Brabant en zoveel andere vorsten, zo gecompliceerd en tijdrovend dat zij zich verplicht zagen beroep te doen op permanente en bevoegde vertegenwoordigers die een deel van hun bevoegdheden uitoefenden.

Hun territorium werd in verschillende ambtsgebieden ingedeeld met aan het hoofd een gekwalificeerd ambtenaar.

Deze ambtenaren, die in de Nederlanden baljuw, Amman, Schout of meier werden genoemd, werden aangeworven wegens hun professionele bekwaamheid en omdat zij bereid waren de wil van de vorst uit te voeren en zijn belangen in hun ambtsgebied te verdedigen. De taak van deze gerechtsofficieren was zeer uitgebreid. Zij waren belast met de publicatie van de stedelijke ordonnanties evenals met de bekendmaking van de vorstelijke verordeningen in hun ambtsgebieden. Zoals in de steden, waakten op het platte land lagere gerechtsofficieren over de handhaving van de orde. Volgens de keuren moesten zij automatisch de misdadigers arresteren, alhoewel dit dikwijls gebeurde na klacht en op mandement van de vorst. Zij waren ook gemachtigd de goederen van de delinquent in beslag te nemen wanneer hij zijn boete niet kon betalen, ofwel een bijkomende straf toe te dienen wegens dezelfde redenen. Zij hadden ook toezicht op de staat van de gevangenis en waakten ook over de cipiers.

Alvorens de rechtbank oordeelde, moest de gerechtsofficier de schuld van de misdadiger bewijzen. Indien deze niet bekende, diende de ambtenaar zijn schuld niet bekende, diende de ambtenaar de schuld aan tonen door een enquête en getuigen ofwel legde hij hem op de tortuurbank.

Wanneer de beschuldigde voor het gerecht verscheen, formuleerde de gerechtsofficier de beschuldiging en ging over tot de overhoring. Na het requisitoir en de pleidooien verzocht hij de schepenen het oordeel te velen. Hij was tevens belast met de uitvoering van de straf. Maar men moest eerst de misdadigers oppakken, dat was voor de landelijke dorpen de taak van de drossaard van Brabant hij was dan ook vergezeld van een compagnie wapenknechten. Maar zij kwamen ook op vraag van de steden of dorpen als er te veel dieven en vagebonden de streek onveilig maakte.

De misdadigers werden ter plaatse opgepakt en in sommige gevallen direct terechtgesteld aan een "eycken boom". Maar de drossaard en zijn gevolg maakte in de landelijke dorpen grote onkosten o.a. logement en drank en dat konden die arme gemeenten niet blijven betalen.

Elke gemeenten had ook een of meer vorster in dienst, zij maakte het "relaes" op van het misdrijf. Hij was ook de man die na de hoogmis de nieuwe ordonnanties bekendmaakte.

De vierschaar:

De term "vierschaar" is waarschijnlijk voort gekomen uit het woord "scrane", bank. Het ging hier om vier banken, geschikt in een vierkant, oorspronkelijk bestemd voor de schout, de rechters, de aanklager en de beklaagde. Naar oud-Germaans gebruik moesten de rechtszittingen in open lucht plaats vinden, zodat het gebouw alleen maar uit vier muren bestond. Een afdakje beschermde de rechters tegen de regen. Men had ook een overdekte raadkamer, waar de wethouders zich terug trokken om het vonnis te vellen. Bij elke ondervraging van uiteindelijk gevatte misdadigers moesten ten minste twee schepenen aanwezig zijn. Zij besliste over de duur van de tortuur of "scherpe examinatie". De opening van zitting was heel plechtig; een gerechtsdienaar moest telkens als men vierschaar wilde houden, eerst met hoorn rond gaan en moest op al de kruispunten van de stad op de hoorn blazen. Iedereen die wilde kon de rechtzetting bij wonen. De hoge vierschaar had de macht om te oordelen over "lijf en lid", dat wil zeggen over doodstraf en verlies, of blijvende verminking, van lichaamsdelen.

Middeleeuws strafwerktuig dat beschreven is in de costumen van de 13de eeuw.

Bestrafingen van misdadigers:

Godslastering of blasfemie is heiligschennis. Volgens Wielant zette men de godslasteraar op het "pillorijn" of werd zijn tong met een gloeiend ijzer doorstoken.

Moord: onder de misdrijven tegen de lichamelijke integriteit is moord het zwaarste vergrijp. Zij bestaat er in iemand dood te slaan buiten publieke wegen, in bossen en achter hagen, ver van de mensen. Daar waar doodslag in vele gevallen kon afgekocht worden, voelde men geen medelijden met de moordenaar, die zonder dralen terechtgesteld werd "*caput pro capite*". Ook zijn goederen werden in beslag genomen.

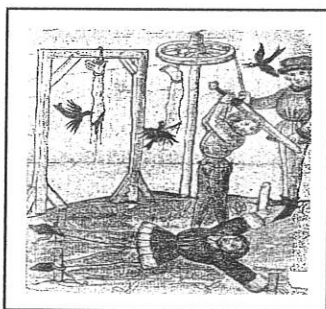
Valsmunterij: onder de misdrijven tegen de openbare trouw was de valsmunterij een zeer zwaar vergrijp daar de delinquent "*crimen lese majestatis*" bedreef. Als de valsmunter een goudsmid was wordt hij zwaarder gestraft dan in andere gevallen. Zijn straf was dan ook gruwelijk hij werd in een vat met "*ziedend water*" gegooid, samen met de valse muntstukken die waren vastgemaakt met een koperdraad om zijn hals.

Te vondeling leggen: de straf hing af van de omstandigheden van het misdrijf. Zij werd bestraft op het schavot en uit de stad gezeseld. En verbannen voor enkele jaren, op straffe van het "*vorste lid*".

Brandschatting: opzettelijke en niet opzettelijke brandstichting. Van alle misdrijven tegen de eigendom, was brandstichting het afschuwelijkste delict in de ogen van de Brabanders. De landkeuren legden op, de schuldigen aan opzettelijke brandstichting levend te verbranden en hun goederen in beslag te nemen. Een vrouw die een brandstichter herbergde, betaalde een boete.

Kindermoord: sommige vrouwen die deze misdaad pleegde werden levend begraven, andere werden met gloeiende tangen bewerkt, vooral indien het kind niet gedoopt was.

Zelfmoord: werd als een zwaarder misdrijf beschouwd dan moord, daar deze slecht gepaard gaat met het doden van het lichaam, terwijl een zelfmoordenaar niet alleen het lichaam maar ook de ziel doodde. Hij werd in de "*micke*" gehangen op het galgenveld.

Mocht niet in gewijde grond begraven worden. En als hij gehuwd was ging een deel van zijn eigendom naar de heer.

Verkrachting, de verkrachting "*vrouwcrachte*": was in Brabant zoals in het Romeinse en Germaanse recht, een zeer zwaar misdrijf. In de 13de eeuw was de straf het afzagen van het hoofd met een houten plank, volgens Wielant.

Vruchtafdrijving: De doodstraf was, verdrinking voor de vrouw en onthoofding voor de man.

Incest: onder incest werd in de Middeleeuwen niet alleen het geslachtelijk verkeer met bloedverwanten, maar ook met monniken en andere religieuzen begrepen. Volgens Wielant werd dit misdrijf met de dood bestraft, en andere werden in de mand gehangen, tijdens de marktdag boven een waterloop.

Roofovervallen en knevelarij: de schuldigen ondergingen een vreselijke straf: *“doen legghen ende binden op een radt als om geraeybraeyckt te worden, ende den selven als eene beeste het hoofd doen afhouden met een capmes ende desselfs hoofd op eene pilare doen stellen op desselfs lichaem; ende voorts doen vervoeren ter plaetse van het delict om aldaer geexponeert te worden, andere ten exempel”*.

Hekserij: sommige werden eerst gewurgd en dan verbrand, andere werden levend verbrand.

Kaakstraffen.

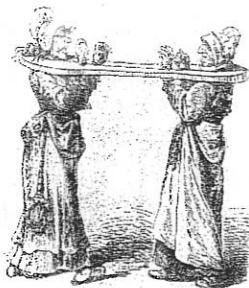
Visdiefstal: het gerecht trad vrij streng op tegen het wederrechtelijk vissen in gracht of vijver van een buur. Zij werden verbannen, voor enkele jaren, maar zij moesten eerst enkele uren op het schavot staan behangen met vis.

Diefstal en beurzensnijder: zij werden verbannen uit de stad op straf van nieuwe geseling en de doodstraf.

Overspel: volgens Wielant diende een overspelige vrouw met roede geslagen en in een klooster opgesloten waar de man haar na twee jaar kon terug halen. De man die zijn overspelige vrouw in zijn eigen huis op heterdaad betrapte, mocht ze dood slaan. In de praktijk kwam hiervan niet veel terecht. Ze werden ook in de *“mand”* gehangen, boven een vieze waterloop.

Bigamie: een vergrijp zowel tegenover zijn echtgenote als tegen over de andere vrouw. Tevens werd het misdrijf opgevat als meened en als storing van de openbare orde. Het was gericht tegen de orde der familie en tegen de burgerlijke staat en werd tevens als een religieus delict aangezien wegens de openlijke en opzettelijke minachting van het heilig Sacrament van het huwelijk.

Vrouwen die zich schuldig maakte aan kwaadsprekerij, werden vaak veroordeeld om met keien om de hals door de straten te wandelen, tot spot en leefvermaak van de andere burgers.

Vagebonden, en kleine dieven: werden tijdens de marktdag aan de kaak gesteld en verbannen. Zij werden de stad uit gejaagd voor de *“sonnescijne”*. In Antwerpen was het brandmerk het Antwerps handje op de rug.

Kwaadsprekerij en valse eed: werden bestraft door een steen van 27 pond zwaar. De veroordeelde droeg hem aan de hals, en moest een ronde te maken buiten de burcht.

Belediging: van wethouders moest men op bedevaart gaan, zelfs naar Rome, en na het zenden van een certificaat, moest men nog enkele jaren wegblijven, op straffe van het voorste lid.

Rekenkamer.

In het rijksarchief van Brussel worden Amman-Baljuw - en de schoutrekeningen bewaard van de Nederlanden. Daarin worden inkomsten van de boeten ingeschreven maar ook de uitgaven van de beul. Dat was onder de rubriek "vuytgeven van Justicien". Daarin worden al de kosten die de beul had gemaakt vermeld. Men kan het verloop van de kosten van een misdadiger volgen van zijn aanhouding, tortuur en een bode gezonden om informatie over deze gevangene te halen, en natuurlijk de terechtstelling met de kosten van allerlei attributen van de beul.

Hieronder volgen uittreksels uit de rekenkamer:

Item XXV octobris betaelt om opt schavot te stellen ende te gheesselen Michiel van Laere op de veemerct XII d gro(ten)

Item betaelt om den selven een gelayende yser duer zyn tonge te steken mits quaede eeden XII d gro(ten)

Rekenkamer 12707, folio CVIII, 1529-30.

Item XXVIII july betaelt om de examine(re)n Maria vanden Eynden die een kindt van Mechelen te voness bijder te vondelinge gesedt hadde VI d gro(ten)

Item 7 augusti betaelt om der selve Maria op een schavot te stellene opde merct behangen met eenen geschilderden kinde XI d gro(ten)

Item om het kindt op een pampier te schilderen VI gro(ten)

Rekenkamer nr.12708, folio XXV, 1539-40.

Van Peter Smyters van Oestmale die hem selven hadden verhangen, is by vonnisse der voorscreven schepenen gewezen dat het doot lichaam, zoude op eene horde wordden gesleypt onder den dorpel vanden huysse naerde galg ende aldaer gehangen te worden in een micke...

Rekenkamer nr.12903, folio LV, 1452-53.

Item XXVI betaelt den scherprechter op flotssenberch te executeren een vercken dwelck in den Scharenbeecxschen wech verbeten hadde...

Item betaelt den scherprechter voir den staeck cop het hoofd vanden vercken worde gestelt...

Rekenkamer nr.12708, folio CLV, 1553-54.

Cornelis bekent by nachte zeker stroo gehaelt hebbende onder eenen dryvoetstoel daer den bodem uyt was, op welcken stoel hy ende zyn medegezellen eenen huysman gesedt hadden, verbrandenden den zelf sulcx in zyn fundament ende hun zoe mishandelde dat den zelve huysman corts daer na sterff, meynende by middel van dyen vanden voorsyde huysman hun meer geldts gegeven of gewesen te wordene dan hy in huis hadde...

Rekenkamer nr.12532, folio, LVII 1566-70.

Item ten selven dage van op de merck in een wyntonne met water te verdrincken Mayken Janssens die metten straetschenders oick gehanteert hadde III s IX d gro(ten)

Rekenkamer 12708, folio XXVI, 1553-54.

Kaakstraf: zij werd uitgevoerd tijdens de marktdag, zij was voor onvermogene personen, die de boete niet konden betalen.
Tonne: is een straf voor arme drommelaars die de boete niet konden betalen en moesten met die ton of huik tijdens de marktdag enkele uren rondgaan met twee gewapende wachten

Item VI augusti betaelt den scherprechter van op de merct openbaerlijck te verbranden diverse valsche boeken, die onder de boeckvercoopers bevonden waeren ende dat bij ordinair verbale van duc Alva...

Item betaelt voor thout ende stroe mede voorseyde boeken wordden verbrandt...

Rekenkamer nr.12709, folio XXIII, 1569-70.

Item VI novembris geexamineert Servaes Denise, die twee vrouwen getrouwt hadde ende oock tot Ludicke van quade feijten hadde gecorrigeert XII d gro(ten).

Item VII novembris gesonden eenen bode met eenen brieve aen den Baillieuw van Namen ende Meyere van Ludicke, om informatie te hebben van de voorsyde Servaes Denise ende den selven daer af betaelt voor negen dagen vacatien tot zeven stuivers daeghs XV s gro(ten) IX d (groten).

Item XII decembris betaelt den scherprechter van aen tpillorijn in een mande te hangen den voorsyde Servaes Denis die twee vrouwen getrouwt hadde XII d gro(ten).

Item den selven betaelt voor een groote mande daer inne die voorsyde Servaes Denise te wordde aen tpillorijn gehangen II s gro(ten).

Item betaelt den voorsyde scherprechter noch betaelt voor sijn coerden twee spinrocken ende werck daermede die voorsyde Servaes Denise was behangen II s gro(ten).

Rekenkamer nr.12709, folio XXVII, 1569-70.

Ierst betaelt den voorsyde scherprechter van op de merct te gheesselen Cristoffel Voncx die tot Putte een coe gestolen hadde...

Rekenkamer nr.12710, folio XVIII, 1572-73

Item den XI novembris gesonden een bode met eenen brieve aende baillieuw à in Vlaenderen, om informatie te hebben van den voorsyde Adriaen Buyl vuyt dien hij aldaer buiten gevanckenisse was gebroken, die daeromme waceerde gaens ende heerens...

Item den XX novembris betaelt den scherprechter voorsyde Adriaen Buyl onde een galge op een schavot te stellen met een baste om den hals...

Item betaelt den voorseyde Adriaen Buyl daernae te ghesellen ende metten branteecken te teekenen.

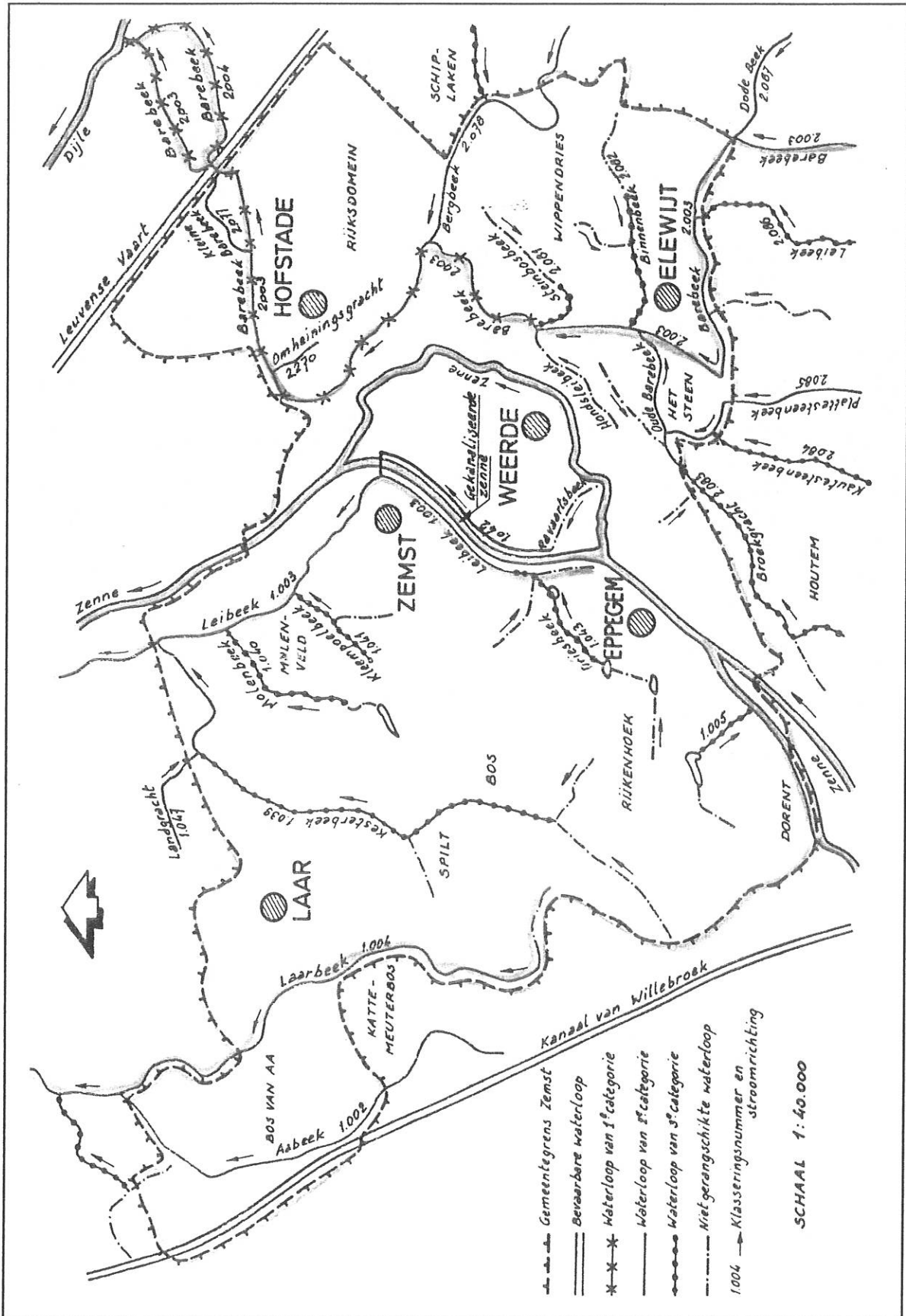
Rekenkamer nr.12710, folio XXVII, 1570-71.

Item noch wort hier in vuitgeven gestelt de somme van.... tot behoef van Scherprechterknecht welcke de gehele nacht tvier onder de ketele gestockt hebben omme water sieden te maeken ende alsoo de geéxecuteerde hulpen volbrengen.

Rekenkamer nr.12907, folio LV, 1569-79.

Bronnen:

- W.Meewis, De Vierschaar, 1992
- F.Vanhemelrijck, De criminaliteit in de ammanie van Brussel van de late middeleeuwen, tot het einde van het ancien regime, 1981.
- F.Vanhemelrijck, Misdadigers tussen en rechter en beul (1400-1800), 1984.
- Rekenkamernummer 15681-87 (04.06.1691-december 1720) Jan Michiel Loquet, ridder, graaf van Loquet en heer van Hombeek in Brabant, Heer van Impel, kolonel in dienst van zijne majesteit, commandant, intendant van de stad Mechelen
- rekenkamernummer 15687, (172-21), Jan Frans Loquet, graaf van Loquet zoon van enige erfgename Jan Michiel Loquet.

Praat-café en dia-avond 4 oktober 2007

“Water in al zijn aspecten te Groot- Zemst”

Roger De Broeck - Fons Mannaerts
Libert Loosen - Colette Vanderbeken

*Water speelt een essentiële rol bij elk levensproces. De eenvoudigste organismen groeien en vermenigvuldigen zich in het water, andere plantaardige en dierlijke organismen hebben water nodig voor het biologisch levensproces. Zonder water is geen leven mogelijk.
Waterverontreiniging is een bedreiging voor de mens en voor alle leven.*

Barebeek.

De Barebeek (2003)¹ ontstaat uit de samenvloeiing van verschillende kleinere beken in het bos achter de grot van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes aan de Breemstraat te Perk.

- De Leibeek (2089), komende van Melsbroek, onder de Tervurensteenweg achter de bocht richting Steenokkerzeel bij het verlaten van Perk dorp, doorheen het domein van de Ribaucourt.
- De Veerlebeek (2090), komende van Melsbroek en de zuidkant van het Duistbos (Zonnebos).
- De Lellebeek (2092) komende van de Haachtsesteenweg en Lelle (Berg aan de oostkant van het Duistbos; deze beek staat even voor ze uitmondt in de Barebeek onder dezelfde nummer vermeld als Molenbeek.

De Barebeek loopt onder de Kampenhoutsesteenweg door in de richting van Bulsom nabij “*Ons Tehuis -Brabant*”. Ze heeft er een breedte van amper twee meter en ze vangt net onder de brug nog de Torfleibeek (2088) op die zorgt voor de afwatering van een groot gebied van Berg en Kampenhout.

In haar verdere loop vangt de Barebeek het water op van talloze grachten en beken (zonder categorie) en achter het Snijssebos komt ook nog de Dodebeek (2087) met haar groot afwateringsgebied en uitgebreid grachtenstelsel Kampelaar, de Barebeek vervoegen. Voor de grens met Elewijt komen nog slechts grachten zonder categorie in de Barebeek terecht.

Op Elewijts grondgebied stroomt de Barebeek langs de grens Perk/Elewijt en dat is voor het eerst merkbaar aan de brug Pater Penninckxstraat (aan de vijvers Molenveld). De beek is er vier meter breed.

Achter deze vijvers is de Barebeek rechtgetrokken zodat van de vele bochten die eertijds als zwemplaatsen dienden, niets is overgebleven. Het vroegere smalle houten bruggetje op “*poutrels*” is nu vervangen door een betonnen brug en het pad “*achter de school*” draagt de naam van Meulenkenveld.

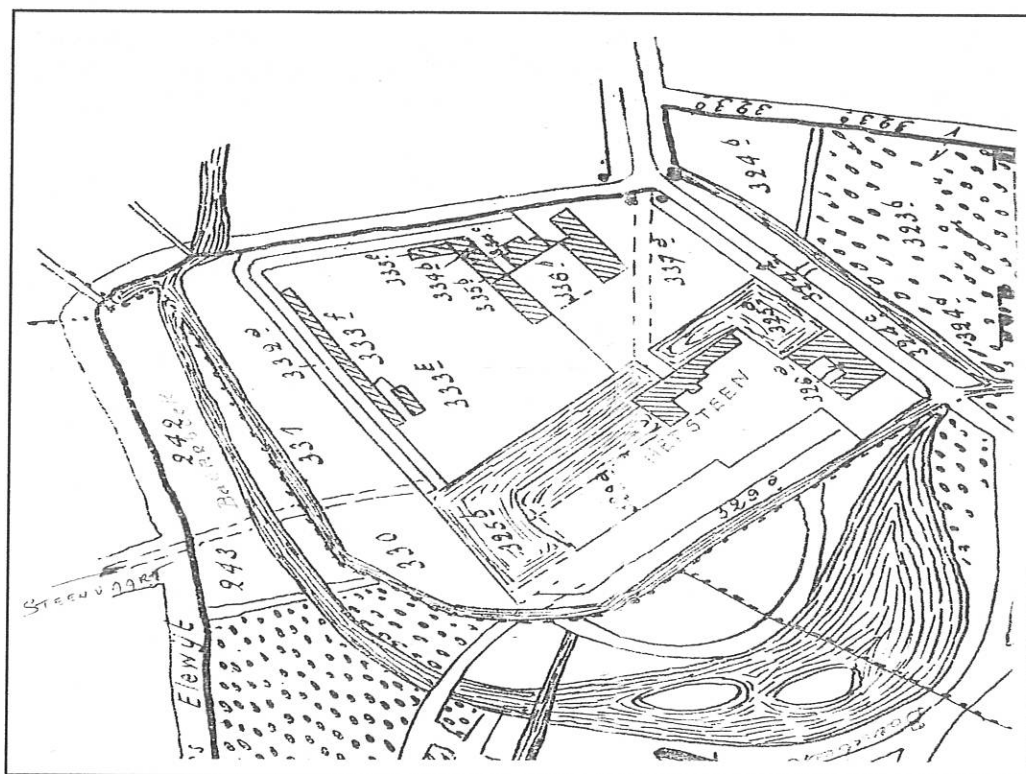
De Barebeek loopt van hier langs het “*Zandzeke*”, kronkelend tussen de weiden tot aan de Brug over de Tervurensteenweg. De beek verdwijnt hier in de beemden langs de Sint-Hubertusweg en komt te voorschijn aan de brug van de Waversebaan. De beek wordt hier “*Steinebeek*” genoemd, vandaar de Steinbeekbrug.

¹Officiële nummering van de waterloop.

We volgen de beek tot aan de autosnelweg E.19 waar ze vroeger rechtdoor liep door de Roosbroeken. Langs de autosnelweg is een nieuwe Barebeek gegraven die veel verder de oude beek zal vervoegen. De oude arm van de Barebeek loopt aan de overkant van de E. 19 en ontvangt het water van achtereenvolgens:

- de Plattesteerbeek (2085) komende van Perk/Huinhoven.
- de Kautesteerbeek (2084) komende van Peutie (militair domein) langs de wijk in Houtem.
- De zeer lange Broekgracht komende van de Tuinbouwschool te Vilvoorde over Houtem die helemaal rond het kasteel 't Steen loopt en dan in de Barebeek terecht komt.

De Barebeek loopt voor de grote ingangspoort van het kasteel 't Steen onder de Eppegemsesteenweg door de "Steenmolenbrug", voorbij de vroegere watermolen. Het waterdebiet kan (kon) aan deze brug geregeld worden door middel van schotten. Verderop aan de brug Eppegemsesteenweg richting Eppegem (Hansbrug) komt de Broekgracht in de Barebeek en maakt deze een scherpe bocht naar rechts om langs het weiland te lopen.

Plan
1936

De Barebeek is weer te zien aan de brug Weerdsesteenweg. De beek volgt haar loop langs de weiden tot tegen de autostrade E19 die ze volgt tot aan de duiker. Via de duiker is opnieuw verbinding tussen de twee "oude" Barebeken en aan deze duiker komt de afleidingsbeek die naar de E 19 werd gegraven aansluiten op de vroegere beek. Klaarblijkelijk heeft recht kopend water van de afleidingsbeek voorrang op het water dat in een hoek van 90° van uit de duiker komt.

De Barebeek gaat dan via een duiker met drie kokers onder de Rubenslaan door. Aan weerszijden van de Rubenslaan stroomt het water van de grotendeels overwelfde Binnenbeek (2082) (Lange Ravestraat, Vekestraat, Bornputstraat, Rubenslaan) in de Barebeek.

Voor de volgende oversteek van de beek moet men naar het "Aanland" in het verlengde van de Heirbaan waar vroeger een wad was en een houten brugje op "poutrels". Dit is verdwenen door de autostrade E19.

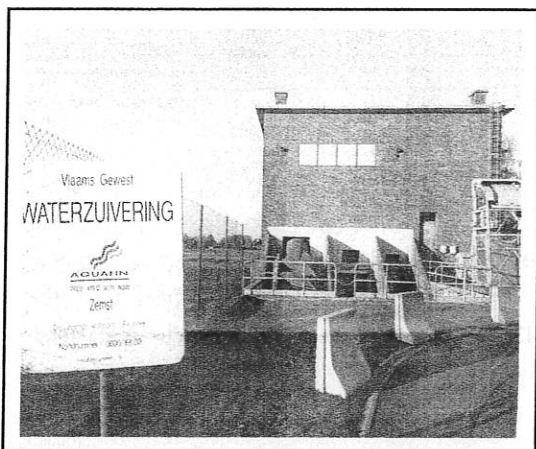
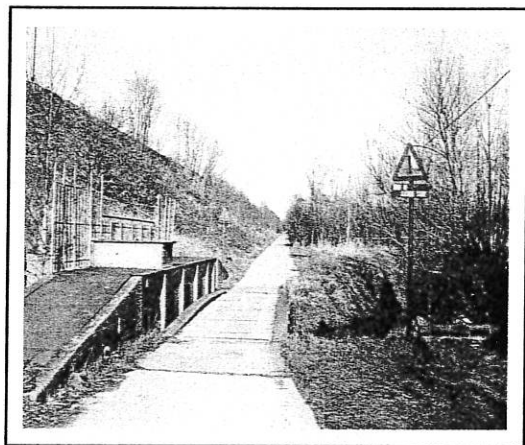
Even verder ligt de brug van de Broekstraat van waarop vroeger sommigen in de Broekkuil doken.

De Steynbosbeek (2081), die op sommige kaarten nog vermeld staat liep dwars door de Keizer Karel verkaveling om zo via de Driesstraat en de Broekstraat uit te monden in de Barebeek. Deze beek is bij de verkaveling volledig gedempt en vervangen door een rioolstelsel dat voor de waterafvoer het traject Driesstraat/Broekstraat volgt.

De Barebeek gaat onder de Schumannlaan door in een zeer drassig beschermd natuurgebied (de Stockbeemden) en vangt er wat verder in het Broek de Zwarte beek (2078) op. Deze beek komt van aan het kasteel Terlinden (Lamot), door de bossen van Schiplaken en gaat onder de Terlindenlaan door om te verdwijnen in het Blosodomein te Hofstade. Nabij het sporthotel van het domein stroomt ze onder de Tervurensteenweg door, langs het domein Huyghebaert, om uit te monden in de Barebeek.

De Barebeek vervolgt haar loop door het Vriezenbroek waar ze samen met een weg die naar de Bordekensstraat leidt, onder de spoorwegbrug doorgaat. Aan beide kanten van de spoorlijn is een kleine brug.

De volgende halte waar de Barebeek van op de straat te zien is, is de brug Zemstsesteenweg. De beek is hier ongeveer 7 meter breed.

We gaan richting Mechelen naar de brug van de Tervurensteenweg, waar de beek aan de linkerkant de grens vormt met Mechelen en de provincie Antwerpen. Hier heeft de Barebeek reeds de allure van een kleine rivier.

Ter hoogte van de plaats waar het Steppeke doorloopt in de Ambroossteenweg splits de

Barebeek zich in twee (de grote en de kleine Barebeek). Op een van die armen is het Waterzuiveringsstation.

De twee armen van de Barebeek, die voor de aanleg van de Leuvensevaart gewoon doorliepen naar Muizen, gaan onder de Vijverlaan door en werden ter hoogte van de Eilandstraat terug samengebracht, net voor ze in de duiker lopen onder de Leuvense vaart, waar de Barebeek het grondgebied Hofstade verlaat, en door het domein Plankendaal loopt, opnieuw met de vroegere bedding.

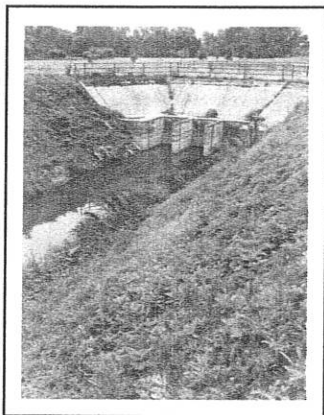
Zenne.

De Zenne ontspringt in het gehucht Naast (Zennik). Na 103 km vloeit ze in Heffen aan het Zennegat in de Dijle samen met de Leuvense vaart.

De rivier die over een groot deel van haar loop gekanaliseerd onbevaarbaar is stroomt door drie Belgische gewesten. Er wordt gewerkt aan het bouwen van zuiveringsinstallaties om de Zenne opnieuw een leefbare waterloop te maken.

De vervuiling van de Zenne werd ernstig in de 19de eeuw. Een cholera epidemie te Brussel in 1865 was de aanleiding om de rivier in de stad te overwelfen. Tijdens deze werken werden de Zuidlaan, de Anspachlaan, de Adolf Maxlaan en de Emile Jacquainlaan aangelegd.

Bij ons stroomt de Zenne op een hoogte van ongeveer zes meter boven de zeespiegel. Het geringe verval laat geen snelle stroming toe. Zowel Epegem, Weerde als Zemst werden op de linkeroever gevormd.

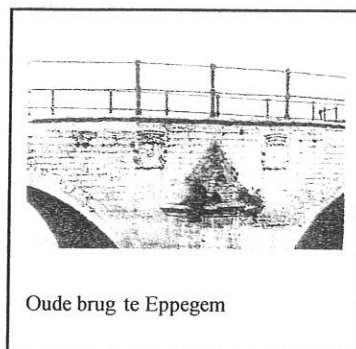

Het 80 ha, in 1996 geklasseerd natuurgebied ligt tussen de rijksweg Vilvoorde-Mechelen, het wordt door de oude Zenne in twee delen verdeeld. Het lager gelegen oostelijk deel tussen de oude Zenne en de rijksweg is gekend als Nelebroek. Het westelijk deel tussen de oude Zenne en de hoger g e l e g e n Grimbergsesteenweg kreeg de naam Dorent.

Tussen 1890 en 1900 werd de rivier rechtgetrokken vanaf Epegem. Talrijke meanders verdwenen zodat de Zenne het uitzicht kreeg van een kanaal.

De brug in Epegem aan de Brusselsesteenweg was de ideale plaats voor een tol bareel.

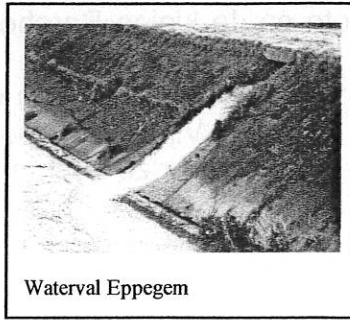
Oude brug te Epegem

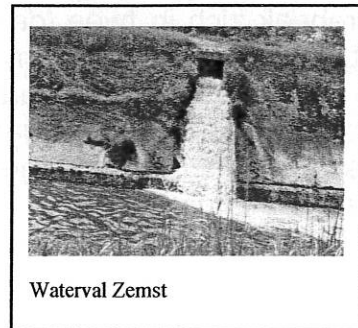
Nieuwe brug te Epegem

Een sluis te Eppegem en één aan de monding in Zemst regelen de afvloeiing.

Het is de bedoeling om bij debietpieken, de Zenne te ontlasten.

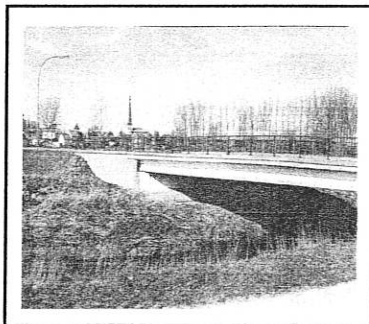
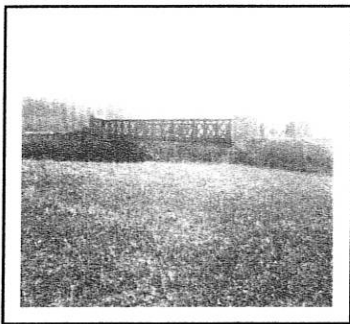
Waterval Eppegem

Waterval Zemst

Weerde ligt op een ophoging tussen de valleien van Zenne en Leibeek (Nieuw Zenne).

Aan de sluis waar de vroegere molengebouwen stonden, ligt een bruggetje, nu een stevig, dan weer wankelend aangevreten door het Zennewater. Nu klotst het water, soms parelend of schuimend, naar verhouding van eb en vloed en naargelang de vervuiling.

Waar de Dorpstraat en de Damstraat samen kwamen lag een brug over de Zenne voor de verbinding met Elewijt. De Zenne had daar een inham waardoor de weiden de naam kregen van "*den Ham*". In 1882 werd de brug vernieuwd en de bocht weggenomen. In 1968 werd een brede nieuwe

brug gelegd om de verbinding met Elewijt te maken. Het oude bruggetje werd afgebroken.

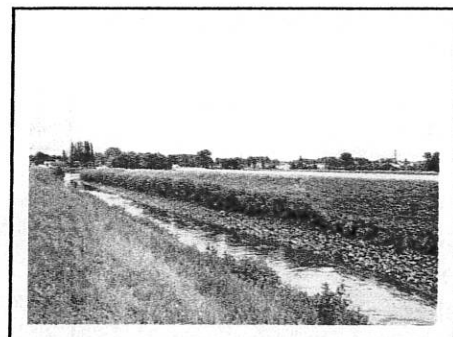

De Zenne liep naar het Hauwland en vandaar licht opheuvellend naar het Ketelveld waar een tweede bocht werd weggenomen voor de spoorlijn Weerde-Hofstade. Een brug met drie bogen werd gebouwd, vandaar de naam "*De drie bruggen*".

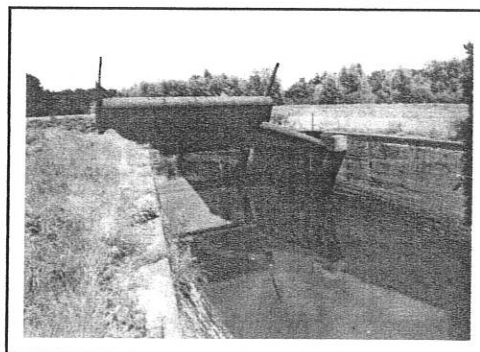
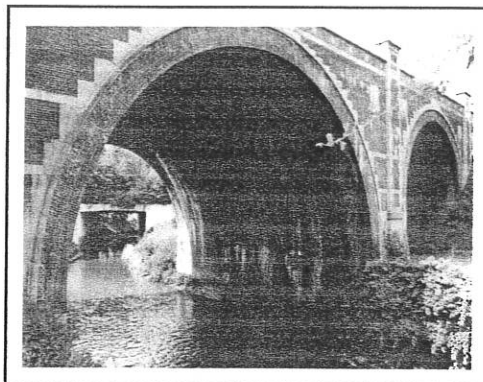
De Zenne maakt een kronkelende bocht naar de Zennebrug te Zemst. Normaal zou de scheidingslijn met Mechelen de Zenne moeten zijn. Toch

bezat Zemst nog uitgestrekte gebieden over de Zenne, zoals het Vriesenbroek en de Overlaer. Langs de andere zijde vormt de Hoogstraat de grens van de beemden.

Onder de Spoorwegbrug (lijn Brussel-Mechelen) en onder de Brusselsesteenweg loopt de

bedding richting de kapel "Het Hammeken" en Hombeek. Van op de linkeroever ziet men de beide bruggen.

Samenvloeiing van de oude en nieuwe Zenne en sluis op de nieuwe Zenne op enkele meters van de kapel.

Beken, grachten en sloten.

Een gracht is een uitgegraven water om een kasteel, in of om een stad (vesting). Een gracht langs de straat (een open riool) dient om het water op te vangen. Een sloot is een waterloop ten behoeve van de waterhuishouding en de landbouw. De sloten hebben een grote natuurwaarde voor de talloze planten, de amfibieën, vissen, vogels en zoogdieren.

Aabeek (Zemst-Laar)

Beek gevormd, bij het bos van Aa, uit de Gillebeek en de Driesbosbeek. Ze vormt de grens tussen Kapelle-op-den-Bos en Zemst, naar de samenvloeiing met de Laarbeek, de grens met Kapelle-op-den-Bos en Hombeek. Ze vloeit samen met de Stenemolenbeek, Paardenbeek en Diepenbeek, naar Zemst waar ze in de Zenne uitmondt.

Laarbeek (Zemst)

Deze ontspringt op de grens Zemst met Grimbergen, vormt een tijd de grens met Hombeek en vloeit daarna in de Aabeek.

Molenbeek (Zemst)

Beek in het Molenveld nabij de Hoogstraat aan het kasteel van Relegem

Kleempoelbeek (Zemst)

De Kleempoelbeek ontspringt in de beemden van Deudon en in de Bouterloo, de beekjes vormen samen de Kleempoelbeek vanaf de Singelweg, zij mondt uit in de Leibeek aan het Schom.

Leibeek (Zemst)

De Leibeek begint aan het hof van Nedergem te Eppegem, loopt naar Zemst naar Hombeek waar ze in de Zenne uitmondt. In 1418 is ze reeds vermeld "Leynebeke".

Galgenbeek (Zemst)

Andere benaming voor de Leibeek.

Gillebeek (Zemst)

Een borrelende bron aan de Leibeek (1620 - besijden den Gasthuyshoff). Ook andere benaming voor de Leibeek.

Kesterbeek (Epegem)

Deze beek ontspringt te Epegem, loopt noordwaards en mondt uit in de Leibeek in het Egelgembroek. Een zijtak ervan, ook Kesterbeek genaamd, vertrekt in het Kattenmeuterbos en loopt langs het bos van Steen en de Grote Moorter

Driesbeek (Epegem)

In de Rijkenhoek ontspringt de Driesbeek, zij loopt in de Leibeek

Maalbeek (Epegem)

Even voor het inkomen van Epegem komende van Grimbergen.

Ravoortbeek (Weerde)

Het is een andere naam voor de Leibeek. In 1937 werd deze beek afgesloten van de Leibeek voor het afleidingskanaal van de Zenne, waarin de beek nu uitmondt. Ook Barevoetsbeek genaamd.

Hondsleibeek (Elewijt)

Beek die loopt naar de Barebeek.

Steinbosbeek (Elewijt)

Gracht die uitmondt in de Barebeek

Bergbeek (Elewijt)

Komt van Schiplaken en loopt naar de Barebeek.

Binnenbeek (Elewijt)

Gracht die uitmondt in de Barebeek

Goerbeek (Hofstade)

De afwatering van de Goerbeek kwam terecht in de waters van het Blosodomein.

Omheingsgracht/Zwartebeek (Hofstade)

De Zwartebeek is een open gracht in het Blosodomein en vloeit in de Barebeek.

Hanswijkbeek (Hofstade)

De Hanswijkbeek loopt langs Hofstade en Muizen naar de Dijle. Op de Tervurensteenweg vormt de Hofstadebrug en de Hanswijkbeek de grens met Mechelen.

Bibliografie:

Archief Erfgoedhuis "de Semse".

Boek "Water in al zijn aspecten in Groot-Zemst" - heemkring "de Semse" - 1999

DECEMBER 1557

MENU aangeboden aan

**Monseigneur Robert de Berghes, graaf van Walhain
Prins-bisschop van Luik.**

**Dinde bouillie avec des huitres
lardons**

salade d'Espagne

Outarde rôtie

Tourte de blanc-manger

Gigot de mouton bouilli

Chevreaux rotis et "rôti orange"

Moelle de boeuf en potage

Pâtés pouprelins de perdix

Veau gras rôti en daube

Héron rôti

Lièvre en potage

Pâté de venaison chaud

Grue rôtie en olive

Perdrix bouillie aux crêpes

Grue rôtie

Sanglier rôtie

Poitrine de veau farcie bouillie

Moutonrôti et radis noir

Veau revêtu bouilli

Plusieurs rôtis

Chapon en potage de Hongrie

Bécasinne d'eau rôtie

Oiselet en potage

Canard rôti en dodine

dessert: massepain doré

gaufres sucrées

gâteaux feuilletés

Du parmesan

fromage

Gelegenheidsmaaltijd in de tweede helft van de zestiende eeuw. (Lezing tijdens de week van de smaak 2007)

Van haemelen en capoenen.

Agnes Lambrechts

"De geschiedenis schrijven van wat bij een volk op tafel komt, is een beeld schetsen van zijn beschaving". Dit is een citaat van de alom gekende Escoffier en waar-schijnlijk heeft hij gelijk. Nochtans smaak verschilt van persoon tot persoon. Sommige mensen drinken hun tas koffie graag zoet met een vleugje melk, anderen houden van zwarte koffie. Dit is een dagelijks voorbeeld.

Men kan over smaak discussiëren en blijven discussiëren.

Een feit is : als er iets te vieren valt of iemand moet hulde gebracht worden trekken de Vlamingen naar de gelagzaal of het spijshuis en schuiven ze hun benen onder tafel wat de spijskaart ook schaft.

Er zijn vier elementaire smaak gewaarwordingen namelijk : zoet, zuur, zout en bitter. In onze hedendaagse eetcultuur hebben we een rijk aanbod. Van overal ter wereld hebben we de gelegenheid om kennis te maken met vreemde spijzen en dranken. Dat is niet altijd zo geweest.

Nochtans is een Vlaamse menukaart nog fel in trek en staan er lekkere gerechten op. Naast het wereldberoemde pak friet met mayonaisse treft men nog typische gerechten zoals : witloof in de oven, vol-au-vent, Vlaamse stoverij met patersbier, Gentse waterzooi, paling in 't groen enz.

Philippe Cauderlier is de eerste Belgische kok aan wie we een enorme inventaris van Vlaamse streekgerechten te danken hebben. Nochtans "Ons Kookboek" een uitgave van de KVLV is in quasi ieder huishouden gekend en in gebruik.

We gaan terug tot de 16^e eeuw en we vragen ons af wat de mensen toen aten. In die tijd stegen de lonen niet in verhouding met de aankooprijzen van levensbelangrijke zaken. Het was ook een periode van veel werkloosheid zodat duur graan omsloeg in armoede.

Brood was het hoofdbestanddeel van de voeding en eiste ongeveer de helft van het totale inkomen van een arbeidersgezin, bestaande uit vader, moeder en twee kinderen. Aardappelen doen pas veel later hun intrede.

Het dagelijks menu bestond uit twee broodmaaltijden. Brood met als beleg reusel voor de armen, boter voor de betere klasse, omdat boter zeer duur was. Er mag nochtans aangenomen worden dat boter een typische spijs is voor Vlamingen, in 1560 at men brood met boter en werden de bewoners van de Lage Landen "Botereters" genoemd. De welgestelden konden hiervan moeilijk afstand doen op hoge kerkelijke feestdagen en tijdens de vasten. Kardinaal Ambrosius, aartsbisschop van Rouen verkocht voor dit euvel vergunningsbrieven. Die zeer gegeerd waren door de rijken. Zijn handel verliep zo goed dat hij met de opbrengst

van de boterbrieven één van de drie torens van de "Notre Dame de Rouen" kon bekostigen. Was dit een zonde of was het om bestwil ?

Het gewone brood of regierbrood (brood van grove bloem) werd vervaardigd uit een gelijk mengsel van tarwe en rogge en was halfwit van uitzicht. Was de verhouding tweederde tarwemeel en eenderde roggemeel dan noemde men het "kermiekebrood". Het "armenbrood" werd gemaakt van rogge, haver, gort (gepelde gerst) en gierst (samenvattende benaming voor graanleverende gewassen) of van een mengsel van deze granen. Dit vormde de dagelijkse kost van de gewone mens en in tijde van schaarste had het brood dikwijls een erg minderwaardige kwaliteit.

In de jaren van misoogst werd er boekweitbrood gegeten.

Wit brood was een echt rijkemansbrood. Het werd vervaardigd van zuivere tarwebloem en was enkel betaalbaar door en bestemd voor de rijken. Men sprak ook van herenbrood of schoenbrood.

Als gist nam men zuurdeeg, dit is door fermentatie verzuurd deeg. Telkens men bakte bewaarde men een gedeelte van het deeg voor de volgende keer. Tijdens het bewaren ontstond er een gistingsproces dat het volgende brood ten goede kwam. Zuurdeeg werd in bed bewaard, waarschijnlijk was het de enige warme plaats in huis. In Europa behoorde, op vele plaatsen, "desem" tot de bruidsschat : moeder gaf de desem mee aan dochterlief als die het huis verliet. Van generatie op generatie kan de desem zo honderden jaren oud worden. Omdat desem zich voortplant en het deeg doet zwellen wordt hij als een wezenlijk deel van het leven beschouwd.

Melk werd aangelengd met water, gezoet en gekookt met brokjes brood (meestal roggebrood). Voor het zoeten werd honing gebruikt.

Op het platte land werd veel wrongel gegeten. Dit was gestremde melk, die door wringen of persen van de wei werd ontdaan om er een soort platte kaas van te maken. De wrongel werd geleidelijk door karnemelk vervangen. In de steden werd voor meer zoetemelk gekozen dan op het platte land. De kwaliteit van de melk was dikwijls erbarmelijk.

In de streek van Herve lukte men erin om in de 16^e eeuw kaas te maken, die in gans het land verhandeld werd. Ook de kaas van Tienen en Nijvel waren lekker en gekend.

Vers vlees kwam zelden op tafel, men pekeldde het vlees om het langer te kunnen bewaren. Van bij het begin van de beschaving ontdekte de mens dat zout gebruikt kon worden om voedsel langer te bewaren. Eeuwenlang bleef zout het enige conserveringsmiddel, dit verklaart de grote waarde die het kreeg. Het was in die tijd een zo kostbaar produkt dat het gebruikt werd als betaalmiddel voor de Romeinse legioensoldaten. Vandaar komt het woord "salaris" want "sal" is latijn voor zout.

Het was meestal zelf gefokt varken- of schapenvlees.

Schapen zijn bij ons en in gans Europa het oudste vee, zij zijn gemakkelijk te telen en passen zich aan de meest verschillende gronden en planten aan. Elk hof dat van belang was had zijn kudde schapen. Het schaap voorziet de mens in 2 grote behoeften : kleding en voedsel.

Waar het winnende land om de 3 jaar braak blijft liggen kunnen de schapen een groot gedeelte van het jaar op deze gronden gedreven worden.

Het goedkopere vlees dat men kocht aan het kraam op de markt of in de winkel was vaak bedorven en afkomstig van zieke slachtdieren. Het vlees werd meestal in stukken gesneden en in een soort soep gekookt omdat de voedzame vetstoffen dan het best bewaard bleven.

Het meest voorkomend vlees in de 16^e eeuw is "haemel en capoen"

Een hamel is een gecastreerde of gelubde ram en een kapoen een gecastreerde of gelubde haan.

Waarom deed men dat? Wel eerst en vooral om hygiënische rede, het vlees was ook beter en ook omdat de gecastreerde dieren vetter waren dan de andere. En vet was heel belangrijk in die tijd.

Sommige kudden werden in twee gesplitst:

- een kudde met kweekdieren (ooien en rammen) deze herder noemt men de "lammerscheper"
- een kudde met hamels en éénjarige lammeren, niet bestemd voor de kweek. Doel van deze kudde is zo goed en zo snel mogelijk de dieren vetmesten. Deze herder is een ledichenscheper.

Wie van ons kent de belhamel niet?

Schel of bel om de hals om te verwittigen dat de kudde 's nachts op andermans land zou gaan grazen.

Het zwart schaap: tussen alle lichtgekleurde schapen liep er meestal één zwarte bok, het bijgeloof zegt ons dat deze bok de ziektes uit de stal moest weren.

Hanen mogen gelubd worden. Het is onnodig kippen te opereren want de operatie is moeilijk en gevaarlijk omdat het moeilijk is de juiste legorganen te verwijderen.

Het lubben van hanen was vroeger een zeer gewoon gebruik. Waarschijnlijk kenden de boeren toen een speciale handgreep om, met een zekere handigheid en zonder schade deze delicate heelkundige bewerking uit te voeren.

Wanneer men wil leren kapuinen moet men een haan opensnijden om de ligging van de voortplantingsklieren te vinden en ook om de weg te leren kennen langs waar die organen kunnen bereikt worden. De hanen moeten nuchter zijn en de operatie gebeurt best bij zacht weer. De dieren moeten tussen de drie en vier maanden oud zijn. De nazorg was ook belangrijk want vele dieren oveleefden de ingreep niet.

Twee hanen op één mesthoop is er één teveel, daar komt ruzie van. Een gevecht in regel zal uitmaken wie het dominante mannetje wordt en de kippeharem voor zich mag opeisen. Nochtans was de kapoen vroeger wel iets waard, het waren de gegeerde suikernonkels.

Het aantal hoenen dat sommige hoven als pacht te leveren hadden was soms vrij groot, wat er op wees dat er een uitgebreide hoenderteelt bestond.

In de 18^e eeuw was het vetmesten van kapoenen een actieve bedrijvigheid in de omgeving van Mechelen.

In de Middeleeuwen kenden de cijnsplichtigen benevens de graanrenten en de penningrenten ook de renten "in pluimen". Deze waren ganzen en kapoenen.

Hoenders werden gehouden omwille van de eieren en nog meer om het vlees.

Het mandje eieren dat de boerin vergaarde bracht ze wekelijks naar de markt. De stadskeuken gebruikte veel eieren alsook de pasteibakkers. Behalve in de vastenperiode dan werden ze ingemaakt en op Goede Vrijdag naar de kerk gebracht om gezegend te worden, op die traditie gaan onze paaseieren terug.

Het hoen dat men afgebeeld ziet op de kalenderplaten van onze 16^e eeuwse miniaturen is licht en vliegend als een wilde vogel, de kippen worden soms afgebeeld op de nok van het huis.

De ganzenteelt is in onze landen zeer oud, zij bloeide reeds te tijde van de Romeinen. Er werden ganzen naar Italië gestuurd omdat het vlees en vooral de lever een zeer gegeerde lekkernij was voor de Romeinse fijnproevers. Ganzen zijn waarschijnlijk één van de oudste exportartikelen van onze landbouw. Zij waren op hoogdagen een stuk vlees in de pot en ze kosten qua onderhoud en voeding heel weinig.

De vette ganzen vonden, althans in Brabant, een drukke afzet tegen Sint Maartensmis. Die dag prijkte op elke tafel, zowel bij de ambachtsman als bij de patriciër, zowel op het platte land als in de stad de traditionele Sint Maartensgans.

Vermelden wij nog dat de pluimen van de gans zeer gezocht en dus niet waardeloos waren : zij leverden de donzen bedden en voornamelijk de ganzeveer, die gedurende eeuwen onze schrijfpennen waren.

Ook duiven waren een lekkernij.

Eertijds bezaten de vroenhoven het voorrecht duiven te houden. De duiventoren van het Cattenhuys te Epegem is verhuisd naar het domein van Bokrijk.

Ze leefden gewoon in de natuur en plunderden het graan van de velden. Zo had de heer, schier zonder kosten, het vlees van de jonge duiven en de uitwerpselen werden tegen hoge prijzen verkocht.

In de late Middeleeuwen was het geen uitsluitend voorrecht meer.

Groenten en fruit werden weinig gebruikt door de arbeidersfamilies. Ui, kool en wortelstokken (als peeën, schorseneren, rapen en ramenassen) werden af en toe gegeten. Met uitzondering van peulvruchten (erwten en bonen) omdat ze ten eerste goedkoop waren ten tweede veel eiwitten bevatten en ten derde men ze goed kon bewaren. In de Nederlanden veroorzaken de troebelen veel ellende. De talrijke armen snakten naar een brij van havermeel, rapenmoes en gekookte bonen. Het eerste gerecht in een burgerkeuken bestond vaak uit een potagie van witte bonen, krenten, pruimen of stroop. Bonen zijn ook zeer nuttig op medisch gebied : genezen

wonden, tegen zenuwpijn en "fleerzyn" (jicht). Bonensap gekookt met wijn en azijn wordt gegeven aan mensen die bloeden uit de longen en de borst en tegen 't graveel (steen in nieren of blaas). Soms werd een bonenstampot gemaakt met stukjes vlees erin en met de vingers gegeten. Verder kende men gerst, rogge, raapzaad, tarwe, hennepzaad, hoppekruid en vlaszaad.

Een mooie verzameling van groenten vindt men terug op het "Markttafereel" van Jan Baptist Saive.

Citrus vruchten waren uitzonderlijk duur en gedroogde vijgen en rozijnen werden in de vasten gegeten. Augurken, komkommers en meloenen waren ook gekend.

Misschien verwonderlijk maar : Keizer Karel gaf de voorkeur aan Vlaamse asperges boven de veel bittere Spaanse. In de 16^e eeuw worden in Vlaanderen, meer bepaald in Oost Vlaanderen, dikke asperges geteeld. De zaden werden ingevoerd vanuit Nederland. Het verbruik blijft evenwel beperkt tot de hogere klasse.

Men durft de overschotten van pene of wortels te mengen met schijven ajuin, look en prei, kervel en komijn. Dit alles wordt in stenen kruiken gestopt en gesloten met klei of gips. Op elk ogenblik zijn de ingredienten klaar om een potagie in de soepketel boven het vuur de laten sudderen. Dit is de voorloper van het later steriliseren en het huidige diepvriezen. Onze voorouders waren op hun manier nog niet zo dom.

Een mooi voorbeeld van een antiek afrodisiacum is de tomaat, die door de Spaanse veroveraars in de vijftiende eeuw vanuit Midden-Amerika naar Europa is gebracht. Het geloof in deze exotische "liefdesappel" die als zinneprikkelend werd beschouwd is nu nihil. Ook in de prikkelende werking van de aardappel, eveneens uit Amerika geïmporteerd, werd heilig geloofd. In het toneelstuk "De vrolijke vrouwtjes van Windsor" van William Shakespeare slaakt Falstaff, als hij een vrouw wil omhelzen, de kreet "laat het aardappelen regenen".

Aan de tomaat en de aardappel is niets meeslepends meer te beleven. Ze liggen gewoon bij de Aldi.

Heel zelden stond op het menu een sterk gekruide saus aangemaakt met peperdure specerijen. De kleine man gebruikte mosterd, peterselie en knoflook, maar vooral zout. De rijken sprongen kwistig om met saffraan, nootmuskaat, peper en kaneel. Ze gaven een pittige smaak, het oogde mooier en verdoezelde onaangename geuren en smaken. Zeer algemeen werd er gebruik gemaakt van azijn. Azijn werd ook gebruikt als conserveringsmiddel en in marinades. De twee bekendste bewaarbereidingen zijn : rolmops en pickles, ze dragen een Engelse naam maar hebben een Vlaamse oorsprong.

Uit die tijd kennen we zeker Rembert Dodoens. Hij werd te Mechelen geboren in 1517 en studeerde te Leuven af als doctor in de medicijnen. Na vele reizen werd hij in Mechelen, in 1539, aangesteld als "beëdigd stadsmedicijn" en bleef dit gedurende 33 jaar. In 1554 verscheen de eerste druk van zijn "Cruyden-boeck".

Het bevat vele recepten met kruiden van bij ons maar is in de eerste plaats medisch gericht.

In de Zuidelijke Nederlanden schonk Rembert Dodoens als eerste aandacht aan de tomaat "De gulden appel". In zijn kruidenboek geeft hij een goede botanische beschrijving van deze plant met zijn vruchten. Het ganse gewas verspreidde echter een "swaeren en sterchen stinckende seer seltsaemen reuck" wat de plantenkundige waarschijnlijk afkerig maakte en tot het besluit leidde dat het "den lichaeme quaet of verdorven voedsel geeft, tot de gezondtheydt geensins streckende".

Het is zeker interessant te vermelden dat Rembert Dodoens aan de "Halve Steen" in Zemst-Laar een groot stuk land bezat waar hij veel planten kweekte en oogste.

De Middeleeuwen waren viseters omdat het goedkoper was dan vlees en zelfs verplicht op vastendagen. Men at bij uitstek haring, gerookt of gezouten.

Door het overmatig gebruik van zout als bewaarmiddel werd er veel gedronken: vooral wijn en bier.

Bier bleef de volksdrank bij uitstek. Mensen die bier dronken waren minder vatbaar voor besmettelijke ziektes omdat epidemies dikwijls door besmet water werden overgedragen.

In 1368 liet het Leuvense stadsbestuur een proefbrouw met hop invoeren, maar de overschakeling nam veel tijd in beslag. Pas in het begin van de 15^e eeuw tekende de belastingontvangers evenveel hop als gruit bieren op en in 1434 werd het brouwen met gruit volledig gestaakt.

Het kuitbier, zoals het in Mechelen bekend stond in een brouwersordonnantie van 1460 was minder gehopt en onderscheidde zich aanvankelijk van het oude hobbier door toevoeging van tarwemeel, gerstemout en door het sterker uitkoken van het brouwsel.

In 1567 praatten de Gentse brouwers hun mond voorbij, zij wezen erop dat de Goudse kuit beter was en dat hunnen kuit rap verzuurde.

Toen was Hollandsbier misschien nog iets beter dan nu hun Heineken.

Mechelen ontwikkelde zijn bier-export vooral na 1530, wanneer het verdwijnen van het hof van de landvoogdessen uit de stad de afzet van duurdere bieren danig had verminderd. Omstreeks 1550 behoorde Mechelen tot de belangrijke biersteden in de Nederlanden. In 1556 was er een produktie van 85.000 hectoliter.

Bij hoge graanprijzen mochten de brouwers de voorschreven hoeveelheid bier, die uit een bepaalde hoeveelheid mout werd getrokken, aanpassen. Bijgevolg : de prijzen bleven maar het bier verwaterde

Aan het einde van de 16^e eeuw was het gebruikelijk bij het loon een bepaalde hoeveelheid bier te voegen. In de 17^e eeuw werd dat bier ook wel eens in geld uitbetaald. Vandaar de uitdrukking "drinkgeld".

Wijn werd meestal geïmporteerd en was dus ook relatief duur.

De aanvoer van wijn uit Frankrijk gebeurde langs de officiële wijnstapel te Damme. Damme was de verplichte wijnhaven van Vlaanderen.

De wijn uit onze streken was van veel mindere kwaliteit, men had immers het probleem van het klimaat. Tussen 1544 en 1563 bevroren in het Leuvense 6 wijnoogsten en 4 andere werden door hagel vernietigd. Daardoor werden veel wijngaarden omgezet in akkerland of boomgaarden.

Mede en cider zijn ook alom in gebruik. Het plaatselijk recept van het blenden is niet bekend. Blanden is het bereiden van honingwijn. Maar naar gelang de gewenste kracht van de te brouwen mede nam men 1 maat honing en 4 tot 9 maten water. Reisverslagen, bevolkingsdrank, aanbod in gasthuizen en drankgelegenheden reppen met geen woord over het recept.

In 1565 zijn in Antwerpen 92 kroegen die 32 wijnen en 30 bieren te bieden hebben, maar geen vermelding van mede of cider.

In 1565 zag een tollenaar aan de Rupelmonding enkele schepen met een paar vaten "appelcranck". Mensen die zich geen dure wijn konden permitteren zijn klaarblijkelijk uit armoede naar appelwijn overgestapt.

Wat nu met zoetheid en desserten ?

Naast planten en vruchten is de oudste zoete spijs zonder twijfel honing. In de mythologie is honing synoniem van tederheid.

De Perzen waren de eerste die suiker bewerkten.

De westerse wereld kwam pas in aanraking met deze suiker tijdens de kruistochten. Suiker wordt aanvankelijk gebruikt als geneesmiddel, het is ook duur.

Nadat Cortez in 1521 op zeer korte tijd het Aztekenrijk had veroverd, veroverde de cacao langzaam maar zeker Europa, het werd één van de populairste drankjes in Spanje, later volgde dan de chocolade.

Pannekoeken was ook gekend bij onze voorouders. We vinden reeds een recept in 1510 . Oorspronkelijk waren het dun uitgerolde stukjes deeg soms met krenten of stukjes appel. Later is men naar vloeibaar beslag overgegaan. Het was eerder bedoeld als volksvoedsel dan als dessert.

Wafels waren die tijd ook al in trek als ook de ijzers waarmee ze gebakken werden. Het Museum het "Prinsenhof"

in Delft bezit een wafelijzer uit 1550. Nog oudere wafelijzers zijn van de Vikingen

gekend. Wafels werden meestal bij gelegenheid gegeten bv. met Nieuwjaar. Op het schilderij van Bruegel "De strijd tussen karnaval en vasten" ziet men duidelijk een vrouw met een kom beslag die wafels bakt.

Marsepein werd aanvankelijk alleen door apothekers gemaakt omdat zij de toegang tot de suiker hadden, langzaam ging het vervaardigen ervan over naar de suikerbakkers, naarmate de suiker gemakkelijker te koop was. De legende vertelt dat in Lübeck er een hongersnood was in 1407. De senaat aldaar stelde een decreet op waarin bepaald werd dat de bakkers werden opgeroepen om brood te maken van amandelen, suiker en water. De marsepein van Lübeck is later wereld beroemd geworden als dessert. De stadsrekeningen van Brugge vermelden in 1468 marsepein.

Ook de peperkoek veroverde onze streken. In 1596 bestond in Reims al een gilde van peperkoekbakkers. Brugge bezat een ongekend aantal peperkoekovens terwijl Gent alom vermaard was voor zijn peperkoek.

Geïnteresseerd in het echt Gents peperkoekenrecept? Hier volgt het :

Neem zes pond honing en bloem met potassium (kalium) wrijf volgende kruiden zeer fijn : vier ons (1/12 van een pond) anijs, twee ons koriander, twee ons kaneel, één ons kruidnagel, één pond citroennat en en één pond gekonfijte sinaasappelschilletjes. Gebruik om te garneren gepelde amandelen. Smakelijk.

Rijstpap kent men meestal onder de naam van rijstebrei. Nochtans vinden we een recept uit 1593 sterk gelijkend op de rijstpap die we nu eten. Ja, zelfs met saffraan. Hier volgt het Antwerps recept uit 1593 :

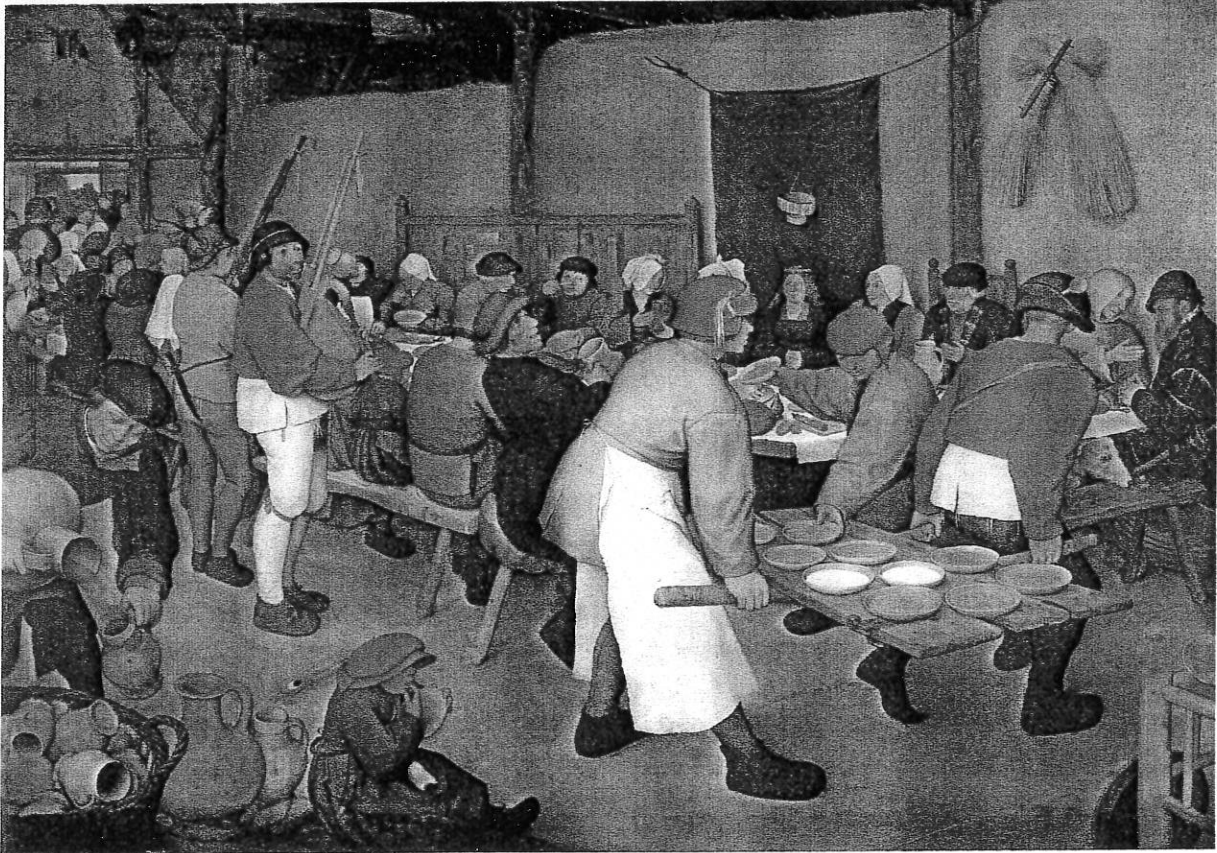
Om rijs te maken ofte sieden op de Antwerpse maniere :

Neemt u melck ende doet er wat boter in of sonder boter ende latet in seude commen dat de melck opcome. Neemt dan den rijs in werm water schoon gewassen ende laete wat staen in werm water ende doet hem in siedende melck ende latet so sieden tesamen, maer roeret altemet eens dat niet en brande. Doet er dan, alst half gesoden is, soffraen in ende suycker ende latet voort sieden totdat genoeg is. Rechtet dan in schotelkens ende stroyt er caneel ende suycker op ende dienet. Tot een pont rijs neemt vier potten melck ende een half pont suyckers.

De broodgave of brooduitdeling aan de armen was dikwijls brood zoet gemaakt met honing of een vervangmiddel hier voor, nl. vijgen of rozijnen. Later ging men koeken bakken in een vorm met een zoet deeg dat sterk gekruid was. Wanneer de naam speculaas ontstaan is weet men niet. Maar in de 15^e en 16^e eeuw gebruikte men houten vormen om hard koekendeeg te versieren alvorens het te bakken.

Men leefde erg zuinig en spaarde zoveel mogelijk om bij feestelijke gelegenheden beter en uitgebreider te kunnen smullen.

De enige tastbare bronnen uit die tijd zijn de schilderijen. Daarom wil ik een paar voorbeelden aangeven waarop men spijzen en dranken en de tafels met genodigden kan zien. Deze schilderijen zullen niet altijd de weerspiegeling zijn van de gewone mensen maar toch geven ze ons enig beeld uit die tijd.

Een mooi voorbeeld heeft Pieter Bruegel de Oude ons nagelaten., nl "De Boerebruiloft, het dateert van 1566.

Ongetwijfeld is de mythe van de Boergondische feestende Vlaming ontstaan door al deze borden vol pap, soep, vlaaien en een grote mand vol met bierkruiken welke men aan het vullen is. Dit tafereel heeft Bruegel enorm populair gemaakt en de benaming "Bruegeliaans" werd een synoniem voor lekker en overvloedig eten en drinken. Het is nochtans de vraag of dit feest echt rijkelijk was. Ziet het bier er niet slap en dun uit? En is de kost niet vrij eenvoudig?

In de tijd van Bruegel was er zeker geen constante welstand. Missoogsten, zware belastingen en vernielingen door legerbenden maakten vooral het boerenleven armoedig en hard. Uit heel het werk blijkt dat Bruegel gefascineert toekeek en gewoon uitbeelde hoe het er in het dagelijkse leven van het gewone volk aan toeging. Sommigen beweren dat Bruegel in het gezelschap zit, de man met de baard in gesprek met de monnik. Was hij ook een gast of misschien wel de trouwgetuige?

Ter zijde : op dit schilderij heeft de voorste drager niet 2 maar 3 benen.
Een grapje van Bruegel?

Op het Stilleven van Pieter Aertsen (1551) kunnen we volgende voedingswaren onderscheiden : een gevilde ossekop, taartjes, varkenspoten op koolbladeren, een hesp, een brood, een klomp boter, gerookte haring aan een stokje en verse haring op een schotel. Het karkas van een kalf hangt naast een ketel, bretzels en een bierkan. Een nog glimmende varkenskop, rood en wit orgaanvlees en met lucht opgeblazen darmen hangen aan een stok. Enkele verse worsten uitgespreid op een doek, een korn met reusel, kaas en gevogelte maken het stilleven af.

Zeventien jaar na zijn meester schildert Joachim Beuckelaer (1530-1574) eveneens een stilleven met de varkenskop als trofee. In "De Beenhouwerij" herneemt de leerling de meester. Hij plaatst de voedingsmiddelen naast mekaar en geeft ons een duidelijk beeld.

Ook Frans Hals toont ons een beeld uit die tijd. Hij is geboren rond 1580 in de Zuidelijke Nederlanden en zijn ouders zijn afkomstig van Mechelen. Zoals vele Vlamingen beland hij in Haarlem (Nederland) vanwege de godsdiensttroebelen. In 1616 schildert hij "De Schuttersmaaltijd". Centraal op het doek staat de officier die aanstalten maakt om het wildbraad aan te snijden. Men bemerkt tinnen bordjes met soorten brood alsook olijven, een zuidelijke delicatessen. In de schuttersboeken van die tijd lezen we dat op de samenkomsten van de schutters het bier en de wijn in toenemende mate vloeiden. Ze moesten hun eten zelf betalen behalve eens per jaar bij de overdracht van de posten. Vrouwen waren niet toegelaten.

U zult zich afvragen : waren er geen kookboeken in die tijd ?

Wel, in 1475, twintig jaar na de uitvinding van de boekdrukkunst, kwam in Venetië het eerste gedrukte kookboek van de pers. De auteur was een renaissance-geleerde Bartolomeo Sacchi, die zich Platina noemde. Zijn boek noemde vrij vertaald "Over de in toom gehouden wellust en over de gezondheid".

Heel anders is het kookboek dat Thomas van der Noot (1475-1525) in 1514 uitgaf in Brussel. Er is maar één exemplaar van dit boekje bewaard gebleven en dat is in het bezit van de Bayerische Staatsbibliotheek in München. Het heeft een wervelende titel : "Een notabel boecxken van Cockeryen, hetwelck bewijst alle spise te bereiden, elc na sinen staet, het si in bruylochten, in feesten, bancketten oft ander maeltijden besondere en het es eenen ieghelijcken van grooten noode te hebben, die syn dinghen ter eeren doen wilt".

Het is een kookboek voor de hogere kringen, welgestelde burgers, stedelijke patriciërs en de hogere geestelijkheid. Het is niet bedoeld voor de adel of het hof omdat de recepten voor praal- en pronkgerechten die in deze kringen gebruikelijk waren, niet zijn opgenomen. Het boekje bestaat louter uit recepten en er is geen toelichtende tekst bij. Wie de 175 recepten, die het boekje telt, heeft verzameld is onbekend.

Het eerste recept is: een witte saus bij kip. Daarna volgen nog 174 recepten..

Uit de inhoudsopgave kan men opmaken : -sauzen en geleen

-vis en vlees

-zoete spijzen, ziekendrankjes

koek en eiergerechten

-pasteien en taarten

-wijnrecepten en konfijten van

kweeperen en gember

Antonius Magirus is de auteur van "Koockboeck". Hij leefde ten tijde van Albrecht en Isabella. Hij studeerde rechten in Leuven tot 1612. Hij huwde in 1618. Hij verliet Leuven om in Antwerpen verschillende ambten te bekleden. Op 29 jarige leeftijd

verscheen zijn eerste publicatie, nl. Koockboeck.

Wat nu met de tafelmanieren?

De Middeleeuwen lijken maar niet van hun barbaars imago af te komen. Het gebruik van de maaltijd bijvoorbeeld roept nog altijd de gedachte op aan wilde taferelen.

Naarmate het beschavingsproces toeneemt, nemen ook de tafelmanieren langzaam toe. Het werk dat de grens markeert tussen de Middeleeuwen en de Moderne Tijd is het Latijnse boekje dat Erasmus schreef in 1530 : "Civilitate morum puerilium" (over de beschaving van kinderlijke zeden). Omgewerkt tot een vraag-en-antwoord tekst verscheen het in 1546 onder de titel "Goede manierlijke zeden".

Goede manieren beginnen wanneer de gast binnentreedt. Hij moet zich vrijwillig een ondergeschikte positie geven ten opzichte van de gastheer. Wie als vreemde binnenkomt dient nederig op de grond te gaan zitten. De genode gasten dienen te wachten tot de heer hen een plaats toewijst. Indien de heer dit verzuimt is het gepast aan het uiterste einde van de tafel te gaan zitten.

Is het eten nog niet klaar moet men geduldig afwachten en zo nodig in de keuken helpen. Bij gebrek aan personeel moet men bijspringen met de bediening. Wanneer de tafel gedekt is en men zit aan om de maaltijd te gebruiken moeten eerst de handen gewassen worden. De wasbekkens met warm water en handdoeken gaan rond.

Bij het serveren draag je de gerechten in de linkerhand en de saus in de rechter. De aanzienlijksten worden eerst bediend. Schenk de wijn bij de rand van de beker uit. Het bier moet van in de hoogte met een boogje worden ingegoten. Het is de gewoonte één bord en één beker gedurende de ganse maaltijd te gebruiken. En brood diende dikwijls als bord.

Een tafelgebed dient aan de maaltijd vooraf te gaan en men mag beginnen te eten wanneer de gastheer de eerste hap heeft genomen.

Een tafellaken was in die tijd een kostbaar statussymbool, gemaakt van fijn wit damast. Droog je handen nooit af aan je kleding en veeg tanden en zwerende ogen niet schoon met het tafellaken. Een beker neemt men stevig vast om te voorkomen dat men morst, men mag ook niet drinken met volle mond. Enkel brood dat afgesneden is mag men soppen, geen afgebeten brood.

Wie snuift als een otter terwijl hij eet of smekt als een boerenkinkel heeft slechte manieren. Als je eet krab dan niet aan je hoofd want schilfers in het voedsel of de drank zijn onsmakelijk, laten we niet vergeten dat er in de kapsels destijds geregeld vlooien en ander ongedierte aanwezig waren.

Vaste voedingsstoffen, zoals vlees, worden met de handen genomen, ook diegene die het vlees snijdt mag het vlees aanraken. Soms is er iemand geneigt een been waarop hij heeft zitten kluiven terug in de schaal te leggen, dat is ronduit misdadig.

De meer vloeibare bereidingen worden met een lepel gegeten. Maar soepen en sauzen worden vaak gedronken en borden en schalen worden spontaan aan de mond gezet. Met een mes mocht je niet tussen je tanden peuteren en je mocht zeker

niet in slaap vallen aan tafel. Een edelman moet niet samen met een ander dezelfde lepel gebruiken, wat bij het gewone volk wel het geval was.

Verder werd de beker onvermijdelijk met de lippen en de wijn met de mond beroerd. Als je arm of onaanzienlijk bent, geef dan de rest van de drank niet terug maar drink al de wijn uit en ga de beker dan leeggieten en omspoelen. Daarna zet je hem weer op tafel.

Als je met een vrouw het bord deelt, offreer dan eerst de beker aan haar.

Terwijl je drinkt mag je het hoofd niet afwenden, want dan kan je tafelgenoot niet zien wat je er mee uitspookt.

Aan tafel mag je niet : smakken als een varken, praten met volle mond, hoesten, slurpen, hikken, boeren, winden laten of kauwen met de mond open. Met de ellebogen op tafel leunen is ook ongepast. Een reden hiervoor kan zijn dat de eettafels niets anders waren dan schragen met een blad erop, ging men daar op leunen kon men het ganze geval aan het wankelen brengen.

Onmatige gulzige eters en drinkers tonen met hun gedrag dat zij de primaire driften niet in handen hebben, dus gulzig eten moest vermeden worden.

Wie niet content was met het voedsel dat hem geserveerd werd en op zoek ging naar betere spijzen, gedroeg zich onbeschoft.

Wie van plan is om zwaar te gaan tafelen moet van tevoren de gordel wat wijder maken. Aan tafel is het immers niet meer toegestaan, ja zelfs een schande om de riem op de vreethaak te zetten.

Ongemakken die voortvloeien uit overmatig eten en drinken zijn : een slechte adem, rotte tanden, rode en tranende ogen, scheelzien, opvliendheid, bevende handen, geestelijke afstomping, slechte nachtrust, nachtmerries en vroegtijdige ouderdom en ziektes.

Natuurlijk moeten we ons realiseren dat de elite in deze tijd een minderheid vormde en dat er in deze kringen ook af en toe tegen de regels zal gezondigd zijn. Niettemin herkennen we basisnormen voor tafelgedrag die beschaafd genoemd kunnen worden en die in de loop der tijd ook hun uitstraling gehad hebben naar de lagere regionen in de samenleving.

Nu een echt gebeurd verhaal

Het lezen van een testament van een Mechelse Kanunnik bracht ons op het idee eens na te gaan wat er gebeurde in de 2^e helft van de 16^e eeuw bij een begrafenis. In die tijd leefde Kanunnik Michael Blicck, Canonick van Zellaer in het Capittel van Sint Rombouts, hij woonde op Nekkerspoel buiten de Kerkhofpoort. Hij komt vrij onverwacht te sterven op 28 augustus 1576 te Mechelen.

Hij had reeds in 1560 zijn "testament ende uystersten wille" opgemaakt als volgt " Ick Michiel Blicck aanmerckende de broosheyt ende ongestadicheyt des menschelijcke staets ende cortheyt des levens ende dat op dese allendige werelt nyet zekerder en es dan de doot ende nyet onsekerder dan de ure des doots, enz."

Waarschijnlijk overleed hij aan de pest want in de Mechelse Kronieken lezen we :

"Behalve de hongersnood, die in 1573 heerste werd Mechelen nog getroffen door een besmettelijke ziekte, die vele onzer ingezetenen ten grave rukte.

De pest zette in 1574 hare verwoesting op grote schaal voort, bijzonderlijk in de parochie van St. Rombouts. De grafmaker van die parochie, Andreas Crabbeels schoot er zelf op 7 september het leven bij in.

In de zomer van 1575 heerste de pest in de gemeente Rijmenam. In een ordonantie van 15 juli verbood de magistraat aan alle inwoners van de dorpen waar de ziekte heerste, en in zonderheid die van Rijmenam, hun waren op de markt te verkopen.

In 1579 wordt de pest opnieuw verspreid door vreemde soldaten die bij de burgers logeerden.

In de overlijdensberichten van de parochie van St. Rombouts te Mechelen vinden we volgende tekst :

den 29 (augustus 1576)

H(eer) Michiel Blicck Zellaer

op de Millaen daer zijn

drij poosen overgheluyt met

m(agn)a werclocke etc. wij hadden

voer ons luyen

IIJ guld[en] XII st.

De werclocke (of stormklok) werd geluid als er een belangrijk gebeuren in de stad was of ook bij rampen zoals storm, brand invallen enz.

Bij de uitgave van de begrafenis en de uitvaart vinden we twee rekeningen die er op wijzen dat hij van de pest gestorven is :

- in den iersten alzoë daer achterduncken was dat de overledene gestorven was van de pest, zoe heeft men hem terstond doen visiteren bij doctoren in de medecijnen die hem zuiver daer van te wetene. Met ander woorden ze hebben de doctor omgekocht.
- item ende den twee celledruderen die den overledene oock gevisiteert hebben gehad.

Traditioneel hoort immers sinds alouds een maaltijd bij de begrafenis. De uitvaart of begrafenis was een sociale gebeurtenis.

Daarom vinden we bij de onkosten volgende teksten :

"Costen van den maeltijt zoe op den dach des vuytvaerts ende oock op den dach vande begraevenisse" :

de dag van zijn begrafenis :

- een hamelsschouder met bladen
- rundvlees
- penserye
- gegeven aan Lysken de meid om naar de markt te gaan
- sallaet en vleescruyt
- gegeven aan Lysken om vis te kopen op de vismarkt
- gegeven aan Lysken om naar de markt te gaan
- een vierendeel van een hamel
- mergpijpen en penserijen
- een hamels schouwere (voor de vrienden)

ter info :

XV st
XX st
XIII st
X st
IIII ½ st
XXXII st
XXIIII st
VIII st
XX st
XII st

- zout om het rundsvlees te zouten	XIII st
- zout om te kokene	VII st
- mostard en aarden potten	VI st
- rapen, kolen komkommeren	VI ½ st
- bier	X st
- meel om te bakken	III st
- bier (het vorige was te jong)	II rg XII st
- bier voor de uitvaart	XVI ½ st
- bier, in de kelder te leveren	III st
- bier, in kruiken aangehaald	IIII rg XII s
- witte terwebrood	II rg IX st
- gebranden wijn	X st

de dag van de uitvaart (in dit geval een tijdje nadien) :

- twee vette hennen	XVI st
- voor vlees (niet nader bepaald)	XXI rg XIX st IX ort
- fruit, sallaat, komkommeren en ander vleeskruit	XVIII st
- vier pond boter	XVI st
- 116 gilten (=2 potten) zoet melk en rijst	IX rg XI st II gr
- rapen en sallaet	III st
- wit brood	IIII rg IIIst I gr
- tarwe en wit brood	VI rg XI st II gr
- rijst en suiker en specerijen (rekening apotheker)	XXVI rg XI ½ st
- wijn	LXIIII rg IX st
- bier (brouwer van De Olifant)	LVII rg IX st
- gebak van de pasteibakker	VI rg II st
- voor het klaarmaken van de gerechten	VIII rg VIII ½ st
- voor de bediening	II rg IX st
- rekening van de vetmelter	XVIII rg
- fruit en sallaad	XII st
- vier paar kiekens	XXVIII st

koopdag van de inboedel :

- vis en andere dingen	II rg XVIII st
- maeltijt en scheybier voor de roepers	XXXVII st
- proviseurs en executeurs van het sterfhuis	VIII rg

Hieruit kunnen we opmaken dat er veel gedronken is, waarschijnlijk was het warm die maand augustus.

Men at wit brood, gesmeerd met boter.

Met sallaad bedoelt men meestal het geheel van groenten, zoals wortelen, kolen, uien en rapen. Samen met het schaap- en rundsvlees en de mergpijpen zullen dat wel verschillende ketels hutsepot geweest zijn. De begrafenismaaltijden uit die tijd bestonden blijkbaar uit kloeke, stevige kost.

De pensen en de kiekens werden klaargemaakt en waarschijnlijk zullen fruit, komkommer en mostard de bijeet geweest zijn.

Het nagerecht kwam van de pasteibakker maar is verder niet beschreven.
Wel was er rijstpap met suiker en waarschijnlijk saffraan, volgens de rekening van de apotheker

Als we nu even de opsomming maken komen we tot een slordige 264 RG wat in die tijd een geweldig bedrag was.

Om U enig idee te geven halen wij volgende akte aan :
16 januari 1575 (dus anderhalf jaar voor zijn dood) is er een verkoop als volgt :
"Cornelia Verhoeven met Michiel Van Lovene (haar echtgenoot) verkopen een huis met schuur en stal en een perceel land tegen het vermelde huis, geheten Peerdekens Spoor. De koper is Jannen Verhoeven voor een bedrag van 925 RG.

Hoe groot dat huis was en in welke staat het verkeerde weten we natuurlijk niet.
Waarschijnlijk waren voedingsmiddelen in verhouding veel duurder dan een onderkomen.

We hopen een beetje bijgedragen te hebben tot de geschiedenis van het voedsel en het kokkerellen uit die tijd.

Bronnen :

- Mechelse Kronieken door F.A. Berlemont
- Lage Landen door M .P. Boeken Weert
- Hongersnoden en volksziekten in Mechelen door F.E. Delafaille
- Winkler Prins algemene encyclopedie
- Parochie Register Mechelen, St. Rombouts, overlijdens
- Aartsbisschoppelijk Achief Mechelen
- Beschaafd tafelen door Theo Meder
- Paneel en doek door H.P. Baard
- De keuken ten tijde van Rembert Dodoens 1517-1585, Mechelse vereniging voor Archeologie
- Mededelingblad en verzamelde opstellen, driemaandelijks tijdschrift van de Academie voor de Streekgebonden Gastronomie.
- Koken met liefde door Anne Scheepmaker
- Asperges, de koningin onder de groenten. Dienst land en tuinbouw Vlaams Brabant en Academie voor de Streekgebonden Gastronomie
- Geschiedenis van de landbouw door P. Lindemans
- Internet
- Niet rochelen tijdens het eten door Sicco Wittermans
- Patacon, tijdschrift Museum Walter Platinck te Veurne
- Register van den Amman, Register 6 Anno 1575-1578. Een uitgave van het stadsarchief Mechelen samengesteld door Marvin Olbrechts.
- Geschiedenis van de dorst door Raymond van Uytven.
- Geschiedenis van de landbouw door Paul Lindemans.
- Geschiedenis van de landbouw, van de Nederlanden. Een uitgave van het Ministerie van Landbouw - Dienst informatie.
- Het schaap in de heemkunde van Midden-Brabant, Dr. Henri Vannoppen

VRIJETIJDSEBESTEDING IN ELEWIJT TIJDENS DE TWEEDE HELFT VAN DE 20ste EEUW.

Roger Debroeck
november 2007

TOELICHTING

Opzet van dit artikel is een vrij volledig en gedetailleerd beeld te geven van de publieke activiteiten op gebied van de vrijetijdsbesteding die in de tweede helft van de 20ste eeuw in Elewijt plaats vonden, hetzij in georganiseerd verband op initiatief van verenigingen of in lossere verband met individuele of groepsspelen in café's. Vrijetijdsbesteding binnenshuis wordt hier derhalve niet besproken.

Deze gegevens werden in eerste instantie geput uit het maandblad "De Brug", uitgegeven door Milac Elewijt, dat verscheen van 1950 tot 1993, aangevuld met aankondigingen in lokale blaadjes en gegevens uit eigen archief.

Om de evolutie duidelijk aan te tonen is de stof ingedeeld in decennia:

de jaren vijftig, de jaren zestig, enz.. Aan ieder onderdeel gaat een korte opsomming vooraf van bijzonderste kenmerken van het tijdvak die invloed kunnen hebben op de vrijetijdsbesteding .

De verschillende activiteiten worden, wegens te uitgebreid, slechts bondig behandeld, voldoende om een goed overzicht te bekomen.

Ieder tijdvak bevat eveneens voor een bepaald jaar een volledig gedetailleerde feestkalender zodat men zich een idee kan vormen over de opeenvolging en de uiteenlopende aard van de activiteiten over een gans jaar. Deze kalender werd samengesteld met gegevens die maandelijks in de feestkalender van "De B r u g " werden gepubliceerd, aangevuld met manifestaties die elders in dit blad werden besproken . De voetbalmatches van F.C en S.K. Elewijt zijn in deze kalender niet vermeld, evenmin als de matches van de andere sportverenigingen (basket, volley, enz.).

Tot slot is in een laatste hoofdstuk de infrastructuur besproken die noodzakelijk is voor deze vormen van vrijetijdsbesteding.

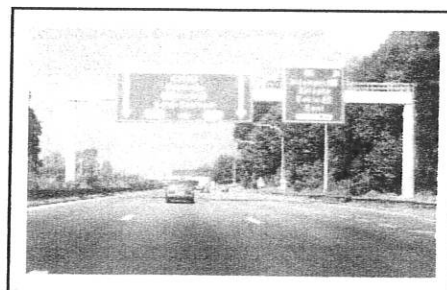
DE JAREN VIJFTIG

Algemene kenmerken

De televisie (in zwart-wit) doet zijn intrede. Het N.I.R. zendt op 31 oktober 1953 zijn eerste beelden uit. Aanvankelijk zonder veel invloed op de vrijetijdsbesteding: de toestellen waren duur en er moest een antenne op het dak geplaatst worden om de beeldsignalen op te vangen, de beeldkwaliteit was bedenkelijk en het programma-aanbod eerder mager maar daar zou de komende jaren verandering in komen.

De mobiliteit nam enorm toe. In 1950 reden in België al 250.000 auto's rond en midden de jaren 1950 een half miljoen. Populair in die jaren waren vooral de Volkswagen Kever, de R4 van Renault, de Daf en de 2PK van Citroën.

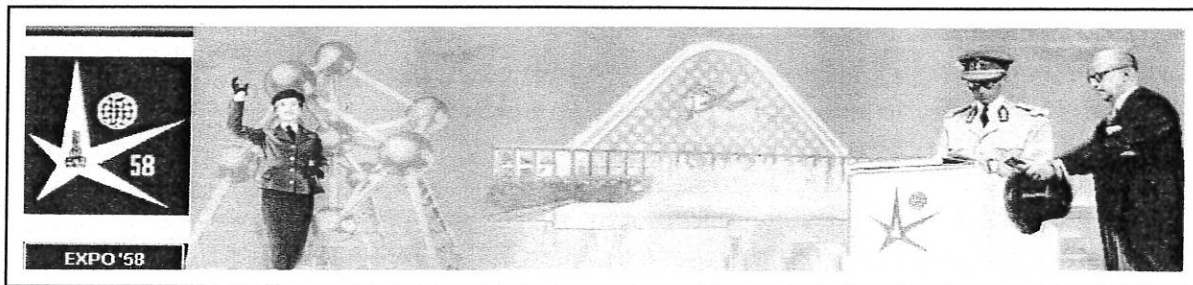
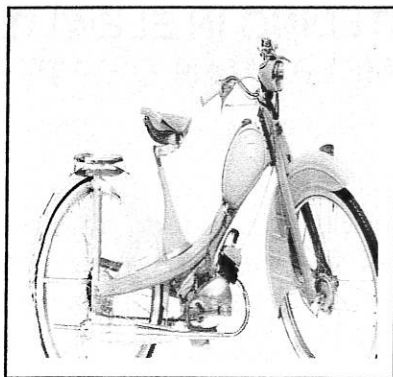
De eerste snelweg, Brussel-Oostende kwam er vanaf 1956.

De fiets werd vervangen door de bromfiets (Solex) en later door de Vespa's en Lambretta's.

In 1952 voltooide de N.M.B.S. de Brusselse Noord-Zuidverbinding zodat sporen naar de Belgische kust veel gemakkelijker werd.

Deze toegenomen mobiliteit maakte het veel gemakkelijker vrijetijdsbesteding buiten de dorpsgrenzen te gaan opzoeken, zoals cinema's die in steden als Mechelen en Vilvoorde als paddestoelen uit de grond rezen.

Op 18 april 1958 opende Expo 58 te Brussel zijn deuren. En begonnen voor België de zogenaamde Gouden Jaren 1958-1968. Met Expo 58 trad België de moderne tijd binnen en werd een welvaartsstaat dank zij buitenlandse investeringen (vooral Amerikaanse), goedkope energie en sociale vrede. Hiermede nam België definitief afscheid van oorlog, schaarste en onzekerheid.

Deze gewijzigde tijdgeest had natuurlijk zijn weerslag op de vrijetijdsbesteding.

Op 31 december 1950 telde Elewijt 2.054 inwoners; op 31 december 1958 was dit aantal opgelopen tot 2.490.

ACTIVITEITEN

- Muziek.

* De Koninklijke Harmonie Sint-Hubertus, ononderbroken actief sedert haar stichting in 1814, kende vlak na Wereldoorlog II een grote bloei. Het aantal muzikanten steeg fors, er waren talrijke optredens (ondermeer opluisteren van de Sinksenprocessie) en bij de tweedaagse teerfeesten zat de zaal In den Prins stampvol.

* De Koninklijke Harmonie De Koornbloem (gesticht in 1878) kende vooral onder het voorzitterschap van burgemeester Louis Eysscher (1946-1952) een ongewoon grote bloei. Naast concerten organiseerde deze harmonie in 1957 en 1958 een tweedaagse Vlaamse Kermis op het terrein van S.K. Elewijt om de kas aan te vullen.

- Toneel.

* De toneelkring Kunst Baart Vreugd. (gesticht in 1920) organiseert jaarlijks een toneelopvoering in de zaal In de Prins. De toenmalige verslaggever noteert bij de opvoering van "De Koning drinkt" in 1954: K.B.V. geeft sedert twee jaar bewijs van een werkelijke wederopstanding. Werden ondermeer opgevoerd: De filosoof van Hagen (1955), Mevrouw Pilatus (1959).

Ieder jaar wordt een bus uitstap georganiseerd (naar Duitsland, Nederland, de Ardennen, enz...)

* De (liberale) toneelkring Waar Jeugd is, Vreugd is werd gesticht op 10 december 1946. Deze kring organiseert jaarlijks toneelvoorstellingen, eerst in het Koningshof op den Dries, vanaf 1956 in de zaal Olympic (Dorp).

Werden ondermeer opgevoerd : Ruzie in 't Paradijs (1955), De beste jaren van ons leven (1958), Slisse en Cesar (1959).

* Enkele jeugdverenigingen waagden zich af en toe aan toneel maar de B.J.B. (jeugdafdeling van de Boerinnenbond) bracht ieder jaar een opvoering die de Gildezaal telkens bomvol deed lopen

- Folklore.

* De Sint Sebastiaansgilde kreeg in oktober 1954 nieuwe kostuums, een bewijs van haar heropleving. In 1955 werden 37 leden geteld, in 1958 waren er opnieuw 52.

In mei 1958 werd met veel luister het 350 jarig bestaan gevierd met om te beginnen een stoet langs de Leopoldstraat en het Molenveld tot aan de Groene Weide. De harmonieën Sint-Hubertus en De Koornbloem verleenden hun medewerking, evenals verschillende gilden uit de omgeving. Daarna volgden toespraken en werd er met de boog geschoten, gedanst en gefeest.

Dit Gildefeest was de aanloop naar een optreden op Expo 58 te Brussel waar in het kader van Oud-België op 1 juni een gemeenschappelijke klepperdans uitgevoerd werd door alle gilden van het gewest.

De leden van de Gilde stapten ieder jaar in hun traditionele kledij mee op in de Sinksenprocessie; verder hadden ze hun gildefeesten, hun koningschietingen en hun tee-feest.

- Voetbal.

Er waren twee rivaliserende clubs, F.C. Elewijt (rood-geel) en S.K. Elewijt (groen-wit), beiden gesticht omstreeks 1935.

* F.C. Elewijt speelde op het terrein aan de Kastanjedreef waar een ruim houten chalet was gebouwd met kleedkamers en een ruime verbruikzaal. Het clublokaal was in "De Vuurmolen" bij Bertrand Van Poeyer.

In het seizoen 1954-1955 speelde F.C. kampioen in IIIe afdeling G en het

S.K. Elewijt Zittend L.R.: Gust Coppens, Luc Coppens David Van der Meulen, Warre Van herck, Rie Schits.
Rechtstaande L.R.: Julien Patry, Maurits Troukens, Lambiau, Wannas Lepage, Feke Vandervorst, Pierre Geerens.

kwam dan tot fel betwiste derby's met S.K. Elewijt dat het vorige seizoen naar IIe Provinciale promoveerde .

* S.K. Elewijt speelde op het terrein aan de Voetbalstraat (nu Sweynbeerstraat).

Er was een schuilplaats voor de toeschouwers, opgetrokken in betonplaten met eternitten dak en een zelfde constructie, aan de overkant, voor de kleedkamers. Het voetbalveld lag vlak naast de Voetbalstraat (toen nog een veldweg) zodat voorbijgangers van daaruit gratis naar het spektakel konden kijken, wat soms aanleiding gaf tot hevige discussies met de mannen die rond het veld kwamen om een toegangsticket te verkopen.

S.K. speelde kampioen in IIIe afdeling in het seizoen 1952-1953.

Het clublokaal was in "zaal Olympic", bij Flor Van der Meulen (Flore Boeres).

Zittend: Coosemans, David Vandermeulen, Lucien Coppens, Gust Coppens, Warre Van Herck, Omer Lesage, Felix De Koninck.
Rechtstaande: Maurits Janssens, Maurits De Laet, Wannes Lapage, Julien Patry, Ljus (bijnaam), Feke Vandervorst, Pierre Geerens.

- Handboogschieten.

- Staande wip

De Koninklijke Wipmaatschappij Sint-Hubertus (officieel heropgericht in 1814) was gevestigd in het lokaal "In de Groene Weide" bij de weduwe Hubert Cnops , gelegen aan de Tervuurse steenweg op de grens met Perk.

De (groene) weide waar de twee wippen opgesteld stonden was rechtover het café.

Op zaterdag 13 juli 1957 werd een nieuwe ijzeren wip geplaatst, gans vervaardigd door de plaatselijke smid Fré Cnops. Deze wip was 26,5 meter hoog en werd met een speciaal kantelsysteem naar beneden gelaten om er de "vogels" op te steken. Deze operatie werd uitgevoerd door de wip meester.

Er werden geregeld schietingen georganiseerd op data die werden afgesproken met de andere maatschappijen van het gewestelijk verbond. Op deze schietingen kwamen geregeld 80 tot 100 schutters opdagen, niet enkel uit Elewijt maar ook uit de omliggende gemeenten of leden van maatschappijen waarmee een alliantie bestond, bv. Fraternité uit Schaarbeek). Omgekeerd namen de schutters uit Elewijt deel aan schietingen in het omliggende.

De schutters wachtten meestal hun beurt af in het café waar ze op tijd en stond door de "roeper" werden aangemaand om zich naar de schietstand te begeven.

Bij de prijsschietingen werden prijzen toegekend volgens de moeilijkheidsgraad om de "vogels" af te schieten; op het hoogste punt van de wip stond de hoofdvogel, daaronder de twee zij-vogels en daaronder de twee kallen.

De kleine vogels staan op de dwarslatten van de wip.

Vogels zijn in deze betekenis een bosje pluimen (meestal gekleurd), samen gebonden met een stevige ijzerdraad die ingeplant is in een houten blokje met een gat erin om op de ijzeren pinnen van de wip te plaatsen..

Er werd geschoten met vrij eenvoudige bogen en pijlen. De terugvallende pijlen vormden een gevaar voor kwetsuren, vooral als de pijl terugkaatste op de onderste dwars-lat. De afgeschoten pijlen, die ver konden afdwalen, werden ingezameld door "pijlenrapers".

Het gaat hier om een buitensport waarvan het seizoen aanving met Pasen en eindigde half november. De koningsschietsing van de maatschappij had plaats op 1 mei, er waren de kermis-schietsingen (Sinksen en begin november), de Van Innis-schietsing (15 augustus). Bij geluk in de loting had er ook nog een Nationale Bondsschietsing plaats, zoals op 6 augustus 1957, met meer dan 400 schutters.

KONINKLYKE STAANDE WIPMAATSCHAPPY "SINT - HUBERT".

De eerste schietsing van het seizoen 1957 op 2de Paasdag was een waar sukses met de 91 deelnemers. Hoogvogels werden neergehaald door :

Hogen :	VAN DEN DRIES	Frans (Berg)	- BAUTMANS Karel (Elewijt)
Zijden:	PEPBERMANS	Jean (Zemst).	
	VAN LOOCK	Free (Elewijt)	- COECKELBERGHS (Duisburg)
	DE CONINCK	Leo (Steenok).	- VAN DEN EYNDE (Zemst)
	INDIGNE	Luc. (Berg)	- PUTTEMANS Jan (Perk)
	VAN DER ELST	C. (Meehelen).	
Kallen	PEUTEMAN	R. (Elewijt)	- DE LAET Henri (Elewijt)
	CORNELIS	Aug. (Futte)	- DE BOECK Free (Elewijt)
	PEPBERMANS	Jean (Zemst).	

Op 1 mei had de jaarlijkse koningsschietsing plaats; dat is de hoogdag voor de maatschappij.

Reeds vóór de middag werd het feest ingezet, met natuurlijk als hoogtepunt de koningsschietsing zelf.

Het ging er om Van Keerberghen Felix (Koning 1956) te onttrenen. In de 3de ronde reeds gelukte het Jean DE BROECK de koningsvogel naar te halen en werd dus als Koning 1957 aangesteld.

De voorzitter overhandigde hem een mooi geschenk en het is hem eveneens toegelaten gratis een kunstfoto te laten maken, dewelke in het lokaal zal worden bijgehouden.

De volgende schietsing gaat door op Sinksen-Zondag (Kermis).

Die dag worden ook alle leden opgerepen om aanwezig te zijn in de H.Mis van 8.30 uur, dewelke tot nagedachtenis van hun overleden sportmakers zal worden opgedragen.

Op 23 juni zal Sint HUBERT met drie ploegen deelnemen aan het Nationaal Kampioenschap van België dat dit jaar te Jette bij Brussel plaats heeft.

Het Nationaal Congres ging door te Ieper. Tijdens de ontvangst op het stadhuis overhandigde de Heer Burgemeester van Ieper aan elke vertegenwoordigde maatschappij een kunststuk als aandenken; namelijk de Ieperse Kat in gesmeed ijzer. Sint Hubert was er vertegenwoordigd door de Heren : Roekens Constant (Onder-Voorzitter) en Van Horenbaeck Jan (Wipbestuurder).

Op het Congres worden zes bondschietsingen toegewezen voor het seizoen. Elewijt werd eveneens voor zulke schietsing uitgeloot.

Deze schietsing, welke op 6 augustus plaats heeft, betekent een feestdag voor de gemeente.

Volgens ramingen zouden er op die dag 300 tot 400 schutters samen komen; voorzeker iets dat men zelden zal te zien krijgen.

Onze lezers kunnen zodoende vaststellen dat er dit jaar wel iets op het programma staat bij de Koninklijke Wipmaatschappij Sint Hubert.

De liefhebbers van deze sport zullen alleszins niet te klagen hebben.

Wij wensen onze sympathieke schutters veel geluk bij de komende schietsingen en hopen dat zij de Elewijtse faam ook elders dit jaar hoog zullen houden.

Voor de bondschietsing van 6 augustus a.s. wensen wij aan de inrichters een massale opkomst zodat deze gebeurtenis werkelijk tot een hoogstaande sportmanifestatie moge uitgroeien.

K.B.

- Liggende wip

Schietsen op de liggende wip is een binnensport die het ganse jaar door kan worden beoefend. De schietstand is over het algemeen vrij rudimentair: Onder een afdak, grenzend aan een café en afgespannen met een zeildoek, wordt op een onderstel een houten wip opgesteld, liggend onder een hoek van 25 à 30 graden. De pinnen waarop de "vogels" worden bevestigd zijn gemaakt uit ijzer. Deze vogels zijn

ongeveer dezelfde als voor de staande wip; er zijn geen kallen..De prijzen verbonden aan de verschillende soorten vogels worden vooraf afgesproken. Er wordt met boog en pijl geschoten van op een afstand van 16,5 meter. Het gaat hier om een vijftal cafe-ploegen die ieder jaar met elkaar en met ploegen uit het omliggende afspraken maken om een kalender op te stellen die concurrentie voorkomt.

Tijdens de jaren 50 waren in Elewijt de volgende ploegen actief:

- * Willem Tell : lokaal E.Van Herp (hoek Vekestraat/Driesstraat);
- * Wippendries : lokaal Jean Nijs - Driesstraat;
- * Elewijt Dorp: lokaal Louis Van Campenhout - Tervuurse steenweg;
- * Schuppezot: lokaal Ervens - Driesstraat;
- * Onder de Toren - lokaal In de Prins.

Bij deze schietingen die gedurende het gans jaar volgens een beurtrol werden georganiseerd, waren telkens tussen de 50 en de 75 schutters aanwezig. Ook hier was er uitwisseling: schutters uit het omliggende kwamen naar Elewijt en omgekeerd.

- Duivenmelken.

Er waren in Elewijt twee duivenmaatschappijen en:

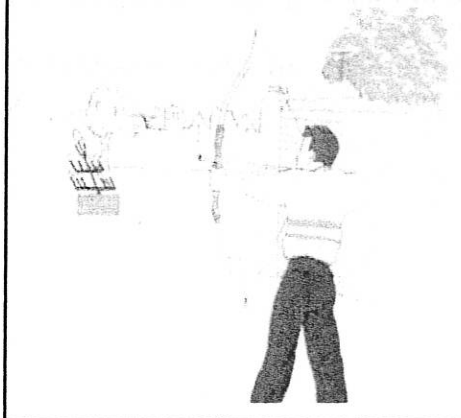
* De Avondvlucht in het lokaal "In de Vuurmolen" bij Bertrand Van Poeyer;

* De Wittepen bij Feke Van Heffen, café "Casino".

Er waren in het seizoen geregeld vluchten uit Quievrain, Noyon en Saint-Quentin.

De zaterdagavond of de dag vóór een feestdag zag men duivenmelkers met hun kevie opstappen naar het

Liggende wip

DUIVENSPOORT.

Zonder twijfel is de duivensport in Elewijt zeer populair. Daarom willen wij onze lezers-liefhebbers ook hun gading geven met de uitslagen van dit seizoen (tot de 10 eersten) in ons blad te publiceren. Misschien zitten er tussen de soldaten ook "duivensjappers." Uitslagen werden door de Verenigde maatschappijen van Noord Brabant voor Juni mede gedeeld.

5 Juni 1955: Noyon en Quievrain bij Janssens-Cools te Schiplaken: Noyon: oude duiven 1. Buelens J. (Schiplaken) 2. Borré A. (Hever) 3 en 4 Van Heylen W. (Hever) 5. Van Poeyer-Paridaens (Elewijt) 6. Ceulears (Muizen) 7. Janssens V. (Hever) 8. Nupie L. (Muizen) 9. Van Oosterwijck (Schiplaken) 10. Cools W. (Berg).

Quievrain: oude duiven: 1. Christiaens M. (Eppegem) 2. Van Poeyer-Paridaens (Elewijt) 3. Van Heffen J. (Houtem) 4. Bucdts & zonen (Elewijt) 5. Lodewijckx E. (Hever) 6. De Rijcke R. (Schiplaken) 7. Behets H. (Hever) 8. De Coster F. (Elewijt) 9. De Weerd (Hever) 10. Glorie (Hever) Bij de jonge duiven uit Quievrain is geen enkele Elewijtenaar.

12 Juni 1955: Quievrain en St. Quentin, bij L; Tesseur te Beekt. Quievrain Oude duiven: 1. Glorie K. (Hever). 2. Van Tongelen (Beekt) Maes A. (Peutie) 4 Michiels L; (Hever). 5. De Weerd (Hever) 6. Semaelen G. (Hever) 8. De Bie J. (Schiplaken) 9. De Beek E. (Elewijt) 10. Vleminckx J; (Elewijt)

St. Quentin-oude duiven: 1. Goovaerts T. (Hever) 2. Bohets H. (Hever) 3. Van Poeyer K. (Elewijt) 4. Van Tongelen F. (Beekt) 5. Van Oosterwijck (Schiplaken) 7. Van Steenwinckel (Houtem) 8. Vleminckx J. (Elewijt) 9. Janssens (Schiplaken) 10. Van Poeyer-Paridaens (Elewijt) Jonge duiven: 1. Van Looy A. (Hever) 2. 3. 4. De Grove (Muizen) 5. Cools (Elewijt) 6. Rombouts (Hever) 7. Cools J; (Elewijt) 8. Van Looy A. (Hever) 9. Vleminckx J. (Houtem)

19 Juni 1955: Quievrain en Noyon bij J. Tesseur te Houtem. Noyon: oude duiven: 1. Van Horenbeek (Hofstade) 2. De Wever F. (Muizen) 3. Janssens V. (Hever) 4. Cools W. (Berg) 5. Goossens F. (Muizen) 6. Van oosterwijck (Schiplaken) 7. Van der Perron (Schiplaken) 8. Glorie K. (Hever) 9. Van Oosterwijck (Schiplaken) 10; Bolla (Schiplaken) Quievrain-oude duiven: 1. Van Poeyer M. (Elewijt) 2. Bohets H. (Hever) 3. Driessens A. (Houtem) 4. Van Poeyer-Paridaens (Elewijt) 5&6 Bucdts & zoon (Elewijt) 7. Van der Meulen Fr. (Elewijt) 8. De Coster F. (Elewijt) 9. Goetvrint F. (Eppegem) 10; Stecannans Fr. (Hever)

In deze uitslag valt op te merken dat onze Elewijtse melkers met hun duiven sterk vertegenwoordigd zijn.

Ook hier zijn bij de jonge duiven geen Elewijtenaars te bespeuren.

Duivenliefhebbers, wij hopen voor Juli terug een verslag te brengen en wensen dat gij het minstens evengoed en zo mogelijk beter zult doen in de loop van de volgende maand. Wij wensen u veel succes en tot de volgende maal.

k Zit zo geres op mijn duivenkat

duivenlokaal om er de duiven in te korven; daarbij werd geld ingezet op de mogelijke winnaars. Er kon niet alleen geld gewonnen worden maar ook verloren. Behoudens enkele kampioenen was die balans over een gans seizoen gezien, min of meer in evenwicht.

Na de inkorving en de nodige commentaar bij een stevige pint trok de duivenmelker huiswaarts met een "*constateur*" en was het wachten op de lossing van de duiven die op de radio werd aangekondigd.

Dan was het geduldig wachten: de lucht afspeuren, de duiven in hun kot lokken en de ring in de "*constateur*" steken om de aankomst van de duif officieel te bevestigen en zo de orde van aankomst te bepalen. De prijzen bestonden in geld maar ook onder meer uurwerken; de "*regulateurs*" die toen in de huiskamers hingen waren niet te tellen.

Er werden ook zogenaamde "*kampioenendagen*" gehouden waar de beste duiven van het seizoen werden voorgesteld en de beste spelers gehuldigd.

Duiven melken was een intense bezigheid: het "*duivenkot*" (een speciaal bouwsel in de tuin met een open aanvliegroute moest geregeld proper worden gemaakt, de duiven gevoederd en "*uitgelaten*". Iedere duivenmelker kweekte zijn jonge duiven zelf en leerde ze op om uit te vliegen en terug te keren naar hun eigen kot.

- Motocross.

De motocrossclub "*De Zandstormers*", met als voorzitter Remi Blockmans, had haar lokaal bij Jean Nijs op de Wippendries. Ze organiseerde ieder jaar verschillende motocrossen in de Sweynbeerputten. Deze putten waren ontstaan door de uit-zaveling door de kerkfabriek van het terrein gelegen naast het toenmalige voetbalveld van S.K. Elewijt, kant Diependaalstraat die toen nog geen weg bedekking had.

De start werd gegeven op het scoutsplein en het parcours liep dan over de Diependaalstraat naar de zavelputten (een gleuf van naar schatting 100 meter lang, 20 meter breed en 3 meter diep) waar in de zijkanten op - en afritten waren aangebracht, dan terug langs de Diependaalstraat, door het bosje naast h e t scoutsplein en zo naar de start.

De club was aangesloten bij de Belgische Liefhebbersbond (B.L.B.) en organiseerde op 11 juli 1954 het officieel kampioenschap van Brabant en op 14 augustus 1955 het kampioenschap van België voor senioren, junioren en zijspannen.

Het aantal deelnemende crossers aan de gewoner wedstrijden bereikte nooit de twintig maar de belangstelling van het publiek was er wel.

- Wielerkoersen.

Er werden in Elewijt en de omliggende gemeenten talrijke zogenaamde kermiskoersen georganiseerd met de toenmalige (streek) vedetten: Raymond Impanis (Berg), Roekens (den Backx) en Lesage (den Di) uit Perk, Bogaerts (Vilvoorde) en de lokale cracks Frans Mathijs (Mathijske), Hubert De Broeck, Pierre Collet en Fernand Lesage (de Chris).

Deze koersen voor onder-beginnelingen, beginnelingen en junioren trokken enorm veel volk. Enkele voorbeelden: zaal Volkslust richtte op zaterdag 20 juli en op zondag 21 juli 1957 ter gelegenheid van Drieskermis een tweedaagse koers in voor

onder-beginnelingen. Er waren respectievelijk 49 en 52 vertrekkers die in plaatselijke ronden de afstand van 60 km moesten afleggen.

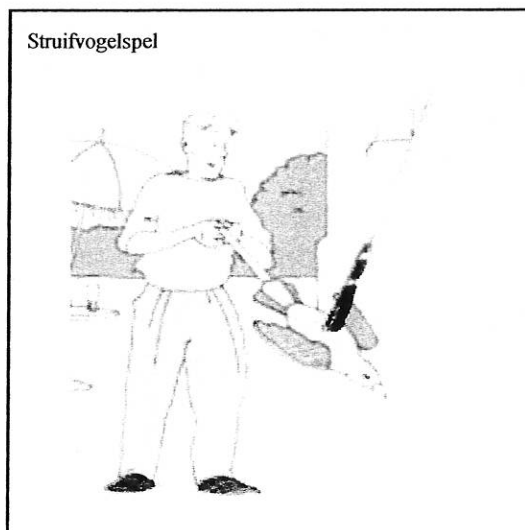
Er werd zelfs verschillende malen op de Wippendries een nachtkoers ingericht waar iedereen die wilde mocht meedoen.

- Struifvogelspel.

De maatschappij Struifvogelspel gesticht in 1858, had haar lokaal in de zaal Volkslust bij Joannes Vercaeren.

Hoe werd dit oude volksspel gespeeld?

Een houten blok in de aard van de vogelpikblokken maar driemaal groter, met ringen en een roos, werd tegen een wand opgesteld. De vogel, 60 cm groot, had twee zilveren vleugels en een donkergroene kop. Hij had een scherpe stalen bek en een donkere staart waaraan een lederen riempje van 40 cm was vastgemaakt. De vogel werd op een tiental meter van het blok aan een lang touw opgehangen. De speler trok met het riempje de vogel naar zich toe en liet hem "schieten".

Na oefening trokken de besten naar de "concoours". Elke mededinger kreeg daar één proefschot en drie kampen, trof hij bij het eerste schot een hoog getal, dan speelde hij verder naar het "hoog". Kwam de bek terecht in een 5 of 10 dan werd verder naar het "laag" geschoten. Er waren prijzen voor het hoogste en voor het laagste aantal punten.

Deze maatschappij hield ieder jaar een teerfeest, een koningsschieting waaraan ook de vrouwelijke leden deelnamen en verschillende prijsschietingen.

In 1958 waren 74 leden ingeschreven en hebben meer dan 100 personen mee geteerd. Dat jaar vierde de maatschappij met veel luister haar 100 jarig bestaan en bij die gelegenheid kreeg ze ook een nieuwe vlag.

- Kegelen.

Aan verschillende herbergen lag een kegelbaan (voorloper van de bowling) waar op een baan van gestampte aarde of asse naar 9 houten kegels werd gegooid met een metaal beklede houten bol waarin een uitsparing was aangebracht voor de handgreep met vingers en duim.

De kegels werden geplaatst door de kegelzetter die ook de gegooide ballen naar de spelers liet terug rollen langs een afhellende goot, gemaakt van houten balken.

In 1955 installeerde Jean De Broeck in de zaal "In den Prins" een kegelbaan die hij "Onder de Toren" noemde. Er werden geregeld kegeltornooien georganiseerd met schiften en een finale; er werd ook voor het kampioenschap gekegeld. In 1958 werd Corneel De Coster (Den Reggel) kampioen.

- Jeugdbeweging.

Op initiatief van de toenmalige onderpastoor Lode Stoffels, die zelf scoutservaring had, werd in 1952 de scoutsgroep gesticht. Met de hulp van een paar leiders van de scouts van Perk nam de groep een vliegende start en kende een grote bijval in alle takken van de beweging (welpen, jong-verkenner, verkenner). Begin september reeds gingen de jong-verkenner op kamp naar - Schiplaken achter de kerk.

Iedere zondagnamiddag was er vergadering en werden er spelletjes gedaan.

Volgens getuigen was het klassieke spel op het scoutsplein in die tijd "Chinese" handbal.

Tijdens de vakantie werd ieder jaar een kamp georganiseerd en af en toe werd ook toneel gespeeld.

Door het succes van de scouts gingen andere jeugdbewegingen ten onder. Dit was het geval met de K.S.A. die nagenoeg dezelfde activiteiten organiseerde maar enkel voor studenten, en voor de Jong-K.A.J.

In 1956 werd door onderpastoor Jos Gijsbrechts het eerste lokaal gebouwd op het scoutsplein.

- Milac Elewijt.

De Milac (militienactie), gesticht in 1950, nam een bijzondere plaats in Elewijt. Door haar opdracht, namelijk een brug maken tussen de miliciens en het thuisfront,

kon zij rekenen op de algemene sympathie van de Elewijtse bevolking vermits haast elk gezin een familielid onder de wapens had (gehad).

Milac gaf maandelijks het tijdschrift "De Brug" uit met alle berichten over de miliciens maar bevatte ook geregeld

Op dezelfde bladzijde 7 van "De Brug" van maart 1956 brachten wij het verslag van onze 7^e Milac-avond. Het was toen geweldig koud en de wegen lagen glad. Toch kwamen rond de 300 mensen samen op onze Milac-avond bij te wonen, wat een succes was rekening gehouden met de omstandigheden. Alleen werd er toen geroupeerd dat de Milac-avond steeds veel te lang duurt en dat er nooit op tijd begonnen wordt. Welnu, onze 8^e Milac-avond mocht zich verheugen in een goed weeretje, wel wat nat maar toch niet koud, een zeer goede belangstelling vanwege het publiek - rond de 400 entrees - en bovendien werd er dit jaar - o wonder voor Elewijt! - op tijd begonnen. We hadden er speciaal voor gezorgd geen te lange nummers in te lassen en het gevolg was dat de avond deze maal omstreeks 11.45 uur toch een einde nam wat nog wel laat genoeg is maar toch niet te laat.

Daar de friskoverkoop een succes werd - 218 stuks verkocht - de programma's een mooi bedrag opbrachten en er meer volk was dan in 1956, ze hebben wij besloten deze 8^e Milac-avond als een succes over de ganse lijn te beschouwen. Temeer, daar wij van vele toeschouwers reeds berichten horen zeggen dat ze dit jaar zeer tevreden waren.

Vooral hieronder het programma af te drukken tot intentie van onze soldaten en lezers buiten Elewijt, willen wij niet nalaten een welgemeend woord van DANK en ERKENTELIJKHEID toe te sturen aan alle deelnemers van onze 8^e Milac-avond. Wanneer wij zeggen "deelnemers" dan bedoelen wij daarmee alle personen, groepen en "toehappigen" die, rechtstreeks of onrechtstreeks, tot het succes van deze avond bijdroegen. Namen wensen wij niet te noemen want dan verseten we er zonder twijfel.

PROGRAMMA.

Algemene leiding : Jef Wijns.

Holpers : Free Van Loock en

Hubert De Broeck.

Materiaal : Toneelkring Kunst

Baart Vreugd.

DEEL I.

1. Het Orkest Albert BOONE speelt.

2. De Welpen voeren op :

- Avonturen van Suske en Wiske

- Dokter Grijsenbaard.

3. De BJB danst : Hakke Spitse.

4. Het Zangkwartet voert op :

- Hey Jo (met gitaren en

- Jambalaja piano).

J. De Laet, T. De Broeck, W.

Mereckx en J. Vanden Wijngaerd.

5. Gaby Beullens zingt :

- Hou steeds je leader in ere !

Klavier : Bert Van Hornebeek.

6. De VKAJ danst : Klaverke Vier.

7. Theo De Broeck (gitaar) zingt :

- Linburg.

8. De BJB beeldt uit :

- O Kruise de Vlaming !

Medew. W. Collaen en K. Bautmans.

9. TOESPRAAK DOOR E.H. WILLEMS.

Aalmouzenier van Milac-Nationaal.

DEEL II.

10. K.Harmonie St. Hubert speelt de inleiding.

11. De VKAJ danst : Trompetpolka.

12. Gaby Beullens zingt :

- De lustige Wandeljaar.

Klavier : Bert Van Hornebeek.

13. Theo De Broeck zingt :

- Heinwee.

14. Toneelkring K.B.V. brengt improvisatie-sketch met

J. Wijns en P. Janssens

"Wat zal het zijn ?".

Comp. L. Vanden Wijngaerd.

15. De Scouts brengen declamatie

en stemmingsliederen aan

het kampvuur.

16. Orkest Albert BOONE speelt

en de zaal zingt.

17. Zangkwartet zingt :

- Eerdenhoofdstel a/d muur.

- Insulinde Strand.

18. De BJB danst : Keizerwals.

19. Slot van de avond : Vrolijke

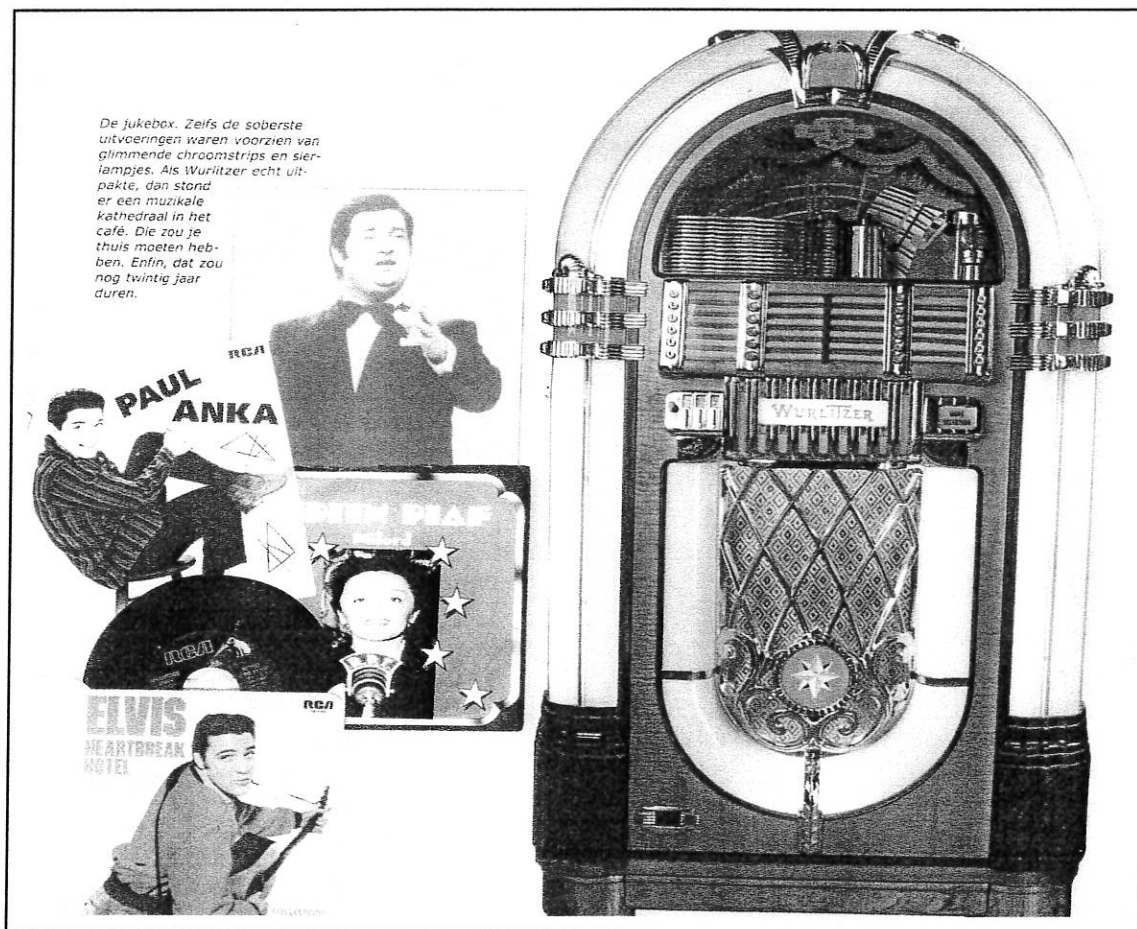
Marsch door de Harmonie

St. Hubert.

verslagen over alle mogelijke activiteiten die zich in Elewijt afspeelden en een feestkalender.

Ieder jaar organiseerde Milac de Week van de Soldaat en een grote Milac-volksavond met toneel, muziek, zang en dans waaraan alle verenigingen en ook personen of groepjes die op die gebieden actief waren, mee deden.

- Juke-boxclub.

De Juke-boxclub, gesticht in 1957, gaf op 7 maart 1958 in de zaal Olympic haar eerste show-bal met de medewerking van Ferry Barendse. Daarna volgde nog een doopfeest met als meter Frieda Linzi en als peter Ferry Barendse. Het jaar 1958 werd afgesloten met 98 leden.

- Allerlei activiteiten.

Er waren de jaarlijkse kermessen rondom de kerk (met Sinksen en begin november met de botsauto's), de rups, de schommel, de kettingmolen, het schietkraam, trekbiljart, ballenkraam en natuurlijk de paardenmolen. Bij de kermis hoorde ook een bal in de verschillende zalen.

Drieskermis was een bescheiden uitgave van het dorp, maar gewoonlijk met een wielerskoers en eveneens een bal.

Er bestond zelfs een (kleine) kermis op de Wippendries.

Iedere vereniging die zichzelf respecteert hield naar eeuwenoude gewoonte haar jaarlijks teerfeest waarvoor de leden zeer talrijk opkwamen.

Voornamelijk door de voetbalclubs werden bals en showavonden (bonte avonden) georganiseerd waar veel toenmalige vedetten hebben opgetreden, o.a. De Woodpeckers, Kees Brug, Bob Benny, Charel Janssens en Co Flowers.

In de meeste cafe's werd 's zondags en op vrije dagen met de kaarten gespeeld, meestal "pressen" en "whist" (wiezen)..Er werden geregeld tornooien georganiseerd waarin prijzen te winnen waren.

In veel café's stond een juke-box en in 1957 werd in het café "In 't lekker Pintje" bij Polintje, (hoek Tervuurse steenweg:Vekestraat) gedanst op de muziek van een Mortierorgel.

Feestelijkheden en andere manifestaties tijdens het jaar 1955

- ° zaterdag 1 januari: Bal lokaal "In den Prins" ingericht door de Koninklijke Harmonie Sint-Hubertus;
- ° zondag 9 januari:Toneelavond lokaal "In den Prins", wordt opgevoerd: "Baas Best en Sint Antonius". Ingericht door K.W.B. Elewijt;
- ° zondag 9 januari: Wipschieting lokaal "Willem Tell" (Dries Elewijt); 55 schutters;
- ° zondag 16 januari: Toneelavond lokaal "Koningshof", wordt opgevoerd: "Ruzie in 't Paradijs". Ingericht door "Waar Jeugd is, vreugd is";
- ° zondag 23 januari: Toneelavond lokaal "In de Prins", wordt opgevoerd "Schipper naast God". Ingericht door K.A.J. Elewijt;
- ° zondag 23 januari: Wipschieting lokaal "Schuppezol" (Ervens) : 62 schutters;
- ° dinsdag 1 februari: Kabaretavond lokaal "Olympic". Kleine Janneman en Jean Walter met het orkest van Lou Logist. Ingericht door S.K. Elewijt (groen-wit);
- ° zondag 6 februari: te 19 uur Bonte avond, ingericht door F.C. Elewijt (rood-geel). Zaal "In de Prins". Arlette Relais en het orkest Pol Loos;
- ° zondag 6 februari: wipschieting Wippendries (Jean Nijs): 67 schutters;
- ° donderdag 10 februari: 6de Milac volksavond, ingericht door het plaatselijk Milacomité der Militianenactie (Milac) Lokaal "In de Prins". Deuren 19.30 uur, doek te 20 uur, met medewerking van het hele dorp. Aalmoezenier Willems spreekt. Judodemonstratie van Pierre Colette en zijn vrienden van 't 13de Wing;
- ° zondag 20 februari: wipschieting "Willem Tell" (lokaal Van Herp) ; 67 schutters;
- ° dinsdag 22 februari: Jaarlijks Vasten-avondbal, ingericht door Flor Van der Meulen lokaal "Olympic";
- ° zondag 27 februari: wipschieting lokaal L.Van Campenhout (Dorp) 76 schutters;
- ° zaterdag 5 maart: lokaal "Onder de Toren".J.De Broeck: 33 schutters;
- ° zondag 6 maart -
- ° maandag 7 maart: te 18uur en te19u30 voert de toneelkring "WaarJeugd is, vreugd is" het toneelstuk "op Kapiteintje", in drie bedrijven. Zaal "Olympic";
- ° maandag 7 maart: wipschieting lokaal Wippendries: 60 schutters;
- ° zondag 13 maart: te 14u30 Grote motocross op het Zweynbeer ingericht door de B.L.B in samenwerking met de plaatselijke motoclub "De Zandstuivers". Grote openingscross voor senioren en junioren; Lokaal J.Nijs, Wippendrie (er waren 11 junioren en 10 senioren aan de start);
- ° maandag 14 maart: lokaal "Schuppezol" (Ervens) 51 schutters;
- ° zondag 20 maart: Verkleed bal "zaal Koningshof" Dries;

- zondag 20 maart: lokaal "Schuppezot": 63 schutters;
- zaterdag 26 -
- zondag 27 maart: telkens te 18u30 nodigt de toneelkring "Kunst Baart Vreugd" u uit op zijn toneelfeest in de zaal "In de Prins" bij Jean De Broeck. Wordt opgevoerd "De Wildstroker" drama in drie bedrijven;
- zondag 3 april: wipschiëting lokaal Wippendries; 70 schutters;
- maandag 11 april:(2e Paasdag) 19 uur Zaal "In de Prins" bij Jean De Broeck. Groot jaarlijks sport bal ingericht door rood-geel. Prachtorkest The Stars uit Mechelen met zang en elektrische gitaar;
- maandag 11 april: (2e Paasdag) schiëting op de staande wip in de weide bij Wed.Cnops-Meutermans;
- zondag 17 -
- maandag 18 april: Drieskermis met de traditionele feestelijkheden daaraan verbonden. Velokoers ingericht "Volkslust". Renners onder 18 jaar;
- zondag 17 -
- maandag 18 april: wipschiëting lokaal "Willem Tell" bij E.Van Herp (Kermis); zondag 76 schutters; maandag 54 schutters;
- zondag 24 april: wipschiëting lokaal Elewijt Dorp bij L.Van Campenhout; 59 schutters;
- zaterdag 7 mei -
- zondag 8 mei -
- maandag 9 mei: finale der kegelspelen op de nieuwe baan bij Jean De Broeck ;
- zondag 15 mei: wipschiëting lokaal Schuppezot; 74 schutters;
- donderdag 19 mei (O.H. Hemelvaartdag) had in iedere Elewijtse maatschappij de Koningsschiëting plaats;
- maandag 23 mei: wipschiëting lokaal Willem Tell; 52 schutters;
- woensdag 25 mei: Milac-Elewijt organiseert zijn jaarlijkse voorlichtingsavond voor het gewest in de "Gildezaal". Bestemd voor alle recruten van de klassen 1955-1956;
- zondag 29 mei -
- maandag 30 mei : Jaarlijkse Sinksenkermis in Elewijt Dorp. Bij die gelegenheid gaan de traditionele feestelijkheden door van ieder jaar;
- zondag 29 -
- maandag 30 mei: Sinksentornooi van F.C. Elewijt (rood-geel) met vier deelnemende ploegen uit het omliggende. Rood-geel werd dit seizoen kampioen in 3de provinciale G en promoveert naar 2de provinciale;
- wipschiëting Elewijt Dorp: 71 schutters;
- wipschiëting Wippendries: 70 schutters;
- zondag 5 juni: Jaarlijkse uitstap van de K.W.B. Met de bus naar Houdeng, Mariemont en Maubeuge;
- zondag 19 juni: grote jubelschiëting van zes jubilarissen waaraan 135 schutters deelnamen bij "Willem Tell", lokaal Van Herp;
- 28 juni: De Sint Sebastiaansgilde van Elewijt neemt deel aan de Internationale Gildefeesten te Wespelaar;
- zondag 10 juli: te 15uur. Na het Lof, Plechtige Prijsuitdeling in de Meisjesschool voor de leerlingen der beide scholen;
- zaterdag 9 juli: Nachtkoers Wippendries: 21 deelnemers;

- ° zondag 10 juli: te 15 uur. In de Zweynbeerse putten: Grote motocross van de B.L.B. ingericht door de "Zandstormers". Op dezelfde dag "Titskes Kermis" met spiegeltent bij Jean Nijs (In den Tits) evenals op maandag 11 juli 1955;
- ° zondag 10 -
- ° maandag 11 juli: Wippendries Kermis: respectievelijk 71 en 47 schutters;
- ° zondag 10 juli: bus uitstap van de toneelkring "Kunst Baart Vreugd" naar Duitsland (Koningswinter). De toneelkring viert zijn 35-jarig bestaan;
- ° zondag 17 juli en donderdag 21 juli: Vlaamse Kermis op het terrein (aan de Voetbalstraat) van S. K. Elewijt (groen-wit) Ingericht door de harmonie "De Koornbloem". Aanvang 15 en 16 uur;
- ° van 17 tot 24 juli: trokken de scouts van de VVKS-afdeling van Elewijt op kamp naar Zutendaal;
- ° donderdag 21 juli: traditionele jaarlijkse schieting op de staande wip bij de Wed.Cnops "In de Groene Weide". Inrichting maatschappij Sint-Hubertus. Er werd geschoten op twee wippen en er waren 102 schutters;
- ° zondag 24 juli: Groot gewestelijk zomerfeest van de B.J.B. in de weide van Wed.Cnops (aan de wip) Begin 15 uur. Iedereen is welkom;
- ° zondag 24 juli: Drieskermis met de traditionele vermakelijkheden en een koers voor onder-beginnelingen op maandag 25 juli (tot 18 jaar). Ingericht door "de Volkslust" - 15 uur;
- ° zondag 24 juli -
- ° maandag 25 juli: Drieskermis. Wipschieting Schuppezet;
- ° zondag 31 juli: opening van de Vlaamse Kermis te 15 uur op het terrein van Rood-geel, ingericht door F.C. Elewijt; Iedereen is welkom. Verschillende vermakelijkheden;
- ° zondag 7 augustus: wipschieting Elewijt-Dorp.Lokaal Van Campenhout; 69 schutters;
- ° zondag 7 augustus: te 15 uur: voortzetting van de Vlaamse Kermis op het terrein van Rood-Geel, ingericht door F.C.Elewijt. Iedereen is welkom. Tombola met als hoofdprijs een fiets;
- ° zondag 14 augustus: Koninklijke wipmaatschappij St.Hubert : jubelschieting ter ere van Willem Juliens, voorzitter en 50 jaar lid; er waren 88 deelnemers;
- ° zondag 14 augustus: de B.L.B. organiseert, in samenwerking met de plaatselijke club "De Zandstormers", in de putten van Zwijnbeer het Kampioenschap van België voor juniors, side-cars, vedetten en seniors;
- ° zondag 14 augustus: te 15 uur opening van de Vlaamse Kermis op het terrein van Groen-Wit, ingericht door S.K.Elewijt. Verschillende vermakelijkheden. Iedereen is welkom. Tombola met als hoofdprijs een radio;
- ° maandag 15 augustus: 2e dag van deze Vlaamse Kermis;
- ° maandag 15 augustus: Jaarlijkse "Van Innisschieting", als blijvende herinnering aan de Elewijtenaar-Wereldkampioen;er waren 83 deelnemers;
- ° maandag 15 augustus:de Sint Sebastiaansgilde van Elewijt neemt deel te Haacht aan het Gewestelijk Feest der gilden van Haacht, Werchter, Wespelaar, Humelgem, Steenokkerzeel, Kampenhout, Hever, Schiplaken en Weerde. De voorzitter van Elewijt, Alfons Mathijs werd bij de wipschieting Koning der Koningen;
- ° zondag 21 augustus: wipschieting Wippendries: 67 schutters;.

- ° op zaterdagen 1, 8 en 15 oktober, zondagen 2, 9 en 16 oktober, maandagen 3, 10 en 17 oktober: Kegelmäatschappij "Onder de Toren" zaal "In de Prins" Kegelprijskamp met 2.500Fr prijzen en premiën;
Barreren op zaterdag 22 oktober te 7 uur. Reglement: zie affiches;
- ° zaterdag 15 oktober: wipschiëting Elewijt Dorp 75 schutters;
- ° zondag 16 oktober: wipschiëting Wiilem Tell: 32 schutters;
- ° zondag 23 oktober: wipschiëting Wippendries: 56 schutters;
- ° zondag 23 oktober -
- ° maandag 24 oktober te 19 uur. Toneelfeest aangeboden door de plaatselijke Kajottersafdeling in de Gildezaal. Inkom: 15 fr. Kinderen: 10 fr;
- ° zondag 24 oktober: wipschiëting Schuppezot: 52 schutters;
- ° maandag 1 november: wipschiëting Willem Tell: 55 schutters;
- ° zondag 6 november -
- ° maandag 7 november: Elewijt Kermis Zaal "Olympic" bij Flor Vandermeulen: orkest Flor Faes met de zangeres Mary Lyn;
- ° Dinsdag 8 november: Pol Loos met Kleine Janneman;.
Zaal In de Prins bij Jean De Broeck: Orkest Jo Rendy met Hammondorgel
- ° Maandag 7 november: verloting varken;
- ° Dinsdag 8 november: Jos Termonia met Tony Geys en Ady Dupont;
- ° maandag 7 november: wipschiëting Elewijt Dorp: 92 schutters;
- ° vrijdag 11 november: jaarlijkse Dodenhulde door de plaatselijke afdeling van de Nationale Strijdersbond (N.S.B.) 10uur H. Mis. Daarna plechtigheid aan het monument van de Oorlog slachtoffers. Jaarlijks teerfeest in de zaal In de Prins;
- ° donderdag 17 november: zaal "In de Prins" Milac filmavond, 20 uur; met de hoofdfilm "De nieuwe dageraad";
- ° zaterdag 19 november: Zaal In den Prins; Broederbond der Veldwachter arrondissement Brussel. Bal met orkest Flor Faes. Inkom 20 fr;
- ° zondag 27 -
- ° maandag 28 november: Toneelavond te 19 uur, aangeboden door de plaatselijke B.J.B. meisjesafdeling. In de Gildezaal. Opgevoerd wordt:
"Ja, daar zijn nog blijde dagen in 't leven";
- ° maandag 28 november: wipschiëting Wippendries 60 schutters;
- ° dinsdag 29 november: wipschiëting lokaal Wippendries: 74 schutters;
- ° zondagen 4 en 11 december: Zaal "In de Prins" te 19 uur. Toneelfeest aangeboden door de toneelkring "Kunst Baart Vreugd". Wordt opgevoerd: "De filosoof van Hagem". Kaarten bij de leden;
- ° maandag 5 december: wipschiëting lokaal Schuppezot: 65 schutters;
- ° dinsdag 6 december: zaal In de Prins te 18.30 uur. Jaarlijkse Sinterklaasfeest, aangeboden door E.H. Pastoor;
- ° dinsdag 13 december. Te 19 uur stipt in de Gildezaal: kookles over het bereiden van kerstversnaperingen. Inzet van een reeks van 10 kooklessen ingericht door K.A.V. en V.K.A.J;
- ° woensdag 14 december: Zaal "Koningshof" (bij Sjoerel), Bonte avond verzorgd door het gezelschap van Kees Brug;
- ° zondag 18 december: wipschiëting lokaal Willem Tell (Neggers.I.) 64 schutters;
- ° zaterdag 24 december (Kerstnacht): Kerstfeest van de K.A.J;
- ° zondag 25 december: wipschiëting lokaal Elewijt-Dorp (Van Campenhout): 85 schutters;

- ° zondag 25 december: Zaal In den Prins. Duivententoonstelling (250 duiven) met uitreiking diploma's Boekt-Elwijtbond;
- ° maandag 26 december: 's namiddags: loopcross van de K.A.J. op de terreinen van het Zweynbeer. Iedereen is welkom;
- ° maandag 26 december: Zaal "In de Prins". Te 19u30, Grote Showavond aangeboden door de Kon. Harmonie Sint-Hubertus. De zanger Tony Geys, vergezeld van de beroemde accordeon-virtuoos Jos Termonia en hun gezelschap zullen U presenteren "Wie vaart er mee?". Genummerde kaarten op voorhand in de zaal;
- ° nieuwjaarsdag 1 januari 1956: Zaal In den Prins te 19.30 uur. Groot Nieuwjaar bal met de gekende solisten van het "Dacapo" orkest, ingericht door de Kon. Harmonie Sint-Hubertus.

DE JAREN ZESTIG

Algemene kenmerken.

Historici spreken van de "Gouden Jaren 1960" en ze bedoelen hiermede dat België in die jaren een grote welvaart genoot. De economie draaide goed dank zij belangrijke investeringen in nieuwe technologieën in Vlaanderen (Sidmar in Zelzate, de Petrochemie in Antwerpen, de eerste bedrijfswaardige atoomcentrale).

De arbeidsmarkt draaide zo goed dat er schaarste ontstond aan werkkrachten, wat de lonen sterker deed groeien dan de levensduurte. De vrouwen gingen steeds meer uit werken: van de 20 tot 24 jarige vrouwen had in 1961 52 procent een baan. In 1971 was dat 61 procent wat niet zonder gevolg bleef voor de vrijetijdsbesteding die eveneens beïnvloed werd door de invoering in 1961 van de vrije zaterdag en het betaald verlof.

De werkende vrouw die daarnaast in de meeste gevallen nog voor de kinderen en het huishouden moest instaan werd het leven een beetje gemakkelijker gemaakt door allerlei elektrische apparaten en het aanbod vanuit de voedsel-industrie van geprepareerde artikelen zoals oploskoffie (in plaats van zelf te malen zoals vroeger) en al dan niet diepgevroren producten. Dank zij de koelkast en de diepvriezer kon het aantal boodschappen drastisch verminderen en kwam veel tijd vrij voor andere bezigheden;

De TV. kende in de jaren zestig een steile opgang. In 1960 hadden een half miljoen Belgen een toestel in huis, in 1972 waren er dat 2,3 miljoen. De televisie staat in veel huisgezinnen centraal en heeft prioriteit op andere vormen van vrijetijdsbesteding. De Vlamingen volgen geregeld het nieuws op de N.I.R. (B.R.T), de familiereksen, de jeugdfeulletons en de kwis-programma's.

De Nederlandse zenders worden vooral bekeken voor de showprogramma's. Dit groot succes had natuurlijk gevolgen voor het verenigingsleven: velen haakten af en de normale aflossing gebeurde niet meer bij gebrek aan belangstelling bij de nieuwkomers. Vooral traditioneel volksvermaak was hiervan het slachtoffer, mede door de veranderde tijdgeest die tot uiting kwam in de revolutie van mei 1968.

Een ander fenomeen uit die tijd was de transistorradio die overal kon meegenomen worden en de grammofoonplatendraaier die het mogelijk maakten binnenshuis volop van muziek te genieten.

Onder druk van deze omstandigheden moesten verschillende verenigingen bij gebrek aan leden en/of belangstelling vanwege het publiek hun activiteiten staken of op een laag pitje zetten (zie lijst achteraan).

Andere verenigingen konden zich handhaven (zoals Milac en de Scouts) en verschillende nieuwe verenigingen die blijkbaar wel een zeker publiek konden aanspreken, werden in de loop van het decennium gesticht.

Op 31.12.1959 telde Elewijt 2.598 inwoners; op 31.12.1969, tien jaar later waren er 3.236 inwoners, hetzij een toename van 638. Deze aangroei van ongeveer 25 procent, hoofdzakelijk inwijking, heeft uiteraard invloed op de samenstelling van de bevolking en kan andere interessesferen doen ontstaan waarop het verenigingsleven moet inspelen om succesvol te zijn. De wijziging in de samenstelling van de bevolking was trouwens op een ander vlak al aangetoond met de telling van 1961 die er toe leidde dat Elewijt gerangschikt werd onder de "verstedelijkte gemeenten" omdat ze minder dan 20 % land- en tuinbouwers telde.

ACTIVITEITEN.

Muziek.

* Ook de "Koninklijke Harmonie Sint-Hubertus" ontsnapte niet aan de malaise die in het verenigingsleven was ontstaan door de toenemende druk van de televisie. Het was in het begin van de jaren zestig geen uitzondering dat slechts 10 muzikanten op de repetities waren en dat tijdens uitvoeringen slechts 18 - 20 muzikanten optraden.

De viering van het 150 jarig bestaan van de harmonie in 1964 moest daar verandering in brengen.

Het jaarlijks teerfeest werd in een feestelijk kleedje gestoken. Op 7 juni werd het startschot gegeven van de eerste auto-rally, met vertrek in het Rozenhof en prijsuitreiking in "De Prins". Drijvende kracht achter dit succesvol initiatief en de vele rally's die nog zouden volgen was Frans Van Nerom.

Het grootste evenement van dit jubeljaar was het Internationaal Muziekfestival voor Harmonieën en Fanfarekorpsen dat plaats vond op het terrein van F.C. Elewijt aan de Kastanjedreef.

Wij voegen er gaarne aan toe dat het gemeentebestuur, van zijn kant, een subsidie toegezegd heeft van 5.000 F. Ook deze som zal zeer welkom zijn, want er is véél geld nodig.

Dan is er nog het gróts punt "deelnemers". Wij bedoelen hiermede de vreemde maatschappijën. Welnu, wij kunnen onze lezers en de muzikkliefhebbers nu reeds geruststellen. Hieraan zal niets te kort zijn, vermits begin april reeds een 30-tal harmonies en fanfares hun deelname hadden toegezegd. Bovendien worden nog enkele speciale inschrijvingen verwacht. Het tornooi zal internationaal zijn, uit Nederland is reeds een nametoezegging binnengelopen. Tussen de Belgische deelnemers zijn er van wijd en zijd, zelfs uit Limburg en West-Vlaanderen. Met de hand op het hart kunnen wij verklaren dat het feestcomité flink werk heeft geleverd tot hertoe. Het zal nu van de "sociétaires" afhangen - toch voor een groot deel - hoe het zal verlopen met de verkoop van de lotjes voor de tombola. Hieraan is veel gelegen.

De ziet, veel en goed is er al gewerkt. De grote slag moet nu nog op het feestterrein geleverd worden. De voorbereiding van dit terrein vergt absolute joviale en spontane medewerking van iedereen. De handen in mekaar en het gaat! Geen tegensputteren of kritiek, maar wel een "duw" aan de kar meegeven! Deze jubelfeesten moeten op-en-top lukken!

Eén kleine opmerking zouden we nochtans willen maken op het gebied van de "timing". Wij stellen de vraag maar laten ze onbeantwoord: "is vijf dagen - twee zaterdagen en drie zondagen - niet een beetje van het goede te veel?". Men vergete niet dat men in juli ook aan verlof denkt. Dit ter overweging voor de leiders. Als wij het volk - vox populi! - horen spreken over deze feesten komt men tot de vaststelling dat vijf dagen veel is. Hiermede willen wij geenszins invloed trachten uit te oefenen op het bestuur, want wij zullen de eersten zijn om, desgevalleend, op de borst te slaan en te zeggen: "welk een gelukkige vergissing hebben wij begaan".

Vóór al deze feestdagen krijgen wij echter nog een voorgeslacht opgediend onder de vorm van een AUTORALLY. Het zal de eerste rally zijn, bij ons weten, ooit in Elewijt ingericht. De idee van deze St.Hubertus-rally kwam van ondergetekende. Wij hopen dat talrijke Elewijtse autorijders zich bij de inschrijving zullen aanbieden om een sportieve en toeristische namiddag door te brengen, de gestelde vragen te beantwoorden en...een prachtige prijs in de wacht te slopen. Tevens steunt gij de jubelfeesten!!

Wij maken er een feestdag van! Om halftwee wordt begonnen met de start van de rally die moet aankomen vóór 19 uur. Terwijl de jury - samengesteld uit P. Van Nerom, Karel Bautmans Jr, François Bautmans en Jean Buelens - na de aankomst het klassement zal opstellen. Start te 20 u. in de parochiezaal "In de Prins" een KABARETAVOND van de bovenste plank. Inderdaad, niemand minder dan de Gentse conférencier Bert JORIS stelde voor ons een knalprogramma samen, waarover gij meer zult vinden op de affiches en de stroobriefjes. Nu al heten wij Bert welkom met de toenagerzanger RIK PLEERS - wat een sukses op de missieavond van verleden jaar! - met de muzikale fantasisten, dansnummers, humor en veel afwisselends. Tussen 19 en 20 uur: etenstijd. Belegde broodjes en koffie te verkrijgen in het lokaal.

Deze rally, de bonte avond en de prijsuitreiking aan de laureaten op ZONDAG 7 JUNI 1964, Elewijtenaars, houdt die datum vrij!

Degenen die op voorhand wensen in te schrijven voor de rally kunnen 100 F storten op Rekening 4824.63 van Frans VAN NEROM te Elewijt, met vermelding: St. Hubertusrally. De inschrijving geeft recht op één gratis toegang tot de bonte avond.

V.F.

Alhoewel de kas van de harmonie flink werd gespijsd met de opbrengst van het festival lukte de wederopstanding niet echt.

In 1966 werd de overleden voorzitter Karel Van den Wijngaerd opgevolgd door Albert Lauwers en de daaropvolgende jaren werden verschillende pogingen ondernomen om de afnemende belangstelling voor de harmonie tegen te gaan: jonge muzikanten aantrekken, een nieuw repertorium, de jaarlijkse muziekconcerten in een nieuw kleedje steken, al deze initiatieven kenden slechts een matig succes.

* De activiteiten van de "*Harmonie De Koornbloem*" stonden eveneens op een laag pitje. In februari 1960 is het jaarlijks teerfeest in zaal "*Olympic*" en in oktober 1963 wordt in dezelfde zaal een bonte avond ingericht met Kees Brug. Verder is geen spoor van activiteit terug te vinden.

Toneel.

° De laatste opvoering van de toneelkring "*Kunst baart Vreugd*", "*De Beul, de Ster en het Kindeke*", had plaats in januari 1962 en in juli 1962 volgde nog een reis naar Koningswinter. Daarna werden alle activiteiten gestopt.

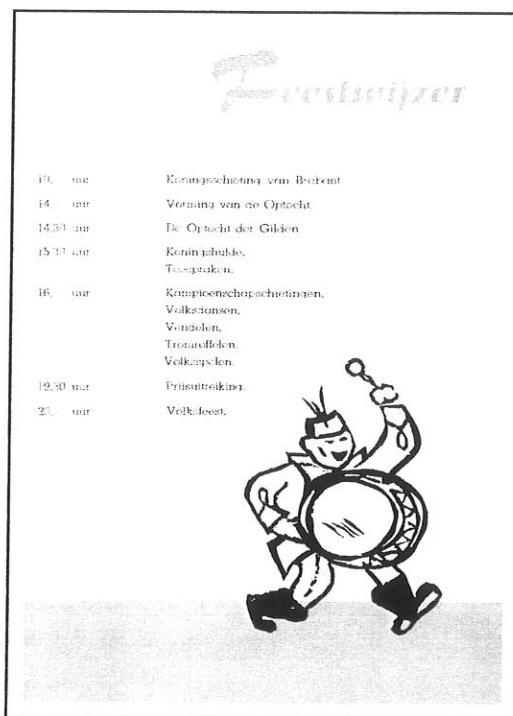
° De toneelkring "*Waar Jeugd is, Vreugd is*" voerde in maart 1960 het stuk "*Slisse en Cesar*" en in maart 1961 als allerlaatste "*Graaf James*". Daarna is geen enkel spoor van activiteit terug te vinden..

Folklore.

Op zondag 2 juli 1961 werd op het Steen te Elewijt het Groot Brabants Gildefeest gevierd met de medewerking van 22 gilden die deelnamen aan allerlei activiteiten (zie feestwijzer).

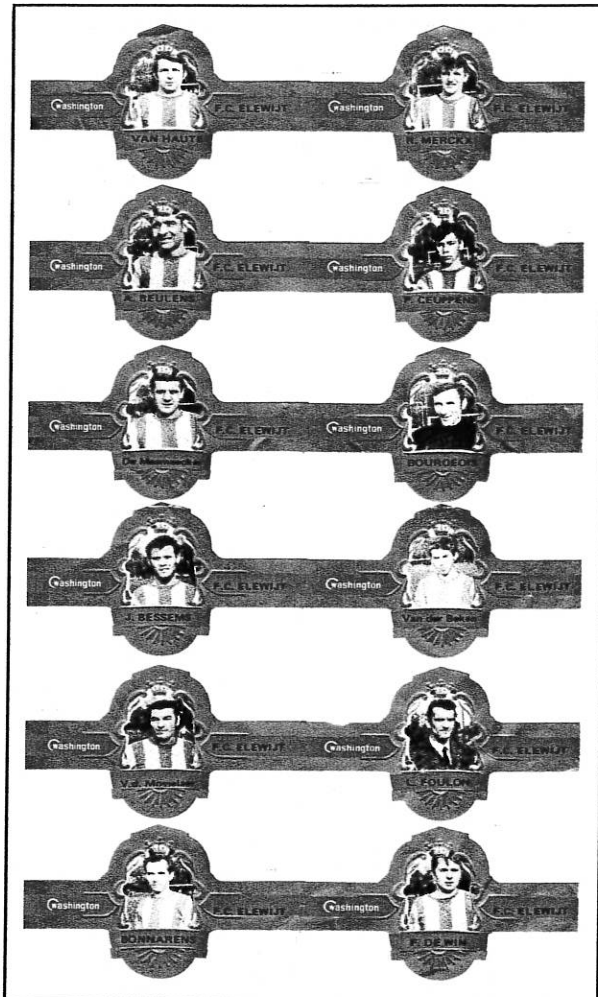
Daarnaast waren er de traditionele activiteiten: koningsschieting, deelnemen aan Gildefeesten in de omgeving, teerfeesten, dit alles in de specifieke klederdracht.

In "De Brug" van februari 1969 troffen we volgend artikel aan: "De oudste Gilde" van het dorp hield haar jaarlijks teerfeest in het "Rozenhof" op 20 januari 1969. Niettegenstaande de activiteit beperkt is, wensen we "De Gul" nog vele jaren.

Voetbal.

F.C. Elewijt (rood-geel) speelde kampioen in 3de afdeling E in het seizoen 1963-1964 en dan konden er opnieuw derby's gespeeld worden tegen

DE ELEWIJTS SPORTVERENIGINGEN
 S.K. - ELEWIJT - P.C. - ELEWIJT
 WIELERCLUB STEUN DER JONGE REINERS.
 nodigen U van harte uit op hun
EERSTE ZOMERFEEST
 dat zal doorgaan op het terrein van S.K. ELEWIJT op
ZATERDAG 28 EN ZONDAG 29 AUGUSTUS 1965
 Het PROGRAMMA voorziet :
 - ZATERDAG : 20 uur : bal met het dynamisch orkest
The Red Stars
 - ZONDAG : 14 uur : kinderspelen.
 16 uur : voetbalwedstrijd.
 18 uur : koninklijke harmonie St. Hubertus.
 19 uur : bal met
Rudy Anthony
 Inkom op het feestterrein : GRATIS.
 Ingang in de danstent : 25 F.
 Allerhande verrasselijkheden :
 MOSSELEN - FRITTEN - SCHEP
 VERZORGEDE DRANKEN.
 HEEFT U AL LOTJES VAN DE REUZE-TOMBOELA ???

S.K. Elewijt (groen-wit). Niet voor lang want in 1966 moest F.C. opnieuw naar 3de afdeling. In september 1965 was er de eerste toenadering tussen beide voetbalclubs, ze organiseerden, samen met de wielierclub, hun eerste gezamenlijk zomerfeest. Dit initiatief werd de volgende jaren voortgezet.

S.K. Elewijt wist al die jaren zijn plaats in tweede afdeling te behouden.

Handboogschieten.

° Staande wip

Op 16 september 1962 huldigde de Koninklijke Wipmaatschappij Sint-Hubertus een nieuwe wip in.

In september 1964 had een Jubelschieting plaats ter gelegenheid van het 150 jarig bestaan van de maatschappij.

Kon Wipmaatschappij St. Hubert

Vooraf brengen wij de uitslag van de SCHIETING gehouden op 16 September j.l. Er waren 67 schutters opgekomen, wat wel een beetje weinig is. Eens te meer was het weer spelbreker.

Wip I. Hoogvogels : JANSSENS Jean (Elewijt), Margriet, Verbelen en Pepermans.

Zijden : BAUTMANS Leo (Elewijt), Vanden Dries, Ceulers, COPPENS Frans (Elewijt), DE WIT Jean (Elewijt), Vanden Dries, Rombouts en BAUTMANS Jules (Elewijt).

Kallen : Van Gucht, De Groef, Van Boxem A., Van Boxem P., De Ron, Van Heffen Corneel (Boekt), Coppens Frans (Elewijt), Van der Elst.

De Maatschappij St. Hubert richt haar volgende schieting in op ZONDAG 21 oktober 1962, vooruit : 6 Hazen, 70 Kiekens en 400 F.

Op deze schieting verwachten wij de Elewijtenaars, schutters of niet, aan de inschrijvingstafel, die alzo hun steentje kunnen bijdragen.

NIEUWS OVER DE MAATSCHAPPIJ.

De slechte staat van de eerste wip, met de gevaren hieraan verbonden, was sinds lang het grote vraagteken voor de maatschappij. De knoop werd door het bestuur doorgemaakt en er werd besloten dat in de vervanging zou worden voorzien.

De firma Lambrechts, vader en zoon, uit Beerzel werd aangewezen voor het maken en plaatsen van een nieuwe wip vóór 16 september 1962. Alles verliep zoals voorzien en op 15 september werd de nieuwe wip opgericht. Vader Lambrechts hield eraan zelf onze wip in te schakelen ter gelegenheid van zijn 65e verjaardag op 15 september j.l. Hij is waarlijk nog één van die mannen uit zuiver hout gesneden.

De nieuwe wip is juist 27 meter hoog en geeft volledige voldoening aan alle schutters. Met de twee nieuwe wippen wordt ons plein nu als één van de schoonste uit de schutterssport aanzien.

Wij danken volgende vrijwillige medewerkers : Lauwers Albert, Bautmans Karel (zoon van Leo), Bautmans Frans (zoon van Karel), Janssens Jean, Minnebier Jan, Troukens Leo, Van der Meulen Alfons en Van Look Free voor hun bereidwillige medewerking.

CC/KB.

Op 24 mei 1968 werd een Nationale Bondsschieting georganiseerd waaraan 186 schutters deelnamen.

Naast deze speciale activiteiten werd ieder jaar het gewone programma afgewerkt: kermissschieting, koningsschieting, Van Innis-schieting, wildschieting, teerfeest, enz.

KONINGSSCHIETING ST. HUBERT.

Zaterdag 1 mei 1969, bij een killig en nat weer, stonden de schutters van onze maatschappij onder de wip om de koningstitel-1969 te betwisten. Na het zitmendend middagmaal waarvan ze genoten hadden, voelden ze zich allemaal in forme.

Lang heeft het niet geduurd: Nest LIETAERT - die sedert verleden jaar in Boekt woont en nieuw lid werd van de maatschappij - gaf reeds bij de 1e ronde iedereen op zijn brood. Met een voltreffer schoot hij zich Koning. Proficiat aan de Nest en doe zo voort!

ALGEMENE BLIK DER VOORBIJE MAAND - LIGGENDE WIP.

Als we eens de successen en nederlagen van iedere maatschappij bekijken, komen we tot de vaststelling dat SLAPPE ARM het niet zo goed gedaan heeft als verleden maand. Slechts 1 hoge en 1 zijde. Wat is de fout? Van Horenbeek is ziek geweest en Haesaerts was drie weken afwezig. Ondanks hun klein getal, zijn de mannen van Slappe Arm toch moedig. Dit jaar wensen we een flinke koning, een uit Boekt ditmaal!

Zie eens naar Perk-Dorp met hun 25 leden. 1 hoge geschoten op één maand. Perk bezit geen topschutters, ook al heeft hun koning-1968 zich op de keizersschieting het beste verdedigd. Als ze dit jaar nog zo'n straffe sturen, dan zal er hoop voor hen zijn.

Elewijt-Dorp heeft ook lijdzaam moeten toezien hoe een ander de vogels schiet. De baas zelf, Nante, schoot 1 zijde. Ze hebben af te rekenen met een verlies aan schutters. Verschillende schutters zijn met geen ogen te zien, terwijl Louis Van Campenhout in de kliniek vertoeft. Alle schutters wensen hem vlug hersteld te zien! We wensen veel moed aan de nieuwe "amerikaanse" schutters tegen de keizersschieting, want de strijd zal hard zijn.

Willem Tell is wel een eigenaardige ploeg. Vandaag goed en morgen slecht, zoals de maartse buien. Ik zie Albert I terug in forme komen. Sommigen zijn onregelmatig en haalden een mager resultaat. Sooike De Coninck wordt door zijn werk dikwijls weerhouden. Volgens mij wordt Albert I koning.

Nu nog Luna Park. Met 7 pluimen deze maand en een hoop kleine vogels. Albert II nam 2 hogens en 1 zijde voor zijn rekening, maar draait toch niet op volle toeren. Gotemans bezit kwaliteiten en Guste en Willy kunnen nog beter. Zou Sannen niet meer doorbreken?

Wij wensen dat de koningsschietingen in een beste atmosfeer mogen verlopen. Moge ons verbond terug de schone jaren kennen als voorheen. Laat er ons terug iets goeds van maken, iets waar anderen naar opkijken.

A.V.

° Liggende wip

Deze wekelijkse schietingen in Elewijt en omliggende blijven veel liefhebbers aantrekken, alhoewel de belangstelling begint af te nemen.. Deze tendens wordt duidelijk gemaakt in een artikel in De Brug van mei 1969 waarin de terugloop van het aantal schutters wordt vastgesteld..

Duivenmelken.

Deze sport blijft op volle toeren draaien. De twee Elewijtse clubs, "De Avondvlucht" bij Bertrand Van Poeyer. (café De Vuurmolen) en "De Wittepen" bij Feke Van Heffen (café Belvedere) zijn in goeden doen.

De wedstrijdvluchten zijn zoals in de jaren vijftig, en er worden jaarlijks k a m p i o e n d a g e n gehouden waar zowel de eigenaars als de duiven die prijzen behaald hebben, gevierd worden.

DUIVENSPORT.

Zonder twijfel is de duivensport in Elewijt zeer populair. Daarvoor willen wij onze lezers-liefhebbers ook hun gading geven met de uitslagen van dit seizoen (tot de 10 eersten) in ons blad te publiceren. Misschien zitten er tussen de soldaten ook "duivensjappers." Uitslagen werden door de Verenigde maatschappijen van Noord Brabant voor Juni mede gedeeld.

5 Juni 1955: Noyon en Quivrain bij Janssens-Cools te Schiplaken:
Noyon: oude duiven 1. Buelens J. (Schiplaken) 2. Borré A. (Hever) 3 en 4 Van Heylen W. (Hever) 5. Van Poeyer-Paridaens (Elewijt) 6. Ceulcers (Muizen) 7. Janssens V. (Hever) 8. Nupie L. (Muizen) 9. Van Oosterwijk (Schiplaken) 10. Cools W. (Berg).
Quivrain: oude duiven: 1. Christiaens M. (Eppegem) 2. Van Poeyer-Paridaens (Elewijt) 3. Van Heffen J. (Houtem) 4. Buedts & zonen (Elewijt) 5. Lodewijck E. (Hever) 6. De Rijcke R. (Schiplaken) 7. Behets H. (Hever) 8. De Coster F. (Elewijt) 9. De Weerd (Hever) 10. Glorie (Hever)
Bij de jonge duiven uit Quivrain is geen enkele Elewijtenaar.

12 Juni 1955, Quivrain en St. Quentin, bij L; Tesseur te Boekt.
Quivrain Oude duiven: 1. Glorie K. (Hever) 2. Van Tongelen (Boekt) Maes A. (Peutie) 4 Michiels L; (Hever). 5. De Weerd (Hever) 6. Smeelers G. (Hever) 7. De Bie J. (Schiplaken) 9 De Boek E. (Elewijt) 10 Vlemineck J; (Elewijt)

St. Quentin-oude duiven: 1. Goovaerts T. (Hever) 2. Bohets H. (Hever) 3 Van Poeyer M. (Elewijt) 4 Van Tongelen F. (Boekt). 5 6 Van Oosterwijk (Schiplaken) 7 Van Steenwinckel (Houtem) 8. Vlemineck J. (Elewijt) 9 Janssens (Schiplaken) 10 Van Poeyer-Paridaens (Elewijt)

Jonge duiven: 1. Van Looy A. (Hever) 2 3 4 De Grove (Muizen) 5. Cools (Elewijt) 6. Rombouts (Hever) 7. Cools J; (Elewijt) 8. Van Looy (Hever) 9. Vlemineck J. (Houtem)

19 Juni 1955, Quivrain en Noyon bij J. Tesseur te Houtem.
Noyon: oude duiven: 1. Van Horenbeek (Hofstade) 2. De Weyer F (Muizen) 3. Janssens V. (Hever) 4 Cools W. (Berg) 5. Goossens E. (Muizen) 6. Van oosterwijk (Schiplaken) 7 Van der Perren (Schiplaken) 8 Glorie K. (Hever) 9. Van Oosterwijk (Schiplaken) 10; Bollé (Schiplaken)
Quivrain-oude duiven: 1. Van Poeyer M. (Elewijt) 2. Bohets E. (Hever) 3 Driessens A. (Houtem) 4. Van Poeyer-Paridaens (Elewijt) 5&6 Buedts & zoon (Elewijt) 7. Van der Meulen Fr. (Elewijt) 8. De Coster F. (Elewijt) 9. Goetvriint F. (Eppegem) 10; Steenmans Fr. (Hever)

In deze uitslag valt op te merken dat onze Elewijtse melkers met hun duiven sterk vertegenwoordigd zijn.

Ook hier zijn bij de jonge duiven geen Elewijtenaars te bespeuren.
Duivenliefhebbers, wij hopen voor Juli terug een verflag te brengen en wensen dat gij het minstens evengoed en zo mogelijk beter zult doen in de loop van de volgende maand. Wij wensen u veel succes en tot de volgende maal.

D.L.

k Zit zo geroen op mijn duivenkor!

Motocross.

Van de club De Zandstuyvers die blijkbaar een sluimerend bestaan leidde (ze zou pas veel later officieel ontbonden worden) vinden we in de jaren 60 geen enkele activiteit terug.

Wielerskoersen.

Op 1 mei 1962 werd in de zaal In den Prins de wielersclub Steun aan Jonge Renners gesticht die in 1963 haar eerste koers organiseerde voor B.W.B. beginners.. De plaatselijke renner waarvoor de club werd gesticht, Jean Van der Auweraer, kwam in september 1964 om het leven in een auto-ongeval op de Tervuursesteenweg tegenover het Rijksdomein te Hofstade.

WIELERCLUB

Onze wielersclub "Steun aan Jonge Renners" had ervoor gezorgd dat op zondag 9 juni 1968 weer een nieuwheid ingevoerd werd op sportgebied, t.w. het CIBERAPLOEMSTAP voor de leden. Zodoende werd, tussen de koersen voor de schone mannen, een sportgebeuren ingeschaald dat werkelijk de grote massa op de been bracht. De Leopoldstraat en de rest van het parcours zag zwart van 't volk! Eens te meer mogen wij het wakkere bestuur van de wielersclub feliciteren en tevens danken voor de aangename namiddag die ons bezorgd werd. We zouden willen zien dat volgend jaar terug met dit initiatief op de droppen wordt gekoken. Iets waaraan we trouwens niet twijfelen.

De jongeren werden ingedeeld in een serie onder de 30 jaar en moesten 15 ronden afleggen langs de Leopoldstraat, Pastoorijstraat, Molenveldstraat, Bijkstraat. De afstand bedroeg ca. 2 Km. per ronde, dus totaal 30 Km. 19 deppers namen hier het vertrek, de ene al wat beter voorbereid en uitgerust dan de andere. Raymond Merckx bijvoorbeeld had de 1e ronde met pech af te rekenen maar met een toeristenfiets hield hij koppig vol en slaagde er niet in de groep in te halen maar liet zich ook niet verder uit het veld slaan. Wij geloven dat hij zonder twijfel de "moedigste" was.

Ehler dat de uitslag: 1. PEETERS Francois (Hofstade) paim en kampioenenlint omgehangen door onze burgemeester Omer Lesage. 2. KIEKENS Norbert (Elewijt) 3. BOSMANS Jan (Hofstade) 4. BYSSCHER Franc (Elewijt) - de sterkste Elewijtenaar - 5. DE BROECK Jan (Elewijt) ook geen vlieg, zeer goed gereden - 6. MEENEKCK Jean (St. Lambrechts-Woluwe) 7. DE WIT Paul - nog een kerel met soepele spieren - 8. VAN LANGENDONCK Hugo (Berg) 9. BOSMANS TW (Elewijt) 10. BUELENS Slavik (Berg) 11. MERCKX Raymond 12. MERCKX Andri 13. GONNELIS Willy (van fiets verwisseld) 14. JACOBS Remi (Hofstade). Het en met de 10e zijn ze praktisch gelijk binnengekomen en moeten we dus volgend jaar al deze mannen een even grote kans geven, op voorwaarde dat ze hun "forme" kunnen behouden.

Maar wat dan gezegd van de ouderen? Van 30 tot 99 jaar, had het bestuur besloten en Jules DE KEYS (Eppegem) die toch al 72 jaar haalt, nam de uitdaging aan en reed zijn koers uit!

We hebben hier mannen aan 't werk gezien waarop wij persoonlijk jaloers kunnen zijn. We zijn misschien wel rap met de schrijfmachine, maar met de bron: oei, oei, oei! Den Thien Van Helder kan ervan meespreken.

Aan het meesterschap van "Gerard de fakker" viel niet te denken, alhoewel wij op Staf Jacobs gepronosticeerd hadden die dan toch 2e werd. De andere cracks vindt ge in de uitslag.

1. BEVVOGDE Gerard (Elewijt) paim en kampioenenlint omgehangen door onze burgemeester Omer Lesage. 2. JACOBS Gustaaf (Elewijt) 3. VAN ASBROECK Désiré (Elewijt) 4. BEVENS Jan (Elewijt) 5. VAN LANGENDONCK Sylvain (Berg) 6. DE LANT Maurits (Elewijt) 7. DE BROECK Hubert (Elewijt) 8. JANSSENS Fr. (Elewijt) 9. CHOPS Free (Elewijt) 10. CROES Alois (Elewijt) 11. VOET Jan (St. Kat. Waver) 12. MERCKX Remy (Elewijt) 13. LAUWERS Jean (Elewijt) 14. BEVELEERS Jules (Berg) 15. BAUTMANS Felix (Elewijt) 16. VAN NEROM Fred (Elewijt) 17. VERBIST Jozef (Elewijt) 18. PATRY Julien (Elewijt) 19. Jules DE KEYS (Eppegem).

Ziet ge nu wel dat Elewijt een gezond dorp is waar nog vele verschillende kampioenen huizen? Proficiat, Wielersclub en deelnemers!

Om zijn nagedachtenis te eren werden de wedstrijden die de club organiseerde naar hem genoemd: Grote Prijs Jean Van der Auweraer.

Deze club hield haar eerste teerfeest in april 1965. In november 1966 telde de club 237 leden. In mei 1969 waren ze reeds aan de 5e Grote Prijs Jean Van der Auweraer toe en werd het tweede clubkampioenschap georganiseerd.

Kegelen.

Het laatste bericht over een kegelbaan (Onder de Toren in zaal In de Prins) dateert van november 1958. In 1959 werd deze zaal overgenomen door de VZW. Sint-Augustinus en werd ze ter beschikking gesteld van de parochiale verenigingen zo dat de kegelbaan moest verdwijnen. Er is sindsdien geen sprake meer van kegelen .

Jeugdbeweging.

15 JAAR SCOUTING IN ELEWIJT

Inderdaad, we moeten terugkeren tot in 1952 om de eerste sporen van het bestaan van onze Sint-Joris Scoutsgroep terug te vinden. Het waren E.H. STOPPELS en René BEULLENS die de wagen aan 't rollen brachten en zoals ge kunt vaststellen bolt hij nog steeds, ook al was de weg niet altijd even vlak. Zijn we toen gestart met een patrouille jongverkenners en een handvol welpen, dan staan we nu zo ver dat ons ledenaantal weldra de 100 zal bereiken.

Het zou ons natuurlijk veel te ver brengen om hier een opsomming te geven van al de activiteiten, prestaties op allerlei gebied, grote en kleine voorvallen. Lang ook zou de lijst zijn van de Elewijtse bengels die hun zondagnamiddag om en rond het boske hebben doorgebracht. En toch zouden we één uitzondering willen maken voor "de" gebeurtenis van elk scoutsjaar, waarnaar iedere keer opnieuw getracht wordt en waarover ongetwijfeld het langst nagepraat wordt, nl. het kamp !

Merksplas, Gestel, De Kluis, Ben-Ahin, Westmalle, Dworp, Lichtaart, Kasterlee, Heide, Mol, Loyers, Grobbendonk, Zutendaal, Vorselaar, Opoeteren, Rotselaar, Merkeveld, Langdorp, Zandhoven, La Cleize...waren, kriskras dooreen opgesomd, als zovele slagvelden waar eens Elewijtse Welpen en Scouts hun voetsporen drukten. Daarbij komen nog de onvergetelijke fietstochten van onze verkenkers naar Holland en het Groot-Hertogdom Luxemburg en dat alles tesamen vormt de bron van ontelbare anecdoten, echt gebeurde en andere, die nog regelmatig opgedist worden wanneer enkele oud-gedienden bij mekaar geraken.

We hebben dan ook gemeend dat er geen beter middel is om ons 15 jarig bestaan te vieren dan een extra-kamp, een kamp in DUITSLAND ! Kapitein Van Uytven, actief in de 4° Inf.Bde en tevens groepsleider van een scoutsgroep in bezet Duitsland, bood ons een kampeerterrin aan in SOEST, aan zeer gunstige voorwaarden en volledig uitgerust met materieel van het leger. Weliswaar een buitenkansje maar, spijtig genoeg, met één schaduwzijde: een lange en dure treinreis. En daarvoor durven wij beroep doen op de hulp van alle Elewijtse naars. Wij vragen U simpel:

! S T E U N T O N Z E A K T I E S O E S T !
! - - - - - !

Wanneer ? Van 24 juni tot 1 juli.

Hoe ? Geef ons een JOB, een werkje (bvb auto wassen)

Wij voeren de job uit tegen een kleine vergoeding.

Nadere inlichtingen hieromtrent volgen nog, maar we danken bij voorbaat al diegenen die tot onze intentie hun wagen laten vervuilen.

Datum van ons kamp : van 4 tot 13 juli.

Onze WELPEN gaan dit jaar op kamp in BRECHT, van 23 tot 30 juli. Hierover verneemt U meer een volgende keer.

F.B.

De Scoutsgroep werd verder uitgebouwd op het bekende stramien: vergaderingen en spelletjes (per tak) d e zondagnamiddag, zomerkampen in de Kempen en meestal in de Ardennen, toneelopvoeringen e n vormingskampen voor de leiding.. In november 1962 werd tien jaar scouting gevierd, in juni 1967 15 jaar.

Postzegelkring Rubens.

Op zondag 20 november 1966 werd in De Prins officieel gestart met de postzegelkring Rubens die op zondag 5 november (kermis) in de Gildezaal haar eerste postzegeltentoonstelling hield. Deze kring houdt sedert zijn ontstaan maandelijks een ruilvergadering met verkoop bij opbod in de Gildezaal. Ze organiseert jaarlijks een postzegeltentoonstelling en een bus uitstap voor de leden.

Kunstkring 't Steen.

Op vrijdag 20 januari 1967 had te Elewijt de oprichting plaats van een nieuwe culturele kring die de naam kreeg Kunstkring 't Steen. Op 14 en 15 mei (Sinksen) organiseerde de Kring een eerste groepstentoonstelling in de Gildezaal. Deze tentoonstelling met Sinksen werd een vaste jaarlijkse traditie onder impuls van voorzitter Leopold De Becker en secretaris (meester) Francis Goeyvaerts. Ook de jeugd werd bij de werking betrokken door het geregeld organiseren van tekenwedstrijden rond bepaalde thema's (dieren, mijn gemeente). De kring nam ook deel aan het Cultureel weekend.

Cultureel weekend.

De start van dit evenement was een Boekenbeurs in september 1966 georganiseerd door de KWB-KAV.

Het eerste Cultureel weekend had plaats in oktober 1967. Het was een organisatie waar verschillende verenigingen bij betrokken waren: KWB, Bibliotheek, Kunstkring 't Steen, Davidsfonds, Discotheek Mechelen en gesponsord werd door Standaard Boekhandel Mechelen die instond voor de Boekenbeurs.

De opening werd gedaan door Alfons Van Impe (vanwege de minister). De andere gasten waren: Nonkel Bob, Louis Verbeeck en kunstcriticus Ludo Beckers.

Het Cultureel weekend groeide uit tot een grote jaarlijkse manifestatie waarop alle bekende

POSTZEGELKRING "RUBENS"

PROGRAMMA

van de tentoonstelling op zondag 5 november 1967

Buiten de inzendingen van de jeugdprijskamp stellen onze leden nog het volgende ten toon :

- BELGIE nr. 1 tot en met nr. 37 en variëteiten.
- LEOPOLD II fijne baard en brede baard en 1914-1918.
- EERSTE DAGOMSLAGEN van 1962 tot 1967.
- DIEREN UIT HEEL DE WERELD.
- PRO JOVENTUTE en PRO PATRIA van Zwitserland volledig.
- LUCHTPOST, HELIPOST, BALLONPOST en RAMPSTUKKEN.
- NOG ANDERE BEZIENSWAARDIGHEDEN.

De postzegelkring "Rubens" wenst U veel kijkgenot, spoort U allen aan bij haar aan te sluiten en dankt U voor Uw bezoek en Uw steun.

Derde Cultureel Weekende

- Boekenbeurs
- Platenbeurs
- Kreatief Werk

ZAAL «IN DEN PRINS» ELEWIJT

VRIJDAG 10 OKTOBER 1967

- te 20 u : vooropening door de auteur HERMAN VOS, inspekteur openbare bibliotheken.

ZATERDAG 11 OKTOBER 1967

- te 15 u : **BEN** uit kapitein Zeppos
ontvangst op de hoek Tervurensteenweg-Diepen-
daalstraat - rondrit Voetbalstraat, Vekestraat,
Driesstraat, Leopoldstraat, Molenbeekstraat, Molen-
veld, zo naar de zaal «In den Prins»,
met amphibiewagen:
 - te 20 u 30 : optreden van de Elewijtse zanggroep
« PRO MUSICA ».

ZONDAG 12 OKTOBER 1967

- te 20 u : uitslag van de prijsvraag voor bezoekers.

Zaterdag en zondag doorlopende demonstraties door de creatieve kring in het «Atelier».

De TOEGANG is KOSTELOOS

Organisatie : K.W.B., Creatieve Kring «'t Steen», Disco-center Meche-
len, Bibliotheek, Standaard Boekhandel, Davidsfonds

Frank Huybrechts, Elewijt

personaliteiten uit de Vlaamse schrijvers - en televisiewereld werden uitgenodigd:

- in 1968 : De Rode Ridder, de Midasploeg, Jos Ghijsen ;
- in 1969 : Herman Vos, Ben uit Kapitein Zeppos .

Davidfonds.

DAVIDSFONDS

Afdeling ELEWIJT

Programma werkjaar 1968 - 1969

- 23 dec. 1968 : Kontaktavond voor alle leden.
- 10 jan. 1969 : Theaterbezoek aan K.V.S.-Brussel.
- 14 jan. 1969 : Diskussieavond i.v.m. "Humanae Vitae".
- 1 febr. 1969 : Kleinkunstavond met JEF BURM.
- 26 febr. 1969 : Voordracht over muziekgeschiedenis door dhr. STRAUWEN
- 16 maart 1969 : Muziekavond met plaatselijke muziekbeoefenaars.
- 28 maart 1969 : Filmforum met inleiding en bespreking.
- 11 april 1969 : Theaterbezoek aan K.V.S.-Brussel
- 25 april 1969 : Voordracht "Heerlijk wonen" door dhr. COUWENBERGH.
- 14 mei 1969 : Ballet MAURICE BEJART in het Kon. Cirkus te Brussel.
- 31 mei 1969 : Bezoek aan sterrenwacht MIRA te Grimbergen.
- 8 juni 1969: Klassiek concert in de abdijkerk te Grimbergen.

Programma werkjaar 1969 - 1970

- 10, 11 en 12 okt. 69 : deelname aan cultureel weekeinde te Elewijt.
- 19 nov. 69 : "Rigoletto" opera van G.Verdi in Muntshouwborg.
- 28 nov. 69 : Leesklub ; "De Paardenvleeseters" van Ward Ruyslinck.
- 12 dec. 69 : dhr. M.Croonenberghs, de bekende T.V.-rechter uit "Beschuldigde, sta op" houdt een kauserie over die T.V.-processen.
- 23 jan. 70 : Dries Waterschoot stelt de film "Beatrijs" voor.
- 7 febr. 70 : Kleinkunstavond met optreden van Louis Verbeeck.
- 7 maart 70 : Dr. J.Verbesselt, Konservator aan de Koninklijke Muzea voor Kunst en Geschiedenis, onderhoudt ons over "Elewijt in 't verleden". De heer Maison was zo welwillend om deze aktiviteit in het RUBENSKASTEEL te laten doorgaan.
- 11 april 1970 : muziekavond met optreden van plaatselijke muziekbeoefenaars.
- Verder organiseren wij minstens tweemaal een theaterbezoek waarvan de data en programma u later zullen meegedeeld worden.

Het Davidfonds Afdeling Elewijt dat jarenlang sluimerend was, werd op 25 september 1968 heropgericht met een volledig nieuwe enthousiaste bestuursploeg die onmiddellijk aan de slag ging.

Er werd voor de werkjaren 1968-1969 en 1969-1970 een programma opgesteld met voor elke cultuurliefhebber wat wils.

Gepensioneerden.

Eind jaren zestig beginnen de gepensioneerden zich te organiseren. In februari 1969 werd de Blauwe Bond van Gepensioneerden opgericht en op dinsdag 23 september 1969 had de stichtingsvergadering plaats van de Kristelijke Bond van Gepensioneerden (KBG). In november 1969 had de eerste feestvergadering van de KBG plaats (70 leden) en in december werd het eerste Kerstfeest gevierd.

VISSERSCLUB

BIJ ONZE PUTVISSERS.

In de maand juni ging de eerste reeks van ons clubkampioenschap door op de Leuvense vaart achter het domein Planckendael. De eerste vijf in volgorde waren: 1. VAN DEN BALCK - 2. LODEWIJCKX E. - 3. BOSCHMANS W. - 4. LANCIERS 5. DE LAET J. Grote afscheidingen zijn er nog niet en dat belooft voor de volgende twee reeksen.

In de competitie werden door onze leden reeds goede uitslagen bereikt maar een hoofdvogel is er nog niet. De mannen die zich reeds het meest onderscheiden hebben zijn: VANDEN BRANDE M. JANSSENS F. DE LAET J. LODEWIJCKX E. en VAN DEN BALCK A.

In clubverband wonnen onze mannen de eerste reeks te Ramsel en brachten de eerste beker mee naar Elewijt.

Voor de eerste maal in Elewijt gaf onze maatschappij haar eerste nationale hengelwedstrijd op 17 juni, die een volledig sukses werd. Er waren 247 deelnemers opgekomen voor een zaterdag-wedstrijd. Dat hadden de inrichters niet verwacht. Een kleine schaduw op deze wedstrijd was dat de vis zelf niet erg bijtustig was. Toch traden de beste vissers naar voren.

UITSLAG VIJF EERSTEN : 1. VAN RODE (Vilvoorde Borgt)
2. VAN DEN EYNDE M. (kampioen België 1967)
3. VAN ROMPAYE F (Berg Torfbroek)
4. ROELANDT K. (Liedekerke, internationaal)
5. D'HOLLANDER J. (Humbeek Lijnvissers).

Erereeks: Natuurvrienden Boom. 1e Dame: Van Thielen B. (Lembeek)
1e Veteraan: Boudolet C. (Wallonië) 1e Junior: Capiou L. (Willebroek)
1e Elewijtenaar: Gustaaf Juliens.

De Putvissers zelf namen aan deze wedstrijd niet deel.

Langs deze weg danken de inrichters de milde schenkers voor hun giften en ook al onze leden die het hunne bijdroegen om deze wedstrijd volledig te doen slagen.

Op Zondag 9 juli - Sasses Kermis Schiplaken - is er een wedstrijd 's morgens en in de namiddag. In deze wedstrijden komen er één of twee finalisten uit voor het kampioenschap van België. Die dag zal er daarvoor door de Putvissers gestreden worden. In de namiddag is iedereen toegelaten. Er zijn voor 4.500 Fr. prijzen voorzien.

B.W.

-o-o-o-o-o-o-o-

Vissersclub.

Op 1 mei 1965 werd in lokaal Kantoor de vissersclub "De Putvissers" gesticht. In december van d a t z e l f d e j a a r organiseerden zij in hun lokaal een vrolijke dansavond met het orkest Fred en Barney.

Zij namen geregeld deel aan verschillende hengelwedstrijden en richtten in juli 1967 hun Eerste Nationale Hengelwedstrijd in. Er waren 247 deelnemers.

Na de afbraak van Het Kantoor voor de aanleg van het kruispunt Tervuursesteenweg / Trianonlaan / Schumannlaan werd het lokaal in januari 1969 overgebracht naar café

Belvedere bij Louis Leen (voorheen Feke Van Heffen).

Struisvogelspel.

Deze vereniging gaat in de jaren zestig verder zoals in het verleden. Er is het jaarlijks teefferest met struisvogelspel en het gemaskerd Halfvastenbal in de zaal Volkslust.

Bachkoor

In 1965 stichtte (meester) Fred Strauwen het kinderkoor De Krekels dat geleidelijk uitgroeide tot een vierstemmig gemengd koor voor volwassenen dat de naam kreeg van Bachkoor (Strauwen was een groot bewonderaar van Bach). Hij was de eerste dirigent en Raf Huybrechts verzorgde de orgelbegeleiding.

Dit koor is ontstaan als parochiaal zangkoor en zingt nog steeds in de Sint-Hubertuskerk op hoogdagen en bij speciale gelegenheden. Er waren een dertigtal koorleden.

Socio-culturele verenigingen.

De B.J.B. (Boerinnen Jeugdbond-meisjes) zet in het begin van de jaren zestig zijn activiteiten van de vorige decennia onveranderd voort met toneel, wafelen bak,

ontspanning. De laatste aankondiging dateert van april 1965 en gaat over een wafelen bak waarvan de opbrengst bestemd is voor de jaarlijkse Lourdes bedevaart.

De Boerinnenbond Elewijt vierde op zondag 16 september 1962 haar vijftigjarig bestaan. Deze vereniging werd in 1968 omgedoopt tot "*Bij de Haardgilde*".

Frans (Cois) Bautmans werd op 10 december 1967 voorzitter van de Boerengilde Elewijt en begon onmiddellijk met een nieuwe bestuursploeg aan de uitbouw van deze vereniging. Op 20 december 1968 werd de eerste Elewijtse Witloofexpo georganiseerd, de eerste van een lange reeks.

In 1969 werden reizen georganiseerd en op 30 december 1969 had een Oudejaar - avond bal plaats met de verkiezing van Prins en Prinses Witloof (resp. Alfons Op de beek en Linda Mathijs)..

In januari 1960 telde de K.W.B. afdeling Elewijt (Katholieke Werkliedenbond) 102 leden. Ze richt geregeld allerlei activiteiten in: uitstappen, familiefeesten, presswedstrijden.

De K.A.V. Elewijt (Katholieke Arbeidersvrouwen) zustervereniging van de KWB, viert haar tiende verjaardag (gesticht op 15 januari 1955). Er zijn dan 131 leden. De KAV organiseert eveneens verschilden activiteiten: ledenfeesten, uitstappen, infovergaderingen, lessenreeksen.

De K.A.J. (Katholieke Arbeidersjeugd) en de VKAJ (vrouwen) hadden bij het begin van de jaren zestig nog verschillende activiteiten als kampen en droppings maar de laatst bekende dateert van 1967 met een pannenkoekenbak.

Allerlei activiteiten.

De traditie van de kermis rondom de kerk met Sinksen en begin november werd onveranderd verder gezet met de vele kermisattracties en de gebruikelijke omkadering: dansgelegenheid in de verschillende zalen en in sommige café's, wipschietingen en optreden van de Koninklijke Harmonie Sint-Hubertus.

Drieskermis en Titskermis (Wippendries) zijn al bij het begin van de jaren z e s t i g verdwenen.

Iedere vereniging heeft nog steeds haar jaarlijks teerfeest waaraan toch minder leden deelnamen dan de jaren voordien.

Een speciale attractie op de bals die rond 1965 werden georganiseerd was het lokale orkest The New Stars van Jef De Coninck en de zanger Eddy Monty (Edmond Troukens).

De shows en bonte avonden verdwijnen geleidelijk maar in de café's wordt nog steeds met de kaarten gespeeld (ook in tornooien).en de juke-box blijft populair.

Overzicht van de wijzigingen tijdens de jaren zestig.

Verenigingen en activiteiten die gestopt zijn:

- Toneelkring Kunst Baart Vreugd;
- Toneelkring Waar Jeugd is, Vreugd is;
- Motocross;
- Kegelen;
- Juke-boxclub;

- BJB - KAJ - VKAJ;
- Kermis Dries en Wippendries.

Verenigingen die leden verliezen:

- Harmonie Sint-Hubertus;
- Harmonie De Koornbloem;
- Sint Sebastiaansgilde;
- Liggende wip-maatschappijen.

Nieuwe verenigingen en activiteiten:

- Kunstkring 't Steen;
- Postzegelkring Rubens;
- Bonden Gepensioneerden;
- Bachkoor;
- Wielerclub;
- Davidsfonds.
- Vissersclub.

Feestelijkheden en andere manifestaties tijdens het jaar 1965:

- op zaterdag 9 januari: Zaal In de Prins; Jaarlijks Witloofbal met het orkest Pit Storms en "De Zwervers". Tombola. Verkiezing Miss Witloof;
- op vrijdag 8 januari: Lokaal "Bij Koffer". Uitstap met de club "De echte vrienden" naar het circus Buffalo Bill te Brussel;
- maandag 11 januari: Zaal "In de Prins": teerfeest Boerenbond;
- maandag 25 januari: Zaal "Volkslust". Grote Sportavond met sportfilm en medewerking van vele vedetten, o.a. Ray Impanis;
- zaterdag 30 januari en zondag 31 januari: Zaal "In de Prins": Jaarlijks teerfeest van de Koninklijke Harmonie Sint-Hubertus;
- zaterdag 6 februari: wipschieting Willem Tell;
- zaterdag 6 februari: Zaal "In de Prins": 16de Milac-avond. Begin 19.30 uur. Inkom 25 fr. Tombola-Quiz-Muziek-Dans;
- zondag 7 februari: wipschieting Elewijt Dorp;
- zaterdag 13 februari: wipschieting Elewijt Dorp;
- zaterdag 13 februari: Zaal "In de Prins". Jaarlijks Bal ingericht door de wielerclub "Steun der Jonge Renners". - Orkest "The Playbirds";
- dinsdag 16 februari: aanvang van een reeks van 16 lessen over Lichamelijke Opvoeding. Organisatie K.A.V.
- zaterdag 27 februari: Zaal "In de Prins". Teenagersfestival en Bal met het vermaarde orkest "The Red Stars". Inkom 25 fr. Gratis tombola. Organisatie: F.C. Elewijt;
- zondag 28 februari: wipschieting Willem Tell;
- zondag 14 maart: Zaal "In de Prins": Jaarlijks familiaal feest van het A.C.V. Begin 16 uur;
- Zaal "Volkslust". Groot Gemaskerd Halfvastenbal. Begin 20.30 uur. Ingang 25 fr. geeft recht op tombola. Orkest "The Playbirds";
- zaterdag 6 maart: wipschieting Elewijt Dorp;
- zaterdag 13 maart: wipschieting Willem Tell;
- zondag 21 maart: wipschieting Schuppezot;
- zondag 28 maart: wipschieting Elewijt Dorp;

- zondag 28 maart: duivenwedstrijd op Quievrain in lokaal "De Vuurmolen" bij Bertrand Van Poeyer;
- vrijdag, zaterdag en zondag, 2-3-4 april: jaarlijkse Wafelenbak van de B.J.B.meisjes; de opbrengst is voor de Lourdesbedevaart;
- zaterdag 3 april: wipschieting Willem Tell;
- zondag 11 april: wipschieting Elewijt Dorp;
- zondag 11 april (Palmzondag). Whistkampioenschap voor de leden van de K.W.B. in de zaal In de Prins;
- zaterdag 24 april: Zaal In de Prins :te 19 uur. Eerste teerfeest van de wielerclub "Steun der Jonge Renners"; deelname in de onkosten: 40 fr. Per persoon;
- zaterdag 24 april: wipschieting Elewijt Dorp;
- zondag 25 april wipschieting Willem Tell;
- zondag 25 april: Zaal In de Prins: Ontspanningsavond voor het Gewest. Organisatie B.J.B;
- zaterdag 1 mei: traditionele Koningsschieting van de wip-maatschappij Sint-Hubertus: mis voor de overledenen, "uit ter zuren"; teerfeest;
- zaterdag 15 mei: wipschieting Sint-Hubertus Elewijt: 65 deelnemers;
- woensdag 26 mei: Zaal In de Prins: filmvoorstelling ingericht door F.C. Elewijt als voorbereiding op de reis naar Duitsland;
- donderdag 27 mei (O.H. Hemelvaart) 1ste Grote Prijs J. Van der Auweraer met 4.500fr prijzen, palm, beker en talrijke premies. Organisatie Wielerclub "Steun d e r Jonge Renners" - Start te 15 uur;
- zondag 6 juni (Pinksteren): wipschieting Sint-Hubertus; Grote kermis-schieting op twee wippen;
- zondag en maandag: 6 en 7 juni: internationaal voetbaltornooi op F.C. Elewijt, (terrein Kastanjedreef);
- zondag 6 juni: Zaal In de Prins: Bal met "The Sharks";
- maandag 7 juni: Zaal "In den Prins": Bal met het orkest Cyriel Coen;
- zondag en maandag: Dancing met orkest in zaal "Rozenhof" aan de kerk;
- zondag 20 juni: 2de Sint-Hubertus rally ingericht door de Kon. Harmonie Sint-Hubertus. Inschrijvingen in zaal Rozenhof. Prijsuitreiking in zaal In de Prins, met orkest en dans;
- zaterdag 26 juni: Grote schieting Koninklijke Wipmaatschappij Sint-Hubertus;
- zondag 20 juni: Duivensport: Verbond der Verenigde Maatschappijen. Lokaal "Vuurmolen" Elewijt. Regionale Prijskamp uit Noyon en Quievrain 1.311 duiven.
- zaterdag 10 juli: Zaal In de Prins: souper van de Wielerclub;
- woensdag 21 juli: Grote wielerkoers voor liefhebbers-junioren. Organisatie: "Steun der Jonge Renners";
- woensdag 21 juli: wipschieting Sint-Hubertus; 90 schutters ;
- zondag 25 juli: liggende wip. Jubelschieting Elewijt-Dorp, gevestigd bij Herman De Coster (Vierhoek);
- zaterdag 14 augustus: voetbedevaart naar Scherpenheuvel onder leiding van Remy Merckx;
- zondag 15 augustus: bedevaart naar Scherpenheuvel per fiets onder leiding van Theo De Broeck;
- zondag 15 augustus: wipschieting Sint-Hubertus: 99 schutters;
- maandag 16 augustus: wipschieting Sint-Hubertus: 74 schutters;

- zaterdag 21 augustus: Jaarlijkse grote Pensenkermis bij de "Koffer", Koninklijke Harmonie;
- zaterdag en zondag 28 en 29 augustus: Bierfeesten ingericht door de verstandhouding F.C. Elewijt - S.K. Elewijt en de Wielerclub;
- zaterdag 11 september: Grote Jubelschiëting Gebroeders Juliens (Willem, Felix en Gustaaf) - Wipmaatschappij Sint-Hubertus. lokaal Leon Troukens; 68 schutters;
- zaterdag 18 september: Zaal "In de Prins" bij Thieu Van Helden. Bal van de Kon. Harmonie Sint-Hubertus met het orkest "Pit Storms en zijn Zwervers";
- zondag 26 september: Zaal In de Prins: Feest Grote en Jonge Gezinnen met B o b Davidse;
- zaterdag 2 oktober: Zaal In de Prins, 5de Milacbal. Orkest "The Red Stars". Kaarten te verkrijgen bij de bestuursleden. Alle soldaten gratis ingang;
- zondag 10 oktober: Zaal In de Prins: 10 uur (voormiddag) Statutaire Jaarvergadering K.W.B;
- Zaal "In de Prins": C.V.P. bal. Orkest Peter Philips;
- zondag 7 november: Zaal "In de Prins", kermisbal met het orkest "Cyriel Coen"
- maandag 8 november Zaal "In de Prins": Muziekconcert Koninklijke Harmonie Sint-Hubertus; om 19.30 uur (dus niet meer 's morgens zoals voorheen);
- zondag 7 november: - schiëting liggende wip Elewijt Dorp bij Herman De Coster;
- schiëting staande wip Sint-Hubertus bij Leon Troukens;
- Kermisbal Zaal "In de Prins" - Orkest Cyriel Coen. Begin 20 uur;
- Kermisbal Zaal "Rozenhof" met jazz-orkest, bij Louis Geerens, gratis ingang;
- maandag 8 november: liggende wip. Wildschiëting Elewijt Dorp;
- donderdag 11 november: Jaarlijks teerfeest van de Oudstrijdersbond. in de zaal "In de Prins". H. Mis en dodenherdenking Monument/kerkhof;
- donderdag 11 november: Jaarlijkse wildschiëting Sint-Hubert. Staande wip bij Leon Troukens;
- zaterdag 13 november: wipschiëting bij Jean Nijs - lokaal Wippendries;
- zondag 14 november: Zaal "In de Prins". Gewestelijke Kring van de Boerenbond;
- zondag 14 november: wipschiëting Schuppezot bij Edward Ervens;
- maandag 15 november: wipschiëting bij Jean Nijs, lokaal Wippendries;
- woensdag 17 november: Zaal "In de Prins". Poppenspel voor de kinderen (d.i. privé initiatief);
- zaterdag 20 november: liggende wipschiëting "Willem Tell" bij Fr. De Coninck, (Vekestraat);
- zaterdag 27 november: liggende wipschiëting Elewijt Dorp;
- zaterdag 27 november: Zaal "In de Prins". Bal F.C. Elewijt (Fonds gekwetste spelers). Orkest "The Hit Spots". Begin 20.30 uur.
- zaterdag 4 december: Zaal "In de Prins": Jaarlijks teerfeest van de wielerclub "Steun der Jonge Renners";
- zondag 5 december: liggende wipschiëting "Willem Tell" bij Fr. De Coninck;
- zaterdag 11 december: Zaal "In de Prins". Jaarlijks Kerstfeest van de K.A.V. ditmaal onder het moto van het tienjarig bestaan ;
- zaterdag 11 december: Café "In 't Kantoor" - Lokaal De Putvissers. Vrolijke dansavond met het orkest "Fred en Barney" ten voordele van de vissersmaatschappij;
- dinsdag 14 december: Zaal "In de Prins", feest van de Boerenbond;
- maandag 20 december: Zaal "In de Prins", Kerstfeest Boeren - en Boerinnenbond ;
- zondag 26 december: Zaal "In de Prins": Jaarlijks Muziekconcert Koninklijke Harmonie Sint-Hubertus met de deelname van een viertal maatschappijen.

Het leven zoals het was... fragmenten uit het leven van Joannes Baptist Verhaegen.

Roger Van Kerckoven
december 2007

Wie ben ik?

Joannes Baptist Verhaegen was de zoon van Petrus en Anna Catherina Van den Heuvel. Tegen onze va zegde ze "*Pie*" vandaar mijn naam "*Tist van Pie*". Ons moe noemen ze "*Katrien of Trien van Pie*".

Ik ben geboren, de week voor kermis, op 18 september 1780. Mijn meter was tante Isabelle van Hofstade en mijn peter nonkel Tist uit Epeghem.

Ik woonde in Semps op de Brug. Ons heette "*den blaave peirel*". We woonden juist over de Sint-Laureisbrug aan de Senne. Tussen ons en de Senne stond het huis van Petrus Vanderheyden of "*die van de Schatter*". Langs hun huis de "*Sint-Laurentius*" liep de baan naar Aarschot maar men zegden de weg naar het Vriezenbroek. Aan de andere kant van ons huis stond de afspanning "*den Aren*". Daarin woonde Lewie Cantinjeau en zijn vrouw Rosalie. Lewie was nen Fransman die geen Semps kon klappen. Rosalie kwam alleman helpen met raad en daad. Op de grens van Mechlen en Semps stond nog een herberg: den bareel. Daarin woonde baas Nele Op de Beeck. Just tegenover ons was de herberg "*het kantoor*" die onder de Fransen "*het Comptoir*" is geworden. Vroeger moest ge bij Frans Magnus en Katrien De Craen tol betalen om over de brug te mogen. Aan de anderen kant van de Senne was het wegske naar de Gulderij. Het liep door de plaats van beenhouwer Tielemans waar Tist van de Schatter werkte. Daarnaast was het pachthof van Van Asbroeck. Omdat hij veel aardappelen had, noemden wij hem de pattatenboer maar dat had hij niet hraag. Tegenover zijn pachthof stond de schoonste doening van de Brug: "*de Roos*". Naar 't dorp op stond het laatste huis van de Brug: het "*Bourgondisch Cruys*" bij Willem Van Messem.

Ons moe heeft vijf kinderen gehad waarvan er maar drie geleefd hebben. Ons Marja was de oudste, ze was 15 jaar ouder dan ik. Onze Rik was 12 jaar als ik geboren ben. Tussen onze Rik en mij was er een meisje, ons Annake. Ons grootmoe heb ik niet gekend maar onze grootva wel. Hij was een oude vent met ne zwarte kamizool aan. Vroeger hadden we een open haard maar die hebben ze weggebroken als ik nog heel klein was.

De dood van ons Annake.

Ons Annake was mijn speelkameraardje. Ze was 2 jaar ouder dan ik. Van haar heb ik veel geleerd. 't Was in augustus, al na half oogst en bijzonder warm. Iedereen was naar het veld behalve ons Marja, zij moest op ons letten. Ons Marja was binnen aan 't kuisen, Annake en ik speelden in de stal omdat het buiten te warm was. Omdat er bijna geen water in de bornput was, ging Marja water scheppen in de Senne. Ons Annake had een slecht sjat gepakt in de stal en water geschept uit de emmer. Ze proefde ervan, het was slecht, ze speekte het uit. 's Anderdaags lag Annake in huis op haar strozak, ze zag zo rood als een bol vuur. Marja zei dat ze koorts had. Ons moe wilde naar de chirurgijn gaan maar onze va vond dat wat rap. Rosalie werd erbij geroepen. "*Trien ze heeft hete koorts*". Daar viel niet veel tegen te beginnen. Ons Marja moest natte melkdoekjes op haar voorhoofd leggen. Het hielp niet, ons

Annake lag te ijlen van de koorts. Toen ik de volgende dag wakker werd, hoorde ik ons moe schreeuwen, ons Annake is dood. Ze hadden haar in het bed gelegd op de kelderkamer. Onze va ging naar het dorp. Als iemand dood was, gingen de mensen naar de koster. Koster Frans Van Bever woonde op den Steenweg aan 't Kerkveld. Hij regelde het met de pastoor. De meeste begrafeniszen waren na de 7 uren mis. Van de koster ging onze va naar de "romaker" Lepage in het Kerkstraatje. Gij maakte wagens en kisten. Het kistje voor Annake was niet meer dan enkele ruwe olmenplanken. Hij zou het komen brengen na de middag samen met het kruiske. Grafmaker en herbergier Rik Verstraeten woonde vlak aan de kerk. Tegen de muur van zijn doening hing een mooi geschilderde papegaai zoals zijn herberg werd genoemd. Wanneer er iemand zo vroeg bij hem aanklopte, betekende dat weinig goeds. Hij kon op het gezicht van onze va lezen wat er gebeurd was. "*t Is ons Annake*" zei onze va. Rik knikte en nam de stoep jenever. Bij een druppel regelden zij het nodige. Kom morgen maar met het kistje tegen dat de mis uit is. Rik zou de put 's avonds maken want in den dag was het te heet. Toen onze va thuis kwam, waren de geburen vrouwen al bij ons. Ze stonden in de kelderkamer te lezen. Rosalie las voor, de anderen antwoordden ingetogen. Ik zat op de keldertrap maar ons Annake kon ik niet zien. Als ze weg waren, mocht ik van ons moe gaan kijken. Ze had geen rood gezicht meer, ze was zo witals de lakens. Haar handjes waren gevouwen en haar oogskens waren toe. Ik had er graag eens aangekomen maar ik durfde niet. Na de noen ben ik naar Rosalie gegaan want ik liep thuis in de weg. Als ik thuiskwam stond het kistje op twee stoelen in de hoek van de plaats. Ons moe had er een kaarske bij gezet.

Toen ik 's anderdaags in huis kwam, gingen ze juist vertrekken. Onze va had de kruiwagen afgewassen, het kistje stond erop. Hij reed, ons moe liep erachtermet het kruis in haar handen. Onze Rik liep ernaast. Ons Marja stond aan de tafel te schreeuwen. Zo liepen ze naar 't dorp. Wie voorbij kwam bleef even staan, sloeg een kruis, zonder iets te zeggen. "*Tegen mensen die verdriet hebben moet ge niet klappen*" zei onze va. Rik de grafmaker stond hen bij de put op te wachten. "*Ik zal de pastoor gaan roepen*". De pastoor kwam met zijne witte rok aan en de kwispel in zijn hand. Hij prevelde wat latijn en zegende het kistje. Uit medelijden bad hij een Engelse Groetenis, iets dat hij zelden deed. Veel werd er niet gezegd. Voor ze van 't kerkhof waren hoorden ze de harde grond al op het kistje vallen. Ze liepen naar huis. Ons moe is in 't bed gekropen en ze heeft zich niet meer laten zien. Onze va en onze Rik gingen naar 't veld, de oogst wachtte. De tranen die ze daar gelaten hebben, zag niemand. Omdat ons Marja de schoofzak moest brengen naar 't Voorlaeken, ben ik naar Rosalie gegaan. Ik kreeg een koude sjat mel uit de kelder en een stuk pondkoek of dat veel geholpen heeft, dat weet ik niet meer.

Mijn communie en vormsel.

Het jaar 1792 zal ik nooit vergeten want dan heb ik mijn communie gedaan. Omdat ik misdiender was geworden, kwam ik veel in de kerk en ik kende de pastoor en de onderpastoor heel goed. Om uw communie te mogen doen moest ge twee jaren lang naar de catechismusles gaan. Iedere zondag na de hoogmis, behalve in de zomer, ging ik naar de catechismus. We stonden in de zijbeuk. Den eersten keer was de suisse erbij om ons kalm te houden. De meisjes stonden rechts, de jongens links. Eerst vertelde de onderpastoor uit de bijbel. Dat was heel schoon maar veel te kort. Vanaf hij dat klein boekske uit zijn rok haalde, was het plezier gedaan. De Mechelse

catechismus stond vol vragen waarvan wij de antwoorden moesten kennen. Niemand geloofde dat wij dat ooit zouden kunnen. Na een zondag of drie zij de onderpastoor dat er op het einde een concours zou zijn. Wie van alle vragen kon antwoorden kreeg een prijs. Daarmee deden wij wat beter ons best. Voor mij was het niet zo moeilijk. Tist Vanhaecht had mij leren lezen in de catechismus. Ik had er zelfs een gekregen van hem. In de mis las ik erin en thuis kon ik de antwoorden leren. Den onderpastoor had mij, als misdiender, als voorbeeld gesteld. Gewoonlijk prees hij de meisjes maar buiten die van Leemans konden zij het niet beter dan de jongens. We deden onze communie op Palmenzondag. Met half vasten ben ik met ons Marja en ons moe naar de naaister geweest. Wij gingen bij Marja Cammes omdat zij goedkoper was dan Jeanneke van de smid. Ik kreeg een kostummeke. Een nieuw hemd kreeg ik niet want dat van onze Rik moest nog dienen. Omdat ik zo mijn best deed kreeg ik van Marja Cammes ne grote strik, verniet. Nu zou niemand dat oude hemd nog zien. Bij Engel De Maen in de Mouille gingen we om schoenen. Ik zag een paar hoge schoenen staan maar die kreeg ik niet, ze kosten te veel. Ik moest het doen met een paar bruine, toch veel beter dan blokken.

Op den dag van de concours was ik nerveus maar ik heb niet gemist, geen enkele keer. Die van Leemans en ik waren de enige prijswinnaars. Na het doopsel van vondeling Thomas In de Gracht, kwam de pastoor met de prijzen. Zo fier als een gieter kwam ik mijn prijs halen. In kreeg een portret van de heilige Laurentius, een grote pondkoek en een kramikkebrood. De grote witte kaars daar kon ik niet veel mee doen. Maar de schoonste prijs was dat ik op de eerste rij mocht zitten op de eerste stoel.

In de mis van de communie hebben ze allemaal naar mij gekeken en nu weet iedereen dat ik Tist van Pie ben, de misdiender. Mijn meter Isabelle en peter Tist waren er ook. Na de palmwijding ben ik naar "den Hert" gegaan. Tist Vanhaecht was niet meer goed te been, hij was oud geworden. Het deed hem veel plezier dat ik de prijs gewonnen had. We gingen aan een tafeltje zitten. Voor de eerste keer dronk ik melk met chocolade, lekker. De vrouwen dronken caffee uit kleine sjatten met oren aan. Anna, de vrouw van Tist, had boterkoekjes gebakken. Onze va dronk jenever en onze Rik en peter Tist proefden van het beste bier: een bruine van Vanhaecht.

Wij werden gevormd in juni, de week voor kermis. Koster Van Bever had voor koetsen en wagens gezorgd, niemand moest te voet gaan. Het vormsel was in het seminarie in Mechelen. Omdat onze va op zijn eigen wilde zijn, had hij pachter Van Asbroeck gevraagd te rijden. De koer van het seminarie stond vol koetsen. In het midden stond een lindeboom. We moesten wachten want die van Heffen waren voor ons. Tegen de ingang van de kapel stonden kraampjes met soep en speeldingen. Van tante Isabelle kreeg ik een zakje snoep dat ik zelf mocht uitkiezen. Mijn peter Tist kocht voor mij een mik, in Mechelen noemen ze dat een katapult. De kersenpitten kwamen goed van pas. Ik schoot op een madame met een rode hoed. Eindelijk mochten we binnen. We moesten op een rij staan met peter en meter naast ons. Wat zelf op mijn voorhoofd en een kruis van de duim van de bisschop en we waren gevormd. Ik had graag wat blijven hangen bij de kraampjes maar pachter Van Asbroeck wilde naar huis. Onderweg schoot ik nog wat met mijn mik tot ik ze van vader moest wegsteken. We aten allemaal samen maar echt feest was het niet. Onze va moest maaien want het gras werd te lang. Na het eten deden ze allemaal geheimzinnig. Ons moe zei dat ik eens op de zolder moest gaan kijken. Ik had mijn

goeie kleren nog aan. Wat was er nu speciaal aan onze zolder. Ik ging de ladder op. Verdorie, ze hadden een kamer afgeslagen op de zolder. Er lag een nieuwe strozak. In den hoek stond een oude stoel met een pispot eronder. Aan de schouw was een "hank" gemaakt, er stond een pannetje op met een nieuwe kaars. Dolblij was ik. Nu werd ik echt een grote jongen.

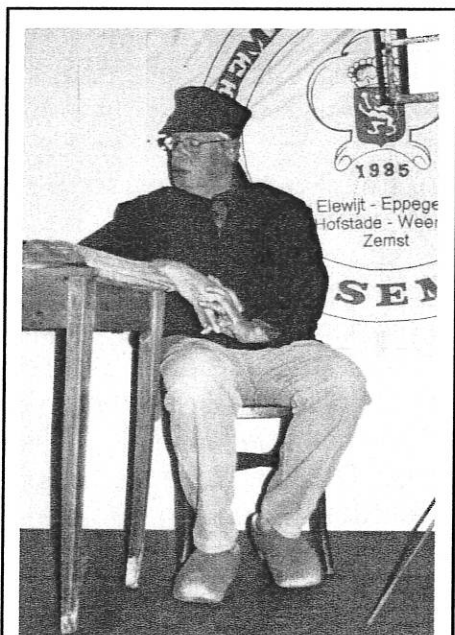
Naar de loting.

Door den boerenopstand in 1798 werd er geen loting meer gedaan op den buiten. In Mechelen waren al vele jongens van 20 jaar naar Frankrijk vertrokken. Ik dacht dat ik er vanaf was. In januari 1800 kwam veldwachter Jef Daelemans bij ons. Ik kon het al raden. "*t Is veu de loting jong*". Verdomme ik had het zitten. Ik vroeg aan Guiliam Vanhaecht, waar ik werkte, hoe ik aan het leger kon ontsnappen. Bakkersgasten zonder tanden, die moet niet. Wie kreupel is of een ongeneeslijke wonde heeft, die moeten evenmin. Maar ge moet een bewijs van de chirurgijn hebben en een van de gemeente. Nachten heb ik erover zitten woelen op mijn strozak. Thuis zeiden ze dat ik zot geworden was om mij een wonde te riskeren. Ik ging naar chirurgijn De Bruyn omdat hij met kennis van zaken, een wonde kon toebrengen. Zelfs hij was er niet gerust in, de wonde kon complicaties hebben. Twee weken voor de loting sneed hij een stuk uit mijn linkerbeen. Om een kwaadaardige wonde te lijken smeerde hij er een gele zalf op. Voor het bewijs zou hij zelf wel zorgen. Als het allemaal in orde kwam, zou ik voor een twintigtal gulden aan den Franse armée ontsnappen. 's Anderdaags kon ik niet meer gaan werken, mijn been zag zo rood als een kool vuur. Alleen ons Marja had wat compassie met mij en onze Rik was heel kwaad. De loting in Vilvoorde werd gehouden op 11 april, met Witte donderdag. Een week voor de loting kwam garde Daelemans nog eens kijken. Gewond of niet, ik moest naar de loting. Indien ik zelf niet kon lopen, moesten ze mij tot op de Griet brengen. Hij zou de gekwetsten met zijn kar meevoeren. Om 8 uur 's morgens op Witte donderdag, was iedereen present. Het was koud. Ik had een baal over mijn benen gelegd want kou deed pijn. De garde vroeg geen uitleg maar hij zal er wel het zijne van gedacht hebben. Mijn maten deden uitgelaten. Ze zongen en sprongen amsof ze naar de kermis gingen.'t Was meer van schrik dan van plezier. Die van Eppeghem sloten bij ons aan. Een bende van veertig mannen trok over den Steenweg. Op de Grote Markt in Vilvoorde waren alle herbergen open. Ze profiteerden van de lotelingen die nog een laatste pot wilden pakken. Ik bleef op de kar zitten. Met mijn slechtste kleren aan leek ik wel een schooier. Na het gefluit verschenen de gendarmen, te voet en te paard. Bij iedere garde kwam een gendarm. Hij riep de namen af. We stonden in rijen. Omdat ik Verhaegen heette, stond ik helemaal achteraan. De garde had een stoel gebracht want staan kon ik bijna niet. Onder het afdak van het stadhuis, bij de ingang, stond een grote kist met de loten in. Ik hoorde vloeken en ik hoorde lachen. Semps was de laatste groep en ik de allerlaatste loteling. Jef Ceulemans stond de eerste. Wie zijn lotje getrokken had, moest het aan de gendarm geven die erbij stond; bedrog doen, kon niet. Ge mocht zelf het koordje losdoen dat rond het lotje zat. Dan moest ge het briefke aan de gendarm geven. Hij riep het nummer en de andere gendarm schreef het op de lijst. Jef Ceulemans trok nummer 62. Of dat erin of eruit was, wist ge nog niet. Minder dan 50 was erin, meer dan 100 was eruit. Voor Semps hebben er maar twee gelachen. Ik was nog nooit zo nerveus geweest. De garde ondersteunde mij om bij de lotjes te komen. Nummer 140!!!! Als ik niet gewond was, ik had een gat in de lucht gesprongen. ik was ERUIT

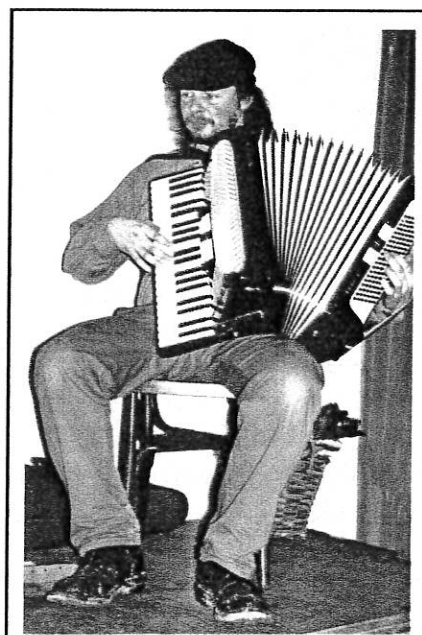
Wie geloot had, moest binnen in het stadhuis gaan om te laten meten hoe groot ge zijt. Dat was een marteling voor mij. Met mijn bewijsbriefke moest ik naar de controle. De garde mocht niet binnen, ik moest mijn plan trekken. Debn dokter bezag mijn wonde, mijn bewijs en mijn lotje. Hij keek naar mij, zei niks maar lachte. Op mijn biljet werd een stempel gezet CONGE. Een gendarm heeft mij naar buiten geholpen. Mijn maten waren niet meer te zien. Zij moeten al achter ne pot bier gezeten hebben.

Wat een geluk dat Jef Daelemans op mij gewacht had. Zijne ezel vatte de terugtocht aan. Onderweg vertelde hij over zijn tijd als boswachter in het Wormelaerebos. Aan hout of konijnen heeft hij nooit gebrek gehad. In den Hert bij Guilliam Vanhaecht trakteerde ik Jef op een paar potten bruin bier. Marja, de vrouw van baas Guilliam gaf me een boterham met goed gezouten lieasevet. Daarna ben ik nog naar Mette uit den Ruyter geweest. Daar dronk ik nog druppels jenever. Mette heeft mij naar huis gebracht. Thuis wisten ze het al van onze Rik. Met veel moeite heeft hij mij op de zolder gebracht.

In de zomer moesten mijn maten een voor een naar Frankrijk vertrekken. Ze wisten niet wat hen stond te wachten. Ze wisten niet of ze Semps nog ooit zouden terugzien. Dat allemaal voor een hovaardige keizer met zijn paard en zijne hoed.

Roger Van Kerckhoven, verteller

Gust, muzikant

Inhoudstafel.

* Omslag
Axel Nees

	Blz.
• Colofon	1
• Woord vooraf	2
• Het kadaster als informatiebron voor heemkunde en genealogie Colette Vanderbeken	3/13
• Witloof en alles wat er verband mee houdt Colette Vanderbeken.	14/23
• Van kwakzalvers tot handelaren Colette Vanderbeken.	24/34
• Sa Moeder, zet de pot op 't vuur, 't is kermis Colette Vanderbeken.	35/37
• Dorpsfiguren, bijzondere mensen Fons Mannaerts, Colette Vanderbeken.	38/44
• Zuster Xaveria, missionaris te Bondo-Kongo Ludo Verbeeck, Colette Vanderbeken.	45/51
• Toponymie Hofstade en Weerde Colette Vanderbeken.	52/72
• Bestrafing in de Nederlanden Hugo Driessen.	73/78
• Water in Groot-Zemst Roger De Broeck, Libert Loosen, Fons Mannaerts, Colette Vanderbeken.	79/86
• Gelegenheidsmaaltijden in de 2 ^{de} helft van de 16 ^{de} eeuw Agnes Lambrechts.	87/102
• Vrijtijdsbesteding in Elewijt tijdens de tweede helft van de 20 ^{ste} eeuw Roger Debroeck.	103/131
• Het Leven zoals het was.... Roger Van Kerckhoven.	132/136

1871

